

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Alberts Aldersons

ATKLĀT SEVI:
dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu

Rīga, 2018

Autorizdevums

Ierobežotas pieejamības tiešsaites publikācija

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

PAR AUTORU

Grāmatas autors ir Alberts Aldersons, habilitētais medicīnas doktors. Dzimis 1945. gadā. Beidzis Rīgas Medicīnas institūtu, strādājis par lauku ārstu, vēlāk mācījies aspirantūrā, aizstāvējis zinātņu kandidāta un doktora disertācijas neuro- un psihofizioloģijā, strādājis dažādās zinātniskās iestādēs par līdzstrādnieku, profesoru un vadošo pētnieku. Vairāk kā 150 dažādu zinātnisku darbu, arī četrus monogrāfiju, 11 izgudrojumu autors. Darbojies stresa neirofizioloģijas, dažādu organisma funkciju matemātiskās modelēšanas, arī pašattīstības jomā. 2012. gadā kā autorizdevums tapusi ierobežotas pieejamības tiešsaites publikācija - grāmata "Racionālais iracionālisms, vai grāmata apjukušam intelligentam," kurā pirmo reizi sācis iztirzāt jautājumus par pašattīstības ciešo, un pat neizbēgamo saistību ar klasiskā ideālisma filosofiju. Adrese internetā www.algal16.id.lv; e-pasts: algal16@inbox.lv

Darbs ir klasiskās neirofizioloģijas un klasiskās ideālisma filosofijas sintēze. Lasītājam tiek piedāvāts paraudzīties uz mūsu it kā tik pazīstamo pasauli no radikāli cita skatu punkta, ko paver klasiskā ideālisma filosofija. Ja mums izdodas izprast un iejusties tik dziļi, lai spētu ieraudzīt sevi un pasauli ar tādu dižgaru, kā Bērklis, Jūms, Kants, Fihte, Šopenhauers, Huserls, u.c., acīm, un tad vēl bagātināt šo uztveri un izpratni ar vairākiem būtiskiem faktiem no neirofizioloģijas jomas, tad mēs tiešām nonākam gluži kā jaunā pasaulē, kur ir vieglāk izprast gan pašiem sevi, gan savu lomu un uzdevumus tajā.

Alberts Aldersons

Atklāt sevi:

dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu

Grāmata izdota autora redakcijā

Autorizdevums

Ierobežotas pieejamības tiešsaites publikācija

www.algal16.id.lv

Visas šī darba tiesības ir aizsargātas.

Izdevumu reproducēt, kopēt vai citādi

pavairot aizliegts bez autora rakstiskas atļaujas.

© Alberts Aldersons, 2018

ISBN - 978-9934-8328-1-9

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	5
I NODAĻA. MŪSU PASAULES SPOŽUMS UN POSTS	8
Mūsu pasaule ir praktiska un materiālistiska pasaule. Mana reālā pasaule. Tā tas ir un viss. Dabiskā nostādne - mūsu pasaule mūs neizbēgami pavada visu dzīvi. Mūsu pasaulē ir daudz laba. Kas tad mūsu pasaulei vainas? Mūsu pasaules vainu uzskaitījums pa punktiem. Par mums, mūsu pasauli un to, kā tajā iegūt mieru. Starta pakete. Īss kopsavilkums - mūsu pasaules spožums un posts.	
II NODAĻA. VEIDOJAM JAUNU PASAULI – METODISKIE PRINCIPI UN GALVENIE IEGUVUMI	22
Varbūt var atrast citu pasauli sevī, atmetot šo bezcerīgo "mūsu pasauli"? Vai tiešām bezizejā? Nē, pastāv neizmantotās slēptās iespējas. Garīgums sākās ar metodisku lēcieni - atskaites punkta maiņu. Apziņas ierobežošana. Galvenie metodiskie jautājumi. Adevkāts pasaules uztveres modelis - veiksmes pamats. Pasaule kā pieradums un griba, vai parafrāze par Šopenhauera "Pasaule kā griba un priekšstats". Jaunas uztveres filosofijas nianšes. Jaunās pieejas galvenie ieguvumi. Dzīvais (praktiskais) ideālisms – loģiskā ķēdīte pa etapiem un punktiem. Ikdienas dzīve – pirmā doma, ka pamatā ir tīša neskaidrība un noslēpums, un ziņkārība kā dzinulis. Par matēriju. Materiālisms un ideālisms. Vēlmju piramīda. Matērija ka metodiska padarīšana.	
III NODAĻA. IEPAZĪSTAM LIKTENI, UN MĀCĀMIES AR TO SADARBOTIES	50
Ievads par likteni. Cilvēks un viņa liktenis – mūžīgie spēles partneri un pretinieki. Komunikācija - galvenā cilvēka nepieciešamība. Liktenis, matērija un nāve. Par cilvēku un viņa tuvāko sabiedrību.	
IV NODAĻA. ES PATS. MANA IEKŠĒJĀ MĀJA - MANA STIPRĀ PILS	62
Ievads par mani pašu un manu stipro pili. Prāts un sajūtas.	
V NODAĻA. IDEĀLISMA CEĻŠ VAI DZĪVAIS (PRAKTISKAIS) IDEĀLISMS	66
Ievads par realitāti un fantāzijām, dabu, materiālismu un ideālismu. Par Bērklīju un sajūtām – saistībā ar sajūtu orgāniem. Praktiskā filosofiskā ideālisma skola. Sašķeltība, vienotība un ģenerālpatiesība, to saistība ar neirofizioloģiju. Dzīvais (praktiskais) ideālisms – tiem, kas meklē risinājumu savām vainām un sadzīves problēmām. Tātad, ko tas nozīmē - būt ideālistam?	
VI NODAĻA. REALITĀTE VAR IET ROKU ROKĀ AR TICĪBU, CERĪBU, MĪLESTĪBU	89
Ticība un pārliecība. Realitātes ticība vai reliģija. Ticība un realitāte - par metodiskām detaļām. Par ticību un bailēm. Tikai ideālisms atbrīvo ticību no bailēm. Praktiskais ideālisms kā ticība. Augstāka un zemāka ticība. Dialektiska vienība: filosofiska konstrukcija – ticība – jauna filosofiska konstrukcija – stiprāka ticība, u.t.t.	
VII NODAĻA. DAŽĀDU METODISKAU SĪKUMU KRĀTUVE	111
Apceres par dažādām metodiskām detaļām. Turpinājums par metodiskām detaļām. Metodiskas detaļas - garīgums un uztvere; garīgums un egoisms. Ticība, reliģija un morāle.	
VII NODAĻA. NEIROCENTRISMS	120
Neirocentrisms, vai uztveres neirofizioloģija un uztveres filosofija kā cilvēka garīguma pamatakmens. Neurocentrisms II. Neurocentrisms III. Neurocentrisms - par apziņas apvienojošo un nervu sistēmas	

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

dubulto lomu patiesības instinkta realizācijā.

NOSLĒGUMS. CILVĒKA PAŠATTĪSTĪBAS UN APZIŅAS PAPLAŠINĀŠANAS CEĻŠ – EGOISMS,
NEIROCENTRISMS, EGOCENTRISMS, ANTROPOCENTRISMS

133

IEVADS

Es gribu šo stāstu pastāstīt tiem, kas jebkādā veidā savos dzīves ceļos vai problēmās ir iegājuši strupceļā, un izeju no tā meklē kādos samērā augstos un vispārējos, un nevis ikdienišķos risinājumos. Daudziem tā patiešām var būt, un tas ir tikai likumsakarīgi, jo tas daudzveidīgais risinājumu piedāvājumu veids, kas ir mums visapkārt, neraugoties uz šķietamo daudzveidību, patiesībā ir ļoti vienpusīgs un apnicīgi vienāds. Un tad es jums gribu parādīt, ka pastāv vismaz viens stipri citādāks – šis ideālisma ceļš, un tā pamatā ir savas filosofiskās pasaules uztveres maiņa principā – no materiālisma uz ideālismu, pie tam stingri akadēmiski filosofiskā, nevis brīvā izpratnē. Par to tad arī būs mans stāsts.

Jūs teiksiet, ka viss, kas mums riņķī, visas pašattīstības un garu pacilājošās metodikas, visas reliģijas un ticības to vien dara, kā vedina cilvēku kļūt ideālākam, darboties tā, lai gan pats cilvēks, gan pasaule ap viņu kļūtu labāka, garīgāka, ideālāka.

Es nekādā ziņā negribu iebilst pret to, ka mums visapkārt ir pilns ar labiem nodomiem. Tomēr, mēs tikpat labi zinām, ka no labiem nodomiem līdz labiem darbiem, un labiem rezultātiem bieži vien ir liels attālums, un labi nodomi reizēm var aizvest pat virzienā, kas ir tālu no iecerēti ideālā.

Sadzīvisku nodomu ziņā tas tiesām ir ideālisms. Bet manā izklāstā ir runa par ideālismu pasaules uztveres, akadēmiski filosofiskā nozīmē. Un pie tam vēl – ne par visu filosofisko ideālismu, bet par vienu tā daļu – par subjektīvo ideālismu (jo pastāv vēl objektīvais, absolūtais, transcendentālais ideālisms un vēl citi). Subjektīvā ideālisma rašanos viennozīmīgi saista ar īru filosofa Bērklija un skotu filosofa Hjūma vārdiem.

Ar to mēs iesāksim – ar to, ka ir jāsasniedz pirmais praktiskais rezultāts – jums katram ir nevis vienkārši jāizzina, bet gan caurcaurēm jāizprot un jāizjūt šīs pieejas, jāizprot tā, lai jūs katrs pats spētu iejusties šo filosofu ādā, un ieraudzīt pasauli ar viņu acīm, uztveri, domu un emocijām.

Tas ir grūts darbs, un tāpēc es jums palīdzēšu tam tuvoties pa daudziem papildus, vairāk aplinkiem ceļiem, kas ir tuvāki mūsdienu cilvēkam. Tāpēc runāsim un iedzīvosimies daudzos citos jautājumos – pētīsim Dekartu, Kantu, Huserlu un vēl daudzus citus dažādu laikmetu filosofus, ne tikai teorētiski, bet mēģināsim patiesi un dziļi iejusties viņu izjūtās, kaut daļēji ieraudzīt pasauli, kā to redzēja viņi. Izmantosim arī savas priekšrocības, kas nebija pieejamas šiem lielajiem pagātnes dižgariem. Ļoti daudz ko mums palīdzēs šai ceļā dažādu jautājumu noskaidrošana par cilvēka fizioloģiju, sevišķi neiropfizioloģiju, daudz ko parunāsim par cilvēka smadzenēm, domāšanu, emocijām. Un ne tikai to, ļoti intriģējoši šai jomā ir mūsdienu elementārdaļiņu fizikas lielāko prātu uzskati, pavērosim, kas te notiek, kā visprecīzākās zinātnes neizbēgami atdurās pret rāmjiem, laužņiem mutē, ko uzliek dogmatiskais materiālisms, kas ir zinātnes pamats.

Tomēr, tad, kad būsīm spējīgi pasauli uztvert ne tikai vienā veidā, tādā, kā esam to raduši kopš bērnības, bet nu jau divos (jo vecais veids nekur nepazūd, un pat neizmainās, mēs vienkārši iegūstam papildus prāta un jušanas rīku, kas ļauj mums pasauli ieraudzīt neiedomājami plašāku, daudzveidīgāku un interesantāku), mēs patiesībā tikai būsīm lielā un interesantā ceļa sākumā, mēs būsīm metodiski sagatavoti tālākajam ceļam. Tomēr es domāju, ka tad, kad jūs te nonāksiet, tad ļoti daudz ko varēsiet turpināt izdzīvot individuāli, un ar saviem spēkiem. Varbūt tad jums kādreiz tikai nedaudz gribēsies kaut ko saskaņot ar mani, kaut kur kaut ko sīkāk noskaidrot, vai tamlīdzīgi. Pagaidām par to runas nav. Visu spēku un enerģiju pieliksīm tīri praktiskam mērķim: papildus materiālistiem, kādi mēs visi pasaulē ienākam, izveidosim sevi pilnīgus, lai katrā dzīves situācijā adekvāti, pēc savas gribas, varētu rīkoties kā vēlamies – vai nu kā pierastie materiālisti (kas ir ļoti normāli ikdienas praktiskajā dzīvē), vai kā jaundzimuši un aizvien pilnīgāki kļūstoši ideālisti (kas ir sevišķi noderīgi, un pat absolūti nepieciešami, ja

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

mēs gribam nonākt dziļā kontaktā un harmonijā ar apkārtējo pasauli, realitāti, kā arī ķerties pie lielo dzīves jautājumu risināšanas).

Galū galā, es jums parādīšu, ka tas ideālisms, kas mums šobrīd ir visapkārt, ir ideālisms uz materiālisma bāzes, vai precīzāk – ētiskais ideālisms uz filosofiskā materiālisma bāzes. Un tieši tā ir šīs visaptverošās sabiedriskās kustības totāli vajā vieta. Mēs izdarīsim tā, ka vispirms nostāsimies uz filosofiskā ideālisma bāzes, izmainīsim pasaules uztveri un pamata domāšanu, un pēc tam salāgosim šai jaunajā karkasā atpakaļ visu to labāko, ko varam paņemt no vecā – materiālistiskā ideālisma. Tā mēs kļūsim patiešām ideālisti – abās nozīmes, gan filosofiskajā, gan ētiskajā. Un tā tad būs tā stiprā klints, uz kuras mēs varēsim apmesties, un būvēt savu stipro māju, savu mūžīgo patvērumu, ko neviens mums nevarēs ne atņemt, ne kādi citādi apdraudēt.

Nekādā gadījumā neuztveriet šo darbu par mācību vai pamācību kopumu. Šis darbs ir tikai un vienīgi mēģinājums ļaut ieraudzīt, ka mūsu iespējas šai pasaulē ir neiedomājami daudzveidīgākas, nekā mēs iedomājamies. Un, ja kāds, šī darba pamudināts, nolems sākt šo lietu iepazīt un studēt, iet šo ceļu, tad viņa rīcībā ir viegli pieejams plašs, pamatā klasisks, darbu un materiālu klāsts, kas noteikti būs daudz pamatīgāks un precīzāks nekā šis darbs.

Bez tam, es nolēmu šajā darbā vairumā vietu sniegt dažus uzskatus tiešā – tādā kā impresiju veidā. Jēga tam tāda, ka idejas un to izvērsumi šeit tiek aprakstītas tādā ka dabiskā plūdumā, pārāk nenodarbojoties ar labošanu un rediģēšanu, kas neizbēgami samazina emocionālo nokrāsu un dabiskumu, kam lietas būtības uztverē diezgan bieži var izrādīties noteicoša loma. Un tomēr - visu šo lielo un visai daudzpusīgo materiālu klāstu vieno daži ļoti stipri un vienojoši centrālie principi; nekas te nerunā cits citam pretī. Tāpēc Jūs droši variet izvēlēties brīvi, kā šo darbu lasīt - viss ir viens un tas pats, tikai izklāstīts daudzos veidos un niansēs, un ne tikai tādēļ, lai katrs varētu izvēlēties sev tuvāko un saprotamāko, bet arī tādēļ, lai lasītājs varētu uztvert dziļāk, lai visā šajā procesā iesaistītos plašas, daudzveidīgas smadzeņu daļas, nevis tikai atsevišķi, pie tam savā starpā konkurējoši nervu centri, kā tas mēdz sanākt pie dogmatisma, kādām fiksajām idejām, vai aklas, beziemesla ticības.

Šī paša iemesla dēļ grāmatā izmantots paņēmiens, kas ārēji varētu atgādināt pat tādu kā redakcionālas dabas paviršību – atsevišķas teksta daļas gandrīz neizmainītā veidā vairākās vietās atkārtojās. Tās ir galvenās grāmatas idejas un patiesības, un autoram bija svarīgi, lai tās lasītāja galvā un nervu sistēmā saistītos ar pēc iespējas lielāku daudzumu asociatīvo un nosacīti reflektoro saišu, vienkāršāk sakot – lai kļūtu pierastākas, saprotamākas, dziļākas un varbūt arī tuvākas un nepieciešamākas.

Un beigu piebilde: es ļoti labi zinu un saprotu, ka grāmata liksies ļoti sarežģīta, ārkārtīgi grūti lasāma, neinteresanta, apnicīga. Nu nekādi nevaram cerēt, ka tā jūs uzreiz “uzrunās,” ka tā uzreiz liks “atsaukties jūsu sirdij.” Drīzāk tā ir tas “putras kalns,” kam jāizēdas cauri. Ir pilnīgi skaidrs arī tas, ka tas viss ir tikai līdz kādam brīdim. Un tad viss kļūst vienkārši, pašsaprotami, skaisti, automātiski. Citāds ceļš kvalitatīvai maiņai sevī nekad, nevienam nav bijis un nebūs, jo nav iespējams principā. Uzreiz sajūties labi, “atsaukties ar sirdi” var tikai sev labi zināmās un ierastās lietās – cilvēks jau drīzāk meklē apstiprinājumu saviem iecementētajiem uzskatiem, nekā ir gatavs sevī kaut ko mainīt. Šeit ir runa par maiņu, un tāpēc bez saprāta te neiztikt. Vienas pašas emocijas neslēpj sevī tādu potenciālu, lai automātiski pārlēktu jaunā garīgā kvalitātē. Pamatā jau cilvēks pats to vispār nevar veikt; bet izrādīt tādu gribu, un radīt virkni priekšnosacījumu tam var gan, un tas ir viņa uzdevums. Un obligāti tas ir jāizdara visos trīs līmeņos – gan garā (prātā), gan sirdī (jūtās, raksturā), gan reālā dzīvē (praktiskā darbībā). Un noslēgumā – par lielu grāmatas savdabību uzskatu to, ka materiālistiskais un ideālistiskais pasaules uzskati te nav rādīti kā nesamierināmi pretmeti; drīzāk gan kā vienas lielas esamības divas puses. Tāds ir gan grāmatas

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

teorētiskais secinājums, gan autora personīgā praktiskā pieredze, kas gūta iedziļinoties šajos jautājumos. Jāpiebilst, ka tas man pašam bija liels brīnums, liels atklājums, un radīja milzīgu prieku.

Autors

Rīgā, 2018. gada 28. augustā

I NODAĻA. MŪSU PASAULES SPOŽUMS UN POSTS

MŪSU PASAULE IR PRAKTISKA UN MATERIĀLISTISKA PASAULE

"Mūsu pasaule" ir tas, ko katrs no mums saņem piedzimstot. Tas ir uztveres šablons, kas ir daļēji piespēlēts no ārienes kopš pirmsākumiem, bet daļēji pašas civilizācijas gadu simtos un tūkstošos izveidots un pieslīpēts priekšstats. Mūsu pasaule ir praktiska un materiālistiska pasaule.

Pašā tās pamatā ir tas, ka cilvēks ir pieradis skatīties uz sevi no viena noteikta skatu punkta, it kā no malas, un līdz ar to uztvert sevi kā dabas, kā "mūsu pasaules" sastāvdaļu. Tāpēc dabīgi, ka mūsu pasaule ir pareiza tai nozīmē, ka visa tās zinātne un arī ikdienas pieredze taču tiek praktiski pārbaudīta. Tomēr, tai ir robežas garīguma virzienā (uz ko pretendē psiholoģija, reliģija un daļēji filosofija), kuras tā nevar pārkāpt, audzējot un audzējot kvantitāti. Tāpat mūsdienu "ezotēriķi" skaidri parāda, kā cilvēki mocās, cenšoties sasniegt garīgumu "mūsu pasaules" ietvaros, nemainot pamatnostādnes. Tā tas ilgi turpinājās, un beigās lēni un pamazām, gluži nemanāmi notika tā, ka garīgā dzīve palika bez prāta, jo viss prāts tūkstošu gadu vēstures gaitā tika veltīts praksei, stiprinot "mūsu pasauli." Un tāpēc mūsu pasaule izrādās galīgi nepiemērota "garīgiem" mērķiem. Tāpēc, ieraduma rezultātā, reliģija mūsu dienās ir pret prātu, kas patiešām ir no "mūsu pasaules." Tomēr ne jau viss ir zaudēts. Mainot nostāju, garīgums pilnībā iegūst milzīgo prāta spēku. Bet "mūsu pasaulē" ticība ir atzīta par galveno vai pat vienīgo Absolūta atzīšanas un slavināšanas rīku. Kāpēc tā? Nav taču cienīgi un godīgi pret to pašu Visaugstāko izraut vienu no Viņa dāvanām mums, aiz sava slinkuma vai nespējas apgūt arī pārējās. Savukārt jaunajā sistēmā viegli atbrīvojās visi rīki pilnvērtīgai saspēlei ar Radītāju un viņa slavēšanai ļoti daudzveidīgā vīzē; un tieši to nespēj dot "mūsu pasaule."

Garīgums sākās ar metodisku lēcianu - atskaites punkta maiņu..Pirmkārt jau, pastāvēja noteikts nolūks jau no dabas iestādīt šo pasauli kā vietu praktisku mērķu un vēlmju realizācijai; un, otrkārt, cilvēki to jau pirmsākumos tā arī uztvēra, un paši vēl vairāk nostiprināja šādu uzskatu. Šī pastāvīgā uztvere nāk no dabas dažādu stabilu priekšmetu un dabas likumu veidā, kurus visi cilvēki vai nu uztver, vai pie noteiktas apmācības sāk uztvert praktiski vienādi; un tas nodrošina to, ka mūsu pasauli samērā vienādi uztver visi cilvēki, un, līdz ar to, rodas komunikācijas iespējamība, ar sekojošu potenciāli vienotu uzskatu veidošanos, kas dabai, acīm redzot, ir svarīgi. Un te nav svarīgi, vai cilvēks uztver mūsu pasauli kā materiālists, vai kā ideālists - abos gadījumos vienādi tiek uztverta objektīvā realitāte, ko apzīmē kā priekšmetus un likumus (vai kā stiprās idejas).

Otrā daļa ir tā, kas ir izveidojusies cilvēku galvās. Un arī šeit civilizācija ir gājusi pa materiālisma ceļu. Te divas materiālisma izpratnes ir apvienojušās - cilvēki gan uztver pasauli kā patstāvīgus materiālus priekšmetus, kas darbojas pēc patstāvīgiem likumiem; gan arī veido savu dzīvi un interešu loku tā, ka prevalē materiālas dabas intereses - viss, kas apmierina miesu.

Šī "mūsu pasaule" taču tagad tikai daļēji vairs ir dabas pasaule, to ir izmainījusi mūsu civilizācija. Pareizāk, civilizācija ir milzīgi izmainījusi mūsu pasaules uztveres fizioloģiskos un psiholoģiskos mehānismus. Kādreizējā nesamaitātajā pasaulē laikam gan bija viegli aiziet pa to ceļu, pa kuru mēs mudinām iet tagad. Tagad tas, pateicoties daudzajiem pieradumiem un nosacījuma refleksiem, ir ļoti grūti.

Patiesība ir tāda, ka šī pasaule nav īsti ārējā pasaule, bet tas ir konglomerāts, milzīgi sarežģīts konglomerāts, kas ir pamazām izveidojies mūsu apziņā. Lietā tāda, ka mēs to visu laiku esam apzināti

paši veidojuši, ar vienu pašu mērķi - tā lai visa šī sistēma ļautu mums labāk apmierināt mūsu vajadzības. Un tagad diezgan skaidrs - cilvēce šo apziņas pasauli kopā ar tās dabiskajiem ārējiem impulsiem sauda tādu, kas palīdzēja labāk apmierināt tās vajadzības, ko mēs saucam par ķermeniskām. Ja pašā sākumā šo pasauli iekšā sevī cilvēku kopums būtu veidojis tādu, lai tā apmierinātu augstākās patiesības refleksa prasības, tad tā arī būtu citāda izveidojusies. Bet tad vēl šis reflekss gulēja, snauda cilvēkos; darbojās primitīvi barības, sekas, primitīvas ziņkāres refleksi. Un tā šī sistēma izveidojās par tīri kā patstāvīgu organismu, kurā viss vērsts uz šiem mērķiem, kuri bija tās izveides pamatā. Un tagad ir tā, ka vienkārši turpinot uz priekšu visur tādā pat garā, tikai vēl intensīvāk, nekas nemainīsies. Ir jāmaina sistēma.

Un tāpat, visiem cilvēkiem uztverē ir dota viena un tā pati materiālā "mūsu pasaule." Vienojamies, ka ar saviem pieciem jutekļiem mēs visi uztveram materiālo pasauli praktiski pilnīgi vienādu, neatkarīgi no saviem filosofiskajiem uzskatiem - vienādi to uztver un tajā dzīvo gan materiālisti, gan ideālisti, gan skeptiķi, gan agnostiķi u.t.t., un visi viņi reāli, skaidri un gaiši saprot, ko nozīmē materiāli priekšmeti; tāpat visas atšķirības šo cilvēku starpā, kas attiecās uz uztveres filosofiju, bāzējās ne šeit, bet kaut kur citur. Ja mēs šo ievērosim, tad uzreiz atkritīs milzīgs daudzums nesaprašanās un pat aizvainojumu cilvēku starpā par viņu pasaules uztveres filosofiju un par kādu cilvēku vispār. Šī materiālā pasaule ir mūsu pasaule, ko mēs saņemam līdz ar piedzimšanu, un kurā dzīvojam, un ar kuru salāgojam savas domas un savus darbus visu mūžu, dienu dienā, mēnesi mēnesī. Un tas ir lieliski, jo šī ir tā daļa, kas cilvēkus vieno, ļauj atrast kopīgus sarunu tematus, ļauj līdzīgi darboties, un kaut cik izprast vienam otra motivācijas. Ja kāds izmetās ārā no šīs ierastās pasaules, patiešām redz to citādu, vai darbojas tajā stipri atšķirīgi no pārējiem, tad visi pārējie viņu tā arī izvērtē - kā garīgi atšķirīgu vai pat neveselu. Bet šeit par to nekādas runas nebūs. Materiālās pasaules uztvere notiek automātiski, bez paša cilvēka aktīvas līdzdalības.

Atšķirības cilvēku starpā sākās ar mēģinājumiem izskaidrot pašu uztveres procesa būtību, un nevis tā faktisko saturu. Te nepieciešama cilvēka aktīva iesaistīšanās, kas prasa zināšanu un praktiskas pieredzes sintēzi. Tā kā tās lielāko tiesu ir nepilnīgas, tad rodas tik daudzi pazīstamie uztveres filosofijas un vispārējo filosofisko virzienu varianti. Turpinot pilnveidoties, šīs atšķirības atkrīt, un izgaismojās viena vienīgā absolūtā patiesība. To iemantojot, cilvēks ļoti daudzējādā ziņā ir uz ērta un izdevīga dzīves ceļa. Tas ir laimes pirmsākumu obligāts priekšnosacījums.

Tāpat, es uzskatu, ka uztvere satur gan tās reālo mainīgo saturu, gan arī, tiesa, maskētākā un neuzbāzīgākā veidā - iespēju cilvēkam iepazīt tās būtību, kas ir nemainīga, absolūta, viena un tā pati, neatkarīgi no mūžīgi mainīgā satura. Un šī uztvere un izpratne jau prasa gribas piepūli no cilvēka puses. Nepietiekoša pieredze sniedz dažādus priekšstatus par uztveres procesa būtību, tomēr, pieredzei un zināšanām augot, cilvēks beigās nonāk pie absolūtām patiesībām, kas dziļākajā būtībā ir vienādas visiem cilvēkiem. Šī uztvere notiek, harmoniski apvienojot savu aktivitāti (gribu sasniegt patiesību, koncentrēšanos, domāšanu) ar praktisko darbību (precīzas metodikas izpildīšana, kas pamatā iekļauj Dekarta maksimālās apšaubīšanas principu un fenomenoloģisko redukciju – *epochē*).

Cilvēks piedzimst diezgan gatavs dzīvei – viņš saņem līdzīgu ceļa maizi, dabīgo instrumentu paketi izdzīvošanai un sadarbībai ar ār pasauli. Mazliet ar veselu prātu un atmiņu par sevi pamēģināsim atcerēties, kas tas ir, ko mēs saņemam gatavu, un kas ir tas, ko mēs ātri vien tam piejaucam klāt no sevis vai sabiedrības pieredzes un tradīcijām?

Mēs saņemam gatavus sajūtu analizatorus, kas mums mūsu apziņā dod pasaules pamata ainu. Mēs uzreiz, nekādā veidā un ne vismazākā mērā tam nepievēršot uzmanību un par to nedomājot, spējam atšķirt priekšmetus, un saprotam, ka tādus tos uztver arī citi cilvēki. Un jau kopš apziņas pirmsākumiem mēs ar pilnu pārliecību saprotam, ka gan kādi citi priekšmeti, gan spēki, gan citi cilvēki vai dzīvnieki var šos priekšmetus dažādi izmainīt, un ka tas, kas izmainīts, tas tā arī paliek. Vēlāk tas tiek ietērpts vārdos -

mums tiek dota reāla, objektīva apkārtējā pasaule, daba, ar visiem priekšmetiem, augiem, dzīvniekiem, cilvēkiem, un sevi pašu tajā. Tas viss ir automātiski.

Dzīvē nav vajadzības par to domāt, un cilvēki arī to nedara. Jau kopš agras bērnības domas aizņem kas cits – viss, kas tur tajā objektīvajā realitātē notiek, kā tas skar mani, un ko es varu no visa tā sev iegūt, lai es labāk justos. Te ir bezgalīgi varianti, daļa no tiem kaut kā, lai arī grūti, bet ir apvienojami pēc kaut kādām pazīmēm, un tā tos iespējams sistematizēt. Cilvēki to vienmēr ir darījuši, un dara joprojām. Un tā radās zinātne, māksla, reliģija. Kopumā to visu varam saukt īsi un skaidri – tā ir “mūsu pasaule.” Tā ir dabīga, objektīvi pastāvoša realitāte, kas aizpilda visu mūsu dzīvi. Kā nu mēs katrs tajā jūtamies, to nosaka mūsu liktenis un personīgā izveicība.

Tas ir egoisms, tas mums nāk līdz kopš dzimšanas. Visi cilvēki piedzimst kā egoisti. Gandrīz visi kā tādi arī nomirst, kā sāka dzīvi, tā arī beidza. Egoisma aizsegā veidojas un attīstās arī daudzas it kā cēlākas lietas – māksla, zinātne, arī reliģijas. Lai par ko tās visas arī nerunātu, vienalga runa vienmēr grozās tikai ap to pašu – kā man labāk, kā man ērtāk, kā man ētiskāk, kā man garīgāk.

Lūzuma punkts nāk ar momentu, kad lielāku interesi un prieku sagādā kaut kas pats par sevi, sevis paša dēļ, un nevis tāpēc – ka es no tā ko iegūšu. Ļoti vienkārša, bet reizē ļoti fundamentāla lieta. Un izņemot mūs nav nekā cita, kā daba, kas caur sajūtu analizatoriem, un arī tieši mani iespaido, apgādā ar datiem, ar idejām, ar visu. Nu un, vai es varu tam tā pieslēgties, ka aizmirstu sevi. Varam, noteikti varam, mēs katrs taču pazīstam kādu šīs lietas primitīvu analogu - katrs ar kaut ko reizēm aizraujamies tā, ka nedomājam par sevi. Nu un visa dzīves sāls jau tikai tur vien ir, ka mēs to varam ievērojami paplašināt un bagātināt. Un tad tu vienā brīdī saproti, ka tu par sevi maz domā, un jūties labi. Mēs varam tā aizrauties ar visu ko, arī ar niekiem, piemēram, kolekcionēt sērkokociņu kastīšu etiķetes. Vienalga, tas ir labāk, kā dzīvot visprimitīvākajās vēlmēs vien. Un tā mēs varam kāpt vēl tālāk un tālāk.

MANA REĀLĀ PASAULE

Laikam jau būsim ievērojuši, ka pasaule pastāv un darbojās, un dzīve tajā notiek pati no sevis, mēs tajā ienākam un no tās aizejam ne pēc savas gribas. Ikvienam no mums, kamēr esam šeit, visu laiku tiek nodrošināts tas, ka kaut kas visu laiku notiek - nekad nav bijis tā, ka nekā nav. Katrs cilvēks piedzimstot automātiski saņem spēju un neizbēgamību šai lietā iesaistīties. Šo vietu, vai stāvokli, kur mēs katrs atjēdzamies nokļuvuši, mēdz saukt par "dabīgo", vai par “mūsu pasauli.” Cilvēki tajā darbojās gandrīz automātiski, gandrīz visu te nosaka dabas likumi, un cilvēka paša apziņa, pat ja iegribētu, te maz ko var ietekmēt. Kāda tad tā ir, šī mūsu neizbēgamā pasaule? Mazliet pārlicināsimies, vai tā mēs tiešām to uztveram un izjūtam, vai katrs mēs to varētu aprakstīt apmēram šādi. Šī nodaļa mums vienmēr derēs par tādu kā atskaites punktu – tā it kā aptver pilnīgi visu. Šķiet, ka nekā vairāk tiešām nav, un būt nevar! Tad nu atstāsim to par tādu kā tagadējā stāvokļa fiksācijas punktu, un atgriezīsimies te atkal tad, kad būsim ne tikai uzzinājuši, ka tas tomēr nav viss, bet būsim to izjūtuši un izdzīvojuši tīri praktiski. Pamatā te es parādu fragmentu no Huserla darba, savā tulkojumā.

Es apzinos pasauli, kas bezgalīgi izplešas telpā, kas nepārtraukti uzrodas un ir radusies laikā. Es to apzinos, tieši un uzskatāmi atrodu to. Pateicoties redzei, taustei, dzirdei utt., ar dažādu sajūtu uztveres palīdzību, fiziskās lietas, kaut kādā veidā ir izvietotas telpā, vienkārši, skaidri un gaiši manā skatījumā ir šeit, tās, tiešā vai pārnestā nozīmē "ir esošas", - vienalga, vai es tās pieņemu kaut kā sevišķi, esmu nodarbināts ar to novērošanu, aplūkošanu, domāju par tām, izjūtu tās, gribu kaut ko no tām, vai arī nē. Un arī dzīvās būtnes, piemēram cilvēki, arī tieši manā priekšstatā ir šeit, - es paceļu acis, redzu tos, dzirdu viņu soļus, paņemu viņus aiz rokas, sarunājos ar viņiem, es tiešā veidā apzinos, kas viņi tādi un ko domā, kādas jūtas perinās viņu dvēselē, ko viņi grib un vēlas. Viņi tāpat ir klāt manā apceres laukā kā realitātes,

pat ja es neņemu viņus vērā. Un nav arī nekādas vajadzības, lai viņi, tieši tāpat kā kaut kādi citi priekšmeti, noteikti atrastos manas uztveres laukā. Priekš manis reālie objekti - noteiktie, vairāk vai mazāk man zināmie - savā būtībā ir šeit un neko neatšķiras no tiem, ko es uztveru tieši, kaut arī es viņus nemaz neuztveru, un tie arī neatrodas manā šībrīža tiešās iespējamās uztveres zonā. Mana uztvere no rakstāmgalda, kuru es nupat kā redzēju sev priekšā, un kuram biju sevišķi pievērsis vērību, spēj doties pastaigā cauri tām istabas daļām, kuras es neredzu, un kuras atrodas aiz manas muguras, uz verandu, pēc tam dārzā, pie bērniem, kuri spēlējās lapenē, pie visiem tiem objektiem, par kuriem es noteikti "zinu," ka tie uzturas tajā vai citā vietā manā tieši apzināmajā apkārtne, - tā ir zināšana, kurā nav nekā no jēdzieniskās domāšanas, un kura tikai daļēji, un, kā likums, visai nepilnīgi, vēršas pie skaidras apceres tikai pie nosacījuma, ka es tam pievērsīšu savu uzmanību.

Bet ne jau tikai ar šo visa klātesošā (vai nu uzskatāmi skaidri, vai neskaidri, detalizēti vai nē) apgabalu, kas pastāvīgā lokā ietver aktuālās uztveres lauku, ir izsmelta man jebkurā nomoda momentā "klātesošā" pasaule. Gluži pretēji, pasaule ar savu stingro esamības kārtību izplešas bezgalīgi. Aktuāli uztveramais un viss tas, kas ir vairāk vai mazāk skaidri klātesošs, un kas ir noteikts (vai vismaz kaut kādā mērā noteikts), - to visu daļēji caurvij, daļēji aptver neskaidri apzināts nenoteiktās esamības horizonts. Es varu sūtīt turp uzmanības noskaidrojošos starus - ar mainīgām sekmēm. Noteicošā, vispirms neskaidrā, bet piepildītā ar aizvien lielāku dzīvīgumu, kaut kā klātesamība atnes to man, atmiņu loks noslēdzās, noteiktības loks aizvien paplašinās un paplašinās, reizēm līdz tādai pakāpei, ka izveidojās mijiedarbība ar aktuālās uztveres lauku - manu centrālo apkārti. Tomēr vispārībā un kopumā rezultāts mēdz būt citāds - neskaidrās nenoteiktības tukšajā miglā iemājo skaidri izteiktas iespējas, hipotēzes, - un tikai pati "pasaules" forma, tieši kā "pasaules," te ir iepriekšēji iezīmēta. Nenoteiktā apkārtne, vispārīgi runājot, ir bezgalīga. Miglā tītais horizonts, kuru nekad nevar noteikt līdz galam, - tas obligāti vienmēr ir klātesošs.

Tieši tāpat, kā ar pasauli, ar tās telpiskās klātbūtnes esamības kārtību, par ko mēs runājam līdz šim, viss sastāv arī ar tās esamības kārtību laika secībā. Lūk šis, - acīmredzami katrā nomoda momentā - priekš manis reāli pastāvošā pasaule ir apveltīta ar bezgalīgu divpusēju laika horizontu - ar savu zināmo un nezināmo, nepastarpināti dzīvo un nedzīvo pagātni un nākotni. Brīvā, pieredzē balstītas izziņas procesā, kurš piešķir skaidrību manai apcerei, es varu izsekot šīs mani tieši apņemošās esamības saistības. Es varu mainīt savu atrašanās vietu laikā un telpā, varu vērst savu skatienu šurp vai turp, uz priekšu un atpakaļ laikā, es varu sagādāt sev vairāk vai mazāk skaidrus un saturīgus iespaidus, atsaukt kaut ko tagadnē, vai arī radīt vairāk vai mazāk skaidrus tēlus, piešķirot uzskatāmību, stingrās telpas un laika pasaules formās, iespējamajam un sagaidāmajam.

Tādā veidā arī es sevi apzinos visu laiku, kad mana apziņa ir nomodā, un tas, ko galīgi nav iespējams izmainīt - sajūgtība ar vienmēr vienu un to pašu, kaut arī mainīgu savā šībrīža saturā, pasauli. Tāda priekš manis nepārtraukti ir "klātesoša," un pats es, savukārt, posms tajā. Pie tam pasaule priekš manis - ne vienkārši lietu pasaule, bet - ar tādu pašu tiešumu - arī vērtību pasaule, labumu pasaule, praktiskā pasaule. Bez kādas tālākas domāšanas es atklāju lietas, apveltītas kā ar lietu īpašībām, tā arī ar vērtību raksturlielumiem - tās ir lieliskas un bezjēdzīgas, patīkamas un nepatīkamas, simpātiskas un pretīgas, u.t.l. Tiešā veidā lietas parādās kā lietojami priekšmeti - lūk "galds" ar "grāmatām" uz tā, lūk "vāze" un "klavieres" u.t.t. Tādi vērtību un praktiskie raksturlielumi arī ir loģiski piederīgi "reāliem objektiem" kā tādiem - vienalga, vai es pie tiem, vai pie objektiem vispār, vēršos vai nē. Un tas ir patiesi, dabīgi, ne tikai attiecībā uz "vienkārši lietām," bet arī attiecībā uz man apkārt esošajiem cilvēkiem un dzīvniekiem. Viņi ir mani "draugi" vai "ienaidnieki," "kalpi" vai "kungi," viņi ir man "sveši" vai ir mani "radinieki" u.t.t.

TĀ TAS IR UN VISS

Tā tas viss ir, bez jebkādas domāšanas un teorijām. Tas ir aksiomātisks pamats. Šajā pasaulē katrs dzīvo kā prot, cenšas kaut cik necik padarīt savu dzīvi laimīgāku, vismaz lolo tādas cerības. Šī pasaule ir pilna ar dažādiem gudriniekiem, padomdevējiem, speciālistiem, metodikām utt. Kā nu katram tur iet, tā iet. Mēs par to ne runāsim, ne arī šai jomā kaut ko centīsimies izdarīt vai uzlabot. Mēs rīkosimies kardināli. Ja mēs paši esam šīs "mūsu pasaules" daļa, tad mēs neko kardinālu te izdarīt nevaram. Vienīgā, patiešām tikai viena un vienīgā, iespēja ir tāda, ka mums ir jāizmaina savs stāvoklis pret šo mūsu pasauli. Jāsaprot reizi par visām reizēm, pilnīgi skaidri un noteikti - pasauli izmainīt mēs nevaram, mūsu darbība tajā ievieš tikai īslaicīgas, maznozīmīgas korekcijas, kuras mēs, bez tam, nemaz nevaram plānot, jo bez mums attiecībā uz mums tur darbojās vēl viens, un tas ir - mūsu liktenis. Tomēr, liktenis pamatā valda tikai tik tālu, kamēr mēs esam sasaistīti ar šo "mūsu pasauli."

Tāpēc, ko mēs varam izdarīt? Mēs varam paņemt šo pasauli kā veselu un domās nolikt it kā malā, vai, pareizāk sakot, pašiem nostāties malā, un redzēt, kā tā darbojās, verd un mutuļo, bet mūs aizskar nu jau mazāk (pilnībā izvairīties nav mūsu spēkos). Bet ko tad likt tās vietā? Tukšumu? Kaut ko tādu dara vairums austrumu reliģiju. Tas nebūs mūsu ceļš. Mēs spriežam tā - ja mēs nevaram izvairīties no "mūsu pasaules," tad nedarīsim to, rīkosimies viltīgāk. Vienkārši padarīsim šo "mūsu pasauli" par savu rotaļlietu! Ja mēs cenšamies sīkumos izprast un iespaidot tās likumus, tā par mums smejas kā par naiviem muļķīšiem. Bet tas nenozīmē, ka mēs to nevaram sagrābt pie rīkles lielās lietās. Pasaule viltīgi uzvedās tā, it kā mēs būtu viņas daļa. Bet mēs varam būt viltīgāki - mēs varam to padarīt par mūsu daļu, un līdz ar to pārtvert visus galvenos vadības grožus savās rokās. Vai tas būtu rupji un barbariski? Izskatās, ka tik rupji, ka šāda iedoma vien jau izraisa nepatiku gan sevī, gan ikvienā citā, kam jūs to mēģinātu pastāstīt. Bet te slēpjas visa šīs lietas "rozīnīte."

Pasaule jau patiesībā to vien vēlās, lai mēs tā rīkotos. Šī ir vislielākā mīkla, ar kuru mums ir jāsaprotas, ķeroties klāt dzīvei kā lielai lietai. Īsi tas formulējas šādi: tas arī ir cilvēka galvenais dzīves uzdevums - apjēgt šo noslēpumu, ka mums no dzimšanas pasaule tiek iedota tāda, ka mēs it kā esam tās sastāvdaļa, ar cerību, ka mēs ar saviem spēkiem sapratīsim, kā jābūt, un pārmainīsim lietas. Lielajai dabai bija neizbēgami nepieciešams, lai mēs to izdarītu pēc savas brīvās gribas. Tātad, mēs nenoliksīm pasauli malā, mēs ar meditācijām necentīsimies to aizmirst, necentīsimies iztēloties, ka tādas pasaules vispār nav, ka ir kaut kādas pavisam citas, iedomātas pasaules. Nav! Viss ir jāizdara te un tagad!

Tātad, visa pasaule paliek, vienkārši mēs bīdāmies pa tās sazarojumiem uz augšu, aizvien tuvāk stumbram. Kaut gan ne jau bīdāmies, bet domās uzreiz vēršamies pie stumbra, un tieši tur veicam savas darbības un tur iedzīvojamies un nostiprināmies. Tādēļ un tikai tādēļ mēs to "izslēdzam" un "liekam iekavās". Mēs izslēdzam un liekam iekavās sīkumus, lai pievērstos lielām lietām. Un tad nu sekojam, kā tas notiek. Kas te ir tie sīkumi, un kas te ir tās lielās lietas?

Te, šai pasaulē cilvēki ir tik daudz darījuši, to visādi pētot un skaidrojot, un uzlabojot, ka te nu pilnīgi viss ir tūkstoš reižu izmēģināts, un nekas būtiski labāks jau sen nav atrasts. Un ir vēl lielas šaubas, vai vispār šīs pūles nenes vairāk ļaunuma, nekā labuma. Katrā ziņā tas tīrais, dabas dotais fons, uz kura mums vajadzēja izjust un izdomāt šo pasauli, ir ļoti izmainīts. Šī mūsdienu mūsu pasaule vairs nav tīra dabas dota pasaule, bet jau maisījums no cilvēka un dabas pasaules. Un varbūt cilvēks nav to uzlabojis, bet pamaitājis. Katrā ziņā, šī mūsu pasaule ir tāda, kas tagad aktīvi pretojas cilvēka pūlēm kaut ko jaunu izdarīt, izdomāt vai pateikt. Un iespējams, ka tā ir pilnīgi dabīga aizsargreakcija, lai saglabātu vēl to mazumiņu, kas nav sapurgāts. Lai nu kā, skaidrs ir viens, ka šajā mūsu pasaulē mēs ne ar kādas zinātnes vai poēzijas palīdzību neatklāsim neko tādu, kas principā ļaus mums piepildīt sevi, justies labi, vai, nedod dievs, izmainīt vēl trakāk šo pašu sapurgāto pasauli.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Bet viena vieta ir tomēr pieejama. Un tā ir dziļi noslēpta no mums pašiem, lai mēs arī to nesapurgātu bez jēgas un laika. Un tieši par to arī būs visa tālākā runa. Ir ļoti interesanti, kur tā ir noslēpta. Tai ir pilnīgi cita daba, nekā visai šai automatiski uztveramajai mūsu pasaulei. Šī ir brīva un vienīgā vieta, kurā ir vērts darboties, un kura tieši tam arī priekš katra cilvēka ir paredzēta - tā ir tiešās saskarsmes vieta starp pašu cilvēku un pasauli. Šeit atklājās liela patiesība - ne jau fakti paši par sevi ir ar kādu nozīmi, bet gan katra cilvēka attiecības pret faktiem. Tīrās apziņas lauks ļauj veikt pilnīgi citu attiecību veidošanu starp cilvēku, un to, kuru viņš pirmo ierauga savā izveidotajā tīrās apziņas laukā. Visam tālākajam ir nozīme tikai tik tālu, par cik tas ir izejmateriāls šo attiecību izveidošanā, nostiprināšanā un izlološanā. Tīrās apziņas laukā cilvēks sastop savu īsto dzīves spēles partneri, un līdz ar to visa mūsu pasaule pēkšņi kļūst jēgpilna un saturīga. Cilvēks ar savu partneri spēlē spēli: mūsu attiecību pasaule, kurā par burtiem un zīmēm kalpo šī pati mūsu noniecinātā un nonievātā "mūsu pasaule," patiešām neizsmeļamu iespēju un nepārspējamās laimes zeme. Viss kļūst nozīmīgs un vērtīgs, ja tai atrod īsto pielietojumu. Agrāk mums mūsu pasaule kalpoja tikai mūsu egoistisko vēlmju piepildīšanai, nu tagad tā kalpo altruisma, dzīves jēgas un piepildījuma sasniegšanas mērķiem. Un tad nu izrādās, ka nekāda citāda pasaule nav ne iedomājama, ne iespējama, ne arī vismazākā mērā vajadzīga. Tad ir tā, ka viss ir tieši tā, kā tam ir jābūt, un labāk nu nekādi ne var būt, ne arī iedomājams vislielākajos sapņos.

DABISKĀ NOSTĀDNE – MŪSU PASAULE MŪS NEIZBĒGAMI PAVADA VISU DZĪVI

Kamēr cilvēks ir dzīvs, viņš dzīvo šajā mūsu pasaulē. Tajā viņš piedzimst, tajā nomirst, un tā to pamet. Ir pilnīgi vienalga, kādi cilvēkam nebūtu filosofiski, reliģiski vai zinātniski uzskati, vienalga kādus psiholoģiskus paņēmienus, kādus meditatīvus izlēcienus vai reliģiskas ekstāzes viņš nekultivētu, tas viss vienalga norisinās tikai un vienīgi mūsu pasaules ietvaros. Neviena cilvēks nekad nav varējis iztēloties nevienu dievu, eņģeli, velnu, vai kādu citu mistisku tēlu, kam pamats nebūtu atrodams mūsu pasaules lietās, būtnēs, elementos un to savstarpējās attiecībās. Neviena okultisms, neviena ezotēriķa neiziet ārpus mūsu pasaules robežām. To nevar izdarīt arī neviena zinātne. Pat visabstraktākās zinātnes, tādas kā matemātika, nodarbojas ar idejām, kas smeltas mūsu pasaulē. Visi cilvēku garīgie centieni risinās mūsu ikdienišķās, ierastās pasaules fonā, un nekad neiziet ārpus tās robežām. Visas cerības iegūt kādu principiāli jaunu pasauli vienmēr ar ticības palīdzību tiek projicētas nākotnē. Neviena neiegūst citu pasauli te un tagad. Šķiet, ka tas patiešām nav iespējams.

Šajā mūsu pasaulē patiesībā ir maz filosofijas, zinātnes un reliģijas. Tās tur var pat vispār nebūt. Cilvēces pirmsākumos pie dabiski dzīvojošam ciltīm, tāpat kā mazam bērnam, par to visu ir maza jēga, un nav pēc tā visa vajadzības. Dzīve rit pati. Rodas problēmas, iespējami risinājumi, darbības, izvēles, uztverot lietu visikdienišķāko nozīmi un uztveri, utt. Vienkārša cīņa par barību, par mitekli, par ģimeni. Un tur pārlietu daudz zināt ir tikai kaitīgi, jo lieki putro galvu. Pat, ja sagribas ko intelektuālu vai māksliniecisku, tad vai nu to vai to, un tikai tik, cik tieši nepieciešams. Par daudz vienmēr būs par ļaunu, traucēs izbaudīt dabisko dzīves gaitu. Reliģija - tas pats, ir jāzina minimums, un tajā jāgrozās, daudz gribēsi zināt, laimīgs nebūsi - vienmēr būs pretrunas, iekšēji konflikti. Tāpēc to veic ierobežota ticība, un viss. Un tas nekas, ka tas rada nesaskaņas un konfliktus grupu starpā; katrs ir pārliecināts, ka ir vienīgais pareizais, citi nepareizi, Tādā veidā galu galā vairāk vai mazāk laimes tiek savākts un izdzīvots. To visu mēs varam izdarīt mūsu pasaulē, vēl vairāk, nekāda labāka šādai dzīvei nemaz nav iedomājama. Galu galā, ja ir ļoti grūti, tev ir iespēja noticēt, ka tevi pēc nāves noteikti gaida ne vien labāka dzīve, bet tik ļoti laba, cik vien tu to vispār spēj iedomāties. Šai ziņā mūsu pasaule ir lieliska, paver praktiski bezgalīga daudzuma iespēju realizāciju, līdz ar to gūstot prieku, laimi, apmierinājumu un arī mīlestību.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Un tomēr. Vienu brīdi cilvēkā pamostas - "lielā zinātkāre", un tad viņš skaidri un gaiši saprot, ka "mūsu pasaulei" ir gan vainas. Pareizāk sakot, izrādās, ka ne jau pasaulei ir vainas, bet tam, kā tu ar to komunicē. Atklājās, ka tu visu mūžu esi izmantojis vienu komunikācijas veidu, bet tas nav vienīgais - ir vēl otrs. Un tas ir tik atšķirīgs, ka tev šķiet, ka tev atklājās pilnīgi cita, jauna pasaule. Tā nav, "mūsu pasaule" nekur nezūd, vienīgi tā pasaule papildus parādās pilnīgi negaidīti jaunā veidolā - it kā reizē tā pati, un arī pilnīgi cita, ar pilnīgi citu vēstījumu, un pilnīgi citām, daudz plašākām iespējām, ko tā paver cilvēkam, kurš sāk to saskatīt jaunā gaismā.

MŪSU PASAULĒ IR DAUDZ LABA

Mūsu pasaule ļoti labi ir attīstījusi praktisko zinātņi. Te patiešām nav svarīgs atskaites punkts, galvenais ir tas, kā visas daļiņas, vielas, likumi saskaņojās savā starpā katros konkrētajos apstākļos, un ko tur var izdarīt vai izmainīt pēc cilvēka apzinātās gribas. Huserls gribēja arī praktisko zinātņi pārrakstīt pa jaunam, no cita, droši vien tiešām pareizāka atskaites punkta. Bet tas laikam ir darbs, kas var nebūt sveču vērts. Viss ir labi, kā ir, visi zinātniskie darbi ir labi, ja vien tie ir veikti godīgi, ievērojot šīs pašas "mūsu pasaules" ilgstošā kļūdu, mēģinājumu, pārbaužu rezultātā atklātos nosacījumus. Katrā ziņā, mūsu pasaule sniedz mums stabilu materiālu un zinātnisku fundamentu, kas disciplinē cilvēkus, arī vieno uz šīs patiesības bāzes, ja vien viņi paši nav pārāk slinki un nevīžīgi, lai to visu iemācītos, un apgūtu tā visa praktisku pielietojānu. Ja nebūtu šīs stingrās pasaules ainas, tad, iespējams, cilvēki ārpāta izlaistos (ko mēs arī tagad ievērojam pie tiem, kas apzināti vai aiz slinkuma, vai lai muļķotu citus, ignorē šīs pasaules pastāvošās un atklātās likumsakarības), katrs muldētu, kas vien iegribās, un būtu grūti saprast, ka viens otrs pārgudrs muldoņa patiesībā ir vienkārši, neprašā, sliņķis un bezkauna.

KAS TAD MŪSU PASAULEI VAINAS?

Galvenais trūkums "mūsu pasaulei" ir tas, ka tā ir nevis dabīga, bet mākslīga konstrukcija, kas ilgā laikā veidojās cilvēcē praktisku mērķu sasniegšanai. Un tā tika tā sakonstruēta, ka garīgiem jēdzieniem tur vienkārši neatrodas vieta. Tāpēc, ja cilvēks sāk garīgus meklējumus, tad patiešām šajā "mūsu pasaulē" labāk par tādām lietām nedomāt, jo vienalga neko nevar izdomāt. Tāpēc arī "garīgais" ceļš aizgāja pa neargumentētas ticības, aklas ticības ceļu, un garīgumu sāka asociēt tikai ar ticību, domāšanā saskatot drīzāk ienaidnieku, nekā draugu.

Mūsu pasaulei ir šāda vaina: ar milzīgām grūtībām ir iespējams sameklēt dvēseli un kādu citu garīgu, neredzamu esamību. Jaunajā sistēmā tas viss automātiski atklājas uzreiz, jo viss ir vienā laukā, un to visu, pārējo, arī materiālo, tad tam modelim ir daudz vieglāk pieskaņot.

Par to visu turpmāk daudzās vietās tiks dažādi stāstīts un argumentēts.

Šī "mūsu pasaule" taču tagad tikai daļēji vairs ir dabas pasaule, to ir izmainījusi mūsu civilizācija. Pareizāk, civilizācija ir milzīgi izmainījusi mūsu pasaules uztveres fizioloģiskos un psiholoģiskos mehānismus. Kādreizējā nesamaitātajā pasaulē laikam gan bija viegli aiziet pa to ceļu, pa kuru es mudinu iet tagad. Tagad tas, pateicoties daudzajiem pieradumiem un nosacījuma refleksiem, ir ļoti grūti.

Patiesība ir tāda, ka šī pasaule nav īsti ārējā pasaule, bet tas ir konglomerāts, milzīgi sarežģīts apvienojums, kas ir pamazām izveidojies mūsu apziņā. Lietā tāda, ka mēs to visu laiku esam apzināti paši veidojuši, ar vienu pašu mērķi - tā lai visa šī sistēma ļautu mums labāk apmierināt mūsu vajadzības. Un tagad diezgan skaidrs - cilvēce šo apziņas pasauli kopā ar tās dabiskajiem ārējiem impulsiem sauda tādu, kas palīdzēja labāk apmierināt tās vajadzības, ko mēs saucam par ķermeniskām. Ja pašā sākumā šo

pasauli iekšā sevī cilvēku kopums būtu veidojis tādu, lai tā apmierinātu augstākās patiesības refleksa prasības, tad tā arī būtu citāda izveidojusies. Bet tad vēl šis reflekss gulēja, snauda cilvēkos; darbojās primitīvi barības, seksa, primitīvas ziņkāres refleksi. Un tā šī sistēma izveidojās par tīri kā patstāvīgu organismu, kurā viss vērsts uz šiem mērķiem, kuri bija tās izveides pamatā. Un tagad ir tā, ka vienkārši turpinot uz priekšu visu tādā pat garā, tikai vēl intensīvāk, nekas nemainīsies. Ir jāmaina sistēma.

Var jau būt, ka šai mūsu pasaulei tomēr nekādas vainas nav. Te ir daudz laimīgu, un daudz nelaimīgu cilvēku. Katrs dzīvo, kā prot. Ir bezgala daudz institūcijas, kas it kā vieš cerību uz labāku un laimīgāku dzīvi. Mums visu ko piedāvā šai nolūkā: māca kā ēst, kā dzert, kā domāt, kā just, kā mīlēt, kā nīst. Mums piedāvā dažādas zinātnes un dažādas reliģijas, dažādas vingrošanas, un dažādas diētas, ar vārdu sakot, visu, ko vien spējam iedomāties, un pat ko nespējam. Mums it kā ir iespējas būt bagātiem, un būt nabagiem, būt labiem, un būt sliktiem, būt gudriem un būt muļķiem, būt laimīgiem un nelaimīgiem, mīļētiem un nemīļētiem.

Tomēr, ne visu piedāvā, ko varbūt gribētos, un ne visu iespējams paveikt, ko gribētos. Mēs nevaram izvēlēties dzīvot ilgāk, nekā lemts, mums nevienam nav izbēgama priekšā stāvošā nāve. Mēs ne vienmēr varam gūt tādu veselību, tādu izskatu, kādu gribam, tādus radus, tādus draugus. Kas tad mūs ierobežo? Nav svarīgi, kas īsti zem tā slēpjās, bet mēs to sakām skaidri - tas ir liktenis, mūsu katra personīgais liktenis. Un tas ir tas, ko mēs varam ietekmēt tikai daļēji. Kā izpaužas liktenis? Tā, ka viņš, no vienas puses, gandrīz vai ģenētiski ieliek mums vēlmes, dažādas vēlēšanās, ko piepildot, kā mums šķiet, mēs būtu laimīgi un piepildīti. Un, no otras puses, tas pats liktenis, daudz ko no tā, ko pats ielicis mūsos kā instinktus, iedzimtus refleksus, neļauj mums realizēt, piepildīt, tā padarot mūs nelaimīgus.

Un tā - šī pasaule neļauj mums realizēt krietnu tiesu no tiem instinktiem, iedzimtajiem refleksiem, ko liktenis ir mums ielicis. Ļoti daudzus ļauj, bet ir tiesa tādu, kurus nekādi neļauj. Ļauj šo to sasniegt, iegūt kādu mantu, kādu amatu, slavu, godu, apmierināt lielu tiesu ziņkāres. Ļauj izbaudīt vēdera un dzimuma dotos priekus, ļauj izstudēt pasaules uzbūvi, iepazīt dabas likumus, izjust dabas un cilvēku attiecību skaistumu, ļauj izbaudīt un pat pašam radīt poēziju, mākslu, mūziku. Ļauj iepazīt un iedzīvoties kādā no reliģijām, izjust ticības dāvāto apmierinājumu un prieku. Tomēr, kad tas viss ir vairāk vai mazāk iziets, tad tas pats liktenis ļoti viltīgi izdara tā, ka tas vairs īstu prieku nerada. Tad viņš aktualizē tos rīkus, kas spēj radīt prieku un laimi, par kuriem mums vienmēr ir bijusi kāda nojausma, bāla un vispārēja. Bet tagad tā kļūst skaidrāka, pat pavisam skaidra. Tie ir dziļākie patiesības refleksi. Liktenis izaicina mūs uz savstarpēju spēli, viens pret vienu, spēli, kurā var vinnēt augstas likmes. Un tad nu ir tā, ka, īsi sakot, līdz ar šo jauno izaicinājumu skaidri atklājās, ka te vairs ierastā "mūsu pasaule" izrādās galīgi nederīga. Tas tad arī ir tas, kas mūsu pasaulei ir vainas.

MŪSU PASAULES VAINU UZSKAITĪJUMS PA PUNKTIEM

1) Ar milzīgām grūtībām ir iespējams sameklēt dvēseli un kādu citu garīgu esamību (jaunajā pieejā tas viss automātiski atklājas uzreiz, jo viss ir vienotā uztveres un realitātes laukā, un to visu pārējo, arī materiālo, tad ir tam modelim daudz vieglāk pieskaņot).

2) Mūsu pasaule ir nevis dabīga, bet mākslīga konstrukcija, kas ļoti ilgā laikā veidojās cilvēcē praktisku mērķu sasniegšanai. Un tā tika tā sakonstruēta, ka garīgiem jēdzieniem tur vienkārši neatradās vieta, un, ja cilvēks sāk garīgos meklējumus ar prāta palīdzību, tad patiešām šajā mūsu pasaulē to labāk nedarīt, jo neko nevar izdomāt – tādas ir mūsu pasaules galvenā labuma negatīvas neizbēgamās sekas.

3) Arī dažas zinātņu nozares nupat jau ir nopietni sadūrušās ar nepareizi izvēlēta atskaites punkta problēmu. Vispirms jau te runa ir par neuro - un psihofizioloģiju, kura dziļi un smagi ir spiesta

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

nepārtraukti cīkstēties ar smadzeņu - domas, smadzeņu - sajūtu vai arī smadzeņu - gara problēmu. Bez tam, te ir arī modernā atomfizika un biocentrisms.

4) Filosofijā ir milzīgas problēmas. Šeit ir divi ceļi: materiālistiskais monisms un duālisms. Monisms nosaka, ka pastāv tikai viena fundamentāla substance, un mūsu pasaulē kā tās balsts tiek izdalīti:

a) materiālistiskais vai naturālistiskais monisms (zinātniskais materiālisms), kas nosaka, ka vienīgā pastāvošā realitāte ir tā, ko apraksta mūsdienu dabas zinātnes; tātad – mūsdienu zinātnes apraksta pasauli pilnā un pietiekošā veidā; apziņa ir materiālās esamības elements – pastāv tikai smadzenes, apziņa ir to derivāts vai virsbūve; virzieni ir sekojoši: epifenomenālisms, psiholoģiskais biheviors, vienādības teorija, eliminatīvais materiālisms, funkcionālisms, anomālais monisms.

b) ideālistiskais monisms (ideālisms, fenomenālisms); nosaka, ka materiālo eksistenci nosaka dažu ideālo formu aktivitāte (cilvēka apziņa vai Dievs);

c) neitrālais monisms; nosaka, ka pastāv kāda primāra substance, kas nav ne fiziska, ne mentāla; fiziskais un mentālais ir šīs substances īpašības (Benedikts Spinoza, Bertrāns Rasels).

d) duālisms aptver sekojošas apakšnozares:

klasiskais substanciālais (kartēziskais) duālisms - pēc Dekarta apgalvo, ka apziņa un matērija pastāv pilnīgi neatkarīgi viens no otra; psihofiziskais paralēlisms - klasiskā veidā psihofizioloģisko problēmu noformēja XVII gs. franču domātājs Renē Dekarts. Viņš uzskatīja, ka pasaule sastāv no divu veidu substancēm: materiālās un garīgās;

epifenomenālisms;

okkasionālisms;

īpašību duālisms - kaut arī pastāv tikai viena substance vai viena realitāte (materiālā), apziņa, tomēr, ir saistīta ar tādām uz materiālo realitāti nereducējamu īpašībām, kuras emerģenti uzrodās uz materiālo sistēmu (smadzeņu) pamata.;

predikatīvais duālisms

interakcionisms

ne-reduktīvais fizikālisms

5) Teoloģijā ir vienkārši neatrisināmas problēmas. Tas noveda pie tā, ka visa šī nozare tagad balstās uz vienu garīgas darbības daļu - uz ticību. Visus spēcīgākos prāta darbības virzienus ir pilnībā aizņēmis praktiskais materiālisms. Līdz ar to, visi domāšanas veidi ir milzum daudzām nosacīti reflektorām un asociatīvām saitēm, pašu cilvēku ilgstošās civilizācijas procesa gaitā sasaistīti kopā ar kaut ko praktiski taustāmu. Domāšana ir izspiesta no “augstākajām garīgajām sfērām.” Jaunajā pieejā šī saskarsme ir tieša, vecajā - rodas ar milzīgām grūtībām, un arī tad – izkropļotā veidā. Tāpēc ne tikai filosofija, bet arī reliģija uz mūsu pasaules pamatā ir tāda, kāda tā ir – materiālistiska pēc savas filosofiskās būtības, lai arī, nenoliedzami, ideālistiska pēc saviem centieniem. Tikai tā var būt, lai būtu kontakti ar tautu, kura ir “mūsu pasaules” tauta, un ir materiālistiska līdz kaulu smadzenēm. Bet, reizē ar to, reliģijai ir arī ļoti daudz problēmas, nākas visu laiku laipot, kaut ko nepateikt, izvairīties no skaidras valodas, izvairīties no skaidrām zinātniskām un filozofiskām apspriešanām, to visu aizstājot ar ticību, to paceļot svētā kārtā, kaut arī tā ir, neapšaubāmi ļoti nozīmīga, bet tikai kopējā lielā, augstā saprāta un apziņas daļa. Tā kā reliģija uz mūsu pasaules būtībā atrodas visai neapskaužamā situācijā. Ja pavērosim mūsu ticīgos, tad reti redzēsim dziļu mieru, kas nav vienkārši aprobežotības pazīme, bet lietu dziļas un praktiski pilnīgas

izpratnes pēdējais gala rezultāts – saprāta, sajūtu un reāla praktiska apstiprinājuma galējs triumfs. Nē – mēs biežāk sastopam nemieru, sasprindzinājumu vai arī ekstāzi tā vietā.

PAR MUMS, MŪSU PASAULI, UN TO, KĀ TAJĀ IEGŪT MIERU

Vai jūs personīgi pazīstat kaut vienu pašu cilvēku, par kuru droši varētu pateikt – jā, viņš laikam gan ir pilnā mierā ar sevi, un ar pasauli? Un, savukārt, vai jūs personiski pazīstat daudz tādu cilvēku, kas nebūtu kaut kādā veidā ierauti tajā milzīgajā virpulī, kas ikdienā griežas mums visapkārt, un sola, ka ejot tieši pa to vai citu ceļu, un ne pa kādu citu, viņš šo mieru un piepildījumu sasniegs. Attiecībā uz “dzīves lielajiem jautājumiem” – mums visapkārt ir ļoti daudz savstarpēji pretrunīgu pretenziju uz patiesību, bet patiesība taču var būt tikai viena. Un šo vienīgo patiesību nevar izcīnīt, iznīdējot citādi jūtošos un domājošos.

Miers un piepildījums nāk tikai kopā ar pašpietiekamības sajūtu, kas nozīmē – atklāt sevī jaunu pasauli, dziļi un vispusīgi to apgūt, izprast, un noticēt tai, iemācīties izveidot un visu laiku uzturēt ar to neierobežotas zinātkāres, patiesības alku, paradoksu, humora un dziļas savstarpējās cieņas pilnas attiecības.

Pasaulē, ar kuru sastopamies ikdienā, un metodikās, ko mums piedāvā, mēs varam atrast ļoti daudzus izcilus, visādā ziņā sev noderīgus paņēmienus un principus. Tomēr, ne visiem viss der. Mums apkārt visa ir tik daudz, ka tūkstoš dzīvēs mēs nespētu sistemātiski to iepazīt, kur nu vēl atrast sev derīgo, atmet nederīgo, pie tam vēl pat aptuveni nestādoties sev priekšā, pēc kādiem principiem vadoties to varētu izdarīt, ja varētu ... Tātad – aizej tur, nezin kur, atnes to, nezin ko ... Un tad notiek tas, kas mums visapkārt notiek – mēs izvēlamies pēc nejaušības, vai uz nepilnīgas izpratnes bāzes. Bet tas smagākais ir tas, ka mēs izvēlamies vienkārši uz neargumentētas ticības pamata. Vienkārši iepazītas, un viss.

Un te nu es gribu iejaukties ar savu neirofiziologa sapratni par to, kas mums visapkārt notiek. Zinātniski tehniskais progress, caur ļoti liela daudzuma praktisku patiesību visai veiksmīgiem meklējumiem, ir veicinājis prāta kopējo attīstību, un tas tagad ir daudz gatavāks risināt eksistenciālus jautājumus, kā agrāk. Tā tas ir disciplinētākajos, kritiskākajos un mērķtiecīgākajos cilvēkos. Tomēr, šis pats zinātniski – tehniskais progress ir radījis arī milzīgu apjukumu lielākās cilvēku daļas prātos un smadzenēs. Cerībā šo stāvokli kompensēt sazēla psiho- palete, mūsdienīga ezotērika, okultisms un daudzas citas populāri zinātniskas un populāri ticīgas kustības. Pasaulē kopumā dominē virspusējības, nevēlēšanās pielikt daudz pūles, sajaukti ar dogmātismu, nihilismu, agnosticismu. Ļoti daudzi cilvēki atteicās no grūtiem, un meklēja vieglos ceļus, kas sola ātrus panākumus. To dod ticība. Tāpēc ticība noteikti iet milzīgā pārsvarā pār zināšanām un saprātu. Tomēr, tā kā ticības objektu var būt ļoti daudz, tad ir noticis tā, ka tieši ticība sabiedriskā ziņā ir kļuvusi par nesaskaņu un naida iemeslu cilvēku starpā. Akla ticība ir šai ziņā pilnīgi bezcerīga un bezperspektīva. Smadzenes, sasniedzot kādu minimālas konkrētas ticības kritisko masu, iekapsulējās, un tālāk darbojās pēc neirofizioloģiskās dominantes principa, kad kritika atslēdzās, un katrs jauns notikums vai fakts darbojās tā, ka audzē esošo uzbudinājuma dominantes perēkli. To varētu salīdzināt ar sniega bumbas efektu. Vēl to varētu nosaukt vienkārši – par dogmatismu. Vēl varētu salīdzināt ar atkarību, jo ir ļoti daudz neirofizioloģiski līdzīgu mehānismu, un arī atbrīvoties no dogmatisma ir tikpat grūti, kā no pierašanas pie narkotikām.

Kur ir izeja? Izeja ir apziņas sazarošanās principa izpratnē. Ja vienam kokam ir miljons lapu, tad mēs varam zinātniski pētīt divas nejauši norautas lapas, un salīdzināt, ar ko tās atšķiras, un ar ko tās līdzinās, pētīt tīklojuma ģeometriskos zīmējumus, bioķīmiskās reakcijas dažādās lapu vietās, un bezgala daudz ko citu. Un nākamā zinātnieku paaudze varēs pētīt citas lapas, jo to jau nepietrūks. Bet mēs varam apsvērt, ka lapas aug uz sīkiem zariņiem, ka tie nāk no lielākiem zariem, tie no stumbra, stumbrs pāriet

saknēs utt. Tas jau perspektīvāk. Bet varam saskatīt, ka tādu koku ir daudz, ka tie veido mežu, utt. Atkal jauna izpratne. Un atkal – lai arī tas viss tiks veikts ar pareizām zinātniskām metodēm, nepietiks visas pasaules zinātnieku miljoniem gadu darba, lai aptvertu visus variantus. Ko tad? Nu un te ir tā izšķiršanās. Apdomāsim, vai te nav liela līdzība ar mākslu, ar glezniecību. Katra ainava ir interesanta, tā ir skatīta no cita skata punkta, apvienota ar mākslinieka paša emocijām, pieredzi utt. Un tā var kādu uzrunāt, radīt emocijas. Un mūsu lapu un meža pētīšana – vai tā neizskatās tāda pati māksla? Arī tā tāpat kādu uzrunā, kādu nē. Bet te nekur nav nekāda runa par zinātniskām patiesībām, ko mēs varētu pretendēt kaut hipotētiski nosaukt par absolūtām.

Nu lūk, kā tad saglābsim zinātņi? Nekādi, jo kā māksla tā nespēj konkurēt ar patieso mākslu, tai ir pietiekoši savu paņēmienu, un tie ir laika gaitā pilnveidojušies. Neko mums nedod zinātne kā māksla. Zinātne ir un paliek zinātne, un tai ir jāmeklē lielas, vai pat absolūtas patiesības, un tikai tas var būt zinātnes spēks. Relatīvās patiesības zinātne patiešām atrod, ļoti daudzas relatīvas patiesības, atklāj relatīvus dabas likumus, rada neiedomājami daudz visādu lietu un tehnoloģiju, kas sevi pilnībā demonstrē praksē, un tāpēc nekādi nav apšaubāmas.

Bet te ir cits jautājums. Vai zinātnei, ņemot visu iepriekš teikto vērā, vispār ir kaut vārds sakāms par “lielajiem dzīves jautājumiem”? Vai nenotiek gluži nesaprotamas lietas. Ezotērika, kad tas izdevīgi saka, ka tā ir zinātniska, bet tai pat laikā cenšas iegalvot, ka viss jaukums sākās tur, kur it kā izplēn zinātniskās patiesības, utt, tā pārejot atkal mākslas sfērā, kaut gan nebeidzot ietiepīgi manipulēt ar faktiem.

Un īsa atbilde ir tikai viena, un tās dēļ es arī visu šo rakstu. Zinātne ir paradusi nodarboties ar materiālām lietām, un visas tās parāda, izejot no mums visiem pierastā (materiālā) skatu punkta. Tāpēc mēs nekādi te nevaram saskatīt neko tādu, ko paši saucam par garīgu, ne savu dvēseli, ne garu, ne eņģelus. Bet cenšamies to tomēr it kā izdarīt, to dara ezotērika, reliģijas – auras, redzējumi, citpalnētieši, okultisms, mirušo izsaukšana, utt. Bet vienas lielas mokas un savstarpēja apkarošana no visa tā vienīgi iznāk, un beigās tas patiesi domājošam un meklējošam cilvēkam vienkārši sāk apnikt, jo, ja godīgi, faktisku apstiprinājumu mēs caur zinātņi tam nu nekādi nevaram iegūt, atkal varam tikai noticēt vai nenoticēt.

Vai tāpēc jāsaka un jāsecina, ka zinātne ir bezcerīga eksistenciālu jautājumu risināšanā? Nē, zinātne strādājot no sava atskaites punkta, ar materiālo pasauli, ir attīstījusi absolūti pārliciecināšus metodiskos paņēmienus, matemātiku, algoritmu principus, visu to, ar ko mēs esam nesalīdzināmi bagātāki par senajiem, un tāpēc varam cerēt gūt labākus panākumus.

STARTA PAKETE

Katrs cilvēks pie dzimšanas saņem spriešanas instinktu – veselo saprātu. Var attīstīt visādas zinātnes par domāšanu, loģiku, indukcijas un dedukcijas, tomēr vienmēr visu der pārbaudīt veselā saprāta gaismā. Veselais saprāts ir spēles pamatnoteikumi, kas jau iekodēti cilvēka apziņā, bez tā nebūtu iespējama kontaktēšanās ar realitāti, dabu un citiem cilvēkiem.

Katrs cilvēks kopš dzimšanas saņem dāvanā sekojošu “starta paketi”:

1) “pasauli” - sevī dažādā dziļumā slēptu instinktu, jebšu ideālu paketi, kuras filigrānākās daļas atbrīvošana un realizēšana ir ar nolūku gan apgrūtināta;

2) savu starta būtību – tieksmi, vēlmi, jebšu gribu vispār iesaistīties šai “spēlē” ar savu instinktu atbrīvošanu, pārvarot bezgalīgi mainīgos, mākslīgi šai ceļā saliktos šķēršļus; te talkā nāk jau kopš dzimšanas darbīgie egoistiskie instinkti, kā arī daļēji atbrīvotie ziņkārības un patiesības instinkti;

Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9

Šī drāma tiek demonstrēta uz tāda kā kino ekrāna, ko saucam par cilvēka apziņu. Tas ir kā kino (ainas) ar skaņu (pavadošās izjūtas un emocijas). Seanss te risinās nepārtraukti – nekad nav tā, ka nekā nav. Atkarībā no dažādas instinktu atbrīvotības pakāpes un konkrētas kombinācijas, cilvēks pārdzīvo dažādas realitātes, filosofijas, mākslas, reliģijas; viņš var sajust dažādas pasaules izpausmes - gan kā materiālus priekšmetus, gan kā idejas, gan kā pārdabiskus spēkus. Mainoties instinktu atbrīvotības pakāpei, pasaules aina visu laiku mainās. Tas ir sarežģīti, tomēr izzināmi.

Instinkti, jebšu ideāli, ir tā pati labi zināmā vēlmju piramīda. Mūs interesēs tikai tās augstākās virsotnes, pieņemot, ka ar pamata pakāpēm cilvēks ir ticis galā, vai otrādi – cer tikt galā automātiski – augstāko atbrīvoto ideālu automātiska blakus efekta rezultātā.

Vairums cilvēku, pa lielam ņemot, atrodas stipri līdzīgā instinktu atbrīvotības pakāpē, ar līdzīgu to struktūru. Tāpēc arī vairums cilvēku pasauli uztver tādu, kādu mēs visi to tik ļoti labi pazīstam – kā “mūsu pasauli,” piebildīsim – mūsu materiālo pasauli.

Bet tomēr daudziem instinkti ir tā sargrupējušies, ka ir neizbēgama radikāla, pie tam lēcienveidīga, pasaules ainas maiņa. Tad pasaulē nāk ideālisti.

Mēs par to parunāsim, pat ļoti detalizēti, kā cilvēkam rīkoties šādā situācijā, lai šī neizbēgamā pāreja noritētu mazāk sāpīgi, lai no tās pēc iespējas vairāk iegūtu, un varbūt arī krietni vien šo pāreju paātrinātu. Principā šis lūzums nāk tad, kad atbrīvojas sevis iepazīšanas instinkts.

Ceļu, kā to izdarīt, parādīja Dekarts, un tas ir ietilpināts viņa aforismā: *cogito ergo sum*. Visa tā ir realitāte, acīmredzamība, un par to mēs varam pateikt tikai to, ka tas tā ir, un ka mēs to varam iespaidot, bet ļoti maz. Daudz ko no tā, ko varētu iegribēt, nevarētu realizēt. Paši sev nevarētu nodrošināt šādu nepārtrauktu kino rādīšanu. Tātad pirmais absolūti drošais konstatējums – tas neesmu es, bet tas ir un notiek, un tam tomēr reāli ir neliela saistība ar mani, un potenciāli ir iespējama liela saistība ar mani. Man nevajag vairāk. Man daudz ir līdz ar to iespēju. Es varu pret to esošo dažādi attiekties, un pretī saņemt daudz ko interesantu, jauku un nejauku, skaistu un neskaistu, bezgalīgu. Tā ir realitāte, mans liktenis. Tāda tā ir. Ko tad man vēl vajag? Ja ko vajag, man ir visas iespējas iegribēt, un mēģināt piepildīt savas vēlmes. Es zinu, ka es varu ļoti daudz, un varbūt es varu vēl daudz vairāk, varbūt pat principā varu bezgalīgi? Daudz ko nezinu, bet ir ļoti lielas iespējas. Gribi cienīt, dievināt, vienkārši iepazīt, naidoties, iemīlēt? Lūdzu, dari, mēģini. Gribi kļūt tāds, kā viņš? Lūdzu, ceļš vaļā. Prakse tev parāda, ka saprātīgi darbojoties, tev ir iespējams nelielas viņa daļas pārvērst par savām, un pēc tam lielākas daļas, un beigu beigās neviens te nav novilcis nekādas galējās robežas. Tātad, kas tas ir, par ko es runāju? Tā ir daba. Bet, tā kā daba man vairāk saistās ar materiālu dabu, tad man vienkārši var nebūt šis vārds pārāk ērts. Liktenis arī atbilst, bet tas tā kā tāds mistisks, un grūti vārds sasaistās kopā ar priekšmetiem. Bet vārds – REALITĀTE? Varbūt tas ir īstais vārds.

Realitāte ir viss, ko es uztveru ārpus sevis? Varētu tā būt. Es sevi uztveru kā realitāti, kamēr redzu sevi kā savu veidolu, kas visu ko dara, un tas ir redzams citiem, un kura darbības nepaier bez objektīvi fiksējamām sekām. Bet, ja es esmu es pats, tas, par kuru nekas nav pasakāms, tāpat kā par citu cilvēku pamatbūtību, vai par augstāku, pārdabisku būtību pamatbūtību, tad realitāte patiešām ir tas, ko es uztveru – pārējo cilvēku veidolus, sevis veidolu, apkārtējos priekšmetus. Un visas izmaiņas, kas ar tiem ik brīdi notiek, pēc man vairāk vai mazāk saprotamām likumsakarībām, man vairāk vai mazāk izprotamu spēku ietekmē.

Tad tiešām ir tā, ka paliek tikai divi, 1) es pats sevī, es un viss, nevis es ka realitāte, un 2) realitāte, tas ir viss tas, ko es uztveru no ārpus sevis.

Kā ar manām domām? Nu tā – ja varu tās kombinēt, mainīt, ja tās pakļaujas manai gribai, tad tas esmu es, ja nē – tā ir realitāte.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Un, ja es pēc pasaules parauga gribu tai kaut kā piemērot kāda augstāka spēka statusu, tad tas nav prāta darbs. Jo viss tas negatīvisms, kas saistās ar to, ka tu to negribi darīt, rodas vienkārši tāpēc, ka tu dari ne tā kā citi, ne tā, kā parasts un pierasts. Un nav jau cita iemesla. Te ir tāpat kā ar citiem cilvēkiem – ir milzīgs daudzums visādu izpausmju un pazīmju, kas norāda uz to eksistenci, bet nekādas tiešas iespējas to konstatēt nav, un neviens cilvēks nekad mūžā nav neko tādu varējis tieši konstatēt.

Vienīgā iespēja konstatēt it kā tieši, ir it ka iejusties, pielīdzināties pēc visādām savām īpašībām tam, ko gribi izjust. Un tad tu izjutīsi patiešām, bet izjutīsi vienmēr tikai pats sevi, kas patiešām ir praktiski tāds pats, vai vismaz ļoti līdzīgs tam, kuru tu gribi izjust. Cita ceļa nekad, pilnīgi nekad nav bijis, un citādi nav rīkojies neviens cilvēks.

Nu un ar augstāku būtni ir tieši tāpat, kā ar jebkuru citu būtni – cilvēku, dzīvnieku, varbūt augu vai pat nedzīvu priekšmetu. Viss ir tikai un vienīgi tur, cik tu spēj sevi noorganizēt tā, lai vai nu ar visu savu būtni kopumā, vai arī ar kādu speciāli nodalītu tās daļu, tu spētu izveidoties maksimāli līdzīgs tam, ko tu vēlies izjust. Un tad tu to automātiski arī izjutīsi, visu laiku, un bez jebkādas papildus piepūles vai piespiešanās. Tātad – lai izjustu augstāku būtni, tev pašam ir jāklūst tai līdzīgam, un tad tu to izjutīsi bez jebkādam pūlēm. Cilvēks nekad nevar izjust neko citu, kā tikai pats sevi, vai atsevišķas sevis daļas, vai atsevišķas sevī speciāli saveidotas konstrukcijas.

Un, lai cilvēks nenomaldītos šajos eksperimentos, viņam tie jāveic roku rokā ar realitāti, mēs pat varētu bez kļūdas teikt – ar to savu daļu, ko viņš identificē kā realitāti; tomēr tā neteiksim, lai pirmajā brīdī nesajauktu sev galvu – tas viss notiek vēlāk, un tas ir jau bijis filosofijā, un ļoti līdzīgi to ir formulējis Fihte.

Tā tas ir ar tiem augstākajiem spēkiem. Un, ja tu tos izfantazē, vienkārši radi savās domās, vai tikai savā ticībā, vai tikai savās emocijās – tātad, vienpusēji, izrauti no konteksta, – nu tad tas tā arī ir – tikai šie ir tavi pārdzīvojumi par šādu pašu vienpusīgu, nepilnīgu, formālu sevi, un tātad arī tā tevis radītā būtne tāda pati vien sanāk.

Te viss sāls slēpjas tajā, ka tev jābūt maksimāli godīgam, atvērtam, labu gribu apveltītam, tad tu arī izjutīsi tam atbilstošu augstāko tēlu. Un tiksi atalgots par to no šiem pašiem spēkiem, ko mēs nu nolēmām saukt par realitāti.

Realitāte tātad ir ne vien pamatpaketes nodrošinātāja, bet arī bezgalīga jēlmateriālu krātuve, kas ļauj izpausties tavai brīvajai gribai šo instinktu jebšu ideālu atbrīvošanā, jebšu realizācijā. Nu redziet, un ja kādam ir kāda vēlme likt to uz altāra un pielūgt, tad tur nu nav nekādu šķēršļu. Tikai šis uz altāra liekamais tēls nav nekur tālu jāmeklē, jo tas tevi pavada burtiski ik uz soļa. Un ikviens tevis izveidots, sastindzis uz altāra liekams simbols neizbēgami, absolūti vienmēr. atpaliks no oriģināla. Tāpēc tāds nav vajadzīgs, jo oriģināls ir vienmēr pie tevis, un to gan neviens, nekad, nekādos apstākļos nevar tev atņemt.

ĪSS KOPSAVILKUMS - MŪSU PASAULES SPOŽUMS UN POSTS

TAGADĒJĀ "MŪSU PASAULE". Viss pierastais domāšanas substrāts, tātad priekšmetu pasaule un to savstarpējās attiecības, ietverot arī visu psiholoģiju, šķiet it kā materiālās pasaules izpausme. Patiesībā tā ir vienkārši pieraduma sistēma. Vispirms cilvēki jau ar tādu piedzimst. Bez tam - cilvēce to ilgos gadsimtos ir atstrādājusi un papildinājusi, savstarpēji sasaistījusi to visu kopā ar nosacījuma refleksu un asociatīvajām saitēm, tā, ka viena doma tūlīt izsauc citu domu, tā atkal citas, citas domas, citas sajūtas, citas izvēles utt. Un tas viss ir savā starpā tā salāgojies, kā viens noslēgts kamols. Nekādi tur iekšienē nevar rasties atšķirīga, jauna principiāli doma, jo tai vienkārši neirofizioloģiski nav kur pieāķēties un pieķēdēties. Tā tad arī ir "mūsu pasaule." Tajā ir arī dvēsele, ir dievi, ir reliģijas, ir ezotērikas, maģijas utt.

un tas viss ir ar visu visādi sajūgts. Un dažādi sajūgumi rada dažādas emocijas, un tur rodas visādas nirvānas, visādas reliģiskas ekstāzes utt. Tā visa ir tā pati "mūsu pasaule." Un tur, atkarībā no nosacījumu refleksu konfigurācijām, vai nu ir vai nav dvēsele, ir vai nav augstāks spēks. Ja nav, tad var uztrenēties, izveidot dažādas asociatīvas kombinācijas, un šie jēdzieni tur ienāk, nostiprinās, arī dominē, rada ļoti stipras asociācijas, pat afektus. Tur var dzimt lielas idejas, lielas filosofijas, rasties jaunas reliģijas, jauni zinātniski atklājumi. Tur mēs varam braukt uz Mēnesi un Marsu, sapņot par ārpuszemes civilizācijām, par laimi, par ilgu mūžu, par mīlestību, par veselību. Tā ir "mūsu pasaule", bezgalīga, skaista, laba, ļauna, kā nu kuram. Mums patīk mūsu pasaule, apbrīnojamā kārtā patīk pat tad, kad ir pret mums ļauna. Jo "mūsu pasaulē" mājo ticība, cerība un mīlestība, un tajās mēs vienmēr varam rast spēku izturībai un nākotnes cerībai. Tāda ir "mūsu pasaule." Lai nu visiem tāda būtu! Un to visu Radītājs mums dod, un, ja labi uzvedsimies dos vēl vairāk. Laba pasaule, un, ja nav laba, tad esi pats labāks, un tad jau arī pasaule būs labāka! Milzīga ir "mūsu pasaule". Tā ir pilnīgi viss, kas pastāv, ir noticis ar mums un pastāv mūsu atmiņā, varētu notikt ar mums - un pastāv mūsu sapņos. Laba pasaule, tik laba, ka grūti bez tās iztikt, neiespējami. Bet ja nu nāktos? Mums neviens nevar atņemt cerību uz mūžīgo dzīvi šajā "mūsu pasaulē." Un, ja tā arī būtu paradīze, tad vēl labāka, un ja elle - tad sliktāka, bet vienalga tāda kā mūsu pasaule, vismaz kaut kas tai ļoti līdzīgs.

TĀS SPĒKS UN VĀJUMS

Spēks ir dzelzaini saauštā asociāciju un nosacījumu refleksu tīkls, kura pilnīgi visi stari radiāri aiziet uz šo vienu vienīgo jēdzienu - "mūsu pasaule." Līdz ar to, ja ņemamies prātot nevis vairs par šo pašu pasauli detaļās, par kādu daļiņu no šiem miljardu miljardiem nosacījuma refleksu, tad mēs vienmēr apzināti vai neapzināti realizējam lielo asociāciju, vai nosacījuma refleksu - jā, tā ir, tā ir "mūsu pasaule," tāda viņa ir un citādas nav un nevajag. Jo te mums ir viss, ieskaitot absolūtu un velnu, debesis un elli, ikdienas rūpes un ārpuskārtas emocionālus lidojumus, zinātni un antizinātni, mākslu un pseidomākslu, psihotehnikas, reliģijas, sektas, alkoholu un narkotikas, visaugstākos dvēseles pacēlumus un kritumus, dzejas grāmatas un brīnišķīgus krimiņus, augstus gara lidojumus, kabalu un rūnas, latviešu rakstu zīmes un tautas dziesmas, dzīves jēgas un nāves pieņemšanas iespēju meklējumus. Un tas viss ir - jo jebkura ne vien esoša, bet arī potenciāli iespējama doma vienmēr būs saistīta ar jēdzienu - mūsu pasaule, objektīvā realitāte, esamība. Tas ir tas spēks.

Un vājums? Tur jau ir tā lieta, ka mums taču nav ar ko salīdzināt. Mums taču nekad nebūs tik labi, ka mēs nevarētu gribēt, lai būtu vēl labāk. Tā kā, ko nu nu te daudz par trūkumiem runāsim Nebūtu jēgas, ja neko darīt lietas labā nevaram. Ne jau velti mēs nupat pārliecinājāmies, ka mums nekad nekā cita nav bijis, ka mēs neko citu vispār nevaram ne iedomāties. Tāpēc, tagad nav sakarīgi meklēt vājumus. Iesim droši pretī citam, manis piedāvātam variantam. Ja izdosies tam noticēt, to izprast, un beidzot, papildus mūsu pazīstamajai pasaulei, padarīt to par noderīgu rīku savās rokās, varbūt pat par ko tādu, no kā būs žēl šķirties pat ikdienā, nu tad nu gan varēsim vēlreiz atgriezties pie visas šīs sākuma daļas, un paskatīties uz to ar jaunu skatu. Un tad varēsim salīdzināt konkrēti un detalizēti! Pagaidām kā vājumu pieņemsim to pašu acīmredzamību – nu neiet taču mums te tik brīnišķīgi, nu nevaram daudz ko realizēt no tā, ko gribētos, un tā joprojām... Bet nu, kā jau norunājām, pavērosim, vai tomēr mūsu rīcībā nav vēl kaut kas, kaut kāda piemirsta, neatklāta, nosūbējusi pērle mūsu katra kabatā vai mantu krātuvē? Ejam meklēt!

II NODAĻA. VEIDOJAM JAUNU PASAULI – METODISKIE PRINCIPI UN GALVENIE IEGUVUMI

VARBŪT VAR ATRAST CITU PASAULI SEVĪ, ATMETOT ŠO BEZCERĪGO “MŪSU PASAULI”?

Tas ir austrumu filosofiju un reliģiju ceļš. Tā ir mēģināšana atteikties no šīs mūsu pasaules, izslēdzot to no domām. Tomēr, mēs varam tikai uz īsāku vai garāku laiku, vieglāk vai grūtāk, novērst no tās savu uzmanību, tomēr agrāk vai vēlāk mēs tajā esam spiesti atgriezties. Izbēgt no mūsu pasaules ir neiespējami. Kultivētais tukšums, nirvāna ar savām izjūtām un tēliem izzūd, tās vietā nāk šaubas, vai tā nav bijusi tikai mūsu fantāziju, iedomu un iztēles pasaule. Tāpat ar alkoholu, narkotikām, nikotīnu un citām psihotropām vielām. Tāpat dažādas reliģiskas ceremonijas un izdarības vienalga ik pa brīdim mums liek atzīt, ka tepat vien uz zemes esam, un nekādās citās pasaulēs pacēlušies neesam. Mēs mācāmies iepazīt mākslīgos aizvietotājus, un pamazām sākam tos spēt izvērtēt.

Lieta tāda, ka neviena dzīva būtne, un cilvēks jau nu galīgi nekādi, nevar iztikt tikai pats ar sevi. Cilvēks nav pašpietiekams, lai kā arī viņam negribētos sevi par tādu iztēloties. Cilvēks dzīvo tikai, nepārtraukti saņemot no ārpus sevis visu ko - gan materiālas vielas, gan impulsus, iespaidus, tēlus, pilnīgi visu. To visu viņš šā vai tā sevī pārstrādā, daļu paturot sevī, bet lielāko daļu aizdodot prom, ne zinot, ne raizējoties, kam un uz kurieni. Tas, kur mēs visu saņemam, un kam visu atdodam, ir tā pati mūsu pasaule. Ja ne šī, tad vajag citu, bet tāda ir aksioma - cilvēks nevar viens. Lai arī cik liels un varens viņš sevī nejustos. Mēs nevaram tā vienkārši ņemt un atmet šo mūsu pasauli.

VAI TIEŠĀM BEZIZEJA? NĒ, PASTĀV NEIZMANTOTAS SLĒPTĀS IESPĒJAS

Nu tā tad, bez šīs pasaules iztikt mēs nevaram, vai nu mums tas patīk vai nepatīk. Citas nav, un paši mēs to ne iztaisīt, ne citādi iegūt sev nevaram. Tā tad, jāiztiek vien ir ar šo pašu pasauli. Tikai vajag viņā ciešāk ielūkoties, varbūt tā mums ļauj realizēt vēl kaut kādas principiāli citādas, galīgi garām paslīdējušas iespējas? Un tā tad - mēs esam automātiski pieraduši analizēt un izmantot vienu šīs pasaules daļu - mums pierasto. Un tā patiešām ietver it kā pilnīgi un absolūti visu - jau pēc definīcijas. Kas paliek? Paliek nevis automātiski ņemt šo visu, ko mūsu pasaule mums dod, bet ņemt arī pašu došanas procesu. Liekās, kas tur par procesu, ja dod, tad ņem, ja sit, tad mūc!? Tā liekās, bet tā nav. Patiesībā ir tā, ka tieši šis process pakļaujas ļoti sīkai un detalizētai izpētei. Un jau pats šis izpētes process, nemaz jau nerunājot par

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

iegūtajiem rezultātiem, cilvēku ne vien spēj, bet arī reāli ienes pilnīgi citā dimensijā, pilnīgi jaunā stāvoklī, kas principā ļauj atrisināt pilnīgi visas ievada daļā uzstādītās problēmas, līdz ar to sniedzot meklētajam milzīgu apmierinājumu, un arī virkni tīri praktisku labumu

GARĪGUMS SĀKAS AR METODISKU LĒCIENU - ATSKAITES PUNKTA MAIŅU

Pirmkārt jau pastāvēja noteikts nolūks jau no dabas iestādīt šo pasauli kā vietu praktisku mērķu un vēlmju realizācijai; un, otrkārt, cilvēki to jau pirmsākumos tā arī uztvēra, un paši vēl vairāk nostiprināja šādu uzskatu. Šī pastāvīgā uztvere nāk no dabas dažādu stabilu priekšmetu un dabas likumu veidā, kurus visi cilvēki vai nu uztver, vai pie noteiktas apmācības sāk uztvert praktiski vienādi; un tas nodrošina to, ka mūsu pasauli samērā vienādi uztver visi cilvēki, un, līdz ar to, rodas komunikācijas iespējamība, ar sekojošu potenciāli vienotu uzskatu veidošanos, kas dabai, acīm redzot, ir svarīgi. Un te nav svarīgi, vai cilvēks uztver mūsu pasauli kā materiālists, vai kā ideālists - abos gadījumos vienādi tiek uztverta objektīvā realitāte, ko apzīmē kā priekšmetus un likumus (vai kā stiprās idejas). Otrā daļa ir tā, kas ir izveidojusies cilvēku galvās. Un arī šeit civilizācija ir gājusi par materiālisma ceļu. Te divas materiālisma izpratnes ir apvienojušās - cilvēki gan uztver pasauli kā patstāvīgus materiālus priekšmetus, kas darbojās pēc patstāvīgiem likumiem; gan arī veido savu dzīvi un interešu loku tā, ka prevalē materiālas dabas intereses - viss, kas apmierina miesu.

APZIŅAS IEROBEŽOŠANA

Jāņem vērā, ka šie jautājumi te netiek iztirzāti “no nulles,” bet drīzāk te ir izceltas atsevišķas konkrētas, grāmatas izpratnei vairāk nepieciešamas nianšes. Viss garais un grūtais ceļš, pamata metodoloģiskie jautājumi, kas atvieglo cilvēkam “vienotā apziņas lauka” sasniegšanu sevī, ir aplūkoti manā iepriekšējā, šai tēmai veltītajā grāmatā “Racionālais irracionālisms”. Tāpēc nesagatavotam lasītājam uztveres grūtības šajā vietā varētu būt neizbēgamas. Ļoti vēlams iepriekš kaut nedaudz iedziļināties Bērklīja, Dekarta, Hjūma un Huserla darbos, kas veltīti šiem līdzīgiem jautājumiem.

Ja vajadzētu pateikt vienā vārdā, kas ir tās nozares, kuras ir jāizslēdz, lai piekļūtu tīrai apziņai, tad tas ir formulējums šādi - ir jāizslēdz visi dogmatiskie priekšstati. To drīkst apgalvot, un tālāk tā rīkoties, ja ir sev skaidrs attaisnojums, kāpēc tā dari, un tāpēc ir skaidri principi, pēc kuriem vari atbildīgi šīs nozares, kas ir visai plašs lauks, patiesi apzīmēt kā dogmatiskas, un saproti, kā tas varēja notikt, ka cilvēku, visai augsti intelektuāli un garīgi attīstītu cilvēku prātos ir spējis iesakņoties tāds daudzums dogmatisma (tas ietver arī aklu, neargumentētu ticību).

Šis ir pamata metodiskais paņēmieni, lai iegūtu sev vienotu un skaidru apziņas darbības lauku. Tomēr, mēs nevaram bez gala izslēgt visas transcendences, transcendentālā attīrīšana nenozīmē visu transcendenču izslēgšanu, tāpēc, ka pretējā gadījumā, kaut arī tiks radīta tīra apziņa, bet vairs nebūs

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

iespējas pastāvēt zinātnei par tīru apziņu. Piebildīšu, ka pilnīga apziņas iztīrīšana no visām transcendencēm laikam gan raksturīga daudziem reliģiskiem ekstrēmiem, un tieši tur arī parādās tas, ka, pie iespējamās tādas tīras apziņas darbības, tā kļūst pilnībā izolēta, un nav ne aprakstāma, ne citam izstāstāma, ne saprotama - ne sev, ne citiem; tāpēc tās vērtība var būt apšaubāma.

Radikāli mainām attieksmi. Divas taktikas: Dekarta radikālā apšaubīšana ar pilnīgu izslēgšanu, un fenomenoloģiskā taktika - priekšmets "iekavās," tēze vai spriedums," izslēgti no darbības." Mēs uzreiz liekam iekavās visu iepriekš sīki aprakstīto dabisko, "mūsu pasauli," kas pastāvīgi "ir mums šeit," kas pastāvīgi ir "klātesoša" un vienmēr, līdz ar apziņu, pastāv kā "esamība." Ir ļoti būtiski saprast, ka šī "izslēgšana" vai "ielikšana iekavās" nekādā gadījumā nenozīmē šīs pasaules noliegšanu, it kā es būtu sofists, un tās pastāvēšanas pakļaušanu šaubām, it kā es būtu skeptiķis. Es vienkārši veicu fenomenoloģisku *εποχή*, kas pilnībā attiecībā uz mani aizver jebkuru spriešanu par tās eksistenci šeit, un notikumiem tajā.

Tagad par šīs izslēgšanas dziļumu un plašumu. Izslēdzam dabīgo (materiālo) pasauli ar visu tās virsbūvi. Vispirms jau, kā tas ir pats par sevi saprotams, reizē ar dabiskās pasaules izslēgšanu (kopā ar visām tās lietām, dzīvām būtnēm, cilvēkiem) no mūsu spriešanas lauka, izslēdzas arī visas tās individuālās "virsbūves," kas tiek konstruētas, pateicoties apziņas izvērtējošām un praktiskām funkcijām, - visādi kultūras veidojumi, tehniskie un daļamatniecības, zinātņu (nevis kā vērtību pašu par sevi, bet tieši kā kultūras fakti) produkti, jebkura veida estētiskās un praktiskās vērtības, kā arī psiholoģiskas pieejas un metodikas. Līdzīgā veidā, pašsaprotami, arī tāda veida parādības, kā valsts, tikumība, tiesības, reliģija. Līdz ar to izslēgšanai no mūsu spriešanas sfēras tiek pakļautas visas zinības par dabu un par garu, kopā ar visu viņu apgūto zinību sastāvu - tie visi tiek pakļauti izslēgšanai tieši kā zinātnes, kas veidojušās uz dabiskās nostādnes bāzes, un bez tādas nevar pastāvēt. Izslēdzam paši sevi - drīz vien var pārlicināties, ka tas nebūt nav grūti, ja tikai mēs nesajaucam "izslēgšanas" jēgu. Jebkurš cilvēks, arī mēs katrs paši, vienmēr paliekam dabiskas būtnes, un kā tādas varam arī izturēties un runāt. Tomēr, kļūdami par daļu no metodes, mēs, lai darbotos savā jaunajā izpausmē, attiecinām arī uz sevi redukcijas principu. Izslēdzam tīro loģiku kā universālo matemātiku. Ja pieņemam, ka mūsu tīrās apziņas izpētes mērķis nav un nedrīkst būt cits, kā aprakstoša analīze tīrās intuīcijas plānā (aizvien dziļāk un dziļāk iepazīt Ne Es un izbaudīt šo procesu un savstarpējās attiecības), tad iznāk, ka matemātisko disciplīnu teorētiskās formas ar visām saistītajām teorēmām kļūst bezspēcīgas un līdz ar to liekas. Tāpēc loģiskie secinājumi, uz kuriem mums varētu rasties iemesls atsaukties, būs viennozīmīgi loģiskas aksiomas, pie tam līdzīgu aksiomu vispārīgums un absalūtums varētu tikt novesti līdz skaidram skatījumam, kas balstītos uz mūsu pašu gūtajiem datiem. Tā mēs drīz vien gūstam pilnīgu izpratni, ka mūsu metode nav atkarīga ne no vienas no uzskaitītajām disciplīnām. Izslēdzam materiāli - eidētiskās disciplīnas. Viena no šīs grupas ir mums tik svarīga, ka mēs pašsaprotami nevaram domāt par tās izslēgšanu - tā ir pašas fenomenālās apziņas attīrīšanas būtības sfēra. Zinātne par faktiem nevar atteikties no savām tiesībām lietot būtiskas patiesības, kam ir attiecības ar individuālo priekšmetiskumu, kas pieder viņai pašai piederīgajam apgabalam. Un mūs interesē tieši eidētiskas patiesības par transcendentāli attīrītu apziņu (pēc Huserla; aicinu katru interesentu šos jautājumus, kā arī visus citus ar šo izslēgšanas tehniku saistītos jautājumus visās detaļās apgūt nevis

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

no mana nepilnīgā, konspektējošā pārstāsta, bet pēc oriģinālajiem Huserla, un, kaut mazākā mērā, arī no Bērklīja, Hjūma un Dekarta darbiem)..

Tad kur tad mēs īsti gūsim prieku, ja reducēsīm “mūsu pasauli”? Prieku radīsim šajā pašā pasaulē, tikai tā būs no jauna, pēc pareiziem principiem būvēta mūsu jaunā pasaule. Jo mēs pasauli nevis izslēgsim, bet vienkārši uz laiku “ieliksim iekavās” - nu tādā kā izolatorā vai karantīnā. Katrā ziņā, šajā pasaulē, kurā mēs dzīvosim un radīsim prieku, mums paliks šīs pasaules tīrā daļa ar visiem tās likumiem, tikai tas viss būs sakārtots pareizi, ar uztveri centrā.

GALVENIE METODISKIE JAUTĀJUMI

Ja mēs ievērosim minētās redukcijas diktētās normas, ja mēs precīzi, saskaņā ar šiem norādījumiem, izslēgsim visas transcendences, un, līdz ar to, sāksim ņemt pārdzīvojumus to tīrībā un īstajā būtībā, tad mums priekšā atklāsies eidētiskās izziņas lauks. Pēc tam, kad mēs pārvarēsīm sākuma grūtības, tas atvērsies kā bezgalīgs, uz visām pusēm izpletošs lauks. Tagad mūsu uzdevums ir apstrādāt šo apziņai sākotnēji piemītošo lauku. Ar ko sākt. Patiesībā, sākums te ir visgrūtākais, un situācija ir visai neparasta. Šis lauks nebūt mūsu acu priekšā neplešas tā, ka tajā skaidri saskatāmi dotumi.

Te viss nebūt nav tā, kā "dabīgi dotajā" situācijā, sevišķi ar dabas objektiem, kuri mums labi pazīstami no ikdienas pieredzes, no nu jau tūkstošiem gadu ilgiem domu eksperimentiem; kad mēs cenšamies patstāvīgi pielietot un attīstīt tālāk šo pieredzi - mums jau ir zināmi daudzi to elementi, īpatnības, likumi. Te viss nezināmais - zināmā horizonts. Jebkura metodiskā piepūle turpina jau doto, metodes pilnveidošana balstās uz jau esošu metodi; vispār un kopumā te runa iet tikai par speciālo metožu izveidošanu, kas inkorporējas jau iepriekš izveidotā un sevi attaisnojušā zinātniskās metodoloģijas stilā, un visa jaunā meklējumi notiek tikai un vienīgi šī jau dotā stila ietvaros. Cik savādāk viss ir te, kur esam nonākuši mēs! Vispirms jau - vēl pirms jebkādas metodes lietas būtības noteikšanas, tai jau vajadzīga metode - lai vispār piegādātu uztverošajam skatienam transcendentāli tīras apziņas lauku. Tai ne vien ir jānovērš skats no apziņā palikušajiem dabiskajiem dotumiem, kas it kā paši no sevis savijās kopā ar no jauna apgūtajiem datiem, un tas viss notiek ar grūtībām, jo mūžīgi draud bīstamība tos sajaukt vienus ar otriem, bet jāsamierinās ar to, ka trūkst visa tā, kas tik ļoti spēlē par labu dabisko priekšmetu sfērai, t.i., konkrēti - ierastā tuvība tiem, pateicoties sen apgūtajai atpazīšanas spējai, ar iedzimtību saņemtajiem teorētiskajiem domu gājieniem un metodēm, kas atbilst savam priekšmetam. Pats par sevi saprotams, ka no jauna attīstītā metodika nesastop to uzticēšanos, ko dod daudzi veiksmīgi, sevi attaisnojuši pielietošanas gadījumi visiem atzītās nozarēs un dzīves praksē. Tā kā jaunajai pieejai neizbēgami jārēķinās ar skeptisku attieksmi.

ADEKVĀTS PASAULES UZTVERES MODELIS – VEIKSMES PAMATS

VĒLMES UN PIEPILDĪJUMS.

Mēs neko nezinām vairāk, kā tikai šo: ir vēlmes, ir vai nav to piepildījuma iespējas, un šīs proporcijas rezultāts ir emocijas, kas patiesībā ir vienīgais dzīvības uzturētājs spēks. Absolūti nekas nevar tikt piepildīts, neko tu nevari pozitīvi iegūt, ko tu nevēlies, un nekas nevar tikt atņemts, kas tev nav dārgs.

Ir iespējams meklēt tūkstoš ceļu, kā kādas vēlmes piepildīt. Bet ir daudz daudz grūtāk vēlēties kaut ko vairāk, nekā tu vēlies, lai būtu iespējams gūt lielāku apmierinājumu, ja izdodas to piepildīt. Patiesībā, vēlmju radīšana gandrīz pilnībā ir likteņa ziņā, arī piepildījums daudzējādā ziņā ir tā paša likteņa rokās, tomēr šai ziņā mums ir ļauts vairāk vai mazāk arī pašiem ko darīt lietas labā. Ja tev ir vēlme, tad tev vismaz ir potenciāla iespēja un cerība to piepildīt. Bet, ja tev nav vēlmes, tad nepastāv nekādas iespējas to piepildīt. Pirms piepildīt, simts procentos gadījumu tevī vispirms ir jārodas, un vienmēr arī rodas vēlme uz to.

MĀKSLĪGA VĒLMJU KULTIVĒŠANA

Vai ar gribas palīdzību iespējams mērķtiecīgi radīt, sintezēt sev vēlmes? Vispār jau situācija atgādina pazīstamo aforismu, ka nebija rūpes, iegādājās kazu vai automašīnu. Nu labi, bet vai tad nevar kaut ko "augstāku"? Kāds vaicās - kādēļ? Ar kazu vai auto taču skaidrāk un drošāk! Un budisms vispār saka, ka visas nelaimes no vēlmēm, bet citur saka, ka tie remdenie tiks izspļauti. Katrā ziņā, garīgs darbs noteikti vispirms ir jaunu, garīga līmeņa vēlmju radīšana, dabīgi, jau projektā paredzot, kā tu domā tās iespēt arī apmierināt. Jo radīt pilnīgi neapmierināmas vēlmes, piemēram, kļūt par Ķīnas ķeizaru, laikam gan nav nekāds prāta darbs..

Trīs varianti:

1) Pastāv iespēja pasauli uztvert kā "automātisko pasauli", kur apzinātas tiek konkrētās šīs pasaules ikdienas izmaiņas un konkrētās iedarbības uz mums, ar nolūku, adekvāti uz tām reaģēt, cerībā, ka tāpēc turpmākās izmaiņas būs mums labvēlīgākas. Tātad, pastāv "pasaule" un "es" esmu tās stabils un nozīmīgs "reģions." Filosofiski tas ir tīrs materiālisms.

2) Pastāv iespēja pasauli uztvert kā "likumsakarību, skaistuma un harmonijas pasauli", kur apzinātas tiek tajā valdošās likumsakarības un daiļuma izpausmes, pat ja tās tieši mūs neskar, ar nolūku gūt savu augstāko iekšējo vēlmju un prasību piepildījumu. Tātad, "es" jau ir pieaudzis savā apziņā - pastāvu gan "es", gan "pasaule." Filozofiski tas ir meklējumu ceļš, dažādu filozofisku sistēmu mācīšanās un apgūšana, arī daļējs pielietojums.

3) Pastāv iespēja pasauli uztvert kā savu, "savas apziņas pasauli", cerībā izveidot ar to apzinātu tiešu kontaktu un saspēli, ar nolūku gūt dzīves piepildījumu kopumā un visaugstākajā iespējamajā formā. Tātad, "es" jau ir sasniedzis pamatīgu pašapziņas pakāpi - pastāvu "es", un "pasaule" ir tā stabils un nozīmīgs "reģions." Filosofiski tas ir ideālisms (subjektīvais, praktiskais) un fenomenoloģija.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Pirmās divas iespējamības norisinās tā sauktās "mūsu pasaules" ietvaros, bet pārejā uz pēdējo noris krass stereotipu lūzums, un spēkā stājas nosacījums, ka cilvēka uztvere iestādās tā, ka viss ir viņa apziņa, kur ārējā pasaule ieņem atsevišķu, lai arī ļoti svarīgu, bet tomēr tikai daļu. Paradokss ir tāds, ka egoismam ir atvēries pilns darba lauks sevis pašizpaušmei, un reizē arī sevis aizliegumam. Maksimāli atverās iespēja realizēt savu brīvo gribu. Tas tad arī ir pilnvērtīga garīgā darba lauks. Patiesībā pirmais un trešais variants tīrā veidā ir sastopami ļoti reti, tā kā praktiski ikviena cilvēka ikdienas dzīve norisinās otrā varianta ietvaros. Un viņam ir visas iespējas savā kūtrumā gan it kā grimt pirmā varianta primitīvismā, gan arī ik pa brīdīm ielauzties trešajā variantā, saprotams, saņemot par to iepriekš ne dzirdētu, ne redzētu sajūtu balvu, gan arī sev labvēlīgas izmaiņas tīri praktiskā plānā.

Cilvēka eksistences divi pamatelementi: "iekšējā pasaule" un "ārējā pasaule."

Mūsu ikdienišķā dzīvē cilvēks ir tik ļoti aizņemts ar ikdienu, ka jūt un domā konkrēti - visu laiku ar viņu kaut kas notiek, un uz to viņš visu laiku kaut kā reaģē, gan ar primitīvu beznosacījuma (pamatā iedzimtu), gan sarežģītāku un pavisam sarežģītu (galvenokārt dzīves laikā iegūtu un uz pieredzes balstītu) nosacījuma refleksu palīdzību. Par to, cik neveikli, veikli vai pat filigrāni viņš to kurā katrā brīdī veic, viņš, atbilstoši sekmēm saņem patīkamas vai nepatīkamas sajūtas. Šis ir dabā ļoti plaši izplatīts princips, tā norisinās praktiski visu dzīvo būtņu dzīve. Patiesībā šāds reflektors princips uztur pat nedzīvo dabu, tikai ir grūtāk saskatāms, un laikam gan tiek realizēts bez emocionālo balvu vai soda starpniecības (bet to mēs nezīnām, jo nespējam tik dziļi iejusties nedzīvajā pasaulē, ka uz brīdi tai milzīgā mērā pielīdzināties). Cilvēkam šāda dzīve var būt ļoti augsti organizēta, ietverot visus mums pazīstamos civilizācijas sasniegumus, kaut kādā mērā ieskaitot arī tādas "augstākas sfēras" kā zinātņi, politiku, reliģiju un mākslu. Kopumā visu šo kompleksu mēs pazīstam kā "mūsu pasauli." Patiesībā tieši tā pāiet vairuma cilvēku dzīves, cilvēks piedzimst, nodzīvo un nomirst, pat neiedomājoties, ka vispār varētu pasaulē būt sastopams vēl kaut kas cits. Patiesībā jau mēs šo dzīvi dzīvojam citādi - katrs pats, savā būtībā, bet to mēs kaut kā neievērojam (tas norisinās zemapziņā), jo ne mums uz to kāda interese, ne arī laika nodarboties ar lietām, kas nenes kādu reālu ieguvumu. Tāpat ir ar apkārtējo pasauli - to, kas vienkārši ir un notiek, un, kā mēs labi zinām, nekad nav tā, ka nekā nav. Morālisti mēdz sacīt, ka šāds cilvēks ir egoists, kas domā tikai par sevi, un kuram nav nekādu "augstāku" interešu. Bet tas taču ir milzīgs paradokss. Šāds cilvēks nemaz nav egoists, viņam pat prātā neienāk, ka tāds "es" kā visa centrs ir. Sevi viņš redz kā "mūsu pasaules" daļu, kā tai pakārtotu. Galvenais viņam ir pasaule, tās likumi; un tad tas, kā iegrozīties, lai no šiem likumiem sev ko vairāk izspiestu; un parasti tas notiek caur citiem cilvēkiem. Patiesāk gan būtu teikt, ka egoisms ir, bet tas ir tikai pašā aizmetnī.

Pagrieziena punkts - savas iekšējās pasaules un ārējās pasaules apzināta nodalīšana - īstā egoisma dzimšana. Cilvēka eksistences divi pamatelementi: "iekšējā pasaule" un "ārējā pasaule." Cilvēkam vissvarīgākais ir viņš pats, viņa "iekšējā pasaule" vai "mana pasaule"; viss pārējais, ieskaitot citus cilvēkus, priekš viņa ir "ārējā pasaule". Tā kā visi cilvēki šo "ārējo pasauli" - caur tās pamata lietām, to norisēm un tajā valdošajiem pamata dabas likumiem - sajūt vienādi, un tas apstiprinās ikdienas dzīves praksē, tad šo apkārtējo pasauli var saukt par "mūsu pasauli." Tā vieno cilvēkus, dod iespēju tiem izvirzīt kopīgus mērķus un objektīvi sekot to izpildei. "Ārējo pasauli" cilvēks maz var ietekmēt, tomēr šis nelielās

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

iespējamās izmaiņas ir ļoti nozīmīgas, jo ir praktiski vienīgais, kas rada reālu kontaktu ar citiem cilvēkiem. Pats mūsu pasaules kodols - materiālo priekšmetu un dabas pamatlikumu eksistence ir nemaināmi principā, tas ir ārējās pasaules karkass. Nav svarīgi, vai cilvēks pēc filosofiskiem uzskatiem ir materiālists, ideālists, agnostiķis, skeptiķis vai kas cits, šo ārējās pasaules daļu viņi visi vienalga reāli uztver vienādi. Vienīgais, kas iespējams, uz laiku novērst no tās uzmanību. Un, ja kāds tomēr grib kaut ko par šiem abiem domāt vai runāt, tad viņam atliek tikai vai nu to ārējo pasauli, vai abas kopā, savā visdziļākajā esamības pamata izteiksmē saukt par kādu absolūtu, pārcilvēcisku spēku. Jēga no tā nemainās. Dziļākā būtība, kurā iespēžs prāts un emocijas, ir izjūta un izpratne, ka pastāv šīs divas pamata būtības - es un pasaule, kas ietver visu, kas neesmu es. Tāds ir cilvēka pamata instinkts, bet tas ir ar speciālu nolūku slēpts, un atbrīvot to ir milzīgi grūti.

"Iekšēja pasaule" ir galvenā vai pat vienīgā cilvēkam iespējami pieejamā pasaule. "Iekšējā pasaule" ir viņa varā, tā ir "apziņa". Tajā cilvēks ir saimnieks. Tajā ir apgabals "ārējā pasaule," kas ir fundamentāli pilnīgi nemainīgs (objektīvā realitāte, matērija, vai subjektīvo ideālistu "stiprās idejas"), un ik mirkli mainīgs konkrētajās izpausmēs. Ap šo vietu spieto visa filosofija, kas nodarbojas ar esamības pamatbūtību un pamatprincipu izziņāšanu. Nevienam tur nenoliedz šī apgabala pastāvēšanu katra cilvēka apziņā (un tā vienādību visu citu cilvēku apziņā), uzskati atšķiras tikai par to, kas šos priekšstatus jeb idejas rada (neatkarīga daba vai kāds pār pasauli, visuspēcīgais princips, vai kas cits). Bet tā jau nav patiesības, bet ticības lieta. Iespēja uztvert un aprakstīt objektīvu patiesību beidzās tīras intuitīvas pasaules un sevis uztveres līmenī. "Iekšējā pasauli" jāiegūst praktiski, tomēr teorētiski argumenti te ir ļoti izpalīdzīgi.

"Ārējās pasaules" statusa noteikšana: patstāvīga, neatkarīga struktūra, vai "iekšējās pasaules" ļoti būtisks, un tomēr tikai "reģions" - cilvēka pamata izvēle? Šeit ir ļoti būtisks punkts. Jautājums ir tāds: vai "ārējā pasaule" ir patstāvīga, no mana "es" atšķirīga struktūra, vai tikai viens no "manas pasaules" reģioniem? Lūk, filozofiskā izvēle: subjektīvā ideālisma un fenomenoloģijas ceļš, no vienas puses, un materiālisma ceļš, no otras. Vai mums patiešām ir iespējams reizi par visām reizēm izšķirt šo jautājumu; ja tas tā būtu, tad noteikti būtu jau izdarīts! Un vai tiešām tas ir tik svarīgi - kuru izvēli tu sev pieņem? Ir ļoti svarīgi, un īsi pateikšu kādēļ. Šis iekšējās pasaules reģions "ārpasaulē pamatstruktūra" ir gan pats no sevis, gan cilvēces attīstības gaitā ar miljardiem dažādu beznosacījuma refleksu, nosacījuma refleksu un asociāciju, savijies ar jebkuru atmiņā esošu un nākotnē paredzamu notikumu, un katrs šāds notikums momentā to atsauc atmiņā. Tas ir kā audekla struktūra, uz kuras zīmējās ikdienas notikumu gleznas; tas ir tik nozīmīgs, ka simbolizē pašu dzīvi. Nāve formāli būtu tad, kad cilvēks būtu pie apziņas, un atjēgtu, ka viņam ir atņemts šis apgabals. Un no tā ir milzīgas bailes, kas ielikta jau no pirmsākumiem - dzīvības instinkts. Bet, esot pie apziņas tas pastāv vienmēr, nekad nevienam cilvēkam nav bijis, ka tā nav. Tāpēc reāli pasaulē nav neviena cilvēka, kurš, raugoties no savas apziņas skata punkta, būtu nomiris. Mēs tikai savā apziņā redzam ainas, ka mirst citi. Patiesībā tas nozīmē, ka viņi tiek izņemti no mūsu apziņas auduma struktūras, un neko citu. Patiesībā cilvēks vienmēr ir iekšā sevī, savā apziņā. Viņam nav ne mazākās iespējas atrasties kaut kur citur, bet viņš ir izveidojis sev noslēgtu domu loku, pie kura vērsoties, tas vienmēr apgalvo, ka viņš ir pasaules daļa.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Neadekvāts pasaules uztveres modelis - cilvēka problēmu iemesls. Cilvēkam nav problēmu, ja viņš sevī nepretojās šim savam dabiskajam stāvoklim - tam, ka viņa pamatbūtība patiešām atrodas centrā, un to aptver apgabals "mūsu pasaule." Centrs nozīmē nevis punktu, bet iespiešanos bezgalīgajā ārpusaulē dažādu garumu radiāru staru veidā. Iekšējās un ārējās pasaules saskarsmes vietā plašā zonā ir kopējā zona, kurā risinās aktuālā salāgošanās, dialogs, saspēle, kas tad arī ir vienīgā cilvēka dzīves realitāte un dinamika. Iekšējā pasaule aizvien dziļāk iespiežas bezgalīgajā ārējā pasaulē. Tālās bezgalības daļas ir sasniedzamas tikai kaut kad bezgala tālā nākotnē, bet pagaidām par tām nav pat ne visniecīgākā priekšstata. Tātad, nekad nav robežu izaugsmei. Ja cilvēks, savukārt, sevi identificē ar materiālo pasauli, reāli jūtas kā tās sastāvdaļa, tad viņš sadurās ar virkni neizbēgamu problēmu un neatrisināmu jautājumu. Materiālā pasaule, jebšu mūsu pasaule mūs uzpērk ar to, ka mēs paši tajā esam kā civilizācija ielikuši tik lielas pūles, spēkus un prāta darbības. Mums viņa tāpēc ir pazīstama, tuva, īsti mūsējā, jo lielā mērā ir pašu radīta. Tomēr daudzas aizvien skaidrāk iezīmējošās grūtības un problēmas, ko mēs tikai tagad sākam īsti saskatīt, virza mūsu domas uz to, ka ir viss krietni vien jāpārdomā, un varbūt pat, ar dziļu nožēlu jākonstatē, ka esam aizgājuši pa greizu ceļu, vai vismaz bijuši pārlieku vienpusēji.

Sev atbilstoša pasaules uztveres modeļa izstrāde - problēmu risinājuma pamats. Ne jau visi cilvēki atrod par vajadzīgu meklēt savu problēmu risinājumus, ievērojami ceļot augšup "saprātīga garīgā skatījuma" latiņu, kas patiesībā nozīmē vienu - pašam apzināti un aktīvi iesaistīties šai procesā.. Liela daļa labi iztiek ar dažādiem gatavi pasniegtiem risinājumiem vai to pusfabrikātiem, ļaujot savas problēmas risināt citiem. Tomēr nekad nevajadzētu aizmirst, ka pēc dziļākās neirofizioloģiskās struktūras šādi mēģinājumi gandrīz pilnībā atbilst situācijai, kas rodas, piemēram, ārstējot kādu ne pārāk nopietnu vainu ar hidrokortizonu, ar visām no tā izrietošajām labvēlīgām un arī nelabvēlīgām sekām. Pasaules uztvere ir tā saucamā "augstā līmeņa" pašregulācija, kas tad arī ļauj cerēt uz drošu un paliekošu efektu, bez miesiskiem kaitējumiem un morālām pagīrām.

ZINĀTNE UN EZOTĒRIKA, RELIĢIJA, MISTIKA UN MĀKSĻA – EGOISMA GRIEZUMĀ

Aplūkosim šos jautājumus no savas izveidotās konstrukcijas skata punkta. Šeit nāktos pareizi saprast mūsu attieksmi pret mums visapkārt plaukstošo "modes garīgumu" - ezotēriku, okultismu, ekstrasensiju un līdzīgām parādībām. Pamatā tās visas strādā uz beziemesla ticības bāzes. Visa iepriekš izklāstītā kontekstā redzam, ka šīs nozares, ieskaitot arī daudzas ticības, ir egoisms, jo nemaz neieklausās un neievēro, ko reāli ar mums runā ārpusaule, bet uzstāj tikai to, kas pašiem prātā. Ezotērika un mistika taču ir ticības forma – neuztver objektīvi, bet tic. Mistika un ezotērika cenšas uzspiest vāji argumentējamās, un tāpēc arī vāji ticamas, bet sev vēlamās lietas un parādības par tīru monētu, par tīru patiesību. Ja izmantosim par patiesības kritēriju mūsu ieviesto skalu: tiešā uztvere no pasaules / manas iztēles un fantāzijas, tad ir tā, ka zinātnei te vienmēr šis koeficients būs ļoti augsts, pat 100%, bet ezotērikai un mistikai vienmēr mazāks, vai pat tuvosies 0%. Ezotērika un mistika pie pārbaudes praksē un uz atkārtojumu sniedz ļoti zemu rādītājus. Tas tātad ir egoisms - savas fantāzijas, vai ko tādu, kam ir izdevīgi vai nu noticēt, vai izlikties noticam, uzdot par tīru lietu, un pacelt kaut kādā apbrīnošanas kārtā; bet to, kur ārpusaule ar visiem tās likumiem raksturojas visprecīzāk, un tātad atklājās vistiešāk, vienkārši nonicināt. Tātad vēlreiz, tas ir visaugstākā mērā savtīgs egoisms, un nekas vairāk. Zinātne (ja tā tiek

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

godīgi realizēta) ir tieši pretēja - tur no egoisms nav ne vēsts. Tur vērtē ir patiesība, un tā tiek piedāvāta apjūsmošanai un slavināšanai. Māksla ir egoisms arī, bet, atšķirībā no ezotērikas un mistikas, te ir individuāla pasaules uztvere, kas netiek pasludināta par likumu, kas izperināts savā galvā. Māksla ir godīga jo nemānās, tā ir un paliek pasaules izpausme caur šo konkrēto indivīdu - mākslinieku. Tā būtu ezotērika, ja to pasludinātu par principu, nevis par atsevišķu izpausmi. Reliģija ir egoisms, jo, tāpat kā mistika un ezotērika pasludina iedomāto un vēlamu par absolūtu patiesību. Tātad, visgodīgākā izrādās, no mūsu skata punkta - zinātne un māksla - kā dabas skaistuma un pamatprincipu atklājējas, tātad to ceļš ir tā paša vien augstākā principa iepazīšana un pat slavēšana. Nu un visbeidzot, mūsu pieeja - kam tad tā radniecīga, vai varbūt kaut kas pavisam cits no šīm visām. Individuāla uztvere kā mākslā, ar nosacījumu ka jābūt maksimāli godīgam. Cenšanās te meklēt vispārējas sakarības, likumsakarības - kā zinātne. Tātad iznāk zinātnes un mākslas apvienojums.

PASAULE KĀ PIERADUMS UN GRIBA, VAI PARAFRĀZE PAR ŠOPENHAUERA "PASAULE KĀ GRIBA UN PRIEKŠSTATS"

Pasaule kā priekšstats - jā, deviņpadsmitais gadsimts jau šeit atrada sākuma punktu, un ne jau pasaulē kā materiālo priekšmetu ar visu to ideālo virsbūvi kopā. Pasaule kā priekšstats - nepārtrauktā aina, kas slīd cilvēka uztveres priekšā. Un tikai griba cilvēkam var līdzēt to kaut cik pamainīt, kaut gan tas, pēc Šopenhauera, tikpat kā nav iespējams. Šopenhauers - klasiskais skeptiķis, kas ar to arī pamatā iemantoja pasaules atpazīstamību. Šopenhauers - skeptiķis pret pasauli, nonācis pie slēdziena, ka kaut daļējs glābiņš no tā ir atteikšanās no tās, iegrimšana bezdomu realitātes un bezdomu sapņojumu pasaulē, kā pamatu tam izmantojot mākslas iespējas.

Šopenhauers - pesimists. Viņš nekā nezināja par šo pasauli kā priekšstatu. Viņš tikai konstatēja, ka tā ir. Bet mēs gan zinām vairāk, Tomēr ir pagājuši turpat divi gadu simti, un cilvēki ir daudz ko pa šo laiku iemācījušies. Pasaule kā pasīvs priekšstats ir nevis vienkāršs priekšstats, bet gan ieradumu mudžeklis. Un te mums liels palīgs būs neirofizioloģijas zināšanas un pasaules izpratne, balstīta uz šādiem pamatiem.

Lieta tāda, ka šis priekšstats nav vienkārši dots un viss, tad tas būtu gandrīz tas pats, kas reāli mūs aptverošā materiālā pasaule. Nē, šis priekšstats sastāv no divām daļām. Viena ir tā, kas patiešām tiek dota, un otra ir tā, ko visu laiku būvē, konstruē, saskaņo, pielabo, daļēji noārda un pārbūvē dzīvā pasaule, kuru mēs šobrīd, vienkāršības labad, analizēsim tikai kā cilvēci. Mēs zinām no elementārā uztveres neirofizioloģijas kursa, ka uztvertais pasaules tēls nav vienkāršs spoguļattēls mūsu apziņā, bet, ka to veido gan reālie signāli, kas darbojas uz sajūtu orgāniem, gan milzīgs daudzums dažādu beznosacījuma un nosacījuma refleksu, ko ir uzkrājušas gan paaudzes savā civilizācijas un evolūcijas attīstības gaitā, gan arī, tiesa, daudz mazākā mērā, katrs indivīds savas dzīves laikā. Tātad, kopumā ņemot, pasaule, ko mēs ikdienā pazīstam kā tādu, kā vienīgo, kādu mēs vispār varam iepazīt, ir nevis vienkārši no ārienes mehāniski dotā vienīgā pasaule, bet gan vesels mudžeklis refleksu un pieradumu. Šis pieradumu,

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

ieradumu, paradumu komplekss ir iekšēji tik cieši, tik miljoniem saišu savstarpēji savīts un sastiprināts, ka ir ieguvis absolūtās vienotības īpašību. Un šī vienotība, ko esam kā aksiomu paraduši uzlūkot kā augstāko vieduma izpausmi, patiesībā ir mūsu pašu civilizācijas gadu tūkstošu gaitā izveidotā pasaules aina, citādi sakot - mūsu ikdienišķais priekšstats par pasauli. Un tā mēs šo priekšstatu saucam par objektīvo realitāti.

Bet tas ir tikai priekšstats. Tur ir viss, jo tā ir "mūsu pasaule." Visa zinātne, visa māksla, visa reliģija strādā šīs pasaules uzturēšanas un stiprināšanas laba. Turpat darbojās arī morāle, turpat ticība, cerība un mīlestība. Ja mēs raujamies pēc kaut kā "cēla, tīra, nezināma, garīga," tad mēs nespējam ne iedomāties, kur nu vēl reāli paveikt neko citu, kā tikai vēl vairāk un vairāk stiprināt šo saistību - tātad vienotību, un vēl piedomāt, ka visu to ir radījis kāds spēks, kas mums, labi palūdzot, var te dot visādus labumus, brīnumus un privilēģijas.

Vai ir cits ceļš? Jā un par to būs visa turpmākā runa. Runa tātad būs par gribu. Izrādās, ka arī katra indivīda atsevišķā griba, un tieši viņa, spēj paveikt neiedomājami milzīgas lietas. Tā spēj uzbūvēt jaunu pasauli. Tā ļauj ieraudzīt šo "mūsu pasaules" īsto dabu, saprast, ka tā ir un paliek gara verdzības pasaule, lai kādus labumus tā arī mums ik uz soļa nesolītu. Šis ir subjektīvais ceļš uz objektivitāti. Tas nav nemaz tik jauns, pamazām aplūkosim, ko par to ir teicis dažs labs sava laika izcils prāts un gars. Caur šo subjektīvo realitāti uz vispārējo objektīvo pasaules uztveri - tāds ir ceļš, kas ļaus mums atstāt šo tik ierasto "mūsu pasauli" un nostāties uz patiesa, objektīva garīgas pilnveides un patiesības atklājumu ceļa.

Bet patiesība taču ir īstais Ne Es (Tas ir Fihtes ieviests jēdziens, iesaku iepazīt to no pirmavotiem), kas tad arī ir vienīgais, kuru mēs vispār iepazīstam ārpus sevis, pat tad, ja par viņa eksistenci mums nav ne mazākās jausmas, un mēs mierīgi dzīvojam šajā tik ērtajā un neērtajā, brīnišķīgajā un nolādētajā, bet vienmēr atkal un atkal tajā vien pašā - mūsu pasaulē. Vienīgi, dzīvojot automātiski, bez gribas, mēs nezinām patiesību par "nees", un tas arī viss. Beigu beigās viss ir tikai viens - Patiesības meklējumi, un tā rezultātā gūtā iespēja izbaudīt saldus augļus, ko šī patiesība pilnīgi vienmēr, pilnīgi visur un pilnīgi viesiem, sniedz.

JAUNAS UZTVERES FILOSOFIJAS NIANSES

1. Visiem cilvēkiem uztverē ir dota viena un tā pati materiālā "mūsu pasaule."

Vienojamies, ka ar saviem pieciem jutekļiem mēs visi uztveram materiālo pasauli praktiski pilnīgi vienādu, neatkarīgi no saviem filosofiskajiem uzskatiem - vienādi to uztver un tajā dzīvo gan materiālisti, gan ideālisti, gan skeptiķi, gan agnostiķi u.t.t., un visi viņi reāli skaidri un gaiši saprot, ko nozīmē materiāli priekšmeti; tātad visas atšķirības šo cilvēku starpā, kas attiecās uz uztveres filosofiju bāzējās ne šeit, bet kaut kur citur. Ja mēs šo ievērosim, tad uzreiz atkritīs milzīgs daudzums nesaprašanas un pat aizvainojumu cilvēku starpā par viņu pasaules uztveres filosofiju un par kādu cilvēku vispār. Šī materiālā pasaule ir mūsu pasaule, ko mēs saņemam līdz ar piedzimšanu, un kurā dzīvojam, un ar kuru salāgojam savas domas un savus darbus visu mūžu, dienu dienā, mēnesi mēnesī. Un tas ir lieliski, jo šī ir tā daļa, kas

cilvēkus vieno, ļauj atrast kopīgus sarunu tematus, ļauj līdzīgi darboties, un kaut cik izprast vienu otru motivācijas. Ja kāds izmetās ārā no šīs ierastās pasaules, patiešām redz to citādu, vai darbojas tajā stipri atšķirīgi no pārējiem, tad visi pārējie viņu tā arī izvērtē - kā garīgi atšķirīgu vai pat neveselu. Bet šeit par to nekādas runas nebūs. Materiālās pasaules uztvere notiek automātiski, bez paša cilvēka aktīvas līdzdalības.

2. Atšķirības cilvēku starpā sākās ar mēģinājumiem izskaidrot pašu uztveres procesa būtību, un nevis tā faktisko saturu. Te nepieciešama cilvēka aktīva iesaistīšanās, kas prasa zināšanu un praktiskas pieredzes sintēzi. Tā kā tās lielāko tiesu ir nepilnīgas, tad rodas tik daudzi pazīstamie uztveres filosofijas un vispārējo filosofisko virzienu varianti. Turpinot pilnveidoties, šīs atšķirības atkrīt, un izgaismojās viena vienīgā absolūtā patiesība. To iemantojot, cilvēks ļoti daudzējādā ziņā ir uz ērta un izdevīga dzīves ceļa. Tas ir laimes pirmsākumu obligāts priekšnosacījums. Tātad, es uzskatu, ka uztvere satur gan tās reālo mainīgo saturu, gan arī, tiesa, maskētākā un neuzbāzīgākā veidā - iespēju cilvēkam iepazīt tās būtību, kas ir nemainīga, absolūta, viena un tā pati, neatkarīgi no mūžīgi mainīgā satura. Un tās uztvere un izpratne jau prasa gribas piepūli no cilvēka puses. Nepietiekoša pieredze sniedz dažādus priekšstatus par uztveres procesa būtību, tomēr, pieredzei un zināšanām augot, cilvēks beigās nonāk pie absolūtām patiesībām, kas dziļākajā būtībā ir vienādas visiem cilvēkiem. Šī uztvere notiek, harmoniski apvienojot savu aktivitāti (gribu sasniegt patiesību, koncentrēšanos, domāšanu) ar praktisko darbību (precīzas metodikas izpildīšana, kas pamatā iekļauj Dekarta maksimālās apšaubīšanas principu un fenomenoloģisko redukciju – epohē).

3. Pastāv arī universāli saprotams dotums, tas, ko domāja Bērklijs. Uztveres daudzveidība un tās atkarība no mūsu pieejas viegli demonstrējama ar vienkāršu lietu sadalīšanu arvien sīkākās sastāvdaļās – jau iedomājoties galdu kā atomu un molekulu kopumu, mēs saprotam, ka mūsu uztverē nav ne krāsas, ne formas – lieta izzūd. Tātad, dotais mums tiek dots daudzos plānos, un mēs varam daļēji izvēlēties, kā uztversim. Ir viens plāns, kurā visu uztveram tā, kā esam pieraduši, un to saprot gan bērni, gan cilvēki ar vājām prāta spējām, tas ir universāli saprotams dotums – mūsu visikdienišķākā pasaule. Bet tieši šī visikdienišķākā pasaule, tieši augšā minēto apsvērumu dēļ, ir tīrs priekšstats, bez jebkāda materiāla balsta, un tā to gan ir viegli saprast. Un tas tad arī ir tīri tas, ko stādījās priekšā Bērklijs.

4. Un tai brīdī, kad tu šo visikdienišķāko pasauli iespēj uztvert ne kā materiālu, bet kā vienīgi dotumu apziņā, ideju – līdz ar to daudz kas kļūst stipri viegls. Un tad jāiemana stādīties priekšā visu kā viendabīgu vidi. Un tad ir vienalga, kā to nosaukt, galvenais, ka vide ir viendabīga, lai tur bez aiztures varētu noritēt visādas prātā balstītas darbības. Un šo visu vidi kopumā – visu, kas ir uztverē, var nosaukt kā gribi, nu kaut vai par Ne Es.

5. Dekarts teica, ka nav nevienas domas, par kuru jau daudzi nebūtu izteikuši daudzus viedokļus. Tas tāpēc, ka uztveres pasaule (ārpus ikdienišķās, pierastās materiālās pasaules) nav no ārienes gūstama objektīva realitāte, bet gandrīz pilnībā dažādu nosacījuma refleksu kamols, ko cilvēce ir savijusi, saaudusi strīdoties un vienojoties, atklājot likumus un pārdzīvojot emocijas. Un tāpēc, lai ko tu neiedomātu, būs tajā kamolā miljons saišu, kā “guglē”, kas tev par to visu kaut ko stāstīs. Tieši tāpēc (bez mana šī kamola pamatojuma) Dekarts sajuta, ka tas viss nav labojams, bet ir vispirms atmetams. Te gan jāsaprot, ka labāk

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

tomēr nevis atnest, izmest, bet kā Huserlam "ielikt iekavās." Tad arī mēs darīsim tāpat, un pēc tam sāksim būvēt visu no jauna, iedziļinoties tieši pašā izziņas procesā, jo pats izziņas process ir tieši tā parādība, kas ir absolūta, un tāpēc tikai tā, caur tās izziņāšanu, var atklāt objektīvu pasauli, kas ir Ne Es, vai vismaz tai tuvināties. Patiesībā runa te iet par to pašu vien Kanta "lietu sevī," un tad "lieta priekš mums" ir šīs Bērklīja idejas tieši mūsu apziņā. Un mēs te tikai vēl piebīdīsim, ka starp šiem abiem Kanta jēdzieniem tad arī atrodās tā milzīgi jaukā, interesantā, daudzsološā valstība, ko mēs traktējam vēlāk kā "buferzonu," kurā notiek visa Es un Ne Es sadarbība, un mūsu bagātināšanās uz sava partnera – objektīvās realitātes un sava personīgā likteņa rēķina.

JAUNĀS PIEEJAS GALVENIE IEĢUVUMI

Holistika, vienība, vienotība. Tas progresīvais lozungs ir krietni vien sastrādājis putru. Lieta tāda, ka, kaut arī tas viens ir vienmēr viens, bet tas ir teorētiski, formāli. Tas varētu tikt teoretizēts kā kaut kāds ideāls jēdziens, kas nekad nav sasniedzams, un nav arī jāsasniedz. Jo tur galā ir bezjēdzība. Lieta tāda, ka reāli nav viens, bet ir divi - es pats un tad tas viens un vienotais. Bet tur par to vienoto vēl nebūt nekas nav ne skaidrs, ne pat nojaušams. Tas vienotais ir iegājies, kā mēdz sacīt, skaista vārda pēc.

Un, ja arī stādītos priekšā šo vienoto, tad ne jau tā, kā tas pieņemts, jo pieņemtais vienmēr ir skats no ārienes. Bet, skatot no iekšienes, šis vienotais būs tas pats Dekarta "ego cogito cogitatum." Un tad jau tas būs pilnīgi atšķirīgs no iedomātā nereālā vienotā principa. Tas, ka viss ir savstarpēji saistīts, tas ir vienkārši fakts, dabas likums, un nekas vairāk.

Bet atpakaļ pie pamatjautājuma - ko es iegūšu no jaunās pieejas? Jautājums - vai tā nav tā pati psiholoģija, kas vienkārši nolasa slīdošo uztveres filmu? Atbilde ir tā, ka psiholoģija notiek bez iepriekšējas "epohē" procedūras. Psiholoģija vienmēr apraksta notikumus un emocijas, skatoties no malas. Bet, psihologs teiks, es tāpat aprakstu to, ko sajūtu. Parasti gan psihologs tā nedara, bet prasa aptauju vai sarunas veidā citiem. Bet, ja arī dara, tad viņam taisnība tur, ka tā viņš patiešām dara, un droši vien dara pēc labākās gribas un sirdsapziņas. Un arī iegūst darbībai atbilstošu rezultātu. Bet tur jau ir tā lieta, ka viņš konstatē visu tā, kā redz uz sava ierastā ekrāna. Atšķirībā no parasta cilvēka, psihologs zinātniski precīzāk veic šo reģistrāciju un sekojošo datu apstrādi, un izdara secinājumus.

Tātad, runa noteikti ir par to, ka jaunā metode atver pieeju pilnīgi jaunam, citam ekrānam, ko mēs varam novietot paralēli ierastajam. Un tad mēs varam izvēlēties, kuru ekrānu vērot, fiksēt secīgi uz tā notiekošo, un atbilstoši analizēt rezultātus un izdarīt secinājumus. Tātad, tas, kas ir pilnīgi noteikti atšķirīgi, ir tas, ka nav vis kaut kādi labojumi uz esošā ekrāna, kas noteikti rodas psihologa, psihofiziologa, psihoterapeita, un visu citu psiho- darbības rezultātā, un ne tikai - arī parastās sadzīves, vēstures, fizioloģijas, medicīnas utt., darbības rezultātā; bet nostājās šim ekrānam blakus otrs ekrāns. Un rodas iespēja pēc savas izvēles skatīties un dzīvot pēc viena ekrāna, vai pēc otra ekrāna.

Tātad, ieviešam pirmo argumentu, kas atbild uz jautājumu - ko es iegūšu no jaunās metodes? - mēs ar jaunās metodes palīdzību ievērojamā mērā apmierinām savu ziņkāri tās visvispārīgākajā formā. Un ne

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

tikai, mazliet iejūtoties jaunajā metodē, šī ziņkāre, kas sākumā var būt ļoti maza, tik vien liela, lai kaut nedaudz paineresētos, par ko gan te ir runa, un kā tas viss varētu izskatīties, darba gaitā sāk pieaugt, un paralēli pieaug arī reālās iespējas to aizvien vairāk un vairāk apmierināt. Šī lieta nekad neapnīk, līdz ar to tā ir kā tāds mūžīgi sev līdzīgs nēsājams patīkamu emociju ģenerators. Šis ir parastais emociju mehānisms, kas nosaka, ka ir vajadzīga vēlme un iespēja to apmierināt, lai būtu pozitīva emocija. Šī ir lieta ar garantu, kas slēpjas dziļi cilvēka iedzimtībā. Cilvēkam (arī citām dzīvām būtnēm) ir iedzimts ziņkārtības reflekss (Pavlovs to savā darbā ar dzīvniekiem nosauca par refleksu - Kas jauns?).

Šis ir primitīvākais, iedzimtais šī refleksa pamats. Bet tas vien jau dod ļoti daudz. Tas ir tas pats, kas visi hobiji, markas krāt vai sērkokociņu kastītes, ceļot, skatīties vecas pilis, nepazītus dzīvniekus, svešas zemes un cilvēkus, lasīt grāmatas. Tomēr mūsu situācijā te ir apslēptas daudz lielākas prieka un laimes potenciālās iespējas, jo šī ziņkārtība ir vērsta uz principiāli jaunu pasauli, kas ir citāda pašos pamatos, un nevis tikai vienas un tās pašas vecum vecās, bieži apnikušās un vilšanās radījušās pasaules modifikācija. Šī ir jauna pasaule. Un vēl - diezgan ātri rodas nojausma, ka tā ir pareiza pasaule, ka tā ir absolūta, un nevis relatīva, kurā mēs visi esam dzīvojuši, par kuru vienīgo esam dzirdējuši, lasījuši, domājuši, sapņojuši. Šis patiesības reflekss ir jau otrs princips, kas nosaka, ko es gūšu no šīs jaunas metodikas.

Tātad, līdz šim pateikto savēlot kopā, var teikt, ka mēs iegūstam divas lietas:

- 1) Mēs iegūstam ziņkārtības apmierinājuma radīto prieku (mēs apmierinām iedzimto ziņkārtības refleksu, un to arī audzējam);
- 2) Mēs iegūstam patiesības apmierinājuma radīto prieku (mēs apmierinām patiesības refleksu, un to arī audzējam).

Automātiskā “mūsu dzīve” ierasti un automātiski rit tad, ja tu nemeklē garīgo patiesību un visa dotā avotu, ja dzīve rit automātiski, bezpersoniski. Līdzko tu nostājies uz meklējumu ceļa, tā ieslēdzas paralēlie uztveres un sapratnes mehānismi.

Tagad konkrēti jāpasaka par minētajiem diviem punktiem, kas tas īsti ir.

Tātad, tas, ko agrāk kodolīgi saucām par novitāti. Jāpasaka ļoti skaidri, ko īsti pilnīgi jaunu un pie tam milzīgi efektīvu mūsu aplūkojamā pieeja izspiež no uztveres filosofijas un arī no neurofizioloģijas, kas ir to vērts, ka ar to nodarbojas. Katra novitāte balstās uz līdz šim esošā vārajām vietām, vai sistēmiskiem trūkumiem. Tā kā turpmākajā aprakstā trūkumi un to pārvarēšanas ceļi iet roku rokā.

Vecā, ikdienā ierastā uztveres sistēma ir kopš laika gala bijusi jau ģenētiski pasniegta, un cilvēces tālāk attīstīta pilnīgi un galīgi kā praktiska sistēma – praktiski tas ir tas pats, kas Huserlam (Ideji ...) saucas par “Estestvennaja ustanovka.” Tātad, tai vienmēr ir bijis uzdevums atvieglot cilvēku ikdienas dzīvi, izpratni par pasauli ikdienas praktiskā skatījumā. Šai sistēmai nav stādīts uzdevums būt par patiesības meklējumu un postulātu pašu stūrakmeni. Tāpēc nebija svarīgi saprast uztveres mehānismus, tāpat kā televīzijas skatītājam nav jāsaprot televizora uzbūve un darbības principi. Materiālā pasaule iezīmējās šajā uztverē ļoti skaidri, šī uztvere nenodarbojas ar to uztveramo objektu daļu, kuru analizē robežas starp materiālo un ideālo kļūst vājas un pat izzūd. Praktiskajā uztverē šai ziņā šaubu nav -

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

materiālie ķermeņi ir pilnībā atpazīstami, un pie tam tos visi cilvēki atpazīst vienādi; un to mums skaidri un gaiši parāda prakse, iespēja ar šiem priekšmetiem visādi darboties, tos izmainīt, izzināt visas ar tiem saistītās likumsakarības utt. Patiesībā šāda praktiska pasaules uztvere nāk jau kopš dzimšanas, un to visu apšaubīt vai domas mainīt nozīmētu tikai velti saputrot pietiekami skaidras lietas. Ja šādā nozīmē par matēriju sauktu priekšmetus, tā kā mēs ikviens to praktiski labi saprotam, tad viss būtu kārtībā, un tas būtu labs, diskrēts un precīzs vārds, ar ko apzīmēt reālos mums apkārt esošos priekšmetus, ieskaitot mūsu pašu ķermeņus un to daļas. To pat skaidrības labad varētu apzīmēt par ikdienišķo, jebšu praktisko matēriju. Bēdas sākās tad, kad matērijas definīcija sāk ietvert sevī arī daudz ko citu - ne tikai skaidri un gaiši taustāmus, saojāmus utt. priekšmetus, kas tieši, skaidri un gaiši iedarbojās uz sajūtu orgāniem, un līdz ar to rada mums priekšmetu idejas. Bet, ja mēs matērijas vārdu pielietojam arī tam, kas nemaz nav tieši saistīts ar cilvēka sajūtu orgāniem, tad sākās putra. Priekšmeti 100% gadījumos iedarbojas uz mums caur (vai paralēli) sajūtu orgāniem. Līdz ar to tas fakts ir neapšaubāms. Tikai mēs taču labi saprotam, ka tas nekādā ziņā netraucē fenomenoloģiskai uztveres filosofijai, jo priekšmetu uztvere taču tikpat labi var iet paralēli ar sajūtu orgānu darbības ideju; un šis fakts uztveres filosofijā ir labi zināms, un tam ir savs paša konkrēts apzīmējums kā virzienam. Patiesībā te taču vispār nebūtu par ko spriest vai diskutēt. Ir muļķīgi diskutēt vai apšaubīt simtprocentīgi esošas patiesības. Tātad, liksim mierā praktisko matēriju kā tēmu, par kuru vispār nav ko spriest.

Bet virs praktiskās matērijas nāk - nekas nenāk. Pārējais ir tīri ideālais, domas, uzskati utt. Un tur nav atkal ko spriest un strīdēties. Domas ir domas, un tur taču atkal nav dažādu uzskatu. Tāpat neviens taču neņemsies apstrīdēt, ka visas domas šā vai tā ir saistītas ar to, kas kādreiz ir uztverts saistībā ar sajūtu orgāniem, tātad kaut kā saistītas ar visādiem priekšmetiem, ķermeņiem, kā tādiem atskaites un stabilitātes punktiem. Te atkal nav nekādu domstarpību.

Tad par ko ir diskusijas uztveres filosofijā. Tur ir dažādi sīkumi, detaļas, bet lielā plānā tur nav diskusiju par visu šo, līdz šim minēto. Uztveres filosofijā ir strīdi par diviem uztveres veidiem: no dziļuma vai no malas. Un, tā kā tie abi lieliski ikdienā var pastāvēt vienlaikus (bet nekad nepārklājās – vai nu viens, vai otrs, šīs divas sistēmas ir diskrētas – tas ir pēc Huserla “Idei...”), tad iznāk tā, ka visā šajā uztveres filosofijā vispār nebūtu par ko strīdēties. Tur lieta ir tikai tāda, ka praktisko uztveri mēs iegūstam automātiski, un tāpēc uzskatām, ka tā ir vienīgā. Bet ir vēl otra, un to var iegūt tikai dzīves gaitā, mākslīgā veidā. Bet tas, ka to iegūst mākslīgā veidā, nenozīmē, ka tā ir mākslīga. Tur slēpjas viss sāls un princips. Ideja ir tāda, ka te ir tas ziņkārības pamatu pamats. Mums pie dzimšanas tiek iedots rēbuss, kas paredzēts atrisināšanai. Bet netiek pateikts, ka tas ir rēbuss, jo tas ir nomaskēts ar ārprāta lielu dabiskumu, un pie tam vēl ir iedoti līdzīgi daži maldinoši instinkti, ka tas dabiskais, pats par sevi saprotamais ir tas vispatiesākais, tas vislabākais. Bet tie ir vienkārši spēles noteikumi. Mūs kopš dzimšanas izaicina uz dzīves spēli. Mums piedāvā spēli, jo tas ir vienīgais veids, kā cilvēku atmodināt no snauda vai pat no dziļa miega. Un šī spēle ir iebūvēta ne jau sīkumos, bet pašā vissvarīgākajā, kas vien iedomājams - uztveres sistēmā. Mums iedod dabīgo uztveri, kuru nostiprina ar labām sajūtām - ja tu tur visu darīsi pareizi, iegūsi adaptāciju, tev ies labi, jutīsies labi, būs labas emocijas. It kā pietiek ko darīt dzīvē. Tā arī ir tā praktiskā dzīve. Bet tas nav viss. Iespējas ir grandiozas. Ir iespējams atklāt sevī šo otro uztveres sistēmu, un tur jau

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

par patiesības atklāšanu balva ir daudz daudz lielāka, nekā par diezgan primitīvu piemērošanos, adaptāciju. Lūk, tur tad arī katrs pa lielam saņem pēc saviem patiesajiem centieniem un darbiem!

DZĪVAIS (PRAKTISKAIS) IDEĀLISMS (loģiskā ķēdīte pa etapiem un punktiem)

Ja tici, tad tici augstu, ja dari, tad dari precīzi

Nemaisies lieki savā, kur nu vēl citu dzīvē

Kas urda un dzen cilvēku uz praktisko ideālismu? Kamēr šīs tieksmes nav atbrīvojušās apziņā, darbojas speciāli instinkti, kas ikdienā izpaužas kā refleksi. Aptuvenā kārtība, kādā tie atbrīvojās un uzsāk darboties, ir sekojoša:

a) tieksme pastāvēt un nostiprināties – pamata materiālu un sadzīves problēmu risināšana, ieskaitot viszemākās ticības;

b) augstāku patiesību, zinātkāres, skaistuma un ticības refleksi;

c) dziļi slēptais praktiskā ideālisma instinkts, kas pamostas, kad patiesības, skaistuma, ticības meklējumi ierastajos veidos ir sasnieguši kulmināciju, kas uzstājīgi pieprasa principiāli jauna, pilnvērtīgāka esamības izpratnes un praktiskas realizācijas iespēju pavēršanos sevī.

d) pamostas nepieciešamība pēc praktiskā ideālisma kā realitātes, zinātnes, ticības un praktiskās ikdienas.

Ko oriģinālu dod praktiskais ideālisms?

1) Atvieglo saprāta darbību, jo uzreiz rada vienu, vienīgu un vienotu apziņas darbības vidi.

2) Pēkšņi šai vidē (laukā) ļoti emocionāli un skaidri parādās fakts, ka viss, kas neesi tu pats (gan priekšmetu, gan dabas likumu, gan notikumu, gan domu un izjūtu ziņā), ir viens, vienīgs un vienots tavš personīgais Liktenis, un tas ir ieinteresēts tavš mūžīgais partneris, kas aug, mainās un veidojās kopā ar tevi, ir kā tavš spoguļattēls; tāpēc tev nav vairāk itin nekas ne jāiztēlojas, ne kam bez iemesla jānotic vai jātic – itin viss tas jau ir ietverts šajā reālajā tava likteņa tēlā, tā ik mirkļa izpaušmēs un iedarbībās, kā arī tā nākotnes plānos attiecībā uz tevi.

3) Ļoti atšķirīgā, loģiski precīzi argumentētā un emocionāli pieņemamākā veidā parādās dzīves un nāves tēma – ļoti praktiski nostiprinās ticība nemirstībai.

4) Izveidojas sava rezerves, miera osta, mājas, kuru tev neviens nevar atņemt, un kurā konstanti ir daudz labāka sajūta, nekā ārpusē, un kurā gribās vēl un vēl atgriezties.

5) Dzīvei noteikti rodas mērķis – celt un spodrināt šo savu māju, tas ir labs hobijs, ir jauki to darīt, jo ir pastāvīga un nemainīga sajūta, ka tā patiešām ir celta uz klints.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

6) Pamazām apmierinās patiesības un ziņkārības instinkts vai reflekss, jo materiālisms un duālisms nesit kā pa pieri, un nedzen agnosticismā un pesimismā.

7) Tev ir pilnīga pārliecība, ka pasaule nav vāks, pesimistiski neizprotama sistēma, ka tā visu laiku aizvien skaidrāk un skaidrāk atklājās.

8) Tev rodas ļoti spēcīga patiesības bāze, uz kuras fundamenta tu jebkuru brīdi vari pacelties stipri augstāk ar speciālas ticības palīdzību. Ticība aug un aug spēkā, jo visu laiku tu iegūsti tās praktiskus apstiprinājumus.

9) Šī ir garīga sistēma bez paģirām – mēs zinām, kā ir, kad par daudz sacerās, safantazējās, vai salietošanās kādas vielas.

10) Rodas milzīga cerība pilnīgi visos virzienos, arī vecam ir jēga dzīvot, ir cerība dzīvot arī pēc nāves.

11) Darīt var ļoti daudz, pēc tam, kad sasniedz praktiskā ideālisma stāvokli, bet tā ir vērtība jau pati par sevi, un tas jau gandrīz vai automātiski dod ļoti daudzus pozitīvus rezultātus un pamata sajūtas.

12) Tīri prāta darbības un teorētiskā jomā - samierina savā starpā ļoti daudzas iepriekš pilnīgi pretrunīgas un it kā galīgi nesamierināmas filosofiskas, zinātniskas un reliģiskas teorijas un koncepcijas. Tas nes sev līdzī to, ka milzīgi paplašinās reāli pielietojamo datu un subkonceptiju skaits, jo agrāk bija tā, ka varēja izmantot tikai datus, iegūtus ar vienu dogmatisku koncepciju, ar citām bija citas subkonceptijas kas vienkārši neatbilda pirmajai un citām. Tas ir kā datorā, kad nevar saiet kopā programmas, kas veidotas uz dažādas bāzes. Kad izdodas radīt plašāku aplikāciju, kas spēj saprast un saviētot daudzas, savā iekšienē labi izstrādātas programmas, tad iegūtais kopīgais gudrības daudzums ievērojami palielinās. Te mums ir pilnīgi tas pats. Tātad, jau skata punkta izvēle, bet ne tikai, arī detalizētāka ģenerālās koncepcijas izstrāde. Kaut vai tas materiālisms un ideālisms, cik daudz nelaimes šis sadalījums, kas no patreizējā skata punkta ir pilnīgi reāls, un zinātniski pamatots, nav cilvēkiem, zinātniekiem, filosofiem un teologiem nesis. Bet vajag tikai izmainīt skatu punktu, kā mūsu gadījumā, un viss sastājas pa vietām, tikai tas ir rūpīgi viss jāatstrādā un jāapraksta. Un to jau tad arī dara un turpinās darīt praktiskā ideālisma teorija.

Kā tas praktiski izpaužas? Vispirms jau – attiecības ar matēriju.

Atstāsim matēriju, kā objektīva realitāte tā pilnīgi der, der arī kā tas, kā to visi ikdienā uztver un saprot. *Материя (от лат. materia «вещество») — объективная реальность, содержащее пространство, одна из основных категорий науки и философии, объект изучения физики.* (Wiki) *Matērija ir viss, kas aizņem telpu, tādējādi matērija ir viela un lauks (gravitācijas, magnētiskais utt.). Parasti, runājot par matēriju, runā par elementārdaļiņām fermioniem. Matērijai piemīt raksturlielumi, kurus var izmērīt, piemēram, masa (vielai) vai stiprums (laukam).* (Wiki). Matērija tādā veidā, kādu mēs to pazīstam gan naivā ikdienā, gan zinātnē, ieskaitot atomfiziku, galīgā veidā noformējas tikai smadzenēs un apziņā. To atbalsta praktiski pilnīgi visa zinātniskā un filosofiskā literatūra, tāpēc ir pilnīgi neiespējami stādīties priekšā to atrodošu kaut kur citur. Mūsu pierastais priekšstats, ka tā atrodas “ārējā pasaulē” ir vienkārši to pašu smadzeņu noformēts ērts uzskats, tāda kā piedeva pašam matērijas jēdzienam, un, tā kā

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

tā ir iedzimta smadzeņu īpašība, tad tādu priekšstatu potenciāli cilvēks un dzīvnieki iegūst jau līdz ar dzimšanu, un tas atraisās agrīnajā bērnības priekšstatā, līdz ar pārējo “veselā saprāta reālisma” konstrukciju, kas tāpat ir iedzimta, un dzīves gaitā var tikai pavisam nedaudz modificēties.

Matērija pastāv, bet nevis ārējā vidē, bet cilvēka apziņā un smadzenēs. Matērija eksistē telpā, līdz ar to, pieņemot par patiesu Kanta priekšstatu, ka telpiskumu lietām piešķir tikai apziņa, tad ir loģiski secināt, ka matērija pastāv apziņā, jebšu smadzenēs. Ja sāksim iegrimt sīkumos, tad ātri sapīsimies, jo tad diskusiju process ir bezgalīgs, un lai ar to nodarbojās citi. Ņemsim matēriju visikdienišķākajā intuitīvajā izpratnē. Jautājums jau nav par to, vai tā ir vai nav, ikdienišķā nozīmē tā acīmredzami pastāv. Atkārtojam vēlreiz - tā kā pēc Kanta telpa un laiks ir tikai apziņas, un līdz ar to arī nervu sistēmas īpašība, tad loģiski – ja matērija pastāv telpā, tātad tā (formas veidā) eksistē apziņā jebšu nervu sistēmā. Tā kā matērija ir apziņas īpašība, līdz ar to ir pārvarētas visas grūtības, ko rada Dekarta formulētais duālisms.

Matērija un viss tajā notiekošais ir objektīva realitāte, kas vispār ļauj formēties apziņai. Viss, kas notiek apziņā, ir matērijas dažādu īpašību radītas kustības, kas var ļoti attālināties no šīs matērijas, bet nekad nezaudē galīgo saistību. Nav iespējams neviens jēdziens, kas nebūtu pa nosacījumu un beznosacījumu refleksu ķēdīti hipotētiski novedams atpakaļ pie primārās matērijas. Šī ir samiernieciska teorija, līdz ar to īsti pretrunā ar to nav neviena ne filosofiska, ne fizikas, ne neirobioloģijas un neirofizioloģijas teorija.

Kāpēc visi cilvēki uztver pasauli vienādi un spēj komunicēt savā starpā, ja jau matērija katram dzīvo viņa smadzenēs? Tāpēc, ka smadzenes un sajūtu analizatori visiem cilvēkiem šai pamata nozīmē ir vienādi. Tad kas tad iedarbojas uz sajūtu orgāniem? Matērijas atvasinājums, neirāla un apziņas struktūra pašās smadzenēs, kas imitē “ārējo vidi.” Šajā matērijas atvasinājumā, kurš ir mūsu ikdienišķā ārējā vide, tad arī norisinās mūsu pasaules izzināšanas process, komunikācija ar citiem cilvēkiem un dzīvniekiem utt., tātad viss ir pilnīgi tas pats, kas norisinās mūsu ikdienas dzīvēs, un arī visos zinātniskos pētījumos.

Ja arī mums šķiet šī jaunā konstrukcija neveikla, tad, manuprāt, tā tomēr ir ērtāka par pastāvošo matērijas priekšstatu kā neatkarīgu ārējo vidi, šī jaunā teorija vienkārši aptver daudz plašāku esošu likumu un zināšanu daudzumu, un likvidē ļoti daudzas filosofiskas problēmas, samierina daudzus šķietami nesamierināmus uzskatus, un ne vismazākajā mērā netraucē integratīvas zinātnes uztverei, zinātnisku hipotēžu izvirzīšanai un zinātnisku pētījumu plānošanai un veikšanai.

Kā materiālisma vidē atraisās praktiskā ideālisma instinkts, un kas ir pasaules dziļākā mīkla?

Visi piedzimst materiālisti un egoisti. Bērns ir tāds, un viņš ir jauks tāpēc, ka ir dabīgs, un nevis tāpēc, ka ir ideāls. Dzimstot katrs saņem instinktu – kļūt par ideālistu. Citādi nebūtu ko darīt pasaulē, un cilvēks nobeigtos no garlaicības un bezjēdzības. Tāpēc ļoti dziļi ir iekodētas divas lietas – tieksme pēc patiesības un pēc mērķa. Un labi, ja tos apvieno – tiecās pēc mērķa, kas ir patiesība.

Bet pasaules dziļākā mīkla ir tā, ka cilvēks īsti nezina, neizprot šo instinktu darbību sevī; un, līdz ar to, vāji apzinās savas dzīves uzdevumu un mērķi. Cilvēka uzdevums ir dubults – apjēgt, kas ar viņu notiek, kas jādara, un pēc tam to arī izdarīt. Dzīve ir kā spēle, un tas viss tikai tādēļ, lai cilvēks gan

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

saprastu, gan paveiktu; bet ne piespiests, instinktīvi, bet pats; un tikai tā viņa dzīve no automātiskas, no instinktīvas, no dzīves vispār, pārvēršas par viņa īpašumu. Tūkstošiem dažādu vēlmju, dažādu emociju, dažādu apmierinājuma veidu, - viss tas ir pakārtots šim vienam absolūtajam pamata instinktā – pēc savas brīvas gribas no materiālista pārvērsties par ideālistu. Instinkts ir tāds dots, un pasaulīgā veidā šis instinkts izpaužas kā patiesības meklēšanas reflekss – gan zinātniski, gan ētiski.

Par “vieglo” un “smago” ideālismu.

Manā uztverē ir “vieglais” un “smagais” ideālisms. Vieglais ir tas, par kuru var parunāt interesentu pulciņā, tādā speciālā noskaņā, varbūt sveces gaismā, pie vīraka smaržas, palepojoties ar savām filosofijas zināšanām, intelektu. Var jau arī bez visa tā, bet vienalga – tā ir cilvēku fantāzija, iedoma, filosofiska sistēma, kas atvieglo un sistematizē uzkrāto zināšanu saskaņošanu, paradums, sabiedrības nostāja, u.t.t. Te pamatā ietilpst tas, ko apzīmē kā klasisko ideālismu, te ir arī Platons, Plotīns un lielākā tiesa (nospiedošais pārkums) Indijas un Tibetas ideālisma, daudzas jogas, un tās ideālisma druskas, kas izkaisītas dažādos ezotērisma, okultisma un reliģiskos uzskatos. Kopējā iezīme ir tāda, ka darbošanās te pamatā skar tikai prātu, iztēli un līdzīgus apziņas slāņus, bet tomēr ļoti virspusēji – it kā viss notiek ne pa īstam, kā no malas. Un ir “smagais ideālisms” - tas ir tas, kurš pašos pamatos izmaina cilvēku, kurš nevis teorētiski, bet praktiski iegūst iespēju uz laiku pārtapt pilnīgi par citu cilvēku un pasauli ieraudzīt pilnīgi jaunā gaismā un citā izjūtu un pārdzīvojumu pavadījumā. Pamatā tas ir Bērklīja, Hjūma, Kanta un Huserla ideālisms, saukts arī par subjektīvo un transcendentālo ideālismu, kā arī fenomenālismu. Tā ir tā smagā artilērija, kam tad arī es gribu jūs galvenokārt pievērst, un kas aizved dziļā, mērķtiecīgā vientulībā, prom no sabiedriskā skaļuma, kņadas un izrādīšanās. Šis “smagais ideālisms” ir ļoti savdabīgs tādā veidā, kādā es to pasniedzu. Tā ir nevis teorija, bet fundamentāla pašattīstības un reāla sevis pārveidošanas metodika. Un ļoti svarīgi ir atzīmēt, ka tā kā tāda nekādā veidā nav saistāma ar psiholoģiju, psihoterapiju, psihosomatiku, un visām līdzīgām disciplīnām. Šai metodei piemīt liels potenciāls darboties placebo jomā, jo tai ir iespējams noticēt vairāk, nekā kam citam, kas balstās tikai uz ticību. Te ticība iet kopsolī ar apodiktisko acīmredzamību un patiesību. Bet tāpēc tā nevis zaudē, bet daudzkārt pavairo savu spēku. Līdz ar to šī metode veicina arī tīri miesīgu lietu sakārtošanu un nenonākšanu līdz slimībām, kaut arī tai nav nekāda sakara ar medicīnu vai slimību profilaksi ierastā nozīmē. Tas ir šis jaunais termins - “Praktiskais ideālisms”, “Darbīgais ideālisms”, “Dzīvais ideālisms”, “Live idealism”.

IKDIENAS DZĪVE – PIRMĀ DOMA, KA PAMATĀ IR TĪŠA NESKAIDRĪBA UN NOSLĒPUMS, UN ZIŅKĀRĪBA KĀ DZINULIS

Kas no šīs uztveres izpratnes maiņas izmainās ikdienas dzīvē un liktenī? Ir skaidrs, ka milzīgi daudz uz pozitīvo pusi izmainās cilvēka dzīve, garastāvoklis, pat veselība, ja viņam šie jautājumi ir ilgstoši bijuši svarīgi. Tad šis manis piedāvātais ceļš ir samilzušas problēmas atrisinājums garīgā līmenī, un tas tad arī ir šīs iedarbības mehānisms, kas bioloģiskā līmenī nostrādā pēc parastās stresa redukcijas shēmas.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Bet - kāds no tā labums cilvēkam, kuram visas šīs lietas ir svešas, kurš par tām nekad neko nav domājis, un viņam nav šādu eksistenciālistisku problēmu, ja viņam tas viss ne mazākajā mērā neinteresē? Ar to tad arī ir ļoti skrupulozi jātiek skaidrībā. Jo tādu cilvēku ir absolūtais vairākums. Vai tiešām nedod neko? Visdrīzāk tas ir neuzbāzīgs stimulš, attālas nojausmas radīšana, ka pasaule un cilvēka iespējas tajā ir stipri daudzveidīgākas, nekā pierasts.

Pirmais. Pastāv absolūta apodiktiska acīmredzamība, ka cilvēks dzīvē nav ielikts pilnīgi nejauši, bez nekādas jēgas. Tikuši *epohē* gaitā līdz *ego cogito cogitatum*, un puslīdz galvā sakārtojuši visas fenomenoloģiskās uztveres tīri mehānistiskos pamatus, mēs tūlīt saskaramies ar to, ka tiekam aicināti izdomāt savas paša pirmās domas. Jo Huslers runā tikai par uztveri, tātad par ideju saņemšanu. Bet te ir runa par nepieciešamību, tīri mehānisku, reflektoru nepieciešamību ieslēgties pašam, un radīt pirmās patstāvīgās domas. Tāds reflekss, bet viņš ir apslēpts, un atbrīvojās darbam tikai tad, kad izietas pirmās *epohē* stadijas.

Un lūk, šī pirmā doma tad arī ir tāda, ka "ne viss ir skaidrs, pareizāk, ir daudz kas ir neskaidrs, vēl pareizāk - gandrīz nekas nav skaidrs un saprotams." Lūk - šī aksioma, tā taču ir objektīva realitāte, tikpat kā uztvere, bet uztvere jau bez maņu orgānu palīdzības. Vienkārši - nav skaidrs. Varēja taču būt skaidrs, bet nav skaidrs. Un viss, neko mirkli tālāk nedomāt, nefantazēt. Nav skaidrs. Nefantazēt, bet mēģināt uztvert tālāk tīri kā apodiktisku acīmredzamību. Neiemaisīties, un vienkārši godīgi vērot, kas nāks domās tālāk.

Tātad, pirmā ideja ārpus maņu orgānu translētās pasaules ir tieši šī - man apkārt ir noslēpums, un arī es pats sevī esmu noslēpums. Iesākumam nav slikti. Šeit katrs sevī uzreiz atradīs iedīgli, nākamo apodiktisko novērojumu: es gribu zināt. Tā ir ziņkārība. Ziņkārība nav mūsu izdomāta, tas ir absolūti visos cilvēkos ielikts reflekss. Iedzimts, tikai dažādā mērā noslēpts dažādiem indivīdiem. Tad lūk, tas ir dzinulis, kas uztur to dzīvību, kas ir pāri tīri bioloģiskai eksistencei. Cilvēks ik pa brīdim izmēģina dažādos veidos apmierināt šo prasību pēc izzināšanas, un ātri vien konstatē, ka līdz ar šo darbību ir iegūstamas daudzas ļoti jaukas sajūtas. Šīs sajūtas ir daudz niansētākas, nekā primitīvo refleksu apmierināšana. Nu lūk, te arī ir atbilde. Cilvēkam dots noslēpums, miljoniem noslēpumu, līdz pat ļoti augsta ranga noslēpumiem, ir doti potenciāli rīki, kā šos noslēpumus risināt, un ir paredzētas daudzas un dažādas balvas, par labi paveiktu šo ziņkārības apmierinājuma darbu. Jāpiebilst, ka šīs iespējas ir ļoti plašas, un dažāda ranga. Te, lūk, arī ietilpst viss tas lauks, ko sauc par garīgu dzīvi. Tā ir sarežģīta daļa, bet, kā sportā - arī balvas ir paredzētas tik lielas, ko citādi nekādi pat iedomāties nevar sasniegt.

Tātad - tas burkāns ir - caur noslēpumu izzināšanu iegūt aizvien augstāka un augstāka ranga apmierinājuma un laimes sajūtas visdažādākos līmeņos. Šeit pat kā augstākā balva ir paredzēta ilga, gara, nepārtraukta mīlestības sajūtas izdzīvošana. To gan var saņemt tikai ar lielu piepūli un darbu tajā jomā, ko mēs ikdienā mēdzam apzīmēt ka "garīgo dzīvi." Pēc principa - tiecieties pēc gara mantām, tad viss pārējais jums tiks piemests - šajā shēmā ieslēdzās materiāli labumi, un visbeidzot arī veselība. Un vēl - šādi darot, kļūst vienlīdzīgas visas iesaistītās nozares - filosofija, fizioloģija, fizika, veselība utt. Katra no savas puses kaut ko dara vienotā mērķa labā.

PAR MATĒRIJU

Izskatās, ka jautājums par matēriju ir laika gaitā ļoti cietis no paviršas un nevīžīgas iztīrīšanas. Tomēr, pēc vairāku gadu grūtībām esmu sapratis, ka viss te risinās vienkārši, kaut arī, dabīgi, diezgan neparasti. Vairāki punkti, kas novērš lielas domstarpības par matēriju:

a) matērijas koncepcija ir pilnīgi neatņemama cilvēka apziņai; tikai matērija ļauj izpausties, un, līdz ar to, ieausties cilvēka apziņā dabas likumiem, un pašai pasaules pamatstruktūrai;

b) matērija ir vienīgā, kas vispār ļauj cilvēkiem kontaktēt vienam ar otru, un kaut nedaudz iepazīt vienam otru; tikai caur matēriju un dabas likumiem cilvēks vispār var izpausties uz āru;

c) matērijas izteiksmē mēs viegli un skaidri varam atšķirt tīro dabu no tās, ko ir izmainījusi cilvēku darbība; dabas pamata materiālās struktūras (zeme, jūras, koki, laika apstākļi, arī dzīvnieki), kā arī pilnīgi visi dabas likumi tīrā, tieši cilvēkam novērojamā veidā, ir pilnīgi noteikti tīrās dabas iekšējās dzīves un vēl dziļāku likumu izpausme, kas pie tam vēl ir visiem cilvēkiem uztverama vienādi, kas arī lielā mērā kalpo par tās patiesības, īstenuma apstiprinājumu;

d) tā kā mēs katrs pats neko tādu nevaram izveidot, tad pilnīgi noteikti tā ir struktūra, kas neesam mēs paši; šeit ir ļoti liela priekšrocība, jo nav jau nemaz tik viegli reizēm izšķirt, kas esam mēs paši, un kas neesam, kur precīzi katru mirkli iet šī robeža; līdz ar to ir ļoti vērtīgi, ka mūsu rīcībā ir šāds drošs kritērijs; patiesībā tā jau ir ļoti vienkārša un skaidra lieta, kas nosaka to, ka visas atziņas, ja vien tas iespējams, būtu vēlams pārbaudīt un apstiprināt praksē, ar objektīviem, izmērāmiem paņēmieniem - īsi sakot tā ir patiesa un godīga zinātniska pieeja;

e) inteliģencē spieto uzskats, ka materiāli, tas ir zemi, prasti un primitīvi, ka cilvēkam, ja viņš ir šī vārda cienīgs, ir jānodarbojas ar augstākām, ar garīgām lietām; tikai ir viena nelaime, ka ļoti grūti pēc šāda ievada ir noformulēt, ko gan šāds inteliģents vai mākslinieks, katrā ziņā apgarots cilvēks ar to saprot. Ikdienā par materiālistu lamā cilvēku, kurš rīj un dzer, domā par drēbēm, un līdzīgām lietām. Tā tad ir tīri terminoloģiska lieta, sajukums vārdu lietošanā un nekas vairāk. Nevar būt vienam vārdam vairākas tik atšķirīgas nozīmes, vismaz ja gribam iziet ārpus ikdienas papļāpāšanas, un nodoties stingrai filozofiskai analīzei. Šādai pieejai un apzīmējumiem ar matēriju filozofiskā nozīmē nav nekāda sakara. Šo parādību jāsauc kaut kā citādi, nu kaut vai par alkatību, vai kā vēl, tad pretrunu nebūs.

f) Un tad laikam jau vissvarīgākais. Materiāli priekšmeti (patreizējā, materiālistiski filozofiskā interpretācijā) praktiski nav savienojami, nav sajūdzami kopā ar apziņu, ar domām, un uz šī pamata tad arī radās visas pretrunas tajā plašajā nozarē, ko saucam par uztveres filosofiju, un arī par uztveres fizioloģiju, neurofizioloģiju un psihofizioloģiju. Tas ļoti skaidri iezīmējās jau Dekarta pamata uzstādījumā. Bet - mana jaunā pieeja, kas patiesībā ir nekas daudz vairāk, kā sensenās Bērklīja un Hjūma subjektīvā ideālisma, un tam sekojošo filosofu, ieskaitot Kantu un Huserlu, domu paplašinājums un precizējums, mūs tiešāk skarošos un interesējošos jautājumos, ar šo problēmu tiek galā. Lieta tāda, ka šīs lietas, kas pamatā tiek uzskatītas par nesavienojamām, tomēr ir savienojamas, un pie tam viegli un lieliski. Tīrās apziņas laukā, ko panāk ar to pašu veco Dekarta apšaubīšanu un Huserla *epohē* (kaut gan es te noteikti

pievienoju mērķtiecīgas pārdomas, balstītas uz vairākiem manis pārtulkotiem seniem darbiem, kā arī uz moderno kvantu mehāniku un biocentriska teorijas elementiem), ņem atpakaļ visu materiālisma teoriju, visus atomistu uzskatus, pilnīgi visus uzskatāmos un skaidros dabas likumus, bet vienkārši citādā veidolā - tīri ideālā, domas veidolā, tātad, nekādā veidā nepieļaujot tiem kaut kādu pilnīgi atsevišķu, priekšmetisku un neatkarīgu eksistenci. Tas ir tikai treniņa un darba jautājums. Tad, kad pie tā nonāk, tad tas ir ļoti viegli un pašsaprotami, un tad var tikai brīnīties, par ko tad tie cilvēki, tie zinātnieki un tie filozofi tur strīdas. Jo viss taču ir tik skaidrs, tik acīmredzams. Un vēl, daudz kas var likties skaidrs, un acīmredzams, bet pēc kāda laika izrādās, ka tas tā nemaz nav, ka domas ir mainījušās, un viss atkal ir tikpat neskaidrs, kā sākumā. Šajā manā gadījumā tas tā nav, un to nu var redzēt tikai praksē, un to uzskatāmi parāda laiks. Ja tu vienu un to pašu jautājumu atkal un atkal pārcilā vairākas stundas katru dienu, un dari to vismaz dažus gadus ilgi, tad tu pats praktiski izej cauri pilnīgi visām paškritisma un apšaubīšanas fāzēm un modifikācijām, un redzi, ka domas mainās, nāk vienmēr prātā kas jauns, un jauns, un viss atkal pilnīgi sabrūk. Bet tad nāk tāds laiks, ka tev tās spontānās domas galvā, ko tu visu laiku centies fiksēt maksimāli tīrā veidā, sāk kļūt mazāk un mazāk pretrunīgas, līdz beigās sāk nākt tās pašas, un atkal tās pašas. Un tad tu kaut kad beidzot saproti, ka nav vairs iespējams atnākt kādām pretrunīgām domām un izjūtām. Jo viss tas, kas varētu atnākt, jau izrādās zināms un iepazīts, un tad tu beidzot ļoti ļoti lēni un pamazām sāk iegūt mieru, līdz ar pārliecību, ka tas, kā tu tagad domā un izjūti, un tas ir gandrīz nu jau nepārtraukti, ka tas ir patiesība. Un patiesība taču nozīmē pasaules (un arī augstākās šobrīd sasniedzamās vienotā partnera izpausmes) precīzu, tīru un godīgu uztveri un pazišanu. Tā tad arī ir tīra un skaidra zinātne, kas, atšķirībā no pierastās, materiālās zinātnes, kas veic eksperimentus un mērījumus ar priekšmetiem un spēkiem ārpus sevis, veic ļoti daudzus vienveidīgus un precīzi formulētus mērījumus sevī iekšā, sava "es" ietvaros. Katrā ziņā, laikam jau cita ceļa nav, kā šai jomā nonākt pie patiesības. Vēl tikai beigās atzīmēšu šeit skaidri saskatāmo analogiju, kā tas ir materiālistiskajā zinātnē, neurofizioloģijā ar smadzeņu izsaukto potenciālu mērīšanu.

Tātad, īsi - pavisam cita ar matēriju saistītā lieta ir tā, ka matērijai tiek pierakstīta tik ļoti atšķirīga daba no domāšanas, ka tās nevar sajūgt kopā. Bet te, manuprāt, patiesas problēmas vispār nav, jo subjektīvais ideālisms un fenomenoloģija šīs pretrunas pilnībā noņem, pie tam ne vismazākā mērā nesamazinot matērijas nupat kā minētās priekšrocības. Un šai ziņā vēlreiz jāuzsver, ka materiālistiskās pasaules loma ir ārkārtīgi nozīmīga, un noliegt matērijas priekšrocības nozīmē vienkārši ļoti maz un vāji un pavirši saprast pasaules un cilvēka dzīves pamatprincipus.

Brīžam tiešām liekas (tas ir, man likās agrāk, kamēr viss stāvoklis ar matēriju nebija iekšēji noskaidrojies, un tas ir man prasījis garus gadus; tāpēc pieņemu, ka citiem joprojām var tā likties), ka nav taču jēgas tā filosofēt, jo tā matērija taču ir tik plaša, daudzveidīga, un reizē tik prognozējama, ja zini tās likumus, ka, neskatoties uz gadiem ilgu filosofijas apgūšanu, teorētiski un arī praktiski, pilnībā iedzīvojoties visādās sistēmās un to autoros, tomēr reizēm iegribas tai matērijai piešķirt absolūti ekskluzīvu stāvokli, tieši šīs stabilitātes dēļ. Un gandrīz būtu gatavs varbūt pat atkāpties no visas tās filozofēšanas, bet tad ... praktiski saproti, ka, lai cik tas arī neliktos lietderīgi, - to nav iespējams izdarīt, jo tā nav vis tavu domu skaidrošanas lieta, bet patiešām īstenība, objektīva realitāte, ka tu nekādi nespēj

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

vairs iedomāties, ka šī matērija, šie priekšmeti varētu pastāvēt bez uztvērēja. Tā tikai sintezējas uz šo divu saskarsmes virsmas – un viss! Un, lai tas arī būtu praktiski izdevīgi vai neizdevīgi – fakts paliek fakts. Un tad tu patiešām saproti, ka tā ir neapgāžama patiesība (nu kaut vai Kanta tēze, ka laiku un telpu pievieno tikai cilvēks; visi neirofizioloģijas fakti par sajūtu analizatoriem, kā arī sadalīšanas domu eksperimenti – nav galds, ir molekulas, nav molekulas, ir elektroni, u.t.t.).

MATERIĀLISMS UN IDEĀLISMS

Patiesībā es vērsos pie jums tādēļ, ka gribu pateikt tikai vienu lietu. Es vērsos tikai pie tiem cilvēkiem, kuros zināšanu un patiesības kāres instinkts ir atmodies un nostiprinājies jau tādā mērā, ka nekādi neļaujas tikt apdullināts un samierināts ar dažādām sensācijām, dogmām, virspusējām ticībām. Mūsu dienās, kad mums apkārt šai ziņā viss ir tik sajucis, cilvēkam vairs nav iespēju izkulties no esošā stāvokļa, turpinot ierasto skrējieni šai jomā, lai cik pūļu un laika viņš tam arī neveltītu. Patiesīgam, pret sevi un apkārtējiem godīgam cilvēkam šobrīd ir tikai viens ceļš - viņam sevī ir jāpārkāpj liels un liktenīgam lūzuma punktam, un no materiālista filozofiskā nozīmē ir jāpārtop par ideālistu. Tā ir tīri zinātniska pieeja, balstīta uz veselo saprātu, godīgu metodisku pieeju un gribas spēku. Tam nav nekāda sakara ne ar kādu psiholoģiju, ne psihoterapiju, vai ko līdzīgu. Tāpat tam nav sakara ne ar kādu reliģiju, meditāciju, mantrām, ne ar kādu okultismu, ezotēriku, vai pat ar kaut ko tam pat attāli līdzīgu.

Materiālistiskā pasaules uztvere, dzīve pasaulē, praktiska darbošanās tajā ir bijusi ļoti auglīga praktiskā un zinātniskā ziņā, taču tā izrādījās pilnīgi nederīga garīgās attīstības ceļā. Materiālistiskais pasaules uzskats, vai drīzāk, tāds stāvoklis, kad par šo jautājumu nedomā, cilvēkam nāk līdz ar dzimšanu. Dabīgi, ka tas valda praktiskā dzīvē. Jebkurš vārds, jebkurš jēdziens, itin viss dzīvē ar to ir saaustrs ar nosacījumu refleksu tīklu, un tas viss kopā izveido to maisījumu, ko pasaule ir saņēmusi, ar to, ko tai pievienojusi civilizācija, un to visu mēs vienkārši saucam par “mūsu pasauli.” Mēs nezinām citas, mēs nespējam iedomāties neko citu, daudzi pat dzirdējuši neesam par ko citu, izņemot protams ezotēriskas un reliģiskas fantāzijas, kam trūkst realitātes, jebšu dabīgās bāzes vai pamata, vai apstiprinājuma. Tikai pēc tam, kad tas tiks paveikts (pāreja uz ideālistisko pasaules uztveri), mums pavērsies daudzas nekad agrāk ne redzētas, ne dzirdētas iespējas, kā saprast visu, kas notiek ar mums, ar pasauli - ko mums tajā jādara, vai nav jādara, lai justos labi, mierīgi, piepildīti, nebaidītos ne no kādiem pavērsieniem, kādus mums varētu sniegt šī apkārtējā realitāte, šis mūs mūsu mūžīgais dzīvības devējs, pavadonis, līdzinieks un sadarbības partneris – mūsu liktenis. Noteikti gribu pateikt to, ka ideālisms ir daudz patiesāks ne vien tādēļ, ka ir ērtāks un noderīgāks, bet patiesāks arī objektīvā nozīmē, un arī tīri veselā saprāta diktētā nozīmē. Tas ir viegli aprādāms, pierādāms un demonstrējams, bet grūti uztverams, jo šādai uztverei pretojās domāšanas inerce un paradumi, kas vēstures gaitā vienmēr ir uzstājušies kā niknākie patiesības ienaidnieki. Vēl ceļā stāv ne vien domāšanas ieradums kā tīri neirofizioloģiska parādība, bet arī apzināti kultivēts dogmatisms un sajukums, kuram ir stipri ieroči un izcila maskēšanās spēja. Tomēr, cilvēka pašcieņa ir pietiekami liela pašvērtība, lai tā neļautos tikt bezgalīgi kājām mīdīta. Atceramies, ka stabila laime un veiksmē nekad nesadzīvo kopā ar glēvulīgi ziedotu pašcieņu sīku, īslaicīgu un iluzoru ieguvumu

vārdā. Es gribu uzsvērt, ka materiālistiskais pasaules uzskats ir tik dziļi iespieties ikdienā, un arī klasiskajā zinātnē, ka tā tam arī būs palikt, jo te nav svarīga filosofija, bet konkrētie dabas likumi un priekšmetu uzbūve. Te sistēmai nav ne vainas. Mēs varam izvēlēties jebkuru sistēmu, un pēc tam svarīgi tikai pie tās visur un bez atkāpšanās pieturēties. Mēs taču ikdienā veicam aprēķinus un mērījumus tā, it kā zeme stāvētu uz vietas, un nevis grieztos ap sauli. Tas pieļaujams tāpēc, ka mēs ikdienā darbojamies tikai un vienīgi ar relatīviem lielumiem. Un šī relativitāte mainās. Ja mēs gribam pētīt galaktiku kustības, mēs vairs nevaram samierināties ar uzskatu, ka saule griežas ap zemi. Ikdienā mums tas vienalga, relatīvie lielumi, ar kuriem mēs manipulējam ikdienā, no tā nemainās. Bet, filosofijā, un tur, kur mēs runājam par būtiskām lietām, tas vairs neder. Te mums ir jau vajadzīgas absolūtas, un nevis relatīvas patiesības. Mēs pat sakām, ka mums ir nepieciešamas apodiktiskas acīmredzamības, bet par to runāsim vēlāk, un runāsim ļoti sīki. Tomēr, arī precīzās zinātnes, it sevišķi elementārdaļiņu fizika, un arī virkne neirofizioloģisku jautājumu, ļoti būtisku zinātnisku jautājumu, kas ir visas esamības, dabas un cilvēka pašos pamatos, mūsu dienās vairs nespēj tālāk attīstīties, balstoties uz savu laiku nokalpojušo, tiesa, ļoti daudz mums devušo, materiālistisko pasaules uzskatu. Ir pienācis laiks jaunai iekšējai pasaulei, un jūs variet būt vieni no pirmajiem, kas ieraudzīs šo patiesības un ļoti daudzo jauno iespēju zemi, un sāks izmantot tās acīmredzamās priekšrocības, un baudīt uz tām balstītos ieguvumus.

INSTINKTI

Instinkti, jebšu iedzimtie pamata refleksi kļūst reāli izjūjami un skaidri tikai pēc tam, kad tu esi kļuvis par ideālistu. Ar prātu mēs zemāk rakstīto varam aptvert, neatkarīgi, vai esam materiālisti vai ideālisti, bet pa īstam nevaram, un arī praktiski savā labā izmantot nevaram, to var tikai uz ideālisma bāzes.

1) Realitātes instinkts (dabas, dzīvības, pašsaglabāšanās instinkts)

Realitāte, daba – tas ir tas, bez kā mēs nevaram dzīvot, un baidāties bez tās palikt vispār – vienalga, pat lai tā ir kāda būdama, kaut tik būtu. Daba – tā ir ir tā daļa, kas kopīga ar citiem cilvēkiem. Tā ietver priekšmetus un dabas likumus. Tieši tādēļ, ka tā ir priekš visiem, tā ir stabila, un cilvēka darbības to var izmainīt tikai ļoti mazā mērā un šaurā apvidū. Ja tu kaut ko izmaini dabā, tad tas 100 procentos gadījumu ir tādēļ, ka tu kaut kā, saprātīgi vai arī nesaprātīgi, ietekmēji dabas likumus. Pilnīgi nekas te nemainās citādi, kā tikai dažādi grupējoties dabas likumiem. Ja nebūtu šīs daļas, nevarētu uztvert citus cilvēkus un kaut ko par viņiem zināt. Un nevarētu pastāvēt apziņa, jo tai nebūtu pilnīgi nekāda satura. No tā mēs arī baidāties, kad domājam par nāvi – ka nekā nebūs. No tā baidāties vairāk, nekā no tā, ka kaut kas būs tā, kā mums nepatiks. Tātad, mēs esam iedzimti saistīti ar dabu, to sauc par dzīves gribu, izdzīvošanas instinktu, un tas ir galvenais pamata instinkts – instinkts dzīvot, tātad – instinktīva tieksme pēc dabas.

2) Likteņa instinkts (laimes, pilnveidošanās instinkts)

Liktenis – tā daļa, kas ir individuāla. Te tev plašākas pilnvaras. Liktenis ir tavš partneris, tāpat kā daba, tikai liktenis ir tieši tavš, un tikai tavš. Liktenis ietver tev tuvāko realitātes, dabas daļu – ar tevi tieši saistīto daļu. Laime un pilnveidošanās ir tas pats. Pilnveidošanās notiek uz realitātes (dabas) un likteņa

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

rēķina, un tas nozīmē to, ka daļa realitātes, caur savu likteni, tiek pārstrādāta tik stipri un individuāli, ka pārvēršas par tavu daļu. Dziļi pārdomājot, var nākt pie slēdziena, ka citas laimes nav un nevar būt. Par laimi sauc visvēlamāko sajūtu dotajā brīdī, un patiesībā pilnīgi visi ikdienas dzīves notikumi ierakstās šajā shēmā, un attiecīgi pelna vai nu laimes vai nelaimes sajūtas.

VĒLMJU PIRAMĪDA

Visa pamatā ir un paliek vēlmju piramīda. Kamēr runa iet par visu paketi līdz tam, ko saucam par garīgu, tikmēr viss ir kārtībā, un palīdzībai sev jebkurā situācijā, lai uzlabotu savu dzīvi, garastāvokli, daļēji arī veselību, nav jāgudro nekāda principiāli jauna Amerika. Viss ir pieejams, ir bezgala daudz bioloģisku, fizioloģisku, psiholoģisku, psihoterapeitisku metodiku, ka tur patiešām ir no kā izvēlēties. Un katrai noteikti ir racionālais grauds, un katram kāda ir vairāk, kāda ir mazāk piemērota metodika. Un visa zinātne taču nepārtraukti attīstās šajā jomā, rodas aizvien jaunas un jaunas metodikas, tiek pārvērtētas un pārbaudītas vecās. Un šīs piramīdas augšgalā ir reliģija tajā tās nozīmē, kur tā palīdz cilvēkam labāk orientēties dzīvē, pārvarēt tās problēmas. Mēs visi zinām, cik ļoti liela loma te ir psihoterapijai, psiholoģiskai nostādnei. Un ticība kā psiholoģiska un psihoterapeitiska metodika šeit spēlē ļoti augstu lomu.

Viss mainās tajā brīdī, kad garīgais kļūst cilvēkam par nepieciešamību pats par sevi. Tad tas vairs nav līdzeklis, kā cilvēkam sasniegt patīkamāku, ērtāku, drošāku dzīvi, bet gan pašmērķis - kad tas ir vajadzīgs vienkārši tāpēc, ka citādi nevar. Un tad tā nav vairs akla ticība, bet patiesība. Cilvēkā atmostas patiesības alkas, saistītas kopā ar milzīgu ziņkārību, kas pie tam vērsta uz ļoti plašām tematikām. Un šādi patiesības meklējumi tad jau ir garīgi, un garīgais arī šādam cilvēkam nav nekas cits, kā patiesības meklējumi, un to izdzīvošana patiesībā, tad kļūst par dzīves pamatu. Lūk, šajā situācijā, kurā kvalitatīvi mainās cilvēka centienu būtība, ir kvalitatīvi jāmainās arī metodikai. Te nav ko darīt ar veco pamatnostādni. Te ir jāveic viss redukciju ceļš, ir jāpārstāda uztveres paši pamati. Un vēl. Jo augstāk kāpjam pa vēlmju piramīdu, jo piedāvātā metodika kļūst adekvātāka. Princips ir tas pats, kādēļ mēs nedrīkstam ilgi, lietot hormonu preparātus, piemēram, insulīnu vai hidrokortizonu. Dziedzeri, kuriem šis hormons jāizstrādā, saņemot tos bez piepūles no ārienes, vienkārši kļūst kūtri, un beigās vispār atrofējas. Tāpēc pareizā ir nevis aizvietošanas terapija, bet kāpšana augšup pa regulācijas trepēm (ja tas nav konkrēts medicīnisks jautājums). Un otrais, ja vajag tomēr aizvietot, tad arī aizvietot pēc iespējas augstākā regulācijas līmenī. Jo tad viss tas, kas ir zem aizvietošanas līmeņa, dzīvo it kā dabīgu dzīvi, un visi regulācijas mehānismi tur saglabā savu dabīgo stāvokli. Bet vienmēr ir labāk nevis aizvietot, bet stimulēt, un stimulēt pēc iespējas augstākā līmenī. Un vēl labāk, nekā tieši stimulēt, ir dot mājienu, lai stimulē rodas pašā sistēmā. Un tas tad ir visgrūtākais, bet patiesībā vienīgais derīgais.

Tad lūk, tieši te visi gali un noslēpumi sanāk kopā un atklājās. Analogijas te ir ļoti plašas un ļoti augstas. Tieši tāpēc pasaulē pastāv noslēpums, pastāv ziņkāres aizmetņi, kurus nedrīkst uzspiesti, bet ar viltu un apkārtceļiem jācenšas atmodināt. Tātad - svarīgi lai viss notiktu pēc katra cilvēka brīvās gribas. Tad ir sasniegts īstais mehānisms, kā visa pasaule un pārpasaule darbojas un savstarpēji mijiedarbojas.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Arī praktiskā ikdienas dzīvē tas mums nav svešs - pats izdarīšu, jau bērns ietiepjas. Jo instinktīvi kaut ko nojauš, ka tas ir ārprāta svarīgi. Mīlestība tūrās mīlestības pēc un nevis aiz aprēķina - tas pats, sekss mīlestības dēļ un sekss par naudu - tas pats, nabags, bet nedrīkst lepnumu zaudēt - tas pats, māksla kā iekšējais aicinājums, nevis naudas dēļ - tas pats. Lūk, kur gali labi un skaidri saiet kopā, kur ir garīgs pamatojums daudzām ikdienas parādībām.

MATĒRIJA KĀ METODISKA PADARĪŠANA

Visa dzīve, fiziskā, emocionālā, garīgā – patiesībā ir tikai viens: katra atsevišķa cilvēka iekšējās iedzimtās programmas neapzināta pakāpeniska automātiska izpildīšanās. Tie ir instinkti – sākot no visrupjākajiem barības, drošības, seksa, un līdz visaugstākajiem – pilnīgas apziņas un pašrealizācijas realizācijai. Katram cilvēkam dažādās situācijās tie atrodas visdažādākajās izpausmes stadijās, tāpēc dažādas vēlmes, intereses. Tāpēc ir bezjēdzīgi runāt par vienu un to pašu, visiem cilvēkiem vienādu darbības programmu, kas visus vienādi vestu pie laimes un labklājības.

Tomēr, tas, kas ir visiem vienāds, tie ir paši pamatprincipi. Un, lai cik arī nebūtu daudzveidīgi individuālie ceļi, tālajam mērķim ir jābūt katram, un katrā laika brīdī, un tam jābūt stipram, tādām, kurām cilvēks tic stipri un nemainīgi. Šī ticība var būt ļoti nekonkrēta, vispārīga, bet, cilvēkam sekojot šai tālajai zvaigznei, viņš mainās, un līdz ar to pilnveidojās viņa ticība. Tāpēc dažādām tautām, un arī dažādiem atsevišķiem cilvēkiem ir dažādas ticības, kaut gan kopējais princips ir viens un tas pats. Patiesībā šis ticības pamats arī ir instinktīvs, un katrs cilvēks to saņem gatavā, kaut nedaudz, bet jau atbrīvotā veidā pie dzimšanas. Vismaz man nav dzīvē gadījies sastapt nevienu pašu cilvēku, kuram tā nebūtu. Visas atšķirības un nesaskaņas ticības jomā slēpjas tikai konkrētībās un metodiskos jautājumos, kā labāk veikt ceļu uz šī sapņa piepildījumu; bet šai ziņā, kā jau teicu, cilvēki atšķiras. Šie ceļi var būt ļoti samezgloti, un brīžam pat vest pretējā virzienā, kas gan tā tikai var likties, nepietiekoši iedziļinoties. Šai sakarā teikšu par mums tuvākā apkārtnē radušos situāciju. Te ir jārunā par materiālismu, un tā savdabīgo, nebūt ne viennozīmīgo iespaidu. Bet vispirms par pirmsmateriālisma laiku un stāvokli, kas rudimentārā veidā joprojām mājā katrā cilvēkā. Mazs bērns nekā nezina ne par kādu materiālismu, ne ideālismu, un tomēr spēj sajust, darboties, un dzīvot pilnvērtīgu savam vecumam atbilstošu dzīvi. Atceramies sevi bērnībā – vai mūs tādi jautājumi nodarbināja? Vai mēs izjutām dzīvē kādu iztrūkumu tāpēc, ka tie mums nebija atrisināti, ka mēs nepieturējāmies pie kādas sistēmas? Bet tagad, it sevišķi, ja esat piebāzuši savu galvu ar simtiem dažādu, bieži diametrāli pretēju uzskatu un sistēmu, pašizglītošanās grāmatu saturu – kā tagad jums iet? Bet jūs taču vadāties no vislabākajiem nodomiem, jūs gribat piedalīties to pašu iekšējo augstākas pakāpes instinktu atbrīvošanā. Varbūt jūs esat sabāzuši galvās nedrošus, nepārbaudītus materiālus, varbūt esat vienkārši sazombēti ar kaut kādām ticībām, kam visam esat noticējuši “tāpat vien?” Nu labi, tā jau laikam arī būs. Nu bet, ja jūs esat zinātnieks, vai ar zinātnisku kriticismu un godīgumu attiecībā pret faktiem un informāciju apveltīts cilvēks, kas tad? Tad ir ļoti jauki un labi, kamēr jūs turaties tā lauka robežās, kuram šī zinātne ar savām metodēm ir piemērota. Un šis lauks ir materiālā pasaule.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Un tagad ir ļoti uzmanīgi jāiedziļinās. Ne jau materiālā pasaule ir slikta tāpēc, ka tā ir materiāla. To, ka tā ir materiāla cilvēki izdomāja, pieņēma praktisku apsvērumu dēļ. Kā jau redzējām, mazam bērnam nav ne jausmas par kādu matēriju, bet tāpēc lietas viņam ir tādas pašas, cilvēki tādi paši, un tas, ko viņš zina par ikdienā darbošamies dabas likumiem, ir tāds pats, kā lielam un gudram zinātniekam – materiālistam. Visa zinātniskās attīstības gaita bija cieši savērpta ar materiālismu tāpēc, ka matērija ir tas stabilais, kas atkārtojas mūsu uztverē, un ko mēs ar pieredzes un eksperimentu palīdzību varam konstatēt kā nemainīgu, tādu, kuru varam izmērīt, un tāpat tai uzticēties. Tāpat – matērija ir tīri metodiska padarīšana, nu kaut vai hipotēze, kas, lai arī nav pierādāma, tomēr ir izrādījusies ārkārtīgi noderīga praktiski. Un tikai pateicoties šīs matērijas ieviešanai zinātnē, tās attīstība bija iespējama, un tā mūs ir novedusi tur, kur mēs esam. Kādam var tas patikt, kādam var nepatikt, bet ir taču iegūtas milzīgi daudzas precīzas, pareizas, pārbaudītas zināšanas. Un varam ļoti strīdēties par to, vai labāk ir kā tagad, vai ja mēs būtu palikuši mežoņi.

Un nu skatāmies tālāk. Tā kā šī sistēma tika mākslīgi ieviesta, tad, ņemi kā gribi, visi tās pamatā esošie (cilvēku atklātie) likumi ir relatīvi. Nu kaut vai mērījumi ir veikti attiecībā pret nekustīgu zemes virsmu, un kā vienīgais iespējamais tiek pieņemts tas, ko sniedz mūsu maņu orgāni, kas, kā labi zināms, fiksē tikai visai ierobežotu frekvenču diapazonu. Nu, un kur tad problēmas. Problēmas tur, ka cilvēks šai matērijā iejūtoties, ērtības labad paņēma sevi līdzi, un pierada arī sevi redzēt materiālu, tādu, ko var izmērīt, pakļaut dažādām citam materiālām iedarbībām. Un cilvēks labi tur iekļāvās, un tā pie tā visa ļoti pierada. Šī sistēma darbojās labi, jo atbrīvoja lielu daļu agrāk slēptu instinktu – pilnā mērā sāka darboties ziņkārības instinkts, un tas arī tika daudzējādā ziņā apmierināts, nesot daudzas patīkamas izjūtas. Bet tad sāka aizvien skaidrāk un skaidrāk iezīmēties tas, ka tu vari barot šo instinktu, cik vien gribi, tu viņu vienalga nevari piebarot – jo tu viņam vairāk dod, jo viņš vairāk prasa. Šis instinkts ar laiku sāk noteikti prasīt nevis konkrētu, relatīvu faktu izziņāšanu pašu cilvēku mākslīgi radītajā materiālajā sistēmā – savā rotaļu laukumā, bet kaut ko stipri negaidītāku un lielāku. Cilvēkā atmostas instinkts izziņāt absolūtas patiesības. Materiālā sistēmā, kas jau pēc tās radīšanas nosacījumiem ir mākslīga un relatīva (jo savā pamatā tika balstīta uz aksiomām vai pieņēmumiem, kas ne vienmēr atbilda patiesībai vai acīmredzamībai) nekādā veidā nav derīga absolūtu patiesību izziņāšanai. Un tāpēc, materiālās pasaules ietvaros dzīvodams, cilvēks izvēlējās vienīgo šeit pieejamo iespēju – viņš sāka šo patiesības instinkta milzīgo apetīti remdēt ar ticību. Un tā mēs tagad arī dzīvojam. Aizvien skaidrāk redzams tas, ka šo instinktu tādā veidā tomēr nevar apklusināt – ne bezgalīgi vairojot relatīvo patiesību atklāšanas vietas un to daudzveidību, ne arī mēģinot tos aizstāt ar materiālistiskā pasaules uztverē balstītu ticību – vai nu tā būtu ticība iespējai sasniegt kādu principiāli jaunu izziņu caur dažādu fizikas, bioloģijas, neirofizioloģijas, psiholoģijas faktu savīšanu ar dažādiem ticības elementiem (ezotērika, okultisms utml.), vai arī uz vispārinātu ticību kādiem augstiem spēkiem, ticību citam pasaulēm, dzīves iespējam tajās utt.

Tāpat – kur ir izeja? Izeja ir atgriešanās izejas punktā, no kura atzarojās materiālisms, un ieraudzīt, ka tajā brīdī bija arī otra izvēle – iet pa absolūto ceļu. Vai arī pilnīgi bija iespēja iet vienlaikus abus ceļus, jo abi ir pilnīgi nepieciešami. Bez materiālā ceļa mēs nekad nebūtu spējuši apmierināt to ziņkārības instinkta daļu, ko mēs esam tomēr paveikuši, vai nu kādam tas patīk, vai nepatīk. Un mums vēlāk visa šī

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

pieredze noteikti būs ļoti nepieciešama, pareizāk, mēs bez tās vienalga nekur nebūtu tikuši. Ja cilvēce toreiz, sen atpakaļ, būtu izvēlējusies uzreiz iet absolūto ceļu, tad ļoti iespējams, ka būtu sabrūvēti vēl lielāki mēsli kā tagad, un mēs tagad, gluži tāpat kā mūsu realitātē, brēktu, ka ne tas ceļš ir aiziets. Cilvēcei vajadzīga visa šī pieredze, tā kā nav ko sev pārnest (un, vēl trakāk, kaut kādus materiālus grēkus, kas ir vispār no pilnīgi citas operas, par ko parunāsim, un ko noskaidrosim citā, tam piemērota vietā).

Ar vārdu sakot, esam pavilkuši ar vienu airi, ļoti labi, bet tagad gan līdzsvaram, un, lai atgūtu taisnu laivas gaitu uz priekšu, pavilksim nu ar otru airi. Un tad jau kopējā gaita sintezēsies no abu šo airu kustībām. Un, jo taisnāk ies laiva, jo plašāka straume būs tai apkārt, un tur būs utilizētas visas, gan relatīvās, gan absolūtās zināšanas. Vēlāk mēs nepārstāsim darboties arī ar materiālajām lietām, kad mēs pavilksim šo absolūto airi, tad mēs šīs relatīvās, šīs materiālās, daudz skaidrāk ieraudzīsim un spēsim pielietot savā no jauna iegūtajā absolūtajā gaismā. Un arī visas ticības, ko esam šai materiālisma laikā iepazinuši, varēsim vismaz daļēji izmantot, ja vien tās ir veidotas godīgi – ja reiz veidotas relatīvajā sistēmā, tad tām arī jābūt neesošām pretrunā ar šajā relatīvajā, materiālajā pasaule valdošo loģiku un domāšanu. Neder tās, kas nav ne šis, ne tas. Kas veidotas ar materiālistisku, relatīvu izpratni un sajūtām, bet it kā pasludinātas par absolūtām.

Nu un tagad secīgi pie lietas – pie absolūtās ideālās pieejas, tāpat, pie otra iespējamā koka zara, pie otra mums pieejamā ceļa. Atgriezīsimies pie minētās bērna uztveres un dzīves. Tāpat, slīd dažādu notikumu virkne un viss. Dzīve noris automātiski, pēc veselā iedzimtā saprāta principiem. Ievērojāt, mēs sev riņķī daudz sastopam šo atgriešanās mēģināšanu šajā izejas stāvoklī. Un tas ir dabīgi, cilvēki instinktīvi meklē ceļu un izeju. Te ir visas novēršanās no prāta, te ir visi tie, kas saka, ka domāšana ir kaitīga, visas relaksācijas, visas pretstresa iedarbības, visas mantras, visas nirvānas. Tā kā šī lieta mums nebūt nav sveša. Bet nu gan vienu ievērosim – šis ir bērna stāvoklis, tas ir iedzimts stāvoklis, un tas nav ieguvums cilvēkam. Viņš te ir sen jau bijis, tas ir viņam automātiski dots stāvoklis, no kura viņš ir sācis savu materiālistisko ceļu.

Nu un tagad beidzamais. Cilvēks te atgriežas, ne jau lai bezdarbībā tīksminātos ar sevi, bet lai strādātu. Var jau atgriezties brīdi atpūsties, jo šis ceļš atpakaļ uz kādreiz jau bijušo stāvokli var būt bijis visai grūts. Dabīgi ka gribās atpūsties. Labi jau abi, šis stāvoklis jau kaut kādā mērā ir diezgan veselīgs un jauks, un pat ievērojami labvēlīgs organismam, salīdzinot ar mūžīga stresa pilno materiālistisko dzīves pieredzi. Un tomēr, pēc brīža tomēr jāraušas kājās, un jāiet vien tālāk.

Un tagad pavisam vienkārši. Kur smelt padomu, ko te reāli iesākt tālāk, jo materiālisma visai bagātā pieredze te sākuma stadijās, kamēr izveidos šīs jaunās pasaules kontūras, neder. Un man par lielu brīnumu atklājās, ka vienīgie cilvēki, kas vispār ir nopietni šīs lietas praktiski izzinājuši un arī teorētiski pētījuši, ir filosofi, konkrēti – subjektīvā ideālisma apoloģēti. Tāpēc es arī vedinu uz šo ceļu – mācīties to, ko citi mums ir atstājuši, lai pēc tam drošāk spertu soļus šajā mums pagaidām visai neierastajā nozarē. Jau iepriekš varu teikt, ka tik traki nemaz nebūs – daudzi principi, ko iepazīnām relatīvajā sistēmā, derēs arī šeit, pie tam – daļu, sevišķi zinātnisku metodiku mēs varam pārņemt, paņemt sev līdzī šajā jaunajā pasaule pilnīgi tieši. Un te daudz ko varēsim pārņemt no ierastajām ticībām, kaut gan te ieraudzīsim kādu jauku, galīgi neparastu fenomenu: jo vairāk uzzināsim, un pieredzēsim, jo augstāku celsim savu ticību

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

pagaidām neizzinātajam. Un vēl, nav jābaidās, ka būs grūti saprasties savā starpā, jo nebūs materiālistisku priekšmetu, likumu, mērījumu. Nekur beigās tas pilnībā nepazudīs, ļoti daudz ko no tā mēs vēlāk noteikti ņemsim atpakaļ, tikai inkorporēsim jaunajā, absolūtajā sistēmā. Vēlāk kļūs skaidrs, ka te nav pilnīgi nekādu pretrunu. Katrā ziņā, mēs pirmo reizi nostāsimies uz liela un plaša ceļa, kas ved uz šī milzīgi alkātīgā un prasīgā zinātkāres, un, it sevišķi, patiesības atzīšanas un mīlestības instinkta apmierināšanu. Un, kas ir ārkārtīgi svarīgi: ejam šo ceļu pēc savas absolūti brīvās izvēles, brīvās gribas. Tikai tagad zinātkāres instinkts būs pa īstam transformējies par patiesības instinktu, par absolūtās patiesības meklējuma un piepildījuma ceļu.

III NODAĻA. IEPAZĪSTAM LIKTENI, UN MĀCĀMIES AR TO SADARBOTIES

IEVADS PAR LIKTENI

Paveikuši pamata metodiskās darbības, un praktiski nostājušies Bērklīja subjektīvā ideālisma vai Kanta transcendentālā ideālisma starta pozīcijās, mēs gluži citādā veidolā ieraugām ne tikai paši sevi, bet arī savu likteni. Tā kā tas pirmajā saskarsmē šķiet visai neparasti, un pat grūti ticami, tad šeit iesākumā būs vietā virkne ievadījumu un paskaidrojumu.

Cilvēka liktenis, un tā “starta pakete.”

Ikviens cilvēks pasaulē nonāk automātiski, ne jau pēc savas gribas, līdzī saņemot šīs pasaules lietošanas stipri vienkāršotu, toties drošu “starta paketi,” kas cilvēkam uzrāda un nodod lietošanā materiālo, jebšu “mūsu pasauli” un pamata iespējas darboties tās ietvaros. To visu cilvēks saņem, par to nemaz nedomājot, un nepieliekot nekādas pūles. Šo “starta paketi” prot lietot jau zīdainis un mazs bērns. Vienīgi bērns papildus saņem “izglītību” - papildus resursus, lai orientētos uz darbotos konkrētajā, pašu cilvēku izveidotajā vidē un sabiedrībā. Tam nav nepieciešama nekāda zinātne, nekāda filosofija. Sākumā tam visam nav nekāda nosaukuma un izskaidrojuma, un nav arī nekādas vajadzības pēc tāda. Tomēr, ikviens cilvēks piedzimst kā egoists, un tas nosaka visas viņa intereses. Tāpēc vienīgais, kas viņu var ieinteresēt ārpus sevis, ir viņa paša liktenis.

“Starta paketes” noslēpumi.

Starta pakete darbojās lieliski, kamēr cilvēks to neaiztiek, par to nedomā, un to neanalizē. Tomēr, pakete ir apzināti radīta, skaidri zinot, ka cilvēks to tomēr aiztiks. Jo tā pati ir cilvēkā ielikusi ziņkārību. Cilvēki paši ir paplašinājuši šīs iespējas – atklāti daudzi dabas likumi, sabūvētas daudzas derīgas lietas, attīstījusies māksla, dažādas ticības un reliģijas. Un tas, pēc starta paketes pamatprincipiem, ir nesis sev līdzī milzumu visādu nelaimju, kas raksturo to pasauli, kurā mēs visi dzīvojam. Ne jau cilvēks pēc savas brīvas gribas to visu ir sastrādājis – tā ir starta paketes viltība un noslēpums.

Cilvēka debija.

Tā starta pakete ir sagatavojusi skatuvi. Nu tā ir paredzējusi cilvēka debiju. Pirmo reizi viņam tiek dota iespēja bilst savu brīvu vārdu. Cilvēkam ir ļauts pieņemt vai nepieņemt piedāvāto iespēju būt brīvam, būt pašam. Brīvības cena ir grūtības. Nebrīves alga ir vieglums. Cita nav. Tikai cilvēks un liktenis. Nevienā variantā nevar izbēgt no likteņa un no sevis. Dzīvs vai miris, jebkurā situācijā, vienalga – tu un liktenis. Un tikai jāapgūst šo mazliet neparasto soli – arī apkārtējā ikdienas pasaule, visi priekšmeti, notikumi, dabas likumi – viss tas taču arī ir un paliek tavs liktenis. Tad, kad to tā iemācās un ietrenējās uztvert, tad tas ir dabīgi un automātiski. Nu un tas, kas ar tevi notiek, to jau mēs vienmēr esam saukuši

par likteni. Bet priekšmeti jau arī “tev notiek.” Ja tu būtu likteņa ielikts citā vietā, tev rādītos citādi priekšmeti, citāda skatuve, uz kuras risinātos citādi notikumi. Un tātad – tu un liktenis. Un tava izvēle, vai nu akli pakļauties liktenim, ziedot savu brīvību, pretī saņemot vieglumu. Vai arī otrs – aktīvi sadarboties ar šo likteni, pretī saņemot grūtības. Bet, blakus grūtībām, kas sākumā nemaz tā netiek izpausts, tu saņem kaut ko ļoti ļoti tīkamu – sajūtu, kā apmierinās tava ziņkāre. Un, ja tā neapmierinās ne tikai sīkos priekšmetos, vai dabas likumos, bet gan tur, kur runa iet par paša likteņa pamatprincipiem, un tavu lomu visā šajā lietā, tad nu gan ziņkārtības pamazām apmierināšana nozīmē ļoti daudz – sajūta ir beigu beigās tomēr ievērojami tīkamāka par vieglumu, ko sniedz atteikšanās no savas gribas un pilnīga pakļaušanās. Bez tam, tad vēlāk tev būs pieejamas abas, kas nekādi nav iespējams, ja tu izvēlēties vieglo ceļu. Un nu ļoti uzmanīgi un svarīgi – ir šie divi ceļi, un sen tas ir parādīts – vai nu iet proves un kļūdu ceļu, vai iet pilnas paļaušanas ceļu. Tikai neesiet nu tik bezkaunīgi – ne jau jums izlemt, kad tas otrs tiek piedāvāts un pienākas. Visiem no sākuma paredzēts pirmais. Ja tu bezkaunīgi uzreiz pagēri otro, tad tu tas arī paliec – piepūties gailis, pašapzinīgs egoists. Kad pienāks, tad dabūsi, un arī tad laikam gan tie abi mīsies pārmaiņus viens ar otru, citādāk ļoti zudīs skaistums un cēlums visā tai lietā. Brīvības ceļš – soli soli ar savu likteni. Nav zināms neviens gadījums, kad kādu cilvēku būtu pametis viņa liktenis – katram cilvēkam vienmēr ir klāt viņa liktenis – 100% gadījumu, tātad tā ir absolūta patiesība, kuru taču ir vērts pētīt, un tai cieši pieķerties. Tieši liktenis piedāvā pamata, vai starta paketi – to visnepieciešamāko, lai dzīvotu, un minimāli izpaustos attiecībā pret viņu – automātiski uztur tādu kā vārgu sveces liesmiņu, un pietiekoši daudz visdažādāko potenciālo materiālu, kas ir izmantojami, lai no šīs sīkās svecītes liesmas iedegtos liela uguns. Bet pats viņš to nekad neaizdedzina – tikai dod iespēju, un it kā gaida, kad cilvēks sagribēs to izdarīt un izdarīs. Liktenis pats arī neko daudz neatklājas, izņemot šo starta paketi. Ja cilvēks iegrib to iepazīt, tad tas pamazām atklājās, - un pirmkārt jau kā cilvēka spoguļattēls, un tad tālāk, aizvien vairāk un dziļāk. Un tad izrādās, ka tas nebūt nav akmenī iecirsts dabas likumu kopums, salts un bezkaislīgs; bet visai dzīvs, atsaucīgs, interesants, gudrs, pilns ar praktiski neizsmeļamiem resursiem, noslēpumiem, kuros visai labprāt ir gatavs dalīties. Un, kas kādam var šķist vesels atklājums – liktenis, ja viņš sāk pa īstam iejusties saspēlē un attiecībās ar tevi, atklājās kā visai dzīvespriecīgs un humora pārpilns radījums, ar kuru, nu patiešām, garlaicīgi jums nebūs nekad. Bez šaubām, tas ir tad, ja jūs pats tāds esiet vai kļūstiet. Būtiski svarīgi – atrasties vienotā laukā vai sistēmā ar likteni, jo tikai tā to var ieraudzīt kā vienotu veselu, kas ietver sevī gan darbības, gan priekšmetus, tātad apvieno gan materiālā, gan ideālā jēdzienus. Un te nu īstais un vienīgais ceļš ir kļūt par ideālistu. Tas ir sevī jāizdara. Par to man ir daudz sakāms, un ļoti daudz materiālu. Tas ir treniņš. Ir jālasa klasiku darbi, un jāmēģina ar visu spēku iedzīvoties viņu dzīvēs. Vienīgi varu pateikt, ka tad, kad tas izdodas, tad nu patiešām ir milzīgi brīnumi, kā vispār kādreiz varēja būt citādāk, un kāpēc tu tik ilgi esi mocījies ar pašsaprotamām lietām? Kā cilvēces attīstība varēja aiziet šādā domāšanas un izjūtu strupceļā? Te ir svarīgi nepieļaut elementāru nevīžību un kļūdu, uz kuru, kā likums, iekrīt visi iesācēji. Viņiem liekās, ka kaut kas no tā mainīsies pasaules realitātē. Tā nav, tas, kas mainās ir kas cits. Ideālists dzīvo tādā pašā priekšmetu un dabas likumu pasaulē, ka materiālists.

Visā šajā lietā vissvarīgākā ir pati metodika – kā iemācīties vaigu vaigā sastapt savu likteni, un ieraudzīt to iespējamā veselumā. Tālākais, ko jūs katrs darīsiet kopā ar savu likteni, tā jau būs individuāla

darbība, kas neprasās ne pēc kādas fiksācijas detaļās. Bet likteņa ģenerālstruktūra, ko viņš pamazām atklāj katram savam partnerim, ja tas to pietiekošā mērā vēlas uzzināt, tā gan ir cilvēkiem aplūkojama kopā, jo tā ir tā kopējā daļa, kādā viņš atklājās visiem censoņiem un meklētājiem. Tāpēc šai jomā ir svarīgi salīdzināt dažādu cilvēku godīgi reģistrētu pieredzi. Jo šī jau ir tīri zinātniskā veidā izzināmā likteņa izpēte. Cilvēka dzīve ir sava likteņa izziņāšana visdažādākajos iespējamajos veidos. Primārs ir katram savs, personīgais liktenis. Patiesībā, viņš ir vienīgais. Tas ir viņš, kurš tev spēj atklāt, un pie noteiktas uzvedības no tavas puses, arī dažādā dziļumā un veidā atklāj gan citus cilvēkus, gan materiālo pasauli, gan filosofijas dziļumus, gan dažādu dievību un dievu pastāvēšanas iespējamību. Patiesībā tomēr ir tā, ka tavs personīgais liktenis vienkārši atklāj tev dažādas savas struktūras, likumsakarības un izpausmes. Nekad neviena cilvēka dzīvē nav bijis nekā cita, kā sava likteņa ieraudzīšana, primārā izpratne, padziļināta izpratne, un savstarpējo attiecību veidošana – sākot no primitīvās “starta paketes” - līdz visaugstākajiem iespējamajiem cilvēka domas un jūtu lidojumiem. Liktenis ir absolūti uzticams – nekad neviens cilvēks, esot pie apziņas, nav bijis tādā stāvoklī, ka viņš nebūtu saistībā ar savu likteni, pie tam, nevis tā kādu daļiņu vai fragmentu, bet ar tā visu pilnību un bezgalību, kas likumsakarīgi atveras katram cilvēkam, pēc viņa gribas un sajēgas mēra.

Pilnīga sevis nodošana likteņa rokās.

Tas ir ļoti augsts statuss, ko propagandē daudzas reliģijas. Neapšaubāmi, ka katra cilvēka personīgais liktenis ir gatavs to uzņemt, tāpat kā beziemesla žēlastību, pravietošanu un visādu brīnumu darīšanu. Tomēr, attīstot dziļas un patiesas savstarpējas attiecības ar šo likteni, cilvēks saprot, ka augstā līmenī tās nav padotā un pakļautā attiecības, bet gan līdzvērtīgu partneru attiecības. Jo cilvēks visu laiku spēj augt uz šī likteņa rēķina, sasniedzot ievērojamus personīgus resursus un iespējas. Bez tam, to ko nevar viens cilvēks, to viņš var, iekšēji daudz ko paņemot no citiem cilvēkiem, un tiem, savukārt dodot. Tādā veidā izveidojas ļoti augsta ranga savstarpējās attiecības cilvēka – citu cilvēku – likteņa apvienības starpā. Un tur tāda vienpusība, kā pilnīga sevis nodošana likteņa rokās, bez šaubām notiek, bet vienīgi kā jauka un piedzīvojumiem bagāta epizode daudz pilnīgākā un bezgalīgākā savstarpējo attiecību paletē.

Vai es te stāstu pārbaudītu patiesību, un kā to var pierādīt? Es noteikti nestāstu nekādu patiesību. Patiesība pastāv materiālajā pasaulē, un tā ir vienāda visiem cilvēkiem – priekšmeti, dabas likumi, spēki, objekti. Šo pasaules daļu mēs saņemam līdz ar starta paketi, un to tikai tālāk izpētām, pamatā atstājot neapšaubītu. Jau ne tik droši ir sabiedrības, vēstures, psiholoģijas likumi. Un garīgas lietas vairs vispār nav patiesības. Tā vienkārši ir personīga pieredze, tā ir teorija, kas ļauj aptvert kopumā daudzus, citādi grūti savienojamus faktus. Ja kādam citam tā liekās ērti, viņš var kaut ko no tā izmantot, kaut ko pats izveidot vēl klāt vai modificēt. Mēs radām savu pasauli uz šīs starta paketes bāzes. Un mums neviens to pat netaisās liegt, netaisās apšaubīt mūsu tiesības uz to. Ja liktenis to pieņem, pievienojās, dažādi atbalsta, tad ir jauki. Mēs katrs utilizējam kādu citu likteņa daļu, tomēr daudzi līdzīgas daļas, un tas tad arī ļauj mums saprasties ne tikai individuāli katram ar likteni, bet arī cilvēkiem savā starpā. Vienīgais arguments, ko es varētu minēt – es esmu mēģinājis šajā sistēmā ietvert likteni pēc iespējas daudzpusīgāk, un tādā veidā, varbūt, man ir izdevies izvairīties no tā, ko mēdz dēvēt par “izraušanu no konteksta.”

CILVĒKS UN VIŅA LIKTENIS – MŪŽĪGIE SPĒLES PARTNERI UN PRETINIEKI

1) Tieksme pēc laimes (visdažādākās tās intuitīvās izpratnēs) ir ikviena cilvēka galvenais instinkts, viņa pamata būtība un izpausme, kam pakārtota visa viņa dzīve, kas ir tā arēna, kurā viņš vaigu vaigā sastopas ar savu vienīgo patieso sabiedroto un draugu, un reizē arī pretinieku un ienaidnieku – ar savu likteni.

2) Ikdienas dzīvē mums ir daba un notikumi, mūsu darbības un tai sekojošas pretdarbības no dabas likumu puses. Tā ir mākslīga, vienpusēja pasaule, kuru lielā mērā ir laika gaitā izveidojusi un indivīda apziņā nostiprinājusi ne vien daba, bet arī pati cilvēce, tās pieredze, kas bieži ir neskaidra. Vaigu vaigā ar savu vienīgo, vienoto likteni cilvēks sastopas tikai veicot lielu un ļoti konkrētu darbu.

3) Darbs ir unikāls. Īsi sakot, cilvēkam no materiālista filosofiskā nozīmē ir jāpārtop par ideālistu. Tā ir tīri zinātniska pieeja, balstīta uz veselo saprātu, godīgu metodisku pieeju un gribas spēku. Tam nav nekāda sakara ne ar kādu psiholoģiju, ne psihoterapiju, vai ko līdzīgu. Tāpat tam nav sakara ne ar kādu reliģiju, meditāciju, mantrām, ne ar kādu okultismu, ezotēriku, vai pat ar kaut ko tam attāli līdzīgu.

Tevis patiešām pa priekšu ir jāklūst par reālu un praktisku ideālistu, un tikai tad ir vērts runāt tālāk. Raugoties no materiālista skata punkta var pateikt tikai vispārīgas frāzes, ko es arī tomēr izdarīšu.

Pamata atšķirība, kuru cilvēks konstatē jaunajā skatījumā, ir tāda, ka tagad ir iespējams ieraudzīt absolūtas lietas, veidot absolūtus spriedumus, un saprast, kāpēc bijušajā, kādreiz tik pierastajā “mūsu pasaulē” mēs spējam darboties tikai ar relatīviem jēdzieniem. Cilvēks neko nav zaudējis, ir tās pašas lietas, tie paši vecie labie labie (tomēr relatīvie) dabas likumi, kas nebūt nav traucējis, balstoties uz tiem, izveidot pasaules un kosmosa uzbūves ainu, apstiprināt tos praksē, saražojot bezgala daudz praktisku lietu. Bet tagad tam sāk pievienoties jaunas kārtas, absolūti dabas likumi. Šie jaunie likumi tad arī ir tie, kas valda mūsu instinktīvi meklētajā gara dzīvē, un, tikai nākot ar tiem saskarsmē, cilvēks patiesi izprot, kas tā tāda garīgā dzīve vispār ir – kāds tam sakars ar ticību, un kāds tam sakars ar zināšanām.

Tātad, tagad sākās jauns etaps, un kas tad tur notiek?

Visa cilvēka dzīve sastāv no divu pretēju, laikā mainīgu etapu kombinācijām: a) runā un darbojās liktenis - cilvēks pasīvi uztver, ieklausās, bauda vai cieš; un 2) domā, lemj, runā un darbojās cilvēks - liktenis ieklausās, vērtē un lemj. Fāzes var būt ilgstošas, bet var savstarpēji mainīties tik ātri, ka šķiet, ka abi darbojās vienlaikus. Plaši ņemot, šī shēma ietver gan domas, gan pasauli, tajā esošos cilvēkus ieskaitot.

Liktenis nepārtraukti kaut ko piedāvā (nekad taču nav tā, ka nekā nav) - dažādus faktus, notikumus, vilinājumus, kārdinājumus, apsolījumus, ticību, neticību, laimi, nelaimi, cerību, pesimismu, u.t.t. Tomēr tie ir tikai līdzekļi, bez kā liktenis nevarētu mums saprotamā, izjūtamā un ieinteresējošā veidā pasniegt savu galveno piedāvājumu, jebšu ultimātu: uzdevumu vai noslēpumu, ko ir jāatklāj vai jāatrisina; un izvēli, ko ir jāveic. Apzināta šīs spēles jebšu cīņas pieņemšana ir vienīgais iespējama laimes un

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

veiksmes avots. Skaidrs, ka šī spēle ir neiedomājami daudzveidīga, un detaļām te ir liela nozīme. Likteņa piedāvātais klāsts, kas varētu būt izmantojams prātam, ir tik milzīgs, ka nav cilvēka spēkos to sistemātiski apgūt – zinātne, reliģija, māksla, vēsture, kultūra, ezotērika, okultisms, moderni garīgi virzieni, u.t.t. Tam nepietiek daudzas dzīves. Tāpēc vienīgais iespējamais ceļš ir rāpties pa sazarojumiem tuvāk stumbram, pie pašiem pirmajiem sazarojumiem. Mākslu, glezniecību interesē tieši šie sazarojumi un individuālā daudzveidība, bet zinātnisko prātu – kopīgās, galvenās, apodiktiskās pamatpatiesības. Un tas ir laikā un vidē, kad mums riņķī kā milzīgs virpulis griežas dažādi apsolījumi un piedāvājumi, kā to sasniegt – tur daudz kas mums der, un daudz kas neder.

Mieru katrs var atrast tikai pats sevī, un tikai pats saviem spēkiem.

Bet – nav zināms pamatprincips, kā to paveikt. Pasaulē, ar kuru sastopamies ikdienā, un metodikās, ko mums piedāvā, mēs varam atrast ļoti daudzus izcilus, visādā ziņā sev noderīgus paņēmienus un principus. Tomēr, ne visiem viss der. Mums apkārt visa ir tik daudz, ka tūkstoš dzīvēs mēs nespētu sistemātiski to iepazīt, kur nu vēl atrast sev derīgo, atmest nederīgo, pie tam vēl pat aptuveni nestādoties sev priekšā, pēc kādiem principiem vadoties to varētu izdarīt, ja varētu ... Tātad – aizej tur, nezin kur, atnes to, nezin ko ... Un tad notiek tas, kas mums visapkārt notiek – mēs izvēlamies pēc nejaušības, vai uz nepilnīgas izpratnes bāzes. Bet tas smagākais ir tas, ka mēs izvēlamies vienkārši uz neargumentētas ticības pamata. Vienkārši iepatīkas, un viss. Ticībai piemīt liels spēks, tomēr mēs to izmantojam nepilnīgi, jo esam iemācīti, ka der tikai tāda ticība, kas neko neredz, nezin un nesaprot. Neurofizioloģiski jebkura ticība darbojas vienādi. Ticība bez zināšanas un sapratnes ir akla, un tomēr tā darbojas pēc pilnas programmas – sniedz gan emocionālu baudījumu, gan arī sakārto daudzas tīri materiālas lietas. Ticība, kas veidojas uz zināšanu pamata ir potenciāli daudz spēcīgāka, jo daudz pilnīgāk aptver to, kas visus šos labumus par ticību mums dod. Bez tam, abi šie ticību veidi nekādā ziņā neatrodas savstarpējā antagonismā, ikviena spēkos ir lietot abus, tā milzīgā mērā palielinot savu iespēju loku un emocionālo baudījumu. Bez tam, ticībai uz zināšanu pamata ir tā lielā priekšrocība, ka tā darbojas bez nevēlamām “blakus parādībām” un bez iespējamām “garīgām pagirām.”

Zinātniski tehniskajam progresam ir divas puses. Tas, caur ļoti liela daudzuma praktisku patiesību visai veiksmīgiem meklējumiem, ir veicinājis prāta kopējo attīstību, un tas tagad ir daudz gatavāks risināt eksistenciālus jautājumus, kā agrāk. Tā tas ir disciplinētākajos kritiskākajos un mērķtiecīgākajos cilvēkos. Tomēr, šis pats zinātniski – tehniskais progress ir radījis arī milzīgu apjukumu lielākās cilvēku daļas prātos un smadzenēs. Cerībā šo stāvokli kompensēt sazēla psiho- paleta, mūsdienīga ezotērika, okultisms un daudzas citas populāri zinātniskas un populāri ticīgas kustības. Pasaulē kopumā dominē virspusējības, nevēlēšanās pielikt daudz pūles, sajaukti ar dogmatismu, nihilismu, agnosticismu. Ļoti daudzi cilvēki atteicās no grūtiem, un meklēja vieglos ceļus, kas sola ātrus panākumus. To dod ticība. Tāpēc ticība noteikti iet milzīgā pārsvarā pār zināšanām un saprātu. Tomēr, tā kā ticības objektu var būt ļoti daudz, tad ir noticis tā, ka tieši ticība sabiedriskā ziņā ir kļuvusi par nesaskaņu un naida iemeslu cilvēku starpā. Akla ticība ir šai ziņā pilnīgi bezcerīga un bezperspektīva. Smadzenes, sasniedzot kādu minimālas konkrētas ticības kritisko masu, iekapsulējās, un tālāk darbojas pēc neurofizioloģiskās dominantes principa, kad kritika atslēdzās, un katrs jauns notikums vai fakts darbojas tā, ka audzē esošo uzbudinājuma dominantes

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

perēkli. To varētu salīdzināt ar sniega bumbas efektu. Vēl to varētu nosaukt vienkārši – par dogmatismu. Vēl varētu salīdzināt ar atkarību, jo ir ļoti daudz neirofizioloģiski līdzīgu mehānismu, un arī atbrīvoties no dogmatisma ir tikpat grūti, kā no pierašanas pie narkotikām.

Izeja ir apziņas sazarošanās principa izpratnē. Ja vienam kokam ir miljons lapu, tad mēs varam zinātniski pētīt divas nejauši norautas lapas, un salīdzināt, ar ko tās atšķiras, un ar ko tās līdzinās, pētīt tīklojuma ģeometriskos zīmējumus, bioķīmiskās reakcijas dažādās lapu vietās, un bezgala daudz ko citu. Un nākamā zinātnieku paaudze varēs pētīt citas lapas, jo to jau nepietrūks. Bet mēs varam apsvērt, ka lapas aug uz sīkiem zariņiem, ka tie nāk no lielākiem zariem, tie no stumbra, stumbrs pāriet saknēs utt. Tas jau perspektīvāk. Bet varam saskatīt, ka tādu koku ir daudz, ka tie veido mežu, utt. Atkal jauna izpratne. Un atkal – lai arī tas viss tiks veikts ar pareizām zinātniskām metodēm, nepietiks visas pasaules zinātnieku miljoniem gadu darba, lai aptvertu visus variantus. Ko tad? Nu un te ir tā izšķiršanās. Apdomāsim, vai te nav liela līdzība ar mākslu, ar glezniecību. Katra ainava ir interesanta, tā ir skatīta no cita skata punkta, apvienota ar mākslinieka paša emocijām, pieredzi utt. Un tā var kādu uzrunāt, radīt emocijas. Un mūsu lapu un meža pētīšana – vai tā neizskatās tāda pati māksla? Arī tā tāpat kādu uzrunā, kādu nē. Bet te nekur nav nekāda runa par zinātniskām patiesībām, ko mēs varētu pretendēt kaut hipotētiski nosaukt par absolūtām.

Nu lūk, kā tad saglābsim zinātnei? Nekādi, jo kā māksla tā nespēj konkurēt ar patieso mākslu, tai ir pietiekoši savu paņēmienu, un tie ir laika gaitā pilnveidojušies. Neko mums nedod zinātne kā māksla. Zinātne ir un paliek zinātne, un tai ir jāmeklē lielas, vai pat absolūtas patiesības, un tikai tas var būt zinātnes spēks. Relatīvās patiesības zinātne patiešām atrod ļoti daudzas, atklāj dabas likumus, rada neiedomājami daudz visādu lietu un tehnoloģiju, kas sevi pilnībā demonstrē praksē, un tāpēc nekādi nav apšaubāmi.

Bet te ir cits jautājums. Vai zinātnei, ņemot visu iepriekš teikto vērā, vispār ir kaut vārds sakāms par “lielajiem dzīves jautājumiem? Vai nenotiek gluži nesaprotamas lietas? Ezotērika, kad tas izdevīgi saka, ka tā ir zinātniska, bet tai pat laikā cenšas iegalvot, ka viss jaukums sākās tur, kur it kā izplēn zinātniskās patiesības, utt, tā pārejot atkal mākslas sfērā, kaut gan nebeidzot ietiepīgi manipulēt ar faktiem. Un īsa atbilde ir tikai viena, un tās dēļ es arī visu šo rakstu. Zinātne ir paradusi nodarboties ar materiālām lietām, un visas tās parāda, izejot no mums visiem pierastā (materiālā) skatu punkta. Tāpēc mēs nekādi nevaram saskatīt neko tādu, ko paši saucam par garīgu, ne savu dvēseli, ne dievus, ne eņģeļus. Bet cenšamies to tomēr it kā izdarīt, to dara ezotērika, reliģijas – auras, redzējumi, citpalnētieši, okultisms, mirušo izsaukšana, utt. Bet vienas lielas mokas no visa tā vienīgi iznāk, un beigās tas patiesi domājošam un meklējošam cilvēkam vienkārši sāk apnikt, jo, ja godīgi, faktisku apstiprinājumu mēs caur zinātnei tam nu nekādi nevaram iegūt, atkal varam tikai noticēt vai nenoticēt. Vai tāpēc jāsaka un jāsecina, ka zinātne ir bezcerīga eksistenciālu jautājumu risināšanā? Nē, zinātne, strādājot no sava atskaites punkta, ar materiālo pasauli, ir attīstījusi absolūti pārliecinošus metodiskos paņēmienus, matemātiku, algoritmu principus, visu to, ar ko mēs esam nesalīdzināmi bagātāki par senajiem, un tāpēc varam cerēt gūt labākus panākumus.

KOMUNIKĀCIJA – GALVENĀ CILVĒKA NEPIECIEŠAMĪBA

Laikam gan – ne velti nekad neviens cilvēks nav bijis no likteņa nolikts kaut uz visīsāko mirkli tādos apstākļos, ka viņš būtu spiests dzīvot bez komunikācijas. Komunikācija ir vienmēr, tikai tās īpašības ir bezgala dažādas. Un tas arī nosaka, kāda ir cilvēka dzīve, un kāds ir viņš pats. Jo cilvēka spēkos un iespējās ir ļoti lielā mērā uzturēt un izmainīt šo komunikāciju pēc savas brīvas gribas.

Augstas kvalitātes komunikācija, garīgums, patiesība un mīlestība – šie visi jēdzieni ir ļoti tuvi pēc savas garīgās būtības. Cilvēka ikdiena ir kā nepārtraukta komunikācija. Patiesībā jau pasaulē, plaši ņemot, vispār nekā cita nav, kā tikai šī komunikācija. Mēs nekļūsimies, ja teiksim, ka cilvēkam piemīt komunikācijas reflekss kā ļoti dziļa, iedzimta iekšēja nepieciešamība. Cilvēks pat ikdienā nevar būt viens. Un, ja viņš bez grūtībām var būt un ir viens ikdienā, tad jo stiprāk šis komunikācijas reflekss izpaužas saistībā ar kaut ko tādu, ko tā plašuma un daudzveidības dēļ praktiski nav iespējams definēt. Parasti šādu stāvokli mēs saucam par garīgu. Ikvienā komunikācijā ir divas darbojošās personas. Visefektīvākā komunikācija ir tad, ja abas puses darbojās pamīšus, pēc kārtas. Tad, kad viens runā, otrs klausās. Kad viens dara, otrs vēro. Un tad lomas mainās, un tā uz priekšu. Ja partneris ir gudrāks un pieredzes bagātāks, tad ir prātīgāk ļaut tam vairāk runāt un darīt, pašam cenšoties mācīties un pieskaņoties. Mēs visi labi zinām, kā tas ir, kad muļķis nelaiž pie vārda gudro, vai arī, kad abi runā un dara vienlaikus, maz respektējot partneri. Komunikācijai jābūt labai, uz to tad arī dzen šis reflekss. Laba komunikācija, gan ikdienā, gan garīgā dzīvē, nes balvu - labas sajūtas, kas plašā nozīmē ir vienīgais pasaules dzinējspēks, kas vispār var piespiest cilvēku izrādīt jebkādu aktivitāti. Pasivitātes laikā cilvēks uztver, aktivitātes laikā dara. Uztvert var ar sajūtu orgāniem, vai ar intuīciju. Sajūtu orgānu dotais uztveres materiāls ir visa pamats, barība aktīvajai fāzei. Blakus domas pārstrādājamajam materiālam mēs uztveram (pareizāk - dabūjam) emocijas. Ja cilvēks pierod pie garīgas komunikācijas, tad ar laiku viņš ērtības labad te pārnes arī komunikācijas zemākā līmenī - ar citiem cilvēkiem. Tas nenozīmē, ka kaut kas viņa uzvedībā ārēji mainās, vienkārši savā prāta viņš to visu tā sagrupē un interpretē.

Mīlestība vienkārši ir savdabīga un visai vērtīga komunikācijas forma, un tāpēc jau tā arī ir: visas pasaules pamatā ir mīlestība - gan kā attiecības ar Visaugstāko, gan ar cilvēkiem.

Varbūt vienīgi meditācijas uz tukšumu kāds uzskatīs kā ne - komunikāciju. Patiesībā tā nav. Lai apgūtu meditāciju, ir taču jāpieliek liels un smags darbs - un īstenībā taču ikviens cilvēks, kas to dara, dara tikai un vienīgi tādēļ, ka cer uz labu sajūtu. Bet laba sajūta jau ir balva par labu komunikāciju. Tātad īstenībā cilvēks arī te veic parasto komunikācijas shēmu, augstajā, garīgajā līmenī - es kaut ko daru uz partneri, un tad gaidu, ko partneris par to sacīs - respektīvi, kādu viņš man dos uztveres plūsmu, kādu es ieraudzīšu pasauli, vai varbūt pat, kur es nokļūšu, lai ieraudzītu tādu pasauli, kā tas paredzēts pēc komunikācijas noteikumiem, un otrs - iegūšu noteiktu izjūtu, sajūtu emocionālā ziņā. Ja cilvēks domā, ka viņš ir viens pats, pašpietiekams, tad tā atkal nav. Jebkura nodziļināšanas sevī noteikti ir komunikācijas paveids garīgā līmenī. Tās ir visas meditācijas un kontemplācijas, kas patiesībā vienmēr ir komunikācija, dialogs. Jo garīgā ziņā vienmēr komunikācija ir dialogs, tāds, kas nekad nebeidzās, vēl vairāk - pat ne uz brīdi nepārtraucas.

Un te paša dialoga esamība bieži ir tikpat, vai pat vēl svarīgāka, par dialoga konkrēto saturu. Tāpat kā zemes dzīvē, vai nav vienalga, ko parunāt vai kopā sadarīt ar tuvu cilvēku, galvenais, lai būtu kopā, un kopā ar kaut ko nodarbotos. Nu patiesi, divi cilvēki kopā audzē puķes, klausās mūziku, iet uz teātri, dzer šņabi - te vissvarīgākais ir tieši tas, ka tas ir kopā. Saturam ir nozīme, bez šaubām, bet tas ir pavisam kāds cits stāsts. Ja galvenais ir dialogs, komunikācija, tad tas saturs tiešām bieži var būt pakārtots. Cita runa - ja šis saturs stiprina, vai, gluži otrādi, vājina to kopā būšanu. Tad gan tam ir pat ārkārtīgi svarīga nozīme. Tātad vēlreiz - kopā būšana, dialogs, komunikācija ir primāri, saturs - sekundārs. Jo ir taču tik labi arī kopā paklusēt, vai pat klusēt ilgi un daudz, ja tas viss ir īstā vietā un laikā, tātad - ja sekmē pašu komunikāciju, apmierina iedzimto komunikācijas refleksu.

Varbūt, ka ir pat tik nozīmīgi, ka arī mūsu garīgajam partnerim, lielajam mūsu komunikācijas un dialoga partnerim šī komunikācija ar mums ir tikpat svarīga, kā mums - ar viņu. Un ja tā, tad tas parāda iekšējo jēgu ļoti daudzām lietām, darbībām un sakarībām, kurās iepriekš to bija grūti sameklēt.

Patiesībā komunikācija ir attīstība – komunikācija māca iedzīvoties partnerī, satuvināties. Un šī mērķa labad ir daudz kas jāizzina, jāapgūst, jāpārdzīvo. Visa garīgā dzīve ir pielīdzināšanās dialoga partnerim – tikai kļūstot līdzīgam tu vari saprast, un tā tu kļūsti plašāks, jo uzņem sevī šo jauno. Un, reizē ar to, augstākā garīgā pilnveidošanās ir patiesības izzināšana, ja formāli pieņemam, ka Visaugstākais ir patiesība. Un tā, garīgi dzīvojot, mēs aizvien vairāk kļūstam patiesību ziņoši un patiesībā dzīvojoši, un, līdz ar to, nodrošinām labu komunikāciju līdz pat tās augstākajai formai – mīlestībai.

Ja divi cilvēki paralēli iet uz patiesības izzināšanu, tad tie katrs atsevišķi aizvien vairāk dzīvo patiesībā; un tad arī savā starpā var pa šo līniju labāk saprasties. Komunikācija ir iespējama tikai pie viena nosacījuma: tās dalībniekiem jābūt līdzīgiem. Tas attiecas uz pilnīgi visiem attiecību līmeņiem - sākot no viszemākajiem mums pazīstamajiem atomu, to daļu un molekulu attiecībām, tad caur cilvēku savstarpējām attiecībām, uz cilvēka attiecībām ar visaugstākajiem likumiem. Jebkurš cilvēks apzināti spēj komunicēt tikai ar to ārpus sevis esošo notikumu daļu, ko viņš spēj aptvert. Patiesībā jau tikai tā daļa mums parādās kā apkārtējā pasaule ar mūsu sajūtu orgānu starpniecību. Apkārtējas pasaules iespējas parādīties tam vai citam, laikam gan, ir bezgalīgas. Bet mēs komunicējam tikai ar to signālu un izpausmju daļu, kas ietilpst elektromagnētisko svārstību spektra mums pieejamajā daļā. Tā kā ne par kādu ārējo pasauli vispār runāt nav iespējams. Pasaule mums parādās kā "mūsu pasaule." Cilvēku starpā tas pats. Katrs ir savādāks. Ir grupas, kas ir līdzīgas, un ir ļoti atšķirīgi indivīdi. Tā saucamo fizisko pasauli gan visi uztver vienādi, un tas tad arī ir piefiksēts ar fiziskiem sajūtu orgāniem. Ja tā nebūtu, tad komunikācija cilvēku starpā, iespējams, vispār nebūtu iespējama. Katrs būtu pilnīgs solipsists, un citus cilvēkus viņš varbūt pat vispār neuzvertu.

Bet viss tas, kas tieši nesaistās ar sajūtu orgāniem ir stipri vien individuālāks. Katram ir atšķirīgi noslogota atmiņa, iztēle, griba katram cita. Vienīgi situāciju glābj tas, ka, vienalga, visās tais atmiņās un iztēlēs maisās tie paši ar sajūtu orgāniem uztvertie tēli, tātad, visiem cilvēkiem vienādi vai ļoti līdzīgi. Tas, kas atšķiras, ir šo tēlu bezgalīgi atšķirīgās kombinācijas. Bet arī te nāk talkā kultūra, ieradumi, reliģijas utt., kas tad arī veido cilvēku grupas, kas spēj savā starpā saprasties. Bet tā ir pastarpināta saprašanās, uz šo grupu, tradīciju, likumu, ieradumu utt., bāzes. Tāda tieša komunikācija ir ļoti grūti

iedomājama. Praktiskā dzīvē to apzīmējam ļoti vienkārši: par pierasto un jauno. Visās cilvēku attiecībās absolūti dominē pierastais. Tāpat cilvēka attiecībās ar dabu, ar augstiem spēkiem, garīgajā dzīvē. Pieradumi absolūti valda pār pasauli. Ikvienam cilvēkam ikviens priekšmets, ikviens vārds momentā, bez mazākās domas un atmiņas iesaistīšanas, izgrūž asociāciju kopu. Un šo asociāciju gaismā tad arī norisinās parastās komunikācijas. Ja runa ir par vēlēšanos pēc nopietnas komunikācijas ar kādu cilvēku vai kādu augstāku spēku, tad asociācijas ir tas, kas ir pirmais traucēklis. Lai komunikācija būtu nopietna, asociācijas, kas uzreiz nāk prātā būtu vienmēr un visas jāapsver, pirms spert ārā. Citādi saruna vienkārši ir virspusēja, dogmatiska, egoistiska, un galu galā praktiski vienmēr - bez jēlādas, pat vismazākās jēgas. Īstenībā tur pamatā ir gribas trūkums, intereses trūkums, ticības trūkums, ka ir vērts pieiet nopietni. Un, ja tā, tad tā automātiski ir necieņas demonstrēšana pret partneri. Ja tomēr griba ir, tad var būt nesakrītīgs runājamā temata dziļuma līmenis, īslaicīgajā atmiņā pieejamo materiālu daudzums un kvalitāte, kas par šo tēmu ir viegli aktivizējami cilvēka patreizējā domas un asociatīvajā laukā. Tātad, viens vārds vienam rada vienu asociāciju, vai desmit, un tad tās praktiski ir dogmas, jo te ir niecīga iespēja pielietot savu brīvo gribu. Un otram varbūt ir simts asociāciju momentā savā īslaicīgajā atmiņā, un tad brīva griba tur var radoši darboties. Un vēl - par katru jēdzienu radušās asociācijas var būt dažāda dziļuma, otrās un trešās utt., pakāpes tālāko asociāciju apgarotas. Tad tā ir augsne smalkai un jaukai radošai komunikācijai. Un varbūt, ka nekā nav, izņemot primārās dogmatiskās asociācijas, bez jebkādam variāciju iespējam. Un tad satiekas divi dogmatiski, un viņi var tikai vai nu eksaltēti jūsmot, ja dogmas sakrīt, vai lamāties, kauties un šaut viens otru nost, ja nesakrīt. Svarīgi ir saprast, ka te neko nelīdz tas, ka ir par katru jautājumu bezgalīga informācija, kaut vai internetā, gūglē un vikipēdijā. Lieta tāda, ka tai informācijai jābūt operatīvajā atmiņā, jo tā vajadzīga tieši tajā mirklī, kad ievajagās, un nevis vispār. Jo vispār - tas būs cits brīdis, un cita pavadošo asociāciju kombinācija, un tam būs pavisam cita jēga un nozīme. Tāpēc šiem asociāciju pusfabrikātiem jābūt gataviem, savā mājas darbā tūkstoškārt atslīpētiem, ļoti dziļiem, daudzpusīgiem, individuāliem, un arī daudziem pēc skaita. To visu tad arī var saukt par bagātu iekšējo, garīgo pasauli. Ja tā visa nav, tad cilvēks ir tukšs, frāžains, dogmatisks. Un tad viņam dabīgā veidā bieži liekās, ka domāšana vispār ir kaitīga, jo neko jau nevar izdomāt, un tā tikai pasliktina cilvēku attiecības.

Domāšana ir ļoti iespaidīga, ja tā ir augstā līmenī, uz šo ļoti daudzo sagatavju bāzes. Tad ir iespējams cerēt uz augsta līmeņa komunikāciju arī atsevišķu cilvēku starpā.

LIKTENIS, MATĒRIJA UN NĀVE

No sava centra, apzinoties, neviens nekad nav pārdzīvojis savu nāvi, un nekad neviens to nav pārdzīvojis, arī iedzīvojoties nevienā citā. Tas, kas notiek, ir tas, ka no mūsu apziņas tiešās (maņu orgānu) uztveres izzūd citi cilvēki. Bet nekad nav bijis, un nav iedomājams, ka es izzūdu pats sev no manas uztveres. To nekad neviens nav reāli sajutis, to ir tikai izfantazējuši. Ļoti, ļoti sen, cilvēces šūpulī, cilvēks, iespējams, uztvēra pasauli tieši, daudz neatšķīra priekšmetus no to īpašībām, tātad, bija ideālists un monists. Bēda tikai tā, ka viņš to nedarīja apzināti, pēc savas brīvās gribas, bet instinktīvi – tāpēc šāda gudrība nebija viņam nekāds nopelns un sasniegums. Cilvēks saprata, ka viņam pašam ir jāpiedalās, un

viņš aizgāja pa vienu no iespējamajiem ceļiem, kas, laikam gan bija ne īsti pareizais (bet, ej nu tu zini, tas taču nesa arī daudz laba un pozitīva, un bez tā mēs nebūtu te, kur esam, bet vēl joprojām dzīvotu kokos ar vienu rievu smadzenēs, un, ja sāktu atkal, aizietu atkal pa to pašu ceļu, ko varbūtēji šodien varētu nosaukt par nepareizu – pa matērijas radīšanas un sekojošas intensīvas izmantošanas ceļu, kas tad arī mūs noveda pie zinātniski – tehniskā progresa – milzīgām zināšanām un iespējam materiālā plānā, un vienlaicīgi pilnīga strupceļa garīgā plānā). Vai tiešām cilvēks ne tikai kļūva materiālists, bet pats vispirms radīja matēriju, un tikai pēc tam sāka to izmantot? Vai tas neliekas vislielākais murgs un absurds?! Jā, pilnīgi piekrītu – tas ir pilnīgs murgs un absurds – no materiālista skata punkta. Bet tā ir ļoti viegli, pat automātiski uztverama realitāte – no ideālista skata punkta. Un mēs šobrīd tā arī skatām pasauli – tādu, kādu to redzam, skatoties no ideālista skata punkta, kas atrodas dziļi sevī.

Un tā tad, turpinām. Atkārtoju vēlreiz. Ļoti, ļoti sen, cilvēces šūpulī, cilvēks, iespējams, uztvēra pasauli tieši, daudz neatšķīra priekšmetus no to īpašībām, tā tad, bija ideālists un monists. Visu šo materiālo pasauli cilvēks kaut kādā etapā vienkārši izfantazēja, un tad pamazām tik stipri savija, sapina asociāciju tīklā, ka padarīja to par objektīvu realitāti. Iespējams, ka te bija milzīga kļūda pašā cilvēces šūpulī. Un tas tā izmaisīja visu tālāko attīstību, ka tagad visas sabiedrības kontekstā ir radušās lielas grūtības ar visu domāšanas procesu, pat strupceļš. Nezin gan, kā būtu attīstījusies cilvēce, ja tas tā nebūtu noticis, bet izskatās gan, ka tad pasaule būtu izveidojusies daudz ātrāk, tā būtu daudz noteiktāka un mērķtiecīgāka, un kopumā cilvēce un atsevišķi cilvēki būtu daudz vairāk paveikuši no sava darba – tuvināšanās kopīgajai apvienībai un sava pienākuma un laimes atslēgas izpratnei. Iespējams, ka tad uz šo brīdi cilvēki nebaidītos no nāves, jo, lai cik tas neliktos savādi, patiešām arī nemirtu (kā tas arī patiesībā ir), nefantazētu par kaut kādu miršanu, tāpat kā nefantazētu par matēriju, kāda tā ir viena riktīga materiālista galvā.

PAR CILVĒKU UN VIŅA TUVĀKO SABIEDRĪBU

Pamata instinkti, kas ir atraisīti līdz ar dzimšanu: egoisms, no vienas puses, un tieksme atbrīvot citus instinktus, par kuriem cilvēkam iesākumā ir visai miglains un attāla nojausma, no otras puses. Tas pamato tieksmi izzināt pasauli un pašam sevi. Cilvēkam jau kopš dzimšanas tiek dotas iespējas apmierināt šo savu pamata tieksmi, jebšu vēlmi. Viņš saņem tieši to, kas tam nepieciešams:

1) Kaut kādu realitāti, kas ir mums apkārt vienmēr esošā pasaule ar tajā valdošajiem dabas likumiem un visiem cilvēkiem uztveramiem notikumiem, un tā tiek dota viena priekš visiem cilvēkiem.

2) Kaut kādu individuālu notikumu virteni, ierobežotu pasaules un tajā noritošo notikumu daļu, kas ir ciešā saistībā un attiecībās personīgi ar katru indivīdu, un tas ir cilvēka liktenis; un šis liktenis vienmēr rūpējās par to, lai cilvēka pamata dzīves uzdevums – savas iekšējās attīstības programmas atbrīvošana noritētu nevis automātiski, bet gan pēc cilvēka brīvas gribas; tieši tāpēc liktenis vienmēr ir raibs, te labvēlīgs, te bargs un ļauns.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Šī ir ļoti viltīga shēma, kas ir tik sarežģīta, ka cenšanās to dziļi izprast un piepildīt, kā arī izvairīšanās no tās, rada visu to neiedomājamo daudzveidību, ko mēs pazīstam kā atsevišķa cilvēka, kādas cilvēku grupas, valsts, un visas sabiedrības dzīvi. Šī ir katra cilvēka ļoti personiska, un pat intīma lieta, kas necieš nekādu iejaukšanos no malas – katram ir savi uzskati, ideāli, zināšanas, sava ticība, sava cerība un sava mīlestība. Katrs atrodas savā personīgajā ceļā, savā personīgajā pasaule, savā personīgajā dzīvē. Nevienam nav tiesības tur jaukties, jo iedzimtie, bet neaktīvie instinkti katram atbrīvojas dažādā ātrumā un kombinācijās, līdz ar to iekšējā dzīve ir ļoti individuāli atšķirīga. Un vēl – šeit visu nosaka katra personīgā griba, un tikai tā tas var būt. Tomēr, cilvēks nav vientuļa sala. Viņš vienmēr ir reizē arī kādas vienas, vai visbiežāk, daudzu sabiedrisku grupu daļa. Un gluži automātiski viņš mēdz ienest savā neaizskaramajā iekšējā pasaulē šo un to no šo sabiedrību uzskatiem, paradumiem, ticībām, zināšanām, maldiem, ideāliem – un pieņemt tos par saviem. Tā kā šī sabiedriskās sadzīves aina vairs nav intīmi personiska, tad par to mēs drīkstam ne vien izteikties, bet pat atļauties tai piedāvāt savus apsvērumus un pat padomus. Tas ir tas, ko es gribēju pateikt, lai neviens, kas šo lasa, ne mazākā mērā neuztvertu te teikto kaut kā personiski. Es nevaru neko teikt par kādu svešu zemju tradīcijām, ticībām, paradumiem, ideāliem. Mēs katrs, neskatoties uz visām bezgalīgajām komunikācijas un informācijas ieguves iespējām, tomēr esam un paliekam visai šauras, sevi visai tieši un ikdienā apņemošas sabiedrības daļa. Un atšķirības manis minētā dzīves pamatdarba izpildē ir ļoti lielas. Tas nenozīmē, ka nav kas kopējs. Pamata principi noteikti ir kopēji, pilnīgi vienādi jebkuram cilvēkam, jebkad dzīvojušajam jebkurā pasaules vietā, un tā tas arī paliks uz priekšu vienmēr un visur. Bet šie pamata principi zarojās, kļūst par aizvien sīkākiem un individuālākiem principiem, un to skaits aug ģeometriskā progresijā – divi, četri, astoņi, sešdesmit četri, utt. Mēs katrs piedzimstam kādā šī koka sīkā sazarojuma vietā, un katram mums izpratnes nozīmē ir ieprogramēts ceļš uz stumbru. No visām vietām visi principā savā izpratnē virzās uz stumbru, reāli paliekot savā vietā visu mūžu. Un tas sīkais sazarojums un lapotne kaut kādās robežās ap mūsu atrašanās vietu, ir mūsu sabiedrība, un tādas platības ir ļoti daudzas, un dažādi tās pārklājās, un tās ir dažādas mums aktuālas, vai pat neapzināti mūs iespaidojošas sabiedriskas grupas, sabiedriskas attiecības. Tie ir dažādi ieradumi, tradīcijas, likumi, ticējumi, zināšanas, ko cilvēks saņem kopš bērnības, kur viņš tiek ievests, izskolots, kur viņš ieņem kādus posteņus, amatus, utt.

Un tagad palūkosimies uz sevi šai skatījumā. Kas mūs šobrīd aptver, kā mūs iespaido, kā veicina vai traucē veikt mūsu galvenos, zemapziņā fiksētos uzdevumus – veikt to darbu, kas pamatā galu galā tomēr pamatā nosaka, cik veiksmīgi un laimīgi mēs esam. Mums ir laimējies, vai varbūt nepaveicies piedzimt laikmetā, ko sauc par zinātniski – tehnisko progresu, no vienas puses, un garīgo atmodu – no otras. Tas nav jāpaskaidro, to mēs absolūti ikkatrs izjūtam ikdienā. Atšķirībā no citām zemēm, un citiem laikmetiem, mums apkārt ir ārkārtīgi daudz cilvēku mākslīgi radītu gan lietu, gan informācijas, gan ideju, gan ticību, gan dažādu pamācību, ieteikumu un konkrētu metodiku, kā dzīvot, ko ēst, ko ģērbt, kādus higiēnas līdzekļus lietot, ar kādu mašīnu braukt, kādā mājā dzīvot, kā nonākt paradīzē, kā apmānīt citus, kā būt labsirdīgam, kā labi gulēt, kā notievēt, kā pieņemties svarā, utt. Mēs dzīvojam stresa laikmetā, laika trūkuma, naudas trūkuma, labsirdības trūkuma, atsvešinātības un sašķeltības pasaulē. Mūsu pasaulē cilvēkiem nav vienotu ideālu, nav kopīgu mērķu. Mūsu pasaule ir sašķeltības pasaule, un tas ir krass

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

atpakaļceļš attiecībā uz pamata ceļu, kas jebkurā gadījumā ved uz koka stumbra, tātad, uz apvienošanas pusi.

Jā, šis ir sašķeltības laiks. Tomēr milzu kļūda būtu mobilizēt savus spēkus cīņā par apvienību, par pareizajiem uzskatiem, ap kuriem visiem būtu jāapvienojas. Pirmkārt jau tas neder tādēļ, ka neviens nedrīkst neko darīt cita vietā, jo tas pārkāptu dzelzaino pamata principu, ka vērtā ir tikai tā lieta, ko tu paveic pats, tikai tad tā kļūst par tavu lietu; citādi, darot uzspiesti vai tieši pēc cita diktāta, tas paveiktais nebūs vis tavs, bet gan tā diktētāja un padomdevēja ieguvums, tas bagātinās un vairoš viņa personu, un nevis tevi; labi vēl, ja tu izkulsies uz nullēm, bet vari nokļūt lielos mīnosos. Citādi sakot – ceļš uz elli ir bruģēts ar labiem nolūkiem. Un šis ceļš bieži garantēts abiem, gan padomu devējam, gan ņēmējam. Un, bez tam, ir taču tik daudz apzinātu manipulētāju šai jomā. Otrkārt, tas ir vienkārši kļūdaini. Es jau teicu, ka mēs katrs, un mūs aptverošās sabiedrības atrodas kādā tālā tālā koka sīkā sazarojuma vietā - nu it kā tur atrastos kāda putna ligzda. Un tāpēc ceļš katram indivīdam, pat katrai sabiedriskajai sīkajai grupai, lai arī idejiski vienāds un vienots, bet detaļās ir ārkārtīgi atšķirīgs, reizēm pat pretēji vērst - jo koku zariņi taču var mest likumus, nostājoties pretēji pamata sazarojuma virzienam.

Un tomēr, tas nebūt nenozīmē, ka cilvēks var izkulties pilnīgā vienatnē. Vienatnē norisinās viss visdziļākais darbs. Bet ir nepieciešama kāda kopa apkārt – nu kaut vai, lai pārbaudītu uzskatu un darbību realitāti. Un bez tam, tas ir mēģinājums lielajai kopībai, par kuru pagaidām nav vērts pat galvu lauzīt, bet kādā tālā tālā plānā šis priekšstats tomēr varētu brīdi pa brīdim uzplaiksnīties, tas savam gluži individuālajam darbam būtu visai veselīgi un noderīgi. Tāpēc ir labas mazās grupiņas, tikai ar vienu kategorisku nosacījumu – nekad, nemūžam nedrīkst iedomāties, un kur nu vēl uztiept citiem, ka tu un tava grupa ir vienīgais pareizais ceļš, un visi pārējie ir nepareizi un ienaidnieki. Mēs taču ik uz soļa redzam pasaulē, pie kā noved šādi ticību un uzskatu kari. Pilna vēsture ar to, ir laiks to beidzot saprast un pieņemt pilnībā. Iet vajag pamazām, vai vienam, vai labāk ar domubiedru grupu, un ik soli taustot un koriģējot ceļu. Ja ceļš tevi ved atpakaļ, tad ej atpakaļ, ja tev ir līdzīgi domājošo un uztverošo grupa – ejiet visi atpakaļ, tikai gan ne pārāk ilgi. Jo galvenie vadmotīvi nekad nedrīkst tikt pārkāpti principā, un detaļās var gan būt visādi īslaicīgi varianti un risinājumi.

Kāpēc tas tā notiek, un tam tā ir jānotiek. Tāpēc, ka katrs solis ir jāapgūst dziļi individuāli, tas ir jāatstrādā. Un ko gan tas īsti un precīzi nozīmē? To, ka katrs solis ir jāieraksta savā nervu sistēmas kopējā struktūrā tā, ka tas ar iespējami lielāku daudzumu nosacīti reflektoru saišu savienojas ar pēc iespējas lielāku daudzumu līdz šim apgūtu likumu, principu, izpratņu, emociju. Un tas viss ir praktiski un totāli individuāli, un nevis tikai domās un kādos priekšstatos. Bez šaubām, ja tev apkārt ir līdzīgi cilvēki, tad šim neirofizioloģiskās savīšanās darbam jānorit jau visas grupas ietvaros. Tas ir daudz grūtāks darbs, bet arī ieguvums var būt daudz lielāks. Jo šāda atstrādāta cilvēku kopa ar daļēji kopīgu likteni ir liels ieguvums kopējā vispārības darbā, kas risinās no dažādiem spēku pielikšanas punktiem vienlaikus, bieži vien mums nemaz nenojaušot, ka kaut kas tāds notiek.

IV NODAĻA. ES PATS. MANA IEKŠĒJĀ MĀJA - MANA STIPRĀ PILS

IEVADS PAR MANI PAŠU UN MANU STIPRO PILI

Nav brīnums, ka šī nodaļa atrodas aiz nodaļas par likteni. Lai arī visas revolucionārās pārmaiņas, kas noveda pie subjektīvā ideālisma rašanās, sākās ar to, ka Dekarts ar savas radikālās apšaubīšanas metodikas palīdzību skaidri parādīja mums sava *es* primāro dabu un absolūto neapšaubāmību (*cogito ergo sum*), tomēr praktiski mums, vienalga, vieglāk ir ieraudzīt, sajūst, aptvert tieši savu likteni, un nevis sevi pašu. Tāpēc domāju, ka pēc tam, kad iepazinām to, kā mums atklājās liktenis, mums būs vieglāk izprast arī pašiem sevi. Un arī tagad vēl ir grūtības. Jo “es” jēdziens nav aprakstāms. Tajā iedzīvojās un viss, un viss apkārtējais tad turpmāk tiek uztverts no šī – vienīgā absolūtā priekš katra cilvēka skata punkta. Un tāpēc arī te nebūs vis kādi vārdiski formulējumi par to, kas tas es tāds esmu, bet gan aprakstīts kaut kas tāds, kas man ir tuvāk.

Ir jau ļoti dīvaini, bet tomēr – pilnīgi viss, ko mēs aprakstām, izrādās mūsu liktenis – mēs runājam par to, kas ir ap mums, kas ar mums notiek utt., bet tas taču ir liktenis, un par sevi mēs neko pateikt nevaram. Labākā gadījumā varam pateikt par to likteņa daļu, kas ir visciešāk ar mums saistīta, un tajā mēs tad sevi ieraugām kā spogulī; tas, ko mēs tieši nekad nevaram ieraudzīt. Mēs pat savas acis nevaram izbīdīt uz kātiņiem, mēs pat savu fizisko seju varam ieraudzīt tikai spogulī. Tā arī garīgo sevi mēs varam ieraudzīt tikai paši sava likteņa spogulī. Un manas mājas, mana stiprā pils, ir tāda likteņa daļa, kas mani raksturo ļoti cieši un nepārtraukti.

Šī laika realitāte.

Nelaime ir tā, ka cilvēki tic ļoti daudz kam, bet tic virspusēji, pavirši. Un tas neļauj sasniegt mieru, kurā varētu atpūsties, atjaunot drudzainajā skrējienā iztērētos spēkus. Cilvēks visu laiku un par visu šaubās, tai skaitā arī par savām daudzajām ticībām, par lietām, cilvēkiem, darbībām, mērķiem. Nekam nevar uzticēties, ne ikdienas, ne gara dzīvē. Un tas ļoti stipri un hroniski grauj cilvēka pašcieņu. Tāpēc kopumā cilvēks jūtās slikti, un neredz nekādu drošu izeju no stāvokļa, vienīgais, ko viņš spēj, ir mainīt vienu virspusējas ticības objektu vai tēmu ar citu, tik pat nedrošu un pārejošu.

Iemesli.

Cilvēks, viņa nervu sistēma no dabas ir radīta lēnākai darbībai, nekā to uzspiež mūsdienu apkārtējā vide un sabiedrība, kurus savukārt ir izmainījusi pēdējā gadsimta krasākā iezīme – tas, ko mēdz dēvēt par zinātniski – tehnisko progresu. Iemesls ir viens – dziļas zināšanas, izpratni un ticību ir aizstājuši virspusējība. Daļēji tas ir tādēļ, ka mums pieejams tik daudz kas, ka to visu nav iespējams kritiski izvērtēt, ne laika tam ir, ne arī kādu principu, pēc kuriem to darīt. Tāpēc praktiski viss tiek pieņemts uz virspusēju

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

un lētu ticību. Cilvēkiem nav principu. Bez šaubām, pamata uzvedības un morāles principi ir iedzimti, tāpat kā pamata spējas izdzīvot vispār. Tomēr, šībrīža sabiedrība vāji veicina to pilnveidošanos un nostiprināšanos.

Mana iekšējā māja – mana stiprā pils.

Bēdīgi ir tas, ka tev nav savas klusās domu un izjūtu mājas – vietas, kurā tu vari vienmēr atgriezties, un ko neviens tev nevar noņemt. Un šīs mājas – tā nu gan ir gandrīz vai vienīgā vieta, kurā tev visam tam, ko tu tur esi savācis, ir patiesi jātic, un ne vien jātic, bet kam arī ir ļoti droši jāiztur visas tavas šaubas tīri loģiskā un veselā saprāta gaisotnē. Tā ir vienīgā vieta, kur ir absolūti muļķīgi mēģināt sevi apmānīt. Tai jābūt vispatiesākajai un īstākai vietai, uz kādu vien cilvēks spējīgs. Ir ļoti smagi, ja šīs mājas ir tikai uz aklu ticību balstītas, un tur valda liela nabadzība un trūkums, jo tur nekā cita nav. Tad šais mājās tu reizēm vari sajusties visai drūmi. Tad tev vajag ārējo apstiprinājumu, un nekādas īstas pašpietiekamas savas mājas tev nemaz nav. Savai mājai jābūt daudzveidīgai, bet absolūti drošai principā. Jo situācijas dzīvē ir dažādas, un vajag tā, lai jebkurā situācijā tu mirklī varētu atnākt savās mājās un rast tur mieru. Tāpēc savas mājas jātur sevī, tās nav jāatklāj nevienam, pat ne vistuvākajam cilvēkam. Tas, ar ko tu izej uz āru, nekad nedrīkst būt pilnīgi atvērti vārti uz savu māju. Uz āru tu ej ļoti daudzveidīgi, gudri, muļķīgi, tālredzīgi, tuvredzīgi, kā nu kuru reizi sanāk. Bet savā mājā tu turi tikai tīras un pārbaudītas vērtības. Tā tu potenciāli stiprini savu māju, paņemot tajā tikai īstus briljantus, visu pārējo atstājot laukā. Es uzskatu, ka uz materiālisma vai uz aklas ticības bāzes ir ļoti grūti izveidot sev stipru māju, kurai tu pats ticēsi nevis teorētiski, bet praktiski, būsi par to pilnībā pārliecināts, un pilnībā tai ticēsi, gan šīs pārliecības dēļ, gan pāri šai pārliecībai stāvošā papildus ticībā, kas tomēr nekad nav pretrunā ar šo pārliecību, bet vienīgi to papildina un emocionāli bagātina.

PRĀTS UN SAJŪTAS

Ar prātu, reflektori, nevar izsaukt nebijušas - nākotnes sajūtas, var izsaukt tikai jau kādreiz saņemtas, tātad pagātnes, sajūtas – tātad, kā atmiņas. Tas ir tāpat, kā nevar izsaukt cita, nepazīstama, cilvēka sajūtas – var tikai tādas, kurās kādreiz jau esi iejuties – un arī tad tās nebūs reālās sajūtas, bet gan atmiņas par kādreiz jau pārdzīvotām sajūtām. Tāpat nevar izsaukt nekādas jaunas realitātes apziņas sajūtas, var ar prātu izsaukt tikai vecās, kādreiz jau atstrādātās – un atkal kā atmiņas. Tātad, vienmēr jaunas sajūtas par kaut ko ārpus tevis esošu tu vari sevī radīt vienā, un tikai vienā veidā – iedzīvojoties, tātad maksimāli savas īpašības pielīdzinot tam subjektam vai objektam, kuru tu gribi izjust. Tātad, vienmēr izjūtam tikai un vienīgi paši sevi, un cita sajūtas ir paša sajūtas, ko iegūstam, maksimāli modelējot sevī šo svešo. Nu bet arī attīstība sevis paša ietvaros taču arī ir tāda pati – nekad neviens nevar iegūt jaunu sajūtu, kamēr viņš nav kaut kādu jaunu realitāti izzinājis, apzinājis un modelējis sevī, Ar vienu pašu prātu tātad nevaram sevī izsaukt itin nevienu jaunu, nebijušu sajūtu. Jaunu sajūtu var iegūt, tikai pieliekot darbu, pie tam ļoti mērķtiecīgu, gudri paveiktu darbu. Jebkurā citā gadījumā mēs ar domu palīdzību izsaucam sevī atmiņas par kādu jau bijušu stāvokli, un šīs atmiņas pavadošās pabālās emocijas.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Svaigas emocijas rada tikai svaiga darbība – atkal tāda pati – katrs jaunais stāvoklis ir pēc iespējas precīzāk jāmodelē sevī, tam ir pēc iespējas precīzāk jāpielāgojas, un tad mēs iegūstam jaunu sajūtu paketi.

Pievēršam uzmanību, ka katra jaunu sajūtu iegūšana ir pilnīgi tas pats, kā sevis robežu paplašināšana. Un tas, cik tu iekšēji esi bagāts vai nabags, ir atkarīgs no tā, cik plašs ir tavs atstrādāto stāvokļu, tātad – pielīdzinājumu, tātad, izzināšanas lauks.

Un vēl kas – tātad te pilnīgi skaidri parādās saistība starp prātu un jūtām. Tur vispār nav variantu. Abi divi ir vienas un tās pašas medaļas – attīstības, pilnveidošanās, divas puses. Vispirms nāk izzināšana un modelēšana sevī, tad nāk to obligāti pavadošās emocijas. Un tad tas kļūst par tavu daļu, vienkārši sakot – nogulst atmiņā. Tā tas ir nopietnam cilvēkam, pie nopietna darba pašattīstības un saskaņas veidošanas ar realitāti virzienā. Tas, ar ko mēs saduramies mietpilsoņu traktējumā, ir tas, ka notiek žonglēšana ar atmiņām, pie tam tās tiek smeltas no visai vienpusīgas un nabadzīgas krātuves. Un tur gan notiek viss juku jukām – vienas atmiņas ar savām sajūtām rada citas sajūtas utt., un tā tas bez kādas jēgas un loģikas griežas bez gala un malas. Tāpēc arī tīri praktiskā plānā ar izaugsmi ir lielas grūtības, jo tu ar prātu vari modelēt kaut kādas nākotnes ainas, bet tu nevari izsaukt nākotnes emocijas, patīkamu sajūtu, kas tev norādītu, ka tavs ceļš ir pareizs. Parasti te notiek milzīgas alošanās. Šo stāvokli, piemēram, kā būs, kad es nesmēķēšu, nomodelēt tā kā varētu, bet emocijas nāk vecās – bez tabakas tu jūties ļoti slikti. Un tu nespēj uztvert šo kļūdu – ka jaunu modeli pavada vecas emociju atmiņas. Tāpat pie personības izaugsmes – tieši tas pats modelis. Tu ar prātu kaut ko sev progresīvu nomodelē, bet parasti tādas darbības pavada atmiņā automātiski uzpeldošas negatīvas emocionālas atmiņas. Tātad – neko nevar prātā atspēlēt – ja gribi ko mainīt – prāts tev var kalpot tikai tam, ka tu uzticies un pieņem lēmumu. Un tālākais jau ir tikai un vienīgi reāls darbs, lai sasniegtu patiešām jaunu stāvokli, un iegūtu patiešām jaunas emocijas. Un tā tas atkārtojas visu augšanas laiku, jo katrs no jauna apgūts, no realitātes izkarots vai patapināts stāvoklis ir iepriekšējā noliegums, līdz ar to prasa piepūli. Un kopīgais likums ir tāds – jaunas patīkamas sajūtas netiek dotas avansā, par to, ka tu iedomājies, kas tu būsi patiešām progresīvā nozīmē, kā bagātināts ar kādu jaunu realitāti – nē, jaunas sajūtas tu saņem tikai pēc patiešām reāli padarīta darba. JAUNAS SAJŪTAS NETIEK DOTAS AVANSĀ. Un tas, ko tu uzskati par jaunām, ir veco sajūtu atmiņas, un nekas vairāk. Un, ja tu iemācies un ietrenējies jaunu stāvokļu fantāzijas atalgo ar vecu emociju atmiņu drumslām, tad tu esi smags egoists, kas nepilda savu dzīves uzdevumu un pienākumu – maksimāli, visiem spēkiem pilnveidot un praktiski realizēt aizvien lielāku, aizvien dziļāku, aizvien gudrāku sasaisti ar realitāti, un, līdz ar to, bagātinot savu atmiņu krātuvi ar jauniem piedzīvojumiem, gudrībām, kurioziem, faktiem un emocijām.

Tātad, vēlreiz galvenais – pie attīstības tev jābalstās uz iedzimto “starta paketi” ar tajā esošajiem, un pamazām atbrīvojošamies instinktiem un ideāliem, uz sevī jau akumulēto realitāti, prātu un arī uz seno emociju atmiņām, un ar gribu sevi jāpiespiež iet uz priekšu – aizvien dziļākā un pilnīgākā realitātes izzināšanā un gan vispārēju, gan arī dziļi personisku attiecību un saistību izveidošanā ar to. Un tikai par šādu labi padarītu darbu tu saņemsi jaunas, līdz šim neiepazītas emocijas, kas, līdz ar jauniegūtajām zināšanām, pieredzi, tātad līdz ar sev no jauna pievienoto realitātes daļu, šo daļu milzīgā mērā bagātinās un papildinās. Pretēji vispārpieņemtam uzskatam – cilvēka attīstība notiek gandrīz pilnībā tikai caur viņa

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

prāta un gribas darbību, kas tikai nelielā mērā ir pasaldināti ar kādām, visai haotiskām, un pat maldinošām, senu emociju atmiņām.

V NODAĻA. IDEĀLISMA CEĻŠ VAI DZĪVAIS (PRAKTISKAIS) IDEĀLISMS

PAR REALITĀTI UN FANTĀZIJĀM, DABU, MATERIĀLISMU UN IDEĀLISMU

Lielākā mūsdienu problēma ir paviršība un lētticība. Tam ir objektīvi iemesli – nekad nav cilvēkam piedāvāts tik liels informācijas daudzums. Informācija bieži ir nepārbaudīta, un daudzos gadījumos vispār nepastāv iespējas to pārbaudīt. Saprātīgs cilvēks varētu novērsties no visas šīs informācijas, taču daļa no tās ir ļoti cieši saistīta ar tādām ikdienas norisēm, no kurām cilvēks nav atdalāms. Tāpēc cilvēki dzīvo pēc intuīcijas, vienkārši kaut kam notic, un kaut kam nenotic. Tā kā katram šī intuīcija un ticība atšķiras, tad cilvēkiem aizvien mazāk un mazāk paliek kopīgu vērtību, līdz ar to virspusējas kļūst cilvēku attiecības.

Reālā patiesība.

Mēs varam fantazēt un paziņot no sevis kādas patiesības, tāpēc, ka mēs tā esam safantazējuši, vai esam izlasījuši, ko kāds cits kaut kad un kaut kur ir safantazējis. Īsi sakot, to tā arī vajadzētu saukt – par fantāzijām, un par beziemesla ticībām, vai lētticībām. Un tas nav godīgi, un ir ļoti egoistiski, ja mēs tās saucam par vispārējām patiesībām. Un mēs varam fiksēt realitāti – to kas patiešām notiek. Un tā arī to pasniegt, nepiefantazējot neko klāt, un nepārmainot vai neinterpretējot pēc sava prāta. Tā tas varētu būt godīgi un ne egoistiski. Tā darbojas zinātne. Tā bez šādiem godīgiem novērojumiem veic vēl arī eksperimentus, kas arī ir tie paši novērojumi, tikai apstākļus mēs speciāli piemeklējam, bet tie vienalga ir un paliek dabīgi apstākļi. Tātad, dabu mēs ņemam par pilnu, par autoritāti. Bet sevi – sevi arī, jo, lai šo dabu uztvertu un saprastu, ir jāsaprot sevi, un savu saistību ar šo dabu. Ņemsim vienkārši, priekš mums katra mēs esam mēs paši, un viss pārējais, ko mēs vienkāršības pēc tā arī varam apzīmēt – par Dabu. Tas ir viss tas, ko mēs uztveram kā priekšmetus, tas, kas atklāj likumus, kas ar šiem priekšmetiem notiek, nu un arī tas taču, kas atklāj, kas esam mēs un kas ar mums notiek, un notiks, un kas ļauj mums dzīvot, domāt un darīt tā, lai šis tas ar mums tomēr notiktu ne vien neizbēgami, bet arī pēc mūsu gribas un prāta. Šī realitāte ir tik milzīga un pilnīga, ka tās mums nekad nepietrūks. Šī realitāte, ja vien mēs to paši iegribēsim, un tai lietā pieliksim spēkus, ļaus mums to sajukt kā ieinteresētu mūsos, bezmaz kā mūsu likteni.

Vai gribi vēl kaut ko – bez šaubām, tu vari dabūt sev vēl daudz ko, bet atzīsties godīgi – tās būs tavas iedomas un fantāzijas, kas nekādi sevi neparādīs un neapstiprinās. Visi šie tevis izdomātie un noticētie apstiprinājumi un parādīšanās būs vien tevis paša izdomas auglis. Tad kā tad iznāk – tu negribi pieņemt acīmredzamu realitāti, kas tev dod daudz, un sola bezgalīgi daudz; nē, tu gribu pieņemt un ticēt nerealitātei, tāpēc, ka tu pats to esi izfantazējis un pieņēmis, vai arī akli paņēmis no kādu citu cilvēku fantāzijām un noticējumiem. Kā tad iznāk – vai tu neesi vienkārši egoists? Un tāpēc, aicinu izpētīt sīki to

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

dabas daļu, kas ir tiešā saistībā ar tevi, to dabas daļu, kas jau ir jūsu abu divu apvienojums – un tā ir tā daba, ko tu reāli uztver ar saviem maņu orgāniem. Es nesaukšu Dabu un Likteni par ko augstāku, nē, tas lai paliek tiem, kam ir par to ko teikt (un, bez tam, tādi mēģinājumi filosofijā ir bijuši, bet nekādu pozitīvu rezultātu nav devuši). Es palieku pie pirmā, pie dabas, par kuru, savukārt, man ir ļoti daudz ko teikt. Un ne jau vispār, par to ir parūpējusies zinātne savās ļoti daudzās apakšnozārēs. Nē, es gribu piedāvāt ko citu, es jums rādīšu, kā daba var būt cilvēka partneris, pie tam līdzvērtīgs un līdztiesīgs partneris, tāds, ar kuru ikvienam cilvēkam pietiek pilnībā, un, kad sapratīsiet, ko es te gribu atklāt, tad redzēsiet, ka nekāds cits patrons vai partneris cilvēkam nav ne iedomājams, ne arī vajadzīgs. Visa lieta ir tur, ka daba ir aplūkota ļoti vienpusēji, utilitāri, pēc principa, kā no tās izdabūt sev vairāk labuma. Bet daba taču ir neiedomājami plašāka. Tāpēc daba ir daba, tas ir viss, kas reāli eksistē ārpus mums, un es centīšos parādīt, ka tā patiešām reāli pārklāj visas tās funkcijas, ko cilvēki ir piefantazējuši kādai izdomātai augstākai varai, un bezgalīgā mērā pārsniedz visas šīs cilvēku vājās fantāzijas. Cilvēks ir drausmīgs egoists – viņa partneris neslēpjas, atklāti stāv tā priekšā, un parāda, ka atklāsies neiedomājamā plašumā un daudzveidībā, ja vien cilvēks iesaistīsies šai savstarpēja spēlē. Bet cilvēks – nē – es gribu pats izdomāt, pēc sava prāta un savas gribas kaut kam noticēt, tāpēc, ka cilvēks ir egoists. Viņš pats grib vaicāt, pats atbildēt, un pēc tam bārties, ka atbildēts nepareizi. Tātad es aicinu – iepazīsim dabu, nenoraidīsim to sava egoisma un dogmatisma dēļ. Cienīsim dabas godīgumu – tā taču visu ļauj pārbaudīt, pārlicināties, tātad, pārvarēt mūsu egoismu un pieņemt arī viņas viedokli. Mēs drīz vien redzēsīm, ka daba nebūt nevēlas valdīt par mums, bet sadarboties, un mums ir vēlams uzvesties tāpat. Bet mēs aizbāžam dabai muti – nolamājam to par materiālistu, un sakām, lai stāv pie ratiem, jo mūs gaida astrāli un garīgi ceļi, mēs laidīsimies gaisos, prom no rupjās dabas, smalkajās augstākajās pasaulēs, par kurām gan mēs neko prātīgu neesam spējīgi savā izdomā un iztēlē safantazēt – kas tur varētu būt, kā būt, un galvenais – kādēļ būt. Itin neko mēs ne zinām, ne sajūtam par to. Bet mēs esam iespītējušies – mums vajag – tā ir mūsu fantāzija, mūsu ticība, mūsu egoisms. Tas, kādēļ es tik droši jūs aicinu iepazīt dabu, balstās uz to, ka es esmu iepazinis un pazīstu to mazliet dziļāk, un garus gadu desmitus esmu vēlējis izjust un saprast, kā notiek mūsu savstarpējais kontakts ar to. Lieta tāda, ka paši cilvēki kaut kad sen sen ir paši novilkuši šo robežu, šo sienu starp sevi un dabu, kaut gan nekad tam paši nebūtu piekrituši, ja kāds to teiktu. Te ir runa par to pašu filosofiju, par materiālismu, kas, ar mūsu atbalstu un svētību, ir uzmeties par dabas kaklakungu ļoti stipri, tik stipri, ka šīs virskundzības leģitimāti mums jau sen vairs ne prātā neienāk apšaubīt.

Bet tieši to es gribu darīt, un aicinu jūs man sekot. Tā vienkārši būs vēsturiskās taisnības atjaunošana. Un tāpēc parunāsim par materiālismu un ideālismu. Tāda ir daba, un viss, tāda ir realitāte. Un tā ir ar mīklu, kuru tā atklāj manai gribai. Jo vairāk es ar to iepazīstos, jo vairāk tā atklājas. Ticēt es varu, ja gribu, ka tā man atklāsies tik tālu, ka atklās visas realitātes tai laukā, ko es esmu nodevis aklas ticības pārziņā, tātad savas fantāzijas pārziņā, tātad sava egoisma pārziņā. Un daba visu laiku ļauj man paplašināt savu jēdzienu un tā robežas, līdz ar to visu laiku kā apvārsnis attālinās mūsu saskarsmes zona. Un šajā saskarsmes zonā būs sadarbība, un realitātes sintēze. Dabai ir bezgalīga aizmugure, kura man šobrīd nav saprotama, tā tāda būs tikai tad, kad es būšu gatavs to uztvert un ar to sadarboties. Tuvā saskarsmes zona izpaužas arī kā mans personīgais liktenis. Pārējie cilvēki ir noteikts specifisks dabas apgabals, apveltīts ar daudzām visai specifiskām īpašībām. Tāds pats apgabals ir arī mans ķermenis.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Jebkas, kas nav tieši pārbaudāms, ir fantāzijas un ticības. Zinātnei ir hipotēzes, un tās vienmēr ir jāpārbauda. Visa ezotērika un okultismi ir fantāzijas un hipotēzes, kas vai nu nav pārbaudītas, vai arī nav spējušas izturēt dabas pārbaudi, tātad ir un paliek fantāziju un tukšu ticību kategorijā. Dusmojies vai nē – tā tas ir un paliek. Un, ja pieņemsim šādu patiesību, tātad, pārkāpsim savam egoismam un godkārbai, tad visiem būs labāk, gan sev, gan citiem. Vai daba var būt pēc nāves? Noteikti, ja atsaistīsim to no materiālisma, atstājot tai tās pamata īpašību – objektīvu realitāti. Materiālisma definīcijai nav ne vainas kā objektīvai realitātei, jautājums un nesaskaņu objekts ir tikai viens – apziņā vai ārpusē. Apziņā pastāv objektīva realitāte, tikai to nav jēdzīgi saukt par matēriju, tā arī visa starpība. Un tas, ka bez manis ir vēl cita objektīva realitāte, arī fakts, jo tā ir patstāvīga, pamatā neatkarīga no manas gribas. Bet tāpēc nav tā jāsauc par matēriju. Daba ir neatkarīga objektīva realitāte manā apziņā. Un tur ir otra objektīvā realitāte, kas klausā manai gribai. Tas arī viss!

PAR BĒRKLIJU UN SAJŪTĀM – SAISTĪBĀ AR SAJŪTU ORGĀNIEM

Šis stāvoklis, kurā mums ir jāatnāk atpakaļ, kurā mēs dabīgā veidā, nenasprindzinot ne uztveri, ne domāšanu, automātiski, nedaudz centrējot uzmanību, atrodam gatavā veidā šo pasaules ainu visā savā vienotībā un saskaņotībā, ir tas pats stāvoklis, par kuru runā arī Bērklis. Mēs uztveram pasauli tieši savās sajūtās, un tas ir viss.

Un te es gribu tomēr paskaidrot. Uztveram sajūtās nozīmē, ka uztveram apziņā. Un apziņa, un līdz ar to arī smadzenes, pirms iegūt šo sajūtu, ir pamatīgi pastrādājušas, un to ir izveidojušas. To var argumentēt ar visādiem neirofizioloģijas datiem, kas runā par uztveri. Tā kā tā vienkārši pateikt, kā Bērklis, ka viss pastāv tikai izjūtās, arī nav īsti korekti. Kants parādīja, ka tikai mēs paši te pieliekam klāt kaut vai telpu un laiku. Bet apziņā pie jebkura “materiāla” priekšmeta uztveres vienmēr paralēli ir blakus sajūta, kuru nekādi nevar atdalīt no pamata sajūtas, par to, ka te ir iesaistīti sajūtu orgāni. Un tas mums laikam taču ir ļoti svarīgi, lai mēs savā uztverē un tālāk domāšanā atšķirtu “stiprās” uztveres vai “materiālus priekšmetus” no vienkāršām domām, kas nav saistītas ar tiešu uztveri caur sajūtu orgāniem. Šo lietu nevajadzētu vienkāršot, kā tas ir Bērkljam. Pavisam cita lieta ir tā, ka citādi šai ziņā neko no Bērklja argumentiem nav iespējams loģiski apgāzt. Viņš runā dziļi pārdomātu taisnību. Un viņš jau pats saka, ka grib vienkāršot. Pareizi – lai uzmanību varētu vērst uz citām lietām, lai ar šo uztveri un matēriju nepiebāztu smadzenes, tā, ka tur citam nepaliek vietas. Vienkārši tur ir tā, kā Bērklis saka – bez šaubām, ka pašas sajūtas galējā veidā un visās niansēs mums uzrodas tikai pašā augšā – mūsu uztverē. Bet patiesība ir arī tā, ka liela loma te ir tieši sajūtu orgāniem, nu lai tā būtu sajūtu orgānu piedalīšanās apstipriņoša blakussajūta. Un šī daļa Bērkljam galīgi nav izstrādāta. Tomēr, darot tā, kā es te teicu, mēs nonāktu daudz mazākā apstulbinošā konfliktā ar ierastajiem uzskatiem un domāšanas veidu, un tas varētu izrādīties jau pats par sevi diezgan liels ieguvums.

Ko tas mums dod – to, ka mēs detalizētāk stādāmies priekšā sava partnera (Ne Es) iedarbības, ko Bērklis vienkārši vienā vārdā nosaka kā Dieva darbības uz mums. Es domāju sekojoši: mums jau manā skatījumā svarīgāk ir tieši detalizētāk iedziļināties mūsu sadarbībā. Un tas nozīmē – man savā apziņā

atdalīt savas aktivitātes no ne manām aktivitātēm. Manuprāt, tas ir ļoti ļoti nozīmīgi. Jo caur šo “matēriju”, caur to, ka daļu sajūtu mēs saņemam pilnīgi neatkarīgi no mums, mēs varam pilnīgi tīrā veidā ieraudzīt un izdalīt no kopējās uztveres plūsmas tiešo un vienpersonīgo sava saspēles partnera iedarbību. Jo patiesībā, ja mums nebūtu dots šis atvieglojums, tas, ka daļu uztveres pavada sajūtu orgānu obligāta līdzdalība, bet daļu var nepavadīt, mēs atrastos ļoti lielā apjukumā un tumsībā – mēs vienkārši nespētu ieraudzīt pilnīgi tīrā un skaidrā veidā savu partneri. Bērklis to tā neuzsvēra, un vispār neanalizēja, jo viņam nebija šādas pieejas, un viņš vispār nekur savos darbos nav pievērsies detalizētai sadarbības analīzei starp Es un Ne Es.

Un tad nu izrādās, ka tieši šī uztveres daļa, ko mēs saņemam caur sajūtu orgāniem, ir tā visbagātākā. Tā slēpj sevī bezgalīgas turpmākās analīzes iespējas, atklāj mums iespējas iepazīt tās (dabas) likumus, un ne vien iepazīt, bet arī sadarboties ar tiem, pārbaudīt savas domas un darbības šo likumu gaismā, radīt jaunas lietas, kuras Ne Es pieņem, ja tās radītas pareizi izmantojot un cienot viņa likumus, pieņem tik lielā mērā, ka laiž tās pasaulē kā savas, tātad - rāda tās citiem ne vien kā viņu domas, bet arī kā savu speciālo sūtījumu, ko ir it kā apzīmogojis ar savu zīmogu – un viņa zīmogs ir tas, ka šīs lietas mēs saņemam līdztekus ar savu sajūtu orgānu iesaisti, tā apstiprinot, ka šīs lietas, pat ja tās ir uzbūvējuši citi cilvēki, viņš ir atzinis par dabas likumiem atbilstošām, un šo savu lēmumu ir apstiprinājis ar savu šo zīmogu. Un interesanti, ka šī zīmoga eksemplāru mēs katrs saņemam pie dzimšanas, un paturam līdz nāvei. Un dzīve parāda, cik mums ir grūti, ja mēs pazaudējam kaut vienu sajūtu – redzi, dzirdi. Bet vienalga, nevienam cilvēkam dzīves laikā netiek atņemtas visas sajūtas, kaut viena vai dažas, kaut necīgā mērā, bet paliek.

Nu redziet, un mēs tik ļoti gribam dzīvot, mēs tik ļoti gribam uztvert pasauli caur sajūtu orgāniem. Nāve mums parādās kā tāds stāvoklis, kad mēs neko nesaņemsim caur sajūtu orgāniem. Tātad, mēs visvairāk no nāves baidāmies tieši tāpēc, ka baidāmies nesaņemt tiešo un apzīmogoto sava partnera klātesamības apstiprinājumu. Tā tas ir, un nevis kaut kāda matērija, kas pie tam vēl tik uzskatīta par nedzīvu. Nu tad kāda mums par viņu var vispār būt interese, vai viņa tur tāda nedzīva ir vai nav, vai viņa arī vēl dublē šīs mūsu sadarbības ar Ne Es. Tas vairs patiešām neliekas svarīgi izzināt, jo mums katram tas vairs neko nedod, jo par šo “matēriju” zinātniskā nozīmē mēs taču visu saņemam savā uztverē.

Tātad vēlreiz – svarīgi mums katram ir, kas aiz šīm iedarbībām caur sajūtu orgāniem stāv – vai nu nedzīva un absolūti vienaldzīga matērija, vai arī mūsu katra dzīvē un sadarbībā ar katru no mums dziļi personīgi ieinteresētais partneris. Un beidzot – ne “matērija” vai tā uztveres daļa, ko apzīmogo sajūtu orgānu līdzdalība, kas ir tīrā vienpersoniskā partnera izpausme, ne arī tīrās fantāzijas, ko veicu es, maz balstoties šādā sajūtās iegūtā informācijā, priekš manis nav sevišķi saistošas un interesantas. Man saistoša un interesanta ir tikai tā daļa, kur notiek sadarbība, un tieši tā ir tā manas aktivitātes, mana cogito daļa, kura man sniedz vislielāko prieku, laimi un citādus labumus.

Patiesībā jau tādas manas tīras darbības, lai ko es domātu vai fantazētu, nemaz nav. Kā tas labi zināms filosofijā, es savās domās vienmēr balstos uz kaut kādu realitātes daļu, ko esmu saņēmis nesen, vai varbūt pat ļoti sen, caur sajūtu orgāniem. Tā kā vienmēr no manas puses ir tikai sadarbība, taču šeit ir ļoti svarīgas procentuālās attiecības. Kas attiecās uz partneri, tad no visa iepriekš teiktā izriet, ka vistīrākā

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

veidā mēs jebkurš to ieraugām tieši šajā tiešajā uztverē, citiem vārdiem sakot – matērijā. Tiktāl visai skaidrs. Bet kas tad tomēr rīvējas ar to matēriju, kāpēc tā tomēr liekas traucēklis? Tāpēc, ka cilvēki to nodalījuši it kā kaut ko pilnīgi atšķirīgu, kas dzīvo pati savu dzīvi. Tas lielākais sajukums cilvēku galvās, ka viņiem sanāk, ka Visaugstākais ir nemateriāls, bet kas tad ir matērija, ja Visaugstākais ir viens un vienots? Apbrīnojamā kārtā šis tiek viegli palaists garām. Tāpat kā pat nelabais, nu kas tad viņš var citāds būt, kā vien Visaugstākā daļa, ja reiz Visaugatākais ir viens un vienots. Tas viss norāda, ka teoloģija patiesi nav pārāk lielos draugos ar domāšanu un veselo saprātu. Bet viņi taču ar to patiesi arī lepojās. Tā kā, lai jau katram paliek savs – kāda mums tur daļa, vai nu pasaulē maz ir dīvainību.

Par brīvo gribu šai sakarā – Bērklis jau bija drīz aiz Dekarta, tāpat kā Leibnics un Spinoza, un tiem visiem vēl lāga nebija nekādas lielas domas par brīvo gribu. Tas pamatā nāca tikai pēc Kanta, un sevišķi izteikti redzams pie Fihtes. Tāpēc Bērkljam nelikās tik svarīgi šī pati sadarbība, kas norisinās cilvēka pamata būtībā. Bez tam – visi viņi bija cieši piesaistīti reliģijai, Bērklis jau sevišķi, un Malbranšs jau pavisam, un tur absolūtais diktāts un pilnīga bez izpratnes un bezierunu pakļaušanās likās samērā pašsaprotama lieta. Arī teoloģija par brīvās gribas iespējamību sāka runāt krietni vēlāk, kad vairs nebija tādas bailes tikt uz sārta, un mūsdienās tā teoloģijā skan diezgan bieži, kaut gan tur pilnīgi iztrūkst jebkādas detalizētas analīzes un izpratnes šai lietā; katrā ziņā pilnīgi noteikti jebkādi traktējumi tur ir pieļaujami tikai pamattekstu skaidrojumu gaismā, un nekādi ne paši par sevi, kā filosofiskas patiesības.

PRAKTISKĀ FILOZOFISKĀ IDEĀLISMA SKOLA

Ikviens mēs labi zinām, ka ikdienas dzīvē par ideālistiem mēdz saukt cilvēkus, kas garīgas vai ētiskas intereses stāda augstāk par materiālajām vai pat apzināti noniecina reālās, praktiskās dzīves prasības augstāku garīgu vai tikumisku ideālu vārdā; pārāk augstu novērtē citus cilvēkus un dzīves parādības; cita cilvēka vai kopējās intereses stāda augstāk par savējām. Ideālisti redz pasauli, kāda tā varētu, vai kādai tai vajadzētu būt, pretēji pragmatīkiem, kas pasauli uztver tādu, kāda tā šobrīd ir. Līdzīgi mākslā, ideālisms apstiprina iztēles lomu, un centienus realizēt garīgu skaistuma koncepciju kā ideāla standartu, pretēji estētiskajam naturālismam un reālismam.

Un tomēr, galvenā vārda nozīme ir apzīmēt filozofiskās mācības, kas visas esamības pamatā liek ideju, un kas kardināli atšķiras no ikdienā vairāk pierastā materiālistiskā pasaules uzskata.

Ideālisms aptver ļoti plašu cilvēka dzīves un apziņas spektru, līdz ar to tajā var būt iesaistīti ārēji ļoti atšķirīgi cilvēki. Pirmkārt jau attiecībā uz domāšanas spējām un vēlēšanos domāšanu likt lietā. Ideālists var būt cilvēks, kas balstās gandrīz vai tikai uz jūtām un tiešu pasaules uztveri – mākslinieks, vienkārši jūtu cilvēks. Bet ideālists var būt zinātnieks vai filozofs, kas domāšanas sistēmu ir attīstījis, un arī liek lietā maksimālā pakāpē. Pat reliģiski ticīgais kaut kādā mērā, kā redzēsīm zemāk, var būt ideālists.

Vēl jāsaka tas, ka ētiskais ideālisms daudz lielākā mērā, nekā filozofiskais, cilvēkam var būt jau iedzimts, jo pamatā cilvēks nāk pasaulē kā materiālists, egoists, gan pasaules uztveres, gan ētiskā ziņā. Tieši šai pārtapšanai no materiālista par ideālistu, plaši ņemot, jau arī ir paredzēta cilvēka dzīve. Tomēr,

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

pilnu attīstību ideālisms sasniedz tikai tad, kad tajā ir pilnā un līdzsvarotā veidā iesaistītas gan jūtas, gan saprāts. Un šādu stāvokli cilvēks nekad neiegūst automātiski, līdz ar piedzimšanu. To var iemantot tikai ar spēcīgas gribas, neatlaidības un liela darba palīdzību.

Filozofiskā ideālisms iedalījums

Klasiskais ideālisms. Monistiskais ideālisms uzskata, ka apziņa, nevis matērija, ir visas esamības pamats. Tas ir monisks, jo tas uzskata, ka visumā pastāv vienīgi viens lietu veids, un ideālistisks tāpēc, ka uzskata, ka šī viena lieta ir apziņa. Anaksagors (480 p.m.ē.) bija pazīstams kā "Nous" ("Prāts"), jo viņš domāja, ka "visas lietas" ir radījis Prāts, ka prāts satur kosmosu kopā, un nodrošina cilvēciskajām būtnēm iespēju savienoties ar kosmosu vai ceļu uz dievišķo. Daudzas reliģiskās filozofijas ir specifiski ideālistiskas. Izskatās, ka ticība tam, ka ar zināšanām apveltītas būtnes (Dievs/i, eņģeļi un gari) bija jau pirms nejutīgās matērijas, norāda uz uzskatu, ka sajūtoša būtne ir neizbēgama realitāte. Indijas ideālisms ir vēdiskās filozofijas un tādu skolu, kā Kašmiras šivaizms, pamats. Kristiešu teologi ir pauduši ideālistiskus uzskatus, bieži balstītus neoplatonismā, kaut gan, sākot no divpadsmitā gadsimta pārsvaru ņēma Aristoteļa sholastikas iespaids. Vēlāk rietumu teistiskais ideālisms pasludināja teoriju par "pasaulīgo pamatu," kurā visas lietas atrod savu vienotību; to plaši pieņēma protestantu teologi. Varētu teikt, ka dažas modernas reliģiskas kustības, piemēram Jaunās domāšanas kustības ietvaros un Vienotā baznīca, ir daļēji ideālistiski orientētas. Kristīgās zinātnes teoloģija iekļauj sevī ideālisma paveidu: tā māca, ka viss, kas patiesi pastāv, ir Dievs un Dieva idejas; ka pasaule, kāda tā parādās sajūtās, ir pamata garīgās patiesības izkropļojums. Vangs Jangmins, ķīniešu neokonfūcisma filozofs, uzskata, ka objekti vispār nepastāv ārpus apziņas, jo apziņa piešķir tiem veidolu. Nevis pasaule piešķir formu domām, bet saprāts piešķir jēgu pasaulei, un tāpēc vienīgi apziņa ir visa saprāta avots, jo tai piemīt iekšējā gaisma, iedzimta morāla dievišķība un sapratne par to, kas ir labs. Mahājānas budisma Jogāčāras skola nav tīrs ideālisms, jo tās domātāji nekoncentrējās uz apziņu, lai atzītu to par vienīgo realitāti, tā viņu izpratnē ir vienīgi konvenciāli reāla, jo tā uzrodas brīdi no brīža, dažādu mainīgu iemeslu un apstākļu ietekmē, un ir svarīga tāpēc, ka tā rada karmu, un tāpēc arī ciešanas.

Platonisms un neoplatonisms. Platona teorija par formām vai "idejām" apraksta ideālas formas (piemēram, platoniskie ķermeņi ģeometrijā vai abstrakcijas, tādas kā dievība vai taisnība), kā universālijām, eksistējošām neatkarīgi ne no kādiem apstākļiem. Platonu mēdz uzskatīt gan par transcendentālā, gan par objektīvā ideālisma agrīno pārstāvi. Un tomēr, Platons uzskatīja, ka matērija ir reāla, kaut arī tā ir pārejoša un nedroša, un to uztver mūsu ķermenis ar savām sajūtām, un ka tās pastāvēšanu nodrošina ārējas idejas, ko tieši uztver mūsu racionālā dvēsele. Platons tāpēc ir filozofisks un epistemoloģisks duālists. No šī uzskata modernais ideālisms cenšas distancēties, tāpēc Platonu nevar uzskatīt par ideālistu modernā nozīmē. Līdz ar neoplatonistu Plotīnu rietumu filozofijā pirmo reizi ienāca tas ideālisms, kas pat tolaik jau ilgu laiku bija pazīstams austrumos, jo tas uzskatīja, ka dvēsele ir izveidojusi pasauli, no bezgalības nokāpjot laikā (...laiku nevar iedomāties pastāvošu ārpus dvēseles).

DZĪVĀ IDEĀLISMA SKOLA

Manā uztverē ir “vieglais” un “smagais” ideālisms. Vieglais ir tas, par kuru var parunāt interesentu pulciņā, tādā speciālā noskaņā, varbūt sveces gaismā, pie vīraka smaržas, palepojoties ar savām filozofijas zināšanām, intelektu. Var jau arī bez visa tā, bet vienalga – tā ir cilvēku fantāzija, iedoma, filozofiska sistēma, kas atvieglo un sistematizē uzkrāto zināšanu saskaņošanu, paradums, sabiedrības nostāja, u.t.t. Te pamatā ietilpst tas, ko apzīmē kā klasisko ideālismu, te ir arī Platons, Plotīns un lielākā tiesa (nospiedošais pārkums) Indijas un Tibetas ideālisma, daudzas jogas, un tās ideālisma druskas, kas izkaisītas dažādos ezotērisma, okultisma un reliģiskos uzskatos. Mūsdienās to visu vistuvāk asociē ar objektīvā ideālisma jēdzienu. Kopējā iezīme ir tāda, ka darbošanās te pamatā skar tikai prātu, iztēli un līdzīgus apziņas slāņus, bet tomēr ļoti virspusēji – it kā viss notiek ne pa īstam, kā no malas. Mēs savā turpmākajā darbībā ar to praktiski nenodarbosimies. Un ir “smagais ideālisms” - tas ir tas, kurš pašos pamatos izmaina cilvēku, kurš nevis teorētiski, bet praktiski iegūst iespēju uz laiku pārtapt pilnīgi par citu cilvēku un pasauli ieraudzīt pilnīgi jaunā gaismā un citā izjūtu un pārdzīvojumu pavadījumā. Pamatā tas ir Bērklīja, Hjūma, Kanta, Fihtes un Huserla ideālisms, saukts arī par subjektīvo, absolūto un transcendentālo ideālismu, kā arī fenomenālismu. Tā ir tā smagā artilērija, kam tad arī es gribu jūs galvenokārt pievērst, un kas aizved dziļā, mērķtiecīgā vientulībā, prom no sabiedriskā skaļuma, kņadas un izrādīšanās.

Šis “smagais ideālisms” ir ļoti savdabīgs tādā veidā, kādā es to pasniedzu. Tā ir nevis teorija, bet fundamentāla pašattīstības un reāla sevis pārveidošanas metodika. Un ļoti svarīgi ir atzīmēt, ka tā kā tāda nekādā veidā nav saistāma ar psiholoģiju, psihoterapiju, psihosomatiku, un visām līdzīgām disciplīnām. Šai metodei piemīt liels potenciāls darboties placebo jomā, jo tai ir iespējams noticēt vairāk, nekā kam citam, kas balstās tikai uz ticību. Te ticība iet kopsolī ar apodiktisko acīmredzamību un patiesību. Bet tāpēc tā nevis zaudē, bet daudzkārt pavairo savu spēku. Līdz ar to, šī metode veicina arī tīri miesīgu lietu sakārtošanu un nenonākšanu līdz slimībām, kaut arī tai nav nekāda sakara ar medicīnu vai slimību profilaksi ierastā nozīmē. Tas ir jauns termins - “Praktiskais ideālisms”, “Darbīgais ideālisms” vai “Dzīvais ideālisms”.

Visi piedzimst materiālisti un egoisti. Bērns ir tāds, un viņš ir jauks tāpēc, ka ir dabīgs, un nevis tāpēc, ka ir ideāls. Dzimstot katrs saņem instinktu – kļūt par ideālistu. Citādi nebūtu ko darīt pasaulē, un cilvēks nobeigtos no garlaicības un bezjēdzības. Tāpēc ļoti dziļi ir iekodētas divas lietas – tieksme pēc patiesības un pēc mērķa. Un labi, ja tos apvieno – tiecās pēc mērķa, kas ir patiesība. Bet pasaules dziļākā mīkla ir tā, ka cilvēks īsti nezina, neizprot šo instinktu darbību sevī; un līdz ar to vāji apzinās savas dzīves uzdevumu un mērķi. Cilvēka uzdevums ir dubults – apjēgt, kas ar viņu notiek, kas jādara, un pēc tam to arī izdarīt. Dzīve ir kā spēle, un tas viss tikai tādēļ, lai cilvēks gan saprastu, gan paveiktu; bet ne piespiests, instinktīvi, bet pats; un tikai tā viņa dzīve no automātiskas, no instinktīvas, no dzīves vispār, pārvēršas par viņa īpašumu. Tūkstošiem dažādu vēlmju, dažādu emociju, dažādu apmierinājuma veidu, - viss tas ir pakārtots šim vienam absolūtajam pamata instinktā – pēc savas brīvas gribas no materiālista pārvērsties par ideālistu. Instinkts ir tāds dots, bet tikai tāpēc, lai cilvēks nenomirtu no garlaicības, un pasaulīgā veidā šis instinkts izpaužas kā patiesības meklēšanas reflekss – gan zinātniski, gan ētiski.

DZĪVAIS IDEĀLISMS – ĪSS APRAKSTS

Sabiedrībā plaši izplatītā sakāpināta interese par eksistenciāliem jautājumiem (“lielajiem dzīves jautājumiem”) norisinās uz nepiemērotas konceptuālas un ētiski – morālas bāzes (egoisms, paviršība, lielība, zināšanu šaurība). Rezultātā sabiedrība uz eksistenciālo uzskatu bāzes ir sašķēlusies ļoti daudzās sīkās, savstarpēji naidīgās grupās, bet nepastāv viena kopēja, vēsturiskajā pieredzē izslīpēta, veselajā saprātā, ticībā, zināšanās un pieredzē balstīta un noslīpēta eksistenciāla koncepcija, kas ne vien katrā laika spriedī atrastos iespējami vistuvāk patiesībai, bet arī kalpotu par iespējami labāko visus cilvēkus vienojošo faktoru šajā, eksistenciālo jautājumu izziņas un prakses jomā. Mums ir vitāli nepieciešama šāda, visiem pieņemama eksistenciālas patiesības koncepcija, ko vajag visiem kopīgiem spēkiem lēni un pacietīgi izlolut, un nevis dogmatiski izcīnīt, un rezultātā tai jābūt visiem pieņemamai, gan ar prātu, gan ar ticību. Tai jābūt bez autora un autortiesībām, un jākalpo par visus cilvēku vienojošu spēku. Vienīgais tās kritērijs var būt patiesība, un uz tās balstīta ticība. Akla ticība nav savienojama ar patiesības ideju, tāpēc galvenajā, kopīgajā darbā nav izmantojama. Zinātniski tehniskais progress, caur ļoti liela daudzuma praktisku patiesību visai veiksmīgiem meklējumiem, ir veicinājis prāta kopējo attīstību, un tas tagad ir daudz gatavāks risināt eksistenciālus jautājumus, kā agrāk. Tā tas ir disciplinētākajos, kritiskākajos un mērķtiecīgākajos cilvēkos. Tomēr, šis pats zinātniski – tehniskais progress ir radījis arī milzīgu apjukumu lielākās cilvēku daļas prātos un smadzenēs. Cerībā šo stāvokli kompensēt sazēla psiho - palete, mūsdienīga ezotērika, okultisms un daudzas citas populāri zinātniskas un populāri ticīgas kustības. Pasaulē kopumā dominē virspusējības, nevēlēšanās pielikt daudz pūles, sajaukti ar dogmātismu, nihilismu, agnosticismu, vai otrādi – ar eksaltētu prieku, ko neizbēgami vēlāk pavada depresija un frustrācija (apjukums). Ļoti daudzi cilvēki atteicās no grūtiem, un meklēja vieglos ceļus, kas sola ātrus panākumus. To dod neargumentēta, akla ticība, kā pretējais pols pārliecībai. Tāpēc ticība noteikti iet milzīgā pārsvarā pār zināšanām un saprātu. Tomēr, tā kā ticības objektu un veidu var būt ļoti daudz, tad ir noticis tā, ka tieši ticība sabiedriskā ziņā ir kļuvusi par nesaskaņu un naida iemeslu cilvēku starpā. Akla ticība ir šai ziņā pilnīgi bezcerīga un bezperspektīva. Smadzenes, sasniedzot kādu minimālas konkrētas ticības kritisko masu, iekapsulējās, un tālāk darbojās pēc neirofizioloģiskās dominantes principa, kad kritika atslēdzās (tiek fakti izrauti no konteksta, atlasīti tikai tie, kas atbalsta smadzenēs jau iesakņojušos dogmu, vai beziemesla ticību), un katrs jauns notikums vai fakts darbojās tā, ka audzē esošo uzbudinājuma dominantes (ticības) perēkli. To varētu salīdzināt ar sniega bumbas efektu. Vēl to varētu nosaukt vienkārši – par dogmatismu. Vēl varētu salīdzināt ar atkarību, jo ir ļoti daudz neirofizioloģiski līdzīgu mehānismu, un arī atbrīvoties no dogmatisma un māņticības ir tikpat grūti, kā no pierašanas pie narkotikām. Tai pat laikā, zinātne un filosofija meklē patiesību, un pamata patiesība var būt tikai viena, visiem par katru atsevišķu vai vispārīgu jautājumu vai tēmu - kopīga, kas arī varētu radīt tuvību un saprašanos cilvēku starpā (sevišķi, ja tā skar pietiekoši vispārējus un ikvienu skarošus eksistenciālus jautājumus). Tomēr tas ir grūts un darbietilpīgs ceļš, un tāpēc zinātne un filozofija neguva plašu atzīšanu. Tiek kultivēta pat saprāta noliegšana vispār, iztiekot ar tīrām izjūtām. Secinājums ir tāds, ka sabiedrība ir slima ar nupat manis aprakstīto slimību – sevišķu mentālās atkarības paveidu, kas uz āru izpaužas galvenokārt kā dogmatisms, māņticība un tos neizbēgami pavadošais un uzturošais egoisms. Esošais stāvoklis ir apspiedis dabīgus dzinulus – patiesības un zinātkāres instinktus, ko katrs cilvēks saņem, nākot

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

šai pasaulē, un kas, pretēji daudzām sevis īpašībām, nav maināmi, jo ir pamata dzīvību nodrošinošie faktori. Veselā saprāta, filozofijas un zinātnes ceļi ir vienīgi, kas atbrīvo šos pamata instinktus, paverot ceļu brīvai uz laimīgai gan atsevišķa indivīda, gan visas sabiedrības darbībai un attīstībai un izklūšanai no esošā krīzes stāvokļa.

Konkrēti – ar ko sākt. Noteikti, ar ko būtisku: veselais saprāts pilnīgi bez domāšanas saņem vienu pasaules slāni – to vispierastāko ikdienas pasauli. Ļoti maz, minimāli, lai nepārkarstu smadzenes, pakāpeniski palielinām jaudu veselajam saprātam, un tad pats acīmredzamākais uzreiz būs tas, ka ieraudzīsim, ka patiesībā mēs uztveram paši savu dažādu analizatoru sniegto pasaules ainu, un tad mēs izprotam, ka no receptoriem līdz analizatoru augstākajiem līmeņiem pa vidu ir milzīga neurofizioloģija, un ka tikai tās pašā apakšā ir “reālā pasaule,” līdz kurai mūsu apziņa nemaz nenolaižas, vai tik dziļi ne iedziļinās, ne ir spējīga iedziļināties. Apziņa utilizē mūsu pašu nervu sistēmas saražotu galaproduktu, kuru tā galīgi nesaprotamu iemeslu pēc ietiepīgi dēvē par jēlmateriālu - objektīvo, materiālo pasauli. Tātad, kas tad mūs interesē – vai nu dzīve, kas norisinās mūsu apziņā, vai arī jēlmateriāls, kas to radījis, un mehānismi, kā tā ir tapusi. Varētu likties, ka nupat es pateicu kaut ko jaunu. Ne tuvu tam. To jūs variet atrast neurofizioloģijas mācību grāmatās. Neskatoties uz to, mēs to nezinām, un tāpēc esam paraduši ikdienā utilizēt šo gala produktu – dzīvi, bet saukt to par “ārējo, objektīvo, materiālo pasauli,” kaut gan šādaī nostājai jūs vispārpieņemtās ne fizioloģijas, ne filozofijas mācību grāmatās nekādu pamatojumu atrast nevarat. Un ja tā, tad tā ir dogma, ticība, un, ja tā nav pierādīta, vai vispār pierādāma, tad tā ir mānīcība. Tā kā tā nav patiesība, tad nav jābrīnās, ka tūkstošiem gadu ilga šāda pieredze cilvēci kopumā nav vedusi ne pie kopējām atziņām, ne pie laimes, ne miera (te īsi par to, kāpēc tik svarīgi ir tas, ka mēs paši pasauli vispirms radām, un pēc tam to pētām – par to, ka tas rada pilnīgi citu gnozeoloģisku pamatu; tas mums ļautu saprast, vai vismaz padomāt par to, kas te galu galā esam mēs paši katrs, un kas ir ārējā pasaule, un kāds tiem abiem vispār ir sakars un jēga). Nu tātad, mums paliek pilnīgi neskarts otrs ceļš, kas varētu varbūt kaut kur vest – tātad – izzināt patiesību par pašu šo transformācijas procesu, kuram izlaužoties zinātniski cauri, mēs taču neieraudzītu neko citu, ka patiešām reālo ārējo pasauli, to, kas neesam mēs paši. Un gan paši šie mehānismi, gan arī tā pasaule, kuru mēs ieraudzītu, izurbjoties tiem cauri, tad varbūt arī atklātos kā tā īstā objektīvā, varbūt materiālā, varbūt garīgā, vai varbūt dievišķā pasaule. Lai nu kā, bet gan šie transformācijas mehānismi, gan arī to izpētes rezultāts mums atklātu šo jauno pasauli, kas pēc veselā saprāta loģikas varētu izrādīties patiešām visiem cilvēkiem kopēja, visiem vienādi uztverama, un tātad – pilnīgi visus cilvēkus vienojoša pasaule - “Mūsu īstā, patiesā pasaule.” Tur mēs varbūt patiešām skaidri un gaiši saprastu, kas mums darāms, lai pārvarētu patreizējo acīmredzami kļūmīgo stāvokli, kā virzīties uz zināšanām, kas nevis sašķeltu un sanaidotu cilvēkus, bet apvienotu kopīgā ceļā uz laimi un piepildījumu.

Laimīgā kārtā, kā jau sākuma daļā teicu, ne jau visi cilvēki ir iestiguši nupat aprakstītajās, šķietami nepārvaramās pretrunās un pesimismā. Lielākie cilvēces radošie prāti tai laikā, kamēr pārējais, nospiedošais sabiedrības vairums pakļāvās dogmatismam, mānīcībām un egoismam, ir cītīgi un godīgi darbojušies un strādājuši, un daudz ko izdarījuši jau mūsu vietā. Tā kā runa nav par to, ka mums būtu jāšāk apgūt un radīt godīgus zinātniskus un filozofiskus meklējumus no nulles līmeņa. Pirmām kārtām, es

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

šeit domāju konkrētus klasiskās zinātnes un filosofijas pamatprincipus, kā arī metodoloģiju pamatjautājumus. Un tālāk runa ir par uztveres neurofizioloģijas un filosofijas vispārīgajiem principiem. Un tad mēs piekļūstam pie iespējām iztirzāt un iedzīvoties jau konkrētos jautājumos – vispārīgi ņemot, es te gribu runāt par manis izveidoto dzīvā ideālisma koncepciju, kas milzīgā mērā balstās uz Dekarta, Bērklija, Kanta, Hjúma, Huserla un viņu sekotāju darbiem. Un tomēr, vienmēr jāpatur prātā, ka ikviens meklētājs no citiem var aizgūt tikai pašu metodisko karkasu, kurš ar dzīviem audiem jāpaudzē viņam pašam, ilgstošā, rūpīgā, bieži apnicīgā un pretrunīgā darbībā, kas vienīgā ir spējīga novest pie reāla gala rezultāta, kas, īsti sakot, ir instinktīva un stabila sajūta, ka esi patiešām dzīvē darījis tieši to, ko vajadzēja, un nu vari atļauties plūkt šī darba augļus, kas dažādiem cilvēkiem ārēji var izpausties pat ļoti atšķirīgā veidā.

DZĪVAIS IDEĀLISMS (neurofiziologa piezīmes)

Stāvokļa konstatācija. Sabiedrībā mūsu dienās pastāv plaši izplatītā sakāpināta interese par eksistenciāliem jautājumiem (“lielajiem dzīves jautājumiem”) norisinās uz nepiemērotas konceptuālas un ētiski – morālas bāzes (egoisms, paviršība, lielība, zināšanu šaurība), kas ir veicinājis sabiedrības sašķelšanos daudzās sīkās, savstarpēji nesaprotošās un neiecietīgās grupās. Sašķēlusies ir ne vien sabiedrība, bet arī atsevišķi indivīdi, to pasaules uzskats un nervu sistēma, ar visām no tā izrietošajām bēdīgajām sekām,

Kāpēc šāda situācija ir izveidojusies?

Galvenais radušās nelabvēlīgās situācijas iemesls ir egoisms – labāk mani uzskati, kaut arī pat pašam apšaubāmi, nevis patiesāki, bet cita; tāpat vēsturiski egoisms ir pārspējis divus citus iedzimtus instinktus – patiesības un zinātkāres instinktus. Šāds stāvoklis tad arī nav ļāvis cilvēcei izveidot vienu kopēju, vēsturiskā pieredzē izslīpētu, veselajā saprātā, ticībā un zināšanās un balstītu un noslīpētu eksistenciālu koncepciju, kas katrā laika sprīdī atrastos iespējami vistuvāk pilnībai, kas tad arī būtu tā pati cilvēku izsenis meklētā patiesība, un reizē arī ticība, un pat pielūgsmes objekts.

Kāpēc tas viss tik grūti?

Zinātniski tehniskais progress, caur ļoti liela daudzuma praktisku patiesību visai veiksmīgiem meklējumiem, ir veicinājis prāta kopējo attīstību, un tas tagad ir daudz gatavāks risināt eksistenciālus jautājumus, kā agrāk. Tomēr tas tā ir tikai disciplinētākajos, kritiskākajos un mērķtiecīgākajos cilvēkos. Tai pat laikā, šis pats zinātniski – tehniskais progress ir radījis arī milzīgu apjukumu lielākās cilvēku daļas prātos un smadzenēs. Cerībā šo stāvokli kompensēt sazēla psiho- palete, mūsdienīga ezotērika, okultisms un daudzas citas populāri zinātniskas un populāri ticīgas kustības. Pasaulē kopumā dominē virspusējības, nevēlēšanās pielikt daudz pūles, sajaukti ar dogmatismu, nihilismu, agnosticismu. Ļoti daudzi cilvēki atteicās no grūtiem, un meklēja vieglos ceļus, kas sola ātrus panākumus. Principā, to dod ticība, kas tad arī pamazām ieguva milzīgā pārsvaru pār zināšanām un saprātu. Tomēr, liela un visaptveroša ticība ir gūstama vismaz tikpat grūti kā patiesība. Tāpēc sazēla vieglās – sašķeltās ticības, neargumentētas un bieži īslaicīgas pseidotīcības. Un tāpēc šādu virspusēju ticību un patiesību mūsu dienās ir uzradies milzīgs daudzums – katra brošūra, katrs žurnāls, katra pārraide masu saziņas līdzekļos, katra reklāma piedāvā kā

patiesību vai kā ticības objektu aizvien ko jaunu un atkal jaunu – ko darīt, kā ģērbties, ko domāt, ko apskatīt, kā notievēt, kā uzbaroties, kā izārstēt to un to, kā gūt laimi ģimenes dzīvē, attiecībās, kā kontaktēties ar senču gariem, ar marsiešiem, un tā joprojām. Līdz ar to, patiesības, saskaņas, ticības, cerības un mīlestības meklējumu ceļš ir sasniedzis gluži ko pretēju iecerētajam - sabiedriskā ziņā ir kļuvuši par stresa, trauksmes, depresijas, frustrācijas un izmisuma iemeslu pašā cilvēkā, kā arī par nesaskaņu un naida iemeslu cilvēku starpā. Bieži tam par iemeslu ir akla uzticēšanās un ticība – tā šai aspektā ir bezcerīga un bezperspektīva. Smadzenes, sasniedzot kādu minimālas konkrētas ticības kritisko masu, iekapsulējās, un tālāk darbojās pēc neurofizioloģiskās dominantes principa, kad kritika atslēdzās, un katrs jauns notikums vai fakts darbojās tā, ka audzē esošo uzbudinājuma dominantes perēkli. To varētu salīdzināt ar sniega bumbas efektu. Vēl to varētu nosaukt vienkārši – par dogmatismu. Vēl varētu salīdzināt ar atkarību, jo šiem diviem procesiem ir ļoti daudz neurofizioloģiski līdzīgu mehānismu, un arī atbrīvoties no dogmatisma ir tikpat grūti, kā no pierašanas pie narkotikām.

Kur ir izeja principā?

Principā nekas uz labo pusi nevar mainīties tikmēr, kamēr netiks likvidēts cēlonis – egoisms. Un kas to var paveikt, kāds spēks? Nevienš spēks no ārienes ar varu to nevar izdarīt, jo tam visam pretī stājas egoisma sabiedrotais - spītība. Ir tikai viens ceļš – ir jāmodificē un pēc tam jāstiprina iedzimtās, bet apsūbējušās cilvēku zinātkāres un patiesības izzināšanas alkas, kas ir jāveic ļoti ciešā vienībā ar alkām kaut kad beidzot tomēr iemantot īstu un drošu ticību, cerību un mīlestību; vai vismaz atrast drošu un pārlicinošu tā ceļa sākumu, un izprast spēku pielikšanas virzienu, lai spētu pa šo meklējumu ceļu doties pareizā un perspektīvā virzienā.

Kāds ir šis ceļš detalizēti?

1) Zinātkāres un patiesības instinkti ir jāmodificē, ir kardināli jāmaina to pielikšanas punkts. Viennozīmīga, absolūta patiesība nepastāv tur, kur to var iespaidot kādi potenciāli nezināmi spēki, kas relatīvu patiesību noteikšanas laikā var atrasties snauda stāvoklī. Vienkārši sakot, sīkās lietās mēs varam cerēt atklāt tikai relatīvas patiesības. Tām ir milzīga praktiska nozīme, bet tās nespēj pilnībā apmierināt iekšēji atbrīvotu zinātkāres un patiesības instinktu. Aizvien ceļoties regulācijas skalā uz augšu, mēs nonākam pie apodiktiskiem, eksistenciāliem jautājumiem, kur principā var tikt apmierināti šie instinkti.

2) Tuvojoties galvenajiem jautājumiem, mēs neizbēgami saduramies ar ļoti negaidītu parādību. Izrādās, ka mūsu iekšējam skatam atklājās visai mīklains slānis, ko tikai pēc ilgāka laika izdodas identificēt kā visparastāko un ikdienišķāko neurofizioloģiju. Jau no augstskolas mācību grāmatām ir zināms, ka mēs pasauli uztveram ne jau caur ikdienā pazīstamajiem anatomiskiem sajūtu orgāniem – aci, ausi, degunu, bet gan caur sajūtu analizatoriem, kas papildus ietver vēl visu nervu sistēmu, ieskaitot augstākās galvas smadzeņu garozu un augstāko nervu darbību. Tā esam nonākuši pie galvenā principa jebšu paradoksa: apziņa par savu barību izmanto šo augstāko nervu struktūru pārstrādāto informāciju, radot priekšstatus, ko mēs maldīgi nosaucam par ārējo, jebšu materiālo pasauli. Un vēl, ir ļoti būtiski, ka tā ne tikai izmanto sajūtu orgānu sniegtos datus, bet arī ļoti lielu daudzumu pati savu datu, kas glabājas atmiņā. Un tas nav viss – augstākā nervu darbība, vai apziņa pievieno vēl iedzimtus jēdzienus, kuru

ār pasaulē vispār nav – kaut vai telpas un laika jēdzienus, un pat krāsas un smaržas jēdzienus tādā veidā, kādā ar tiem nodarbojas mūsu ikdienas apziņa.

3) Līdz ar to, apziņa automātiski, iedzimtā ceļā, saņem šo augstāko, visādi integrēto informāciju, un, tā kā tas ir kopš dzimšanas, un tā ir visiem, pun ie tā ir tik milzīgi pierasts, tad cilvēki to kopš senseniem laikiem to uztver un sauc vienkārši par “ārējo vai materiālo pasauli,” kaut gan patiesībā tā ir pamatā mūsu pašu “iekšējā pasaule” ar iespējamu “ārējās pasaules” piedevu kādās, mums nezināmās proporcijās.

4) Bet – tā kā mūsu zinātkāres un patiesības instinkts tik viegli nav apmānāms, tad mēs varam ar savu apziņu spiesties dziļāk paši savās neirofizioloģiskajās struktūrās, jo, godīgi sakot, mums cits ceļš nekad nav bijis un nav (patiesībā tā reāli arī notiek, visi cilvēki, sākot ar zīdaini un beidzot ar akadēmiķi un ģēniju, dara tā, un tikai tā; tas tālākais, kas veido mūsu ikdienā vispārpieņemtos priekšstatus par uztveri un apkārtējo, ārējo, pasauli, ir tikai un vienīgi cilvēku pieradums; līdz ar to priekšstats par patiesību šai ziņā ir rudimentārs, vai pareizāk, nekad nav ticis apzināts). Tas ir pirmais slānis, ar kuru simts procentos gadījumu sadurās jebkura, absolūti, simtprocentīgi jebkura cilvēka apziņa, ja tā sāk doties patiesības un savas zinātkāres apmierināšanas ceļojumā. Un te nu materiālā un ideālā barjera nepastāv, jo apziņa ir apziņa, un tās saturs vienkārši ir – manas (ideālās) neirofizioloģiskās struktūras. Es esmu pārvarējis filosofiskā, vai smadzeņu – apziņas duālisma problēmu. Un, līdz ar to, es varu vienlīdz labi lietot, un savstarpēji pārklāt un aizvietot filozofisku un neirofizioloģisku skatījumu.

5) Nu tā tad, mums paliek pilnīgi neskarts otrs ceļš, kas varētu varbūt kaut kur vest – tā tad – izzināt patiesību par pašu šo transformācijas procesu, kuram izlaužoties zinātniski cauri, mēs taču neieraudzītu neko citu, ka patiešām reālo ārējo pasauli, to, kas neesam mēs paši (jo ikdienā mēs egoistiski redzam tikai sevi – savu neirofizioloģisko struktūru radīto ainu, pie tam mūsu pašu egoistiski pārprastā veidā – kā ārējo pasauli, un tā jau arī izpaužas egoisms). Tas ir visu bēdu cēlonis. Te ir jārada izpratne un jāievieš sevī kārtība. Pirmkārt, mēs sajaucam starpslāni ar ārējo pasauli. Otrkārt, mēs sajaucam sevi ar to, kas neesam mēs. Ja mēs te iegūtu skaidrību, it kā izurbtos cauri šim starpslānim, tad mēs iepazītu šīs un arī citas lietas pareizā gaismā. Un tad, gan paši šie mehānismi, gan arī tā pasaule, kuru mēs ieraudzītu, izurbjoties šiem neirofizioloģiskajiem starpslāņiem cauri, tad varbūt arī atklātos kā tā īstā objektīvā, varbūt materiālā, varbūt garīgā, vai varbūt dievišķā pasaule.

Tā kā šī vieta ir principiāli ārkārtīgi svarīga, tad atkārtosim to vēlreiz, mazliet citiem vārdiem. Lai pārvarētu savu egoismu, lai tas pats sevi pārvarētu, ir jāierauga sevi un pasauli patiesā veidolā, patiesā gaismā. Lai to izdarītu, ir jārokās cauri šim savam neirofizioloģiski – filosofiskajam slānim, kamēr ieraudzīsim īsto ār pasauli (Kanta lietu sevī) – to, kas atrodas ārpus mūsu egoisma, un spēsim ar to nodibināt kontaktus – nu gluži kā ar tādiem citplanētiešiem.

Lai nu kā, bet gan šie transformācijas mehānismi, gan arī to izpētes rezultāts mums atklātu šo jauno pasauli, kas pēc veselā saprāta loģikas varētu izrādīties patiešām visiem cilvēkiem kopēja, visiem vienādi uztverama, un tā tad – pilnīgi visus cilvēkus vienojoša pasaule – “Mūsu īstā, patiesā pasaule.” Tur mēs varbūt patiešām skaidri un gaiši saprastu, kas mums darāms, lai pārvarētu patreizējo acīmredzami kļūmīgo stāvokli, kā virzīties uz zināšanām, kas nevis sašķeltu un sanaidotu cilvēkus, bet apvienotu

kopīgā ceļā uz laimi un piepildījumu. Laimīgā kārtā, kā jau sākuma daļā teicu, ne jau visi cilvēki ir iestiguši nupat aprakstītājās, šķietami nepārvaramās pretrunās un pesimismā. Lielākie cilvēces radošie prāti tai laikā, kamēr pārējais, nospiedošais sabiedrības vairums pakļāvās dogmatismam, mānīcībām un egoismam, ir cītīgi un godīgi darbojušies un strādājuši, un daudz ko izdarījuši jau mūsu vietā. Tā kā runa nav par to, ka mums būtu jāšāk apgūt un radīt godīgus zinātniskus un filozofiskus meklējumus no nulles līmeņa.

Pirmām kārtām, es šeit domāju konkrētus klasiskās zinātnes un filosofijas pamatprincipus, kā arī metodoloģiju pamatjautājumus. Un tālāk runa ir par uztveres neurofizioloģijas un filosofijas vispārīgajiem principiem. Un tad mēs piekļūstam pie iespējām iztirzāt un iedzīvoties jau konkrētos jautājumos – vispārīgi ņemot es te gribu runāt par manis izveidoto dzīvā ideālisma koncepciju, kas milzīgā mērā balstās uz Dekarta, Bērklija, Kanta, Hjūma, Huserla un viņu sekotāju darbiem.

6) Šie ir manas konceptuālās tēzes pamatprincipi:

a) Garīgums un patiesība ir identiskas lietas (Visaugstākais ir Patiesība pēc vispārpieņemta apzīmējuma), tātad arī patiesības instinkts un garīguma instinkts ir viens un tas pats, uz zinātkāres instinkts ir mudinātājs šīs patiesības sasniegšanai. Viss, pilnīgi viss ārpus sevis, šis garīgais (garīgais ir tas, kas cauri mūsu neurofizioloģiskajām struktūrām rada “mūsu pasaules” ainu; tātad – garīga darbība ir jebkura apzināta sadarbība ar reālo ārpasauli, kas ir arī mūsu pasaules robežās), tiek visu laiku asimilēts, un ik pa laikam mēs varam iemācīties no tā atslēgties, lai ieraudzītu pāri palikušo, kas esmu vienkārši augošais *es pats* (sevis sajūtu labi apgūt, vērojot citu būtni, vislabāk dzīvnieku vai cilvēku, un ļoti iedziļinoties aptverot to, ka kaut kas ļoti svarīgs tev neļauj viņā īsti iejusties – viņu saprast un izjust; un tas ir ļoti atšķirīgi no tā, kā tev ir ar sevi pašu – šī starpība tad arī ir tas, kas tu patiešām esi). Tātad, ja ir asimilācija, tad ir dzīvība, un arī dzīvība un garīgais ir viens un tas pats. Vienkārši dzīvība kļūst par to, ko saucam par garīgu, ja tā kļūst apzināta. Garīgais ir cenšanās salāgoties ar to, kas ir ārpus manis, pareizi to saprast un izjust. Tātad, jebkura patiesība ir garīga lieta, patiesības meklējumi – vienīgais garīgais ceļš, garīguma praktiskā izpausme. Egoisms nav patiesība, jo ir nepilnība, garīgums ir patiesība - jo es vairāk uzzinu par ārpasauli (“dabu”, “*ne es*”, likteni), jo es kļūstu patiešams, līdz ar to arī garīgāks.

b) Garīguma ļoti liels ienaidnieks ir paviršība; un paviršības iemesls pamatā atkal ir egoisms – es visu zinu, vienalga, lai ko tu tur arī nerunātu vai nerakstītu, vienalga es taču palikšu pie savām domām un uzskatiem. Tas ir dogmatisma princips, kam ir liela neurofizioloģiska līdzība ar atkarību sindromu.

c) Lai varētu veiksmīgi augt garīgā, jebšu patiesības virzienā, ir jāiemācās skaidri izšķirt divas lietas: sevi un ārpasauli. Primāri to izdara ar apzinātām *redukcijām* un *epohē*, vēlāk tas kļūst veicams automātiski, pēc vienkāršas gribas pavēles. Tad ar speciāli apgūtu zināšanu, un speciāli uztrenēta prāta palīdzību šo lietu var pārvaldīt izcili filigrāni. Apodiktiskas patiesības meklējamas tikai te: sevis un apkārtējās pasaules jēgas un savstarpējās mijiedarbības pamatprincipu identifikācijā un praktiskā izdzīvošanā. Te slēpjas visas garīguma, un līdz ar to arī patiesības saknes. Pārējie notikumi un mūsu reakcijas uz tiem, kas ik mirkli mainīgi norisinās mūsu ikdienas dzīvē, ir praktiskā pasaule, bet aplūkojot un sadarbojoties ar tiem caur jauno uztveres modeli un koncepciju, tie visi iekļūst garīguma un patiesības

kategoriā. Tā kā, atšķirībā no vispārpieņemtās pieejas, šī dzīve risinās vienotā uztveres vidē, tad kļūst iespējams izprast un izdzīvot dažādas šo ierasti duālistisko pasaulu mūsu apzinātās gribas ietekmētu mijiedarbību monistiskās pasaules ietvaros. Tas ļauj patiesībai, un līdz ar to garīgumam, izpausties neierobežoti.

d) Vienmēr kaut kas ir. Vienmēr mums kaut kas ir, tātad, vienmēr ir kontakts ar Absolūtu, vajag tikai to apzināties. Nekad nav bijis tā, ka nekā nav. Nekad nav bijis tā, ka nekādi neiet. Vienmēr kaut kas ir un kaut kā iet. Cilvēks vienmēr ir pie apziņas, un, līdz ar to, vienmēr kaut kas ir un kaut kā iet. Šad un tad viņš iedomājās, ka kaut kad nav bijis pie apziņas, vai kaut kad nebūs - ir bijis aizmidzis, iesnauadies vai nomiris, vai atkal tāds kaut kad būs. Tā ir šī brīža doma, bet nekādi nav realitāte. Neviens nekad nav piedzīvojis tādu realitāti, ka viņam nav apziņas, vai ka viņš ir miris. Ik mirkli pastāv šis vienmēr klātesošais apziņā slīdošais kino. Kopumā tas ir Dekarta *cogito, ergo sum*.

e) Bez *ego sum* ir vēl kaut kas – Fihtes piedāvātais pretmets – tas, par ko mēs jau iepriekš runājām.

f) Kā sakārtot šo divu “vienmēr esošo” jēdzienu pamatus? Vienmēr jau kaut kas ir - bet tas ir milzīgs sajaukums. Tur ir visi tavi un apkārtējo uzskati, fakti un maldi utt. Tas ir nesakārtots apvalks. Kā ar to tikt galā. Nāk darbā metodika - *epohē* - ir jāiet dziļāk savā kodolā, lielāko daļu apvalka "ieliekot iekavās". Kur tev būs kritēriji, liekot atpakaļ? Kad tas notiks – tad arī būs pavisam cita runa, tad arī būs pašam skaidrs. Lieta tāda, ka pati šīs buferzonas darbības principu ieraudzīšana būs tik liela lieta, ka aizņems gandrīz visu apziņu. Un viss iepriekšējais lielā mērā tiks skaidrs, kas un kā - kas ir patiesības, kas ir dogmas utt. Un tad centīsies galvenokārt uzņemt tīras, dabiskas likumsakarības, un nevis sadomātas un uzspiestas dogmas. Uztveres nozīmē tas izsaka to, ka uztvere viennozīmīgi ir šo pirmo divu pamatjēdzienu jebšu pamatelementu kopdarbības rezultāts. Pirmā Es saskarsme ar savu pretmetu (apkārtējo pasauli, manu likteni) notiek uz robežvirsmas, kas ir paši uztveres pamatlūkumi (pamatā neurofizioloģiski). Viss pārējais, kas parādās uztverē, ir tikai šīs pirmās daļas padziļināts izskaidrojums. Nekas netiek uztverts tieši. Pilnīgi viss uztvertais iziet caur buferzonu - kur ir maisījums no Es un Ne Es īpašībām. Tātad Es ārējais slānis, apvalks, vienmēr sastāv no maisījuma starp Es un Ne Es. Tā ir augšanas zona, kā kokam. Tur nobriest jaunā Es veidols. Ikdienas dzīves apstākļos cilvēkam šajā vietā jau no dzimšanas ir filtrs vai ekrāns - uztveres iestādījums uz reģistru: “mūsu pasaule” (materiālā pasaule, ārējā pasaule). Un jau ļoti agri bērna attīstībā šis iedzimtais iestādījums nostiprinās ar apkārtējās pasaules pieradumiem, principiem, uzskatiem, tradīcijām, ticībām. Tā izveidojas filtru sistēma, ar kādu cilvēks ieiet dzīvē. Tas traucē cilvēkam iepazīt patiesību, it kā paslēpj to no viņa. Bet cilvēkā ir ielikts instinkts – ziņkārības un patiesības instinkts, kas ir dzinulis šo dabas uzstādīto mīklu atrisināt, tātad paveikt dabas kopš dzimšanas doto uzdevumu. Patiesības meklējumiem (garīgajai darbībai) - visai pamata pašattīstības darbībai, ir pirmām kārtām jānotiek šeit - ir jāsaved kārtībā darba rīki, lai vispār ko darītu. Ja skatās uz pasauli ar rozā vai melnām brillēm, tad tādu to arī redz. Ir tad bezcerīgi baltināt pasauli, labāk nomainīt brilles, vai, ja tas nav iespējams, tad mēģināt izprast šo brillu darbības principus un iespaidu uz manu dzīvi. Patiesībā ir tā izdarīts, ka cilvēks, ieliekot viņu dzīvē, tiek apzināti maldināts par eksistenciāliem pamatprincipiem. Kopumā tas ir mehānisms, kas audzē brīvo gribu. Tāda nu reiz ir bijusi pasaules kārtības griba, un mums ir prieks to izprast, jo acīmredzot tieši tāpēc jau arī ir šīs neskaidrības radītas, lai

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

mēs katrs sevī, vai visi kolektīvi, tās noskaidrotu. Tad triumfē zinātkāres un patiesības instinkti un refleksi, cilvēks jūtas labi, ir mierīgs savā ceļā un darbos, kā arī papildus iegūst arī veselību un daudzus tīri miesiskus labumus. Un tomēr, vienmēr jāpatur prātā, ka ikviens meklētājs no citiem var aizgūt tikai pašu metodisko karkasu, kurš ar dzīviem audiem jāapaudzē viņam pašam, ilgstošā, rūpīgā, bieži apnicīgā un pretrunīgā darbībā, kas vienīgā ir spējīga novest pie reāla gala rezultāta, kas īsti sakot ir instinktīva un stabila sajūta, ka esi patiešām dzīvē darījis tieši to, ko vajadzēja, un nu vari atļauties plūkt šī darba augļus, kas dažādiem cilvēkiem ārēji var izpausties pat ļoti atšķirīgā veidā.

SAŠĶELTĪBA, VIENOTĪBA UN ĢENERĀLPATIESĪBA, to saistība ar NEIROFIZIOLOGIJU

Visbriesmīgākais, kas tagad notiek – mentāli vai garīgi centieni labākā gadījumā apvieno cilvēkus nelielās grupiņās, bet lielā mērogā skatot - sašķeļ un sanaido cilvēkus un mazās grupiņas savā starpā. Milzīgā mērā sazeļ egoisms, un sarūk līdzjūtība, līdzcietība, vēlme saprasties, iedziļināties citam cita uzskatos. Pamata tēze: kas nav ar mani, tas ir pret mani. Tas ir tādēļ, ka cilvēce nemeklē vispārīgas, pie tam kaut kādā veidā nodrošināmas (pierādāmas) patiesības, bet samierinās ar sīkām vai lielākām dogmām, tās paceļot patiesību līmenī. Šajā sašķeltajā pasaulē cieš ne vien kāda abstrakta pasaule, bet arī praktiski katrs tās iemītnieks, katra konkrēta personība.

Manuprāt, vienīgā izeja no šīs krīzes situācijas ir darboties ļoti drošu un vispārīgi pierādāmu, kā arī veselajam saprātam atbilstošu ģenerālpatiesību ietvaros. Šīm patiesībām jābūt tādām, lai pilnīgi visi spētu tām noticēt, un reāli to arī darītu, tikai nevis ar aklu ticību, bet tādu ticību, kas pilnībā balstītos faktos, dabā un veselajā saprātā. Es te runāju par filosofijas pamatjautājumiem, kurus vajag attīstīt radoši, nepieļaujot nekādas dogmatisma ietekmes. Nav jau vaina, ka ir ļoti daudz dažādu apakšpatiesību un ticību, tikai vaina ir tad, ja tās tiek pasludinātas par ģenerālpatiesībām, un vēl ļaunāk – tiek aktīvi uzspiestas citiem kā šādas ģenerālpatiesības.

Mums jau nevajag daudz, bet mums ir obligāti vajadzīga vismaz viena ģenerālpatiesība, kas būtu tik dziļa, ka spētu aptvert visas apakšpatiesības. Un šo vienu vajag visiem lēni un pacietīgi izlolot, un nevis dogmātiski izcīnīt. Ja kāds nevar iztikt pagaidām bez šiem cīņiem un uzvarām, lai darbojas kādā šaurākā lokā, nevis ģenerāli. Ģenerālpatiesībai jābūt visu kopīgi izlolotai, vai vismaz visiem principā pieņemamai, gan ar prātu, gan ar ticību. Un tai nedrīkst būt autors, tai jābūt bez autora, tā arī pasludinātai – visu cilvēku vienojošais spēks. Jo vajag vismaz vienu absolūti vienojošu spēku – kas der pilnīgi visiem cilvēkiem. Un nevajag jau nemaz tik drīz to sasniegt, bet, ja cilvēki būs uz šī ceļa, tad jau tas būs ilgu laiku pilnīgi pietiekoši, jo tieši šī tieksme pēc šādas patiesības nepieciešamības, centieni pēc vislabākās sirdsapziņas darboties tās labā – tā jau uz šo laiku arī būs pati šī hipotētiskā (loģiski noticamā) Ģenerālpatiesība, kuru ar laiku nomainīs jau šī darba rezultāts – reālā (uz pierādījumiem balstītā) Ģenerālpatiesība. Katrā ziņā, uzreiz vajag kaut vismazāko aizmetnīti, kas darbotos ar vienu vienīgu nosacījumu – vienotu cilvēkus, un ir ļoti grūti iedomāties, ka tas varētu pēc savas dabas balstīties uz ko

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

ciņu, kā patiesību. Jo patiesības reflekss cilvēkā ir iedzimts, un katrā cilvēkā dažādās pakāpēs un veidos atrisās katrā viņa dzīves posmā. Agrāk nebija tādas komunikācijas – bija kādā zemē vai vietā sava ikdiena, valdnieki, sabiedriskā kārtība, reliģija, un tas ir viss. Visi dzīvoja tādu dzīvi, kādai bija piedzimuši. Eiropā līdz pat Šopenhauera laikam nezināja par austrumu reliģijām. Grāmatas iespieda kopš 15 gadsimta, bet to nebija daudz. Eiropā attīstību kavēja inkvizīcija. Austrumi dzīvoja savu dzīvi. Kaut kur tika radīta Zoar grāmata. Ap 500 gadu p.m.ē., daudz kas notika, un turpmākajos 1000 gados turpinājās. Bet Eiropā par to neviens neko nezināja. Te bija kristietība, nekādas zinātnes nebija, cilvēki dzīvoja vienkārši un primitīvi.

Attīstība Eiropā sākās līdz ar Bēkonu un Dekartu. Trīs gadsimtus viss notika ļoti stipri un asi, radās daudzas domas un daudzi strīdi. Tad nāca zinātniski tehniskais progress. Un tad nu ir mūsu laiks. Smadzenes un apziņa noteikti nav tikušas līdz pasaules gaitai. Un tad nāca visa psiho- palete, ezotērika, okultisms, visas pasaules reliģiju tūkstoši paveidu. Zinātne un filosofija neguva plašu atzīšanu dažādu problēmu risināšanā. Ticība noteikti iet milzīgā pārsvarā pār zināšanām. Bet, tā kā ticības objektu ir miljons, tad ir noticis tā, ka ticība sabiedriskā ziņā ir kļuvusi par nesaskaņu un naida iemeslu cilvēku starpā. Zinātne un filozofija meklē patiesību, un tā principā ir viena, vai vismaz nedaudzas. Tāpēc arī tieši zinātne un filozofija varētu radīt tuvību un saprašanos cilvēku starpā, vismaz tāda tendence varētu iezīmēties, un cerība kaut ko šai jomā sasniegt nākotnē. Bet akla ticība ir šai ziņā pilnīgi bezcerīga un bezperspektīva. Smadzenes, sasniedzot kādu minimālas konkrētas ticības kritisko masu, iekapsulējās, un tālāk darbojās pēc Uhtomska dominantes principa, kad kritika ir nost, un katrs kairinātājs darbojās tā, un tikai tā, ka audzē esošo dominantes perēkli. To varētu salīdzināt ar sniega bumbas efektu. Vēl to varētu nosaukt vienkārši – par dogmatismu. Vēl varētu salīdzināt ar atkarību, jo ir ļoti daudz neirofizioloģiski līdzīgu mehānismu, un arī atbrīvoties no dogmatisma ir tikpat grūti, kā no pierašanas pie narkotikām. Secinājums ir tāds, ka sabiedrība ir slima ar nupat manis aprakstīto slimību – sevišķu mentālās atkarības paveidu – dogmatismu, viegticību, māņticību. Un vienīgās zāles ir šos dogmatiskos perēkļus, kas ir dažādi pēc sava satura, bet pilnīgi identiski pēc savas neirofizioloģiskās būtības, aizstāt ar visas smadzenes mēreni un difūzi pārklājošu uzbudinājuma fonu, kas nav pretrunā ar galvenajiem veselā saprāta principiem, un tomēr pieļauj un veicina ļoti plašu attīstīšanās iespēju. Tā tiktu apmierināti galvenie iedzimtie, bet paslēptie un pagrīdē nospiestie refleksi – patiesības, ziņkāres, ziedošanās un ticības (apzinātas). Tas ir šobrīd vienīgais iespējams, un reizē arī nepieciešamais ceļš uz sabiedrības kopumā, un arī uz ikviena atsevišķa indivīda izklūšanu no esošā krīzes stāvokļa.

Par patiesību – kāds noteikti teiks, ka tādas nemaz nav. Neapgāžamas, acīmredzamas, apodiktiskas, eksistenciālas patiesības noteikti pastāv, un tās ir praksē pārbaudāmas, pilnīgi zinātniskas, un tās meklējamas klasiskajā filosofijā, savienotā ar veselo saprātu. Un, ja kāds teiks, ka tur ir 2 virzieni, kas līdz pat mūsu dienām nav sapratušies, lai pat tā būtu, tad to ir 2, bet ne simtiem un tūkstošiem. Un es gan esmu drošs, ka šo divu starpā nav patiesu pretrunu, runa iet vienkārši par iedziļināšanās pakāpi. Pretruna ir tikai tad, ja negrib patiesi, labvēlīgi iedziļināties. Esmu drošs, ka šeit aizķeršanās nav. Sadzīvīskā līmenī patiesību tiešām ir miljoniem, katram sava, bet tās ir sīkas, katra individualitātes izpausmes. Bet tāpēc jau vajag nevis te rakņāties, un ne katrā individuālā sīkā metodikā, bet tieši šajās globālajās patiesībās, vai pat

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

vienā patiesībā, jo tā patiešām ir vienīgā, kas varētu vienot cilvēkus. Ja pasaulē būtu viena dogma, kurai noticētu visi cilvēki, tad tā vairs nebūtu dogma, bet patiesība. Tāpēc jau tā ir patiesība, ka visi to var redzēt vienādi. Un skaidrs ir tas, ka šādām, visiem vienādi pieņemamām patiesībām ir jābalstās dziļi pašā cilvēkā un dabā, tas ir tajā, ko šis cilvēks uztver kā ne-sevi, kā ārpus sevis esošu. Un es domāju, ka iesākumam varētu likt šito: veselais saprāts pilnīgi bez domāšanas saņem vienu pasaules slāni – to vispierastāko ikdienas pasauli. Ļoti maz, minimāli, lai nepārkarstu smadzenes, pakāpeniski palielinām jaudu veselajam saprātam, un tad pats acīmredzamākais uzreiz būs tas, ka ieraudzīsim, ka patiesībā mēs uztveram paši savu dažādu analizatoru sniegto pasaules ainu, un tad mēs izprotam, ka no receptoriem līdz analizatoru augstākajiem līmeņiem pa vidu ir milzīga neirofizioloģija, ar pavadošo filosofiju, un ka tikai tās pašā apakšā ir “reālā pasaule,” līdz kurai mūsu apziņa nemaz nenolaižas, vai tik dziļi ne iedziļinās, ne ir spējīga iedziļināties. Apziņa utilizē mūsu pašu nervu sistēmas saražotu galaproduktu, kuru tā galīgi nesaprotamu iemeslu pēc ietiepīgi dēvē par jēlmateriālu - objektīvo, materiālo pasauli. Tātad, kas tad mūs interesē – vai nu dzīve, kas norisinās mūsu apziņā, vai arī jēlmateriāls, kas to radījis, un mehānismi, kā tā ir tapusi. Ikdienā mēs utilizējam šo gala produktu – dzīvi, bet saucam to par “ārējo, objektīvo, materiālo pasauli.” Nu labi, un redzam, ka tūkstošiem gadu gaitā neesam ne pie kādas jēgas ar to visu tikuši. Noteikti jau nu ir tas, ka cilvēkus jau nekādā ziņā uz šī pamata neesam spējuši apvienot, vai, pareizāk, sevi optimāli apvienot ar citiem cilvēkiem. Neveiksmes iemesls ir vēl tāds, ka mēs dzīvojam jauktās patiesībās, kur daļa ir patiešām patiesība, bet daļa – mūsu “pievienotā vērtība,” kas laikiem gan lielāko tiesu ir ar negatīvu zīmi. Ko darīt? *Rakties līdz reālajai ār pasaulei*, kas pēc definīcijas ir īstā patiesība. Un šī patiesība parādās ne tikai caur sajūtu analizatoriem, bet arī kā idejas, likumsakarības, u.t.t. Ja mēs pagaidām neprotam to darīt, rāpjosies pa neirofizioloģisko ķēdīti atpakaļ uz pirmavotu, tad pagaidām izmantojam to, ko protam un varam - filosofiju (Dekarts, Bērklijs, Huseerls, Kants u.c.). Bet principā jāizmanto arī neirofizioloģija. Nu tātad, mums paliek pilnīgi neskarts šis otrs ceļš, kas varētu varbūt kaut kur vest – tātad – izzināt patiesību par pašu šo transformācijaļo procesu, kuram izlauzoties zinātniski cauri mēs taču neieraudzītu neko citu, ka patiešām reālo ārējo pasauli, to, kas neesam mēs paši. Un gan paši šie mehānismi, gan arī tā pasaule, kuru mēs ieraudzītu, izurbjosies tiem cauri, tad varbūt arī atklātos kā tā īstā objektīvā, varbūt materiālā, varbūt garīgā pasaule (Kanta lieta sevī). Lai nu kā, bet gan šie transformācijas mehānismi, gan arī to izpētes rezultāts mums atklātu šo jauno pasauli, kas pēc veselā saprāta varētu izrādīties patiešām visiem cilvēkiem kopēja, visiem vienādi uztverama, un tātad – pilnīgi visus cilvēkus vienojoša pasaule - “Mūsu īstā, patiesā pasaule.” Netracināt cilvēkus. Jo mēs nedrīkstam sākt revidēt visādas metodes un pieņemumus, kam tic tie vai citi cilvēki. Nedrīkst tracināt cilvēkus, jo tā jau mūsdienās tos var satracināt katrs sīkums, kas aizskar viņa personu, kur nu vēl tas, ja ķeras klāt viņu svētumiem, lai arī priekš mums tie būtu visbanālākās māņticības un dogmas. Tā vietā ir pilnīgi tukšā vietā jābūvē ar visiem kopīgiem spēkiem viena apodiktiski acīmredzama patiesība. Un tad, virzoties tai uz priekšu dzīvē, tā vienkārši visiem atklāsies un parādīsies kā izdevīgāka, vērtīgāka un praktiskus augļus nesoša.

DZĪVAIS (PRAKTISKAIS) IDEĀLISMS – tiem, kas meklē risinājumu savām vainām un sadzīves problēmām

Pašā sākumā pateikšu to absolūto atšķirību, kas raksturo dzīvo ideālismu situācijās, kad jūsu interesi par šo metodi ir radījusi nevis tieksme pēc patiesības, ziņkārība, grūti definējama iekšēja nepieciešamība, pat zināma spītība, un vēlme izpausties, - nē, kad jūs pie tās ir novedusi vienkārši cerība ar vēl kādu jaunu un nedzirdētu metodi atbrīvoties no kādām savām sensenām tūri miesīgām kaitēm, materiālām neveiksmēm vai sadzīviskām problēmām. Atšķirība ir tāda, ka metode neparedz pilnīgi nekādu rakāšanos jūsu problēmās, ne jums pašam, ne kādam citam to nebūs darīt nekādā gadījumā un nekādā veidā. Kādēļ tā? Pastāv augstāka un zemāka ticība, ticība kārtojās pa hierarhisko vertikāli, gluži tāpat kā jebkurš neirofizioloģisks regulācijas process, un gluži tāpat arī šajā gadījumā ir situācijas, un tās rodas ik uz soļa. Kad šajā vertikālē var rasties pretrunas, kas kavē gūt pozitīvu rezultātu, un pastiprināta uzmanības piesaistīšana problēmām ir viena no tādām. Ir svarīgi saprast, ka regulācijas process ir ļoti komplicēts, apgādāts ar daudziem nodrošinājumiem un atgriezeniskām saitēm, pasargāts no nejaušām ietekmēm (tehnoloģiskās iekārtās šādu aizsardzību sauc par “foolproof” (drošību pret muļķiem)). Tik smalkā sistēmā, kā fizioloģisko funkciju regulācija, šāda drošība ir sevišķi aktuāla, jo neprasmīga iejaukšanās te var nodarīt lielu ļaunumu. Tāpēc, ja cilvēks nav patiešām zinošs speciālists, tad labāk, ja vien sakāpinātā pašapziņa, kas var pat robežoties ar lieluma māniju, to pieļauj, ir nejaukties. Medicīnā tas ir formulēts īsi un skaidri – Noli nocere! (nekaitē!). Piemēra pēc – vai jūs ziniet, kāpēc nedrīkst bez vajadzības lietot virsnieru dziedzera hormonu preparātus, tādus kā hidrokortizonu? Tāpēc, ka tas bremzē šī vai līdzīga ķīmiska savienojumu ražošanu pašā organismā, kas var novest pie to ražojošā dziedzera atrofijas. Tādu piemēru ir bez gala. Tās ir vispārzināmas patiesības. Bet tas, ko es te gribu pateikt no jauna, ir tas, ka šī bīstamība attiecās ne tikai uz medicīniska vai dziednieciska rakstura iedarbībām, bet arī uz iedarbībām, kas pilnībā darbojas uz ticības (rupja līdzība – placebo efekts) pamata. Jebkura reāla pozitīva iedarbība zemā līmenī vienmēr nes līdzīgu efektu – augstāk stāvošo regulācijas līmeņu kūtumu. Ir skaidri jāsaprot, ka pastāv ļoti daudzas situācijas, kad šādas iedarbības ir obligātas, tās bieži glābj dzīvību, un tad tās ir jādara bez šaubīšanās. Tikai jādara cilvēkam, kurš saprot situāciju, un ir gatavs uzņemties morālu atbildību par savu rīcību; un bēdas, ja tā nav. Nepietiekoši argumentēta ticība vai uzticēšanās atsevišķām personām vai metodēm var radīt lielas problēmas. Jo augstāk mēs pakāpjamiem pa regulācijas hierarhijas vertikāli, jo lielāki apgabali zemāk par iedarbības pielikšanas vietu netiek traucēti, un cerētā iedarbība, līdz tiem, un, līdz ar to, līdz šim regulācijas līmenim pakļautajiem orgāniem un sistēmām nonāk dabīgā veidā. Un, ja mēs pakāpjamiem visaugstākajos cilvēkam pieejamajos regulācijas līmeņos, tad mēs patiešām esam nonākuši cilvēkam paredzētajā dzīves un darbības sfērā. Līdz ar to, uz leju aizplūst regulējošie impulsi, kas ir pareizi pēc būtības, bet kuriem konkrēto veidolu piešķir zemākās sistēmas, un, līdz ar to, šie signāli ir droši un dabīgi. Tieši tāpēc no neirofizioloģiskās regulācijas viedokļa ir tik svarīgi likt zemākos regulācijas līmeņus mierā, neregulēt un nemainīt tos pēc sava prāta, tā viņiem ir grūti un tiek galīgi “sajaukta galva.” Nu tas ir tā, ka labs priekšnieks ir tāds, kas dod pareizus stratēģiskus norādījumus, un tieši nejaucas katras apakšstruktūras, vai pat katra strādnieka ikdienas darbā. Tāpēc jau miegs dziedē, ka dod zemākajām struktūrām reālu iespēju visu sakārtot pēc savas zināšanas. Tātad – netraucēt zemākos

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

līmeņos, ne ar domu, ne ar kādiem ķīmiskiem vai fiziskiem līdzekļiem, ja tiešām pilnīgi skaidri neapzinies, ko tu dari, kādēļ tu dari, un pie kādām, biežāk nelabvēlīgām sekām tas var novest (kad tas ir tiešām vajadzīgs, tad uzticot šo darbu speciālistiem, kas to prot, un veselības jautājumos tie noteikti ir vienīgi profesionāli mediķi), bet maksimāli harmonizēt visaugstāko līmeni, kas ir īstais cilvēkam (viņa domai) atbilstošais ietekmes līmenis. Nu un par to harmonizēšanu būs tālākais stāsts, un daudzi stāsti, jo arī te pastāv tāda lieta, ka, ja tu nezini, ko tu dari, un kāpēc, tad tiešām gan labāk nedarīt. Kaut gan, ja tev ir izdevies nokļūt te, – te nu tu esi palicis viens pats lēmējs (jo arī visas psiholoģijas un psihoterapijas ir palikušas apakšā, kā vai nu mierā liekamais, vai, ja tiešām ir tāda vajadzība, kā profesionāliem speciālistiem uzticamais līmenis), tad tev vairāk nav kur griezties pie profesionāļiem, kas tev ko palīdzēs vai izdarīs tavā vietā, nu tu esi aci pret aci pats ar sevi. Vēl tikai par reliģiskās ticības vietu šai sistēmā. Reliģiskā ticība, bez šaubām, ieņem ļoti augstu līmeni. Tomēr, tā arī ir profesionālu speciālistu lieta, apmēram tāpat kā psihologu. Tāpēc es domāju, ka arī šeit, ja esi nolēmis saņemt palīdzību no malas, tad tāpat ka citās jomās, ir jāgriežas pie šai jomā profesionāliem speciālistiem, un pašam uz savu galvu, vai kāda nespēcīsta padomu vadītā, labāk nedarboties. Jo arī šai jomā darbojas tie paši visi iepriekš minētie atgriezeniskās saites principi, ar iespējamām blakus parādībām. Skaties, ka ar savu izvēli nenodari sev ļaunumu vairāk ka labumu. Vēl viens ar reliģiju saistīts risks ir paģiras, kas var rasties, ja neizdodas izveidot ticību bez domāšanas, un nelaimīgā kārtā tiek saglabāta sevī kāda prāta daļa. Jo, ja tu sāc domāt, tad var izrādīties, ka pagalam visi sasniegumi.

Jaunajai sistēmai – dzīvīgam ideālismam nav un nevar būt paģiru, jo tā nav pretrunā ar veselo saprātu, domāšanu un faktiem, un galvenais – ar acīmredzamību. Tai pat laikā, tā nav pretrunā ar ticību. Tāpēc tā ir droša. Un, atšķirībā no reliģiskās ticības, kur cilvēks īsti nezina, kā to īsti iegūt, šeit ir ļoti precīzi zināms viss, kas jādara, un kā jārikojas. Skaidrs, ka tas ir ļoti neparasti – cerēt uzlabot kādu kaiti, vai atrisināt kādas dzīves problēmas, par tām nemaz nerunājot. Tas ir pilnīgi dabīgi. Un tāpēc var uz jauno sistēmu pāriet pakāpeniski – pārrunāt par problēmām, pat mazliet apspriest tās no fizioloģiskā un psiholoģiskā skatu punkta, izprast, kāpēc šīs problēmas ir radušās. Tomēr vajag kaut pa mirkli, aizvien garākam un garākam pāriet pie principiāli jaunās pieejas. Jāsaprot, ka problēmas nepaliek ne par matu labākas, ja meklē kaut kādas mistiskas risinājuma iespējas (māņticība) – jo neviens taču neizslēgs, ka vajag darboties cik tik proti un spēj, lai problēmu risinātu – nu jā, es jau teicu, ka tad to ir jāuztic speciālistam. Pats, bez šaubām, var, un pašam vajag ķepuroties, cik tik ir pa spēkam. Bet – tas praktiskais ideālisms ar savu ticībā balstīto spēku – tas taču mierīgi var iet paralēli (*ore et labore!*). Un viņš sāks darboties tieši tad, kad liktenis atradīs par vajadzīgu sākt tā iespaidot konkrēto cilvēku. Bet cerība – te ir lielas iespējas cerībai, jo tā atkal balstās stiprā veselajā saprātā. Pamatā te ir vecā sistēma par divkāršo iedarbību un slēpšanos, ko es te uzskatu par labāku neapraktīt. To prātīgāk ir paskaidrot katram cilvēkam individuāli, jo tā ir pārāk specifiska un darbojas ļoti individuāli, tāpēc nav izskaidrojama vispārīgos terminos.

TĀTAD, KO TAS NOZĪMĒ – BŪT IDEĀLISTAM?

Ir konstatēts teorētiskos meklējumos un daudzpusīgā praksē, ka, startējot no materiālisma platformas, centieni pēc vispārējām un pamata patiesībām, mēģinājumi risināt lielos dzīves jautājumus ir

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

nesekmīgi, un, iedziļinoties šais lietās, kļūst saprotams, ka te ir strupceļš principā. Tā kā praktiski visa sabiedrība iet šo ceļu, tad tas arī ir pamatā ļoti daudzām nelabvēlīgām parādībām un situācijām, ko mēs vērojam sabiedrībā. Tā vietā, ka cilvēks šais ceļos cer rast dvēseles mieru un piepildījumu, viņš, gluži pretēji, sastop vēl lielāku haosu, neskaidrību, nesaskaņas, nesaticību, neuzticību, bēdas, un tas noved pie skepticisma, izolācijas un, labākā gadījumā, atkāpšanās no sākotnēji izvēlēta ceļa, un pievēršanās atpakaļ vienkāršai ikdienas dzīvei, nepārslogojot jūtas un smadzenes ar šiem lielajiem, vienalga neatrisināmajiem jautājumiem. Cilvēks šī ceļa rezultātā vai nu, tāpat, vispār novēršas no šīm problēmām, nosacīti kļūstot par skeptiķi, vai arī var būt tā, ka viņš tomēr notic kādai pieejai vai apgalvojumam, iemantojot dabā nebalstītu ticību, ko, ja tā ir pavieгла un neatbilst realitātēm, saucam par mānticību, vai arī, ja tā ir stipra, tad to saucam vienkārši par dogmatismu.

Cilvēks nevar no materiālistiskā pasaules redzējuma izkļūt, reizē paliekot materiālists, un it kā prātā pieņemot un atzīstot ideālismu. Tā nav uzskatu maiņa, bet maiņa dabā, pa īstam. Materiālista veiktie pierādījumi meklējumi dvēseles un dieva eksistencei izraisa dziļu līdzjūtību – tie ir smagi, moku pilni, un beigās tu kaut ko sev pierādi, it kā viss pareizi, bet tā nav nekāda īsta ticība, bet vienīgi teorētiska konstrukcija, kas nekam neder, jo sajūtas, kas ar to saistās ir pārāk zemas kvalitātes, īsi sakot – spēle nav sveču vērtā.

Tāpat – ko es izdarīju tālāk, kad biju garu gadu gaitā pārliecinājies, ka esmu nonācis bezizejā, strupceļā? Kaut kādā veidā liktenis man pateica priekšā, ka vajag mēģināt izdarīt vienu lietu – dziļi ielūkoties tajos otrajos, it kā vieglajos, neobjektīvajos un nepareizajos cilvēkos, kas saka, ka dabiskā veidā gars ir primārs, ir visa pamatā. Un tā es nonācu pie Bērklīja, un godīgi sāku studēt viņa darbus, pie tam oriģinālvalodā. Un vēlāk tāpat izgāju cauri viņus visus, sākot, dabīgi ar Dekartu, kurš šo ceļu vispār atvēra, un ielika tam pirmos metodiskos pamatus. Tad nāca daudzi citi – Leibnics un Ņūtons, Hjūms un Kants, Bergsons un Huserls. Un es sapratu, ka te nav tā, kā skolas grāmatā, ka te tu vari saprast tikai vienā veidā, kad tu iedzīvojies dziļi šo cilvēku pasaulē, apziņā, domāšanā, izjūtās. Un, lai tu spētu iedzīvoties, tev ir jākļūst iekšēji viņiem līdzīgiem, un tā ir liela māksla, kas, blakus daudz kam citam, prasa precīzi saprastas zināšanas. Bez tam, šie autori ir izstrādājuši precīzas metodikas, ko, mazliet adaptējot mūsu apstākļiem, var un vajag izmantot, lai izietu šo ceļu, pārveidotu sevi no materiālista par ideālistu, galvenokārt te minamas Dekarta radikālās apšaubīšanas un Huserla *epohē* metodikas. Tādā veidā tu cilvēks vari kļūt par ideālistu filosofiskā nozīmē.

Un kas notiek, kad tu jūti, ka esi kļuvis ideālists, un paraugies sevī un sev apkārt? Notiek tas, ka vispirmām kārtām, tu skaidri un gaiši praktiski redzi un sajūti, ka visa iepriekšēja pasaule, ko tu tik labi pazini, būdams materiālists, tev par lielu brīnumu, tavu sajūtu līmenī nav izmainījusies ne par nieku. Tā nekādā ziņā nav nekāda iedomāta pasaule, kas atšķiras no patiesībā esošās, kā mums mēģina iegalvot skaidrojošo vārdnīcu autori. Nu labi, man teiks, bet varbūt tad tu neesi nekāds ideālists, kāds biju materiālists, tāds pats esi, reiz jau tu to pasauli redzi tādu pašu, kā redzēji, būdams materiālists, ja tev viss tur notiek pilnīgi tāpat, kā agrāk, ir tās pašas mājas, koki, dzīvnieki, dabas likumi, cilvēki? Par ko te galā ir runa? Un nu arī esam nonākuši pie paša pamata. Atbilde ir tāda – ideālismu nevar iemācīties no grāmatām, no grāmatām var iemācīties tikai metodikas un dažādus ceļus, kā tur nokļūt. Pārējais ir prakses

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

jautājums, un tālākajā tu vari ticēt tikai realitātēm, kas tev atklājās, vai arī faktiem, ko ir aprakstījuši cilvēki, kuri paši personīgi ir to piedzīvojuši, nevis pārstāsta to, ko kaut kur ir izlasījuši, vai no kāda saklausījuši. Tas, kas izmainās, ir uztvere un sapratne un atklāsme par pasaules uzbūvi un nozīmi, par tavu vietu, lomu un uzdevumu tajā. Tu skaidri sajūti un saproti, ka ir absurds tagad meklēt kaut kādu savu dvēseli. Tāda jautājuma vienkārši nav, tāda vārda nav. Visus iepriekšējos izdomājumus, pieļāvumus, fantāzijas, kurus tu vienpusēji bijī safabricējis, tagad aizstāj acīmredzamas realitātes. Šo realitāšu mezglu punkti, kas ir stabili, visu laiku vieni un tie paši, ir acīmredzamības, un likumsakarības. Un te visu var pārbaudīt praktiski, manipulējot ar savas gribas noteiktām kustībām, un uzreiz saņemot uz tām atbildes no apkārt esošās realitātes. Tu momentā saproti, ka nav vairs divu pamata stihiju – materiālās un ideālās, bet ir viena un vienota, un tā ir tava apziņa, kas ietver sevī visu to, ko tu agrāk uzskatīji par matēriju, un šīs bijušās matērijas īpašības pie tam nav mainījušās. Tad tu skaidri saproti un izjūti, ka, lai arī tava apziņa ir viena un vienota, tajā izdalās divas daļas. Pirmkārt – tā kurā brīvi orientējas tava griba, un kurā tā var veikt darbības un saņemt par to atbildes. Ja citādi grūti, tad šo daļu var saprast kā “es,” kaut gan tas ir visai nekorekti, tomēr tā var pieņemt ērtības labā. Otrkārt ir viss, kas apziņā paliek pāri, kas ir iedomājams, zināms, nojaušams utt. Patiesībā nav ne “es,” ne kas cits, viss ir vienota apziņa, kuru griba iepazīst, un kurā darbojās, un rada kaut kādus paliekošus spriedumus par to, kas tur ir un notiek. Te vislabāk lasīt Fihti, jo šis mans teiktais ir ļoti tuvu stāvošs viņa ideālisma pieredzei un pārdzīvojumam. Tā ir man mūžīgi piederošā, kultivējamā un izbaudāmā ticība, cerība un mīlestība – tāda, ka vairāk gan nekāda cita nav iespējama, jo jebkura, ko vien es spētu iedomāties, dabīgā ceļā šajās man piederošajās jau ietilpst kopš pirmsākumiem. Šīs divas nosacītās daļas tad arī ir ideālista apziņā vienmēr esošās, nekad nezūdošās divas personas, kuru starpā noris nepārtraukta sadarbība, mijiedarbība, pretīstāvēšana, tuvināšanās, mīlestība un ienaidis, - pilnīgi viss, kas vien apziņā var notikt. Tā ir nebeidzama un bezgalīga un neierobežota ne savās iespējās, ne apjomos, dzīve. Šī ir mana dzīve, absolūta, mūžīga, nekad nezūdoša. Un tajā tad arī ir mana ticība – ka tas ir tieši tā, kā es te tagad saku. Tā ir ticība, ka manī ir resursi, kas var paveikt visu, pilnīgi visu, ka es esmu bezgalīgs, ka man ir iespējams atrast realitātē, atrast savā ticībā vai atrast savās intuīcijās un nojausmās ceļus, kā es varu cerēt sagaidīt visu savu vēlmju piepildījumu, visas bezgalības izpratni, nepārtrauktu savas patiesības, mīlestības un zinātkāres gandarīšanu, un vēl – atrast palīdzību viskritiskākajās savas dzīves situācijās.

IDEĀLISMS – MĪTI UN PATIESĪBA

Es piedāvāju izmēģināt šādu lietu: izkļiedējot mītus, kas radušies par ideālismu, pēkšņi negaidīti paveras pilnīgi jauns, neizbojāts lauks gan cilvēka ziņkāres, patiesības alku apmierināšanai, gan dzīves lielo jautājumu risināšanai, gan arī vairāku ļoti praktisku jautājumu un problēmu atrisināšanai. Saistošākā lieta, kas te paveras, ir tas, ka tas ir mums visiem pilnīgi jauns, neiebraukts ceļš. Tas ļauj ļoti viegli un interesanti iebrukt pašam savas, pirmās sliedes šajā jaunajā ceļā vai izziņas un praktisku darbību laukā. Tas šķiet sevišķi pievilcīgi tieši mūsu laikā, kad apkārt ir tik daudz dažādu piedāvājumu šais jomās, ka mēs nespējam tos ne izvērtēt, ne pārbaudīt, un tāpēc esam spiesti tos vai nu pieņemt ar aklu ticību, vai arī novērsties no pilnīgi visa, ko arī kāds mums neteiktu vai nepiedāvātu. Pirmajā gadījumā mēs viegli iekrītam māņticībā vai dogmatismā, otrs ir skepticisma augstākā un galēja izpausme. Ne viens ne otrs

neveicina kaut kādu reālu praktisku darbību, ne arī uzlabo attiecības un kontaktus gan atsevišķu cilvēku, gan dažādu cilvēku grupu un apvienību starpā.

Jaunā pieeja ar pirmajiem soļiem krasi norobežojās no itin visa, kas saistīts ar izziņu, kas balstīta uz mūsu ikdienišķo pasaules uztveri, lai arī cik paaugstinātas un mentālas vai garīgas visas šīs metodes neizskatītos. Tātad, tā novēršas no psiholoģijas, psihoterapijas, ezotērikas, okultisma, klasiskās un sektantiskās reliģijas. Tā paliek ciešos draugos ar zinātnes pamata pieejām un metodoloģiskajiem principiem, un par savu pašu pamatu izvēlas klasisko ideālisma, un tai tuvu stāvošus citus klasiskās filosofijas virzienus, un konkrētāk – subjektīvā ideālisma teoriju (Dekarts, Bērklijs, Hjūms, Kants, Fihte Huserls). Mēs praktiski neizmantosim seno grieķu ideālisma filosofu, tādu kā Platons un Aristotelis filosofiju, kas vēlākos laikos tika lielā mērā adoptēta gan teoloģijā, no vienas puses, gan marksistiskajā filosofijā, no otras. Mūsu darbs būs tīri praktisks, un tas nozīmē, ka vielu jāapgūst ar visu savu būtņi kopumā, nevis tā tikai jāizlasa un jāiegulda atmiņā. Tad, kad klasiskā subjektīvā ideālisma pasaules uzskats jums būs kļuvis tuvs, ikdienišķs un dabīgs, tad pamazām var sākt salikt savā apziņā atpakaļ visas tās zināšanas, kas darba sākumā tika it kā “ieliktas iekavās”, vai varētu teikt – “noliktas karantīnā.” Tikai ļoti daudzas no šīm lietām mums tagad izskatīsies stipri vien citādākas, jo mēs tās saskatīsim pilnīgi jaunā rakursā, jaunā gaismā. Bet tie jau visi ir konkrēti jautājumi, ar kuriem būs iespējams nodarboties ļoti konkrēti.

GARĪGUMS, IDEĀLISMS UN UZTVERE

Garīgums un ideālisms – jā, jau ikdienas dzīvē tās lietas dabīgā ceļā iet kopā, un bieži vien ar garīgumu saprot tieši to, ka cilvēks kļūst ideālists – uztver cilvēkus un notikumus labākus, nekā tie varbūt ir patiesībā. Kas tad ir ideālists vispārpieņemtā nozīmē? (http://wiki.answers.com/Q/What_is_an_idealist)
1. a person who cherishes or pursues high or noble principles, purposes, goals, etc. 2. a visionary or impractical person. 3. a person who represents things as they might or should be rather than as... (<http://dictionary.reference.com/browse/idealist>)

a) persona, kas tur godā vai seko augstiem un cēliem principiem, mērķiem, uzdevumiem (sinonīmi ir optimists, perfekcionists, reformators, utopists – antonīmi ir pragmatīks, skeptiķis, ciniķis);

b) cilvēks ar bagātu fantāziju vai nepraktisks cilvēks (sinonīmi ir romantiķis, sapņotājs antonīmi ir reālists, materiālists);

c) cilvēks, kas stādās sev priekšā lietas tādas, kādas tās varētu būt, vai kādām tām vajadzētu būt, un nevis tādas, kādas tās patiešām ir;

d) rakstnieks vai mākslinieks, kas pieiet jautājumiem radoši;

e) cilvēks, kas pieņem filosofiskā ideālisma doktrīnas, tādā veidā stādoties sev priekšā lietas ideālā formā, vai tādas, kādas tās varētu, vai tām vajadzētu būt, un nevis tādas, tādas tās ir.

Tad redziet, kādas tās lietas – pirmie četri apzīmējumi šķiet pašsaprotami, bet pēdējais ir labākajā gadījumā nepilnīgs, ja ne tieši maldinošs. Katrā ziņā izskatās, ka tas, kurš ir formulējis šo punktu, ir

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

vadīties no senajiem Platona priekšstatiem, bet nav pazīstams ar ideālisma attīstību pēc Dekarta – Bērklijs, Hjūms, Kants, Huserls un daudzi citi. Es domāju, ka līdzīgi šeit minētajam varētu būt arī lielākā vairākuma cilvēka priekšstati par to, kas tas tāds ir – ideālists.

Patiesība ir ļoti, pat diametrāli atšķirīga. Un ne jau tāpēc, ka man tā liekās. Vienkārši, tas neatbilst faktiem. Un, ņemot vērā to, ka šī patiesība ir ne vien kāds ietiepīgs filosofiska disputa dalībnieka viedoklis, bet praktiska metodika, kas patiešām spēj, un, iespējams, ir vienīgā, kas vispār spēj, padarīt cilvēciskus “lielos dzīves jautājumus” un, līdz ar to, tos arī praktiski risināt, gūstot ne vien iekšēju piepildījumu, mieru un laimi, bet arī tīri ikdienišķu problēmu risinājumu. Es ļoti stingri un noteikti esmu pārliecināts, un uzstāju uz to, ka šie jautājumi vispār nav risināmi citādā veidā, kā, pirmām kārtām, pašam pārtopot par ideālismu, un pamatīgi nostiprinoties šajās pozīcijās, tā, lai katra niecīgākā vēja plūsma nespētu apdzēst šo jauno liesmiņu tevī, un nebūtu vairs jātērē laiks un uzmanība, sargājot un aizstāvot (gan pret sevi, gan pret citiem) šo jauno uzskatu sevī, tā, lai visas pūles un visu laiku varētu veltīt jau tiešajiem uzdevumiem, kas parādās pilnīgi jaunā gaisma, līdzko tu esi šajās savās ideālisma pozīcijās nostiprinājies.

Varētu likties, ka garīgums ir kaut kas tik ļoti augsts un cēls, un uztvere, savukārt, kaut kas tik piezemēts un tehnoloģisks – ka tām nu gan ir visai maz kaut kā kopēja. Un tomēr – tā ķēdīte ir sekojoša:

Tu gribi iepazīt garīgo, augstāko būtņi. --> Iepazīt pa īstam nozīmē kļūt līdzīgam; Šāda iepazīšana iespējama tikai ideālisma ietvaros, jo augstākā būtne noteikti ir ideāla (tāpat kā patiesībā jebkura būtne, arī mēs – mēs ikdienā vienkārši atrodamies maldos). Ideālisms (blakus tam, ka tā ir ētiska kategorija) savā dziļākajā būtībā un nozīmē nav nekas cits kā uztveres veids. Kļūt par ideālistu ir garīgās dzīves pirmais solis; viss tālākais ir izteikts šai turpinājumā – kļūt līdzīgam garīgajai būtnei – un ceļu rāda katrā cilvēkā ierakstītie instinkti, kas ir vienkārši jāatbrīvo, jo patiesībā katrs cilvēks jau ir tāda augstākā būtne, viņam vienkārši ir sevi jāatbrīvo no sastinguma, no važām, jāatbrīvo sava skulptūra no liekā marmora, kas mūs nospiež un ierobežo. Tātad – bez ideālisma garīgais ceļš ir gandrīz neiespējams – tās ir milzu mokas, ar ko mēs ikdienā sastopamies sev visapkārt – cilvēks nespēj no malas ieraudzīt ne savu dvēseli, ne savu garu, viņam ir kaut kā jānotic, ka tāds vispār pastāv, un šī noticēšana ir nervoza un nestabila, kas savukārt nervozē cilvēku, padara viņu ticības dēļ agresīvu, jo riņķī ir milzum daudz citu ticību, kas saka, ka tavējā nav īstā, ka īstā ir kaut kur citur – mokas tās ir – un diemžēl tā mokās cilvēki ar visām ezotērikām, okultismiem, ekstrasesijām, un pat ar daudziem “tīrajiem jebšu baznīcas pārstāvētajiem” reliģiju paveidiem..

GARĪGUMS UN ALTRUISMS VAI EGOISMS

Tāpat altruisms un egoisms – kaut arī tās šķiet tīri ētiskas un psiholoģiskas rakstura īpašības, kas vienkārši raksturo cilvēka attieksmi pret citiem cilvēkiem – un tam arī ar garīgo, cēlo dzīvi nav nekā kopīga. Gluži otrādi, tas ir pamats, un par to daudz tiks teikts turpmāk.

VI NODAĻA. REALITĀTE VAR IET ROKU ROKĀ AR TICĪBU, CERĪBU, MĪLESTĪBU

TICĪBA UN PĀRLIECĪBA. REALITĀTES TICĪBA VAI RELIĢIJA

Mēs esam hipnotizēti ar sabiedrībā plaši kultivēto ideju, ka ticība bez pamata ir augsta vērtība, bet ticība ar pamatu tāda nav. Saprotams, ka tam ir iemesls un pamats. Ticība bez pamata nozīmē krasu cilvēka pašizpaušmi, kamēr ticība ar pamatu te tiek saprasta vienīgi kā fakta konstatācija, kurā nav nekāda cilvēka paša nopelna. Mēs ticam, ka akmens, ko es turu rokā, palaižot to vaļā, kritīs uz zemi – te nav nekādas cilvēka pašizpaušmes, to ir atklājuši citi, tas viņam ir iemācīts, un viņš to zina un izmanto. Ticība bez pamata ir liels iekšējs sasprindzinājums, iekšējs darbs, un tas tiek pasniegts un propagandēts kā vērtība. Ja runa ietu par absolūtām zināšanām un vērtībām, vai pat par devumu sabiedrībai, tad šajā gadījumā šie jautājumi vispār netiek pacelti. Ja tu tici pārdabiskām parādībām, neskatoties uz to, ka tās ir absurdas, ja tu tici dieva brīnumam, dažādām reliģiskām dogmām, kas ļoti nedraudzējās ar īstenību un pat ar veselo saprātu, tad to tev pieraksta par plusu. Bet to, ka tu atklāti propagandē nepatiesību, un daudziem traucē ar to dzīvot, jo jauc viņiem galvu, - nu par to vienkārši nav runas, tas nav aktuāli. Tātad, te mēs sastopamies ar krasi izteiktu vienpusību, jebšu vienas puses izmantošanu, pārējās ignorējot. Un, tā kā tas viss ir pretrunā dabas pamatlikumiem, tad šādas ticības pāri patiesībai var vai nu pārāugt dzelzs bruņas ietērtā dogmatismā, ar visām tām piemītošajām ļaunajām īpašībām, vai arī dzīves īstenības un veselā saprāta spiediena rezultātā vienkārši izzust, un tad viss ieguldītais darbs ir vējā.

Darbs taču ticības izveidošanā un nostiprināšanā sevī tiek pielikts ar konkrētu mērķi – veidot sev stabilu vērtību, ko visur var paņemt līdzi, un kas ne vien sniegtu iekšēju mieru, bet pat nestu sev līdzi daudzus gluži ikdienišķus, praktiskus labumus. Un tas ir ļoti normāli un apsveicami, ka cilvēks tā dara un cenšas. Un patiesi žēl ir, ka šādas pūles kādā brīdī var izrādīties ieguldītas nepareizajā vietā, un viss tiek zaudēts. Tātad, tas, kas darbojās ir pati ticība, un to mēs zinām. Un ticībai nebūt nav jābūt augstai, darbojas jebkura ticība. Mēs, tiesa, nezinām īsti kā tas notiek neirofizioloģiski. Bet apmēram tomēr zinām, ka tas darbojās uz organisma pašatjaunošanās sistēmas atbrīvošanu, un tas, kas to bremzē, tas ir stress. Ticība nomierina visdažādākos līmeņos.

Bet kāpēc nedarbojas ticība vispārzināmām lietām? Vispār jau tā nav, ka nedarbojās. Runāsim par veselību. Ja tu skaidri zini, ka operācija tev līdzēs, un tam tici, tad organisms iesaistīsies ļoti lielā mērā. Ja tu tici tāpat vien, nu kaut vai uzticoties ārstam, tad būs tas pats. Ja es ticu, ka akmens kritīs uz leju, ja es to palaidīšu vaļā, tad es esmu mierīgs, jo es to zinu. Ja es nekad nezinātu, vai viņš kritīs uz augšu, vai uz leju, tad es visu laiku būtu ļoti satraukts. Ja es ticu reliģiskiem apgalvojumiem, tad tā ir situācija, kas vispār nav pārbaudāma, un tad es varu tikai ticēt. Ja es varētu reāli pārbaudīt, un redzēt, ka tā nav – tad ātri vien šī beziemesla ticība izzustu. Tātad, ir racionāli izveidot sevī vai citos ticību, ko jau pēc tās nosacījumiem nav iespējams un nekad nebūs iespējams pārbaudīt. Tādas var būt vairākas reliģiskas

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

ticības. Neurofizioloģiski tās ir inkapsulēti uzbudinājuma perēkļi galvas smadzeņu garozā, kas ar nosacīti reflektorām saitēm ir sajūgti kopā ar dažiem, un reizē ļoti daudziem ikdienas notikumiem. Tā tā ticība strādā un nes savus augļus. Kaut arī tā nav patiesība, vai vismaz nav pārbaudāma patiesība.

Bet patiesības, ko ir iespējams pārbaudīt? Visi dabas likumi darbojās paši par sevi, bet tas vien, ka tu tici septītās klases fizikas grāmatai, tev laikam gan nedos nekādu konkrētu personisku uz ticību balstītu ieguvumu. Ja tu tici ekstrasensam – kaut arī tā var būt acīmredzama nepatiesība – tu iegūsi savu ieguvumu. Tikai te ļoti krasi izpaužas šī ticības nestabilitāte, var nobrukt autoritāte, un tad viss guvums pagalam. Ja tu tici, ka, zinot fizikas likumus, tev šī ticība dos visus labumus, tad tu tos atkal saņemsi, un šī patiesība, tāpat kā reliģiskā nav pārbaudāma, tātad nav apgāžama. Tātad tā var būt stabila. Vienīgi tam ir grūti noticēt. Ja tu tici jebkurai teorijai, ka laime, veselība un dzīves piepildījums ir iespējami tieši šādā, un nekādā citādā ceļā, tad tu iegūsi savu. Bet grūti noticēt, un pastāv ticības nestabilitāte – jo loģiski, ar veselo saprātu un pat zinātniski tu vari sevī ieviest šaubas, ka tā var arī nebūt. Tāpat tu vari aizdomāties, ka citas mācības un reliģijas ir daudz senākas, un tāpēc taču laikam ticamākas, un cauri būs ar tavu ticību. Ja tev piedāvā spēcīgi argumentētu teoriju, ka tas ir tavs īstais ceļš, ja tev parāda, ka burtiski ikviens, pilnīgi ikviens tavs iebildums ir apgāžams, un argumentējams pēc jaunās teorijas pamata postulātiem, ja šī jaunā teorija būs tāda, ka to var nosacīti reflektori sajūgt ar milzīgu daudzumu, praktiski ar ikvienu ikdienas notikumu, tad tā varētu būt stipra un strādāt.

Tātad, kas te kopā sanāk? Sanāk tas, ka teorijā jāpostulē apgalvojums, precīza pozitīva tēze, kas satur visus labumus, ko tu iegūsi, un kam tu varētu, un tev vajadzētu noticēt. Tie nekad nav kaili apgalvojumi, jo reliģijas arī dogmātiski uz kaut ko nobalstās – vai nu uz rakstiem, vai uz kādu autoritāti. Ekstrasenss nobalstās uz autoritāti, un arī uz kaut kādiem rakstiem. Tātad, ir sekojošas daļas. Ja tu ticēsi tam un tam, tev būs labi, tādēļ un tādēļ.

Ko varu piedāvāt? Kam noticēt? Patiesībā tikai vienai lietai, nu labi, divām lietām (bet tā otrā un daudzas sekojošās ir pilnīgi atkarīgas no, un pakārtotas šai pirmajai). Un tā nav akla ticība, bet gan ticība, kas pilnībā balstās uz veselo saprātu un ikdienas pieredzes:

1) Noticēt tam, ka mūsu vienīgā iespējamā pasaule ir mūsu apziņā pastāvošā mainīgā realitāte. Ja jums tas izdodas un nostiprinās kā acīmredzamība un, līdz ar to, pašsaprotama pārliecība, tad tas nozīmē, ka jūs esat pārkāpuši ļoti būtisku robežu – ticībā un patiesībā pieņēmuši ideālistisko pasaules uztveres principu. Tas, ka pastāv materiālas lietas, ir jūsu automātisks pieņēmums, kas vienkārši balstās uz pieradumu. Patiesībā mums pietiek ar realitāti, ar mainīgo reālo pasauli mūsu apziņā. Bet mēs izmantojam visu to bezgalīgi plašo pavadošo zināšanu, domu un emociju virteni, kas ļauj to interpretēt tieši tā, ka mēs to esam kops dzimšanas paraduši, un tālāk pieradināti redzēt caur izglītības un ikdienas iespaidiem.

2) Noticēt tam, ka šī mūžīgā realitāte priekš mums ir kā vienota dzīva būtne, kas vēlās ar mums kontaktēt, un visādi balsta mūsu centienus uz kontaktiem ar to. Šī saspēle, sadarbība ir bezgalīga savu iespējamību ziņā, tā paredz pilnīgi visas zināšanas un pilnīgi visas izjūtas, kādas vien jūs variet iedomāties, un kādas ne tuvu šobrīd nevariet iedomāties. Jūsu izaugsme notiek simts procentīgi uz šīs

būtnes rēķina. Šī sadarbība pārklāj jebkuru, pat vispārdrošāko cilvēka sapni vai ieceri, un mums ir pilnībā iespējams ticēt, ka caur to mēs principā varam panākt absolūto sajūtu, un absolūtu savu ilgu piepildījumu.

Lūk, šī ir pilnīgi jauna tipa ticība. Jūs tai variet vienkārši noticēt, tāpēc ka tā neiedomājami daudz sola – vairāk kā jebkura līdz šim zināmā ticība. Jūs variet to pielūgt dēļ tās virspusēji redzamās harmonijas un skaistuma. Un, tai pašā laikā, jūs variet lēni un pamazām iegrimt tajā ar visu veselā saprāta, dedukcijas, loģikas spēku, meklēt un atrast tai aizvien jaunus un jaunus apstiprinājumus un pierādījumus, un tā aizvien stiprāku un stiprāku, un praktiski neapgāžamu veidot savu primāro virspusējo ticību. Šī jaunā ticība apvieno pilnīgi visas cilvēka prasības – gan pēc jūtām, gan pēc prāta, gan pēc pierādījumiem, gan pēc mīlestības, gan apmierina patiesības, gan zinātkāres instinktus, gan instinktus mīlēt un tikt mīlētam. Līdz ar to tai nekādā veidā nedraud ievainojamība vai sabrukšana, kas varētu nest sev līdzīgu milzīgu vilšanos. Tā ir visā pilnībā balstīta vienīgi uz realitāti, un visus apstiprinājumus rod realitātē. Un tāpēc te ir miers, atšķirībā no citām ticībām, kas ir eksaltētas, satrauktas un uzbudinātas.

Tātad, vēlreiz, pats sākums. Ikkatru brīdi es sastopos ar apziņas saturu. Es ticu un esmu pārliecināts, ka ikdienā ik uz soļa es sastopos ar realitāti. Tā ir manas apziņas daļa, kas noteikti vai nu vismaz daļēji, vai arī pilnībā, nepakļaujas manai gribai, ko es saprotu tikai daļēji, bet lielu daļu ne zinu, ne saprotu vispār. Viss, ko es apzinos kā pats sevi, tas ir – tā manas apziņas daļa, kuru es varu pārvaldīt pēc savas gribas, ir veidojusies tikai un vienīgi uz realitātes bāzes. Realitāte ir tas pamatu pamats, kas padara dzīvi un pasauli sakarīgu, aptveramu. Jebkuras manas visgaisīgākās fantāzijas vienalga veidojās uz realitātes bāzes. Bez realitātes es neesmu nekas, es nevaru pastāvēt. Tātad, es manī noteikti ir realitātes daļa, un jo vairāk es kontaktējos ar realitāti, jo pats palieku reālāks. Tomēr, es neesmu realitātes daļa, bet realitāte ir mana liela daļa, es asimilēju sevī realitāti, nevis realitāte asimilē sevī mani. Realitāte ir tik pilna un milzīga un bezgalīga, ka viņai nav nekādas vajadzības vēl savākt sevī mani. Nē, es kontaktējos ar realitātes daļu, ko es varu nosaukt par savu likteni, un es šo daļu padaru par savu. Un tad mēs jau kopā, kā es (šī bijusi realitātes daļa – mans liktenis, nu ir mana sastāvdaļa) izveidojam vai izvēlamies sev jaunu likteni no bezgalīgās realitātes neizsmeļamo bagātību pūra, un ar to visādi sadarbojamies, spēlējamies, es to atkal iepazīstu, un beigās asimilēju sevī, pārvēršu par sevi. Un tā tas turpinās aizvien uz priekšu.

Un tā darbojās visas citas dzīvās būtnes, bet mēs te runāsim tikai par citiem cilvēkiem. Visiem pietiek šīs bezgalīgās realitātes, visi palielinās un paplašinās un izaug tikai un vienīgi uz tās rēķina. Un daudzu cilvēku starpā, tā kā viņi ir pārvērtuši par savu līdzīgu realitātes daļu, izveidojas daudzas līdzīgas īpašības, kas, savukārt, atļauj tiem tieši kontaktēties savā starpā, kaut gan patiesībā šī kontaktēšanas vienmēr notiek tikai un vienīgi caur šo mūžīgo starpnieku – caur šo realitāti. Un to taču mēs redzam ikdienas sadzīvē, zinātnē, mākslā, arī ticībās, praktiski pilnīgi jebkurā dzīves izpausmē. Un tāpēc cilvēku savstarpējie kontakti var būt tik dažādi – no pilnīgas vienaldzības, caur dažādām savstarpējām neizpratnēm, līdz dziļai izpratnei un simpātijām. Un cilvēku savstarpējās attiecības, kas nebalstās uz kopēji apgūto un pārstrādāto realitāti, parasti rada vienus vienīgus pārpratumus un nesaprašanās. Realitātes reliģija piedāvā jums visai cienīgu pielūgsmes objektu – realitāti. Jūs esat pieraduši, ka jums piedāvā pārdabisku būtni, tādu, ko neviens neredz, tāpēc, ka tā nenonāk maņu orgānos. Es piedāvāju dabīgu, reālu būtni, ko neviens neredz tāpēc, ka ignorē to, ko redz ar saviem maņu orgāniem, tāpēc, ka

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

atrodas egoisma varā – grib pats izdomāt, un to, ka būtne grib pati reāli parādīties, to neņem, saka, ka tie tikai tādi nieki vien ir. Mums katram sevī tālāk jāpārdomā par to, ka var būt ticība, kas kļūst jo stiprāka, jo vairāk un labāk tu izzini un saproti. Un par to, ka neviens nekad, nekādā veidā nav pierādījis to, ka ticība bez zināšanām ir stiprāka par ticību ar zināšanām, vai ka pēdējām (zināšanām) vispār nav nekādas nozīmes, lai veiktu labus darbus un brīnumus. Tie, kas tā saka, ir vai nu neprašas, vai viltnieki un intriganti, vai egoisti. Jo viņi vai nu apzināti slēpj patiesību, vai arī paši to nezina un nesaprot. Runa ir par to, ka patiesi nav spēka ticībā tam, ko tu automātiski redzi un zini, jo tur nav ielikts tavs darbs un centība un griba. Bet pavisam citādi ir, ja tu izziņā ieliec milzu darbu. Tie teologi, kas saka, ka tikai ticībai, kaut arī neredzi, ir spēks, ar to saprot (vai arī nesaprot un saka to dogmatiski), ka ticība spēku iegūst ar tavu pieliktu darbu, centību, alkām, lūgšanām, u.t.t., tikai nemāk skaidri pateikt, kas ir jādara konkrēti (izņemot, ka jāiet uz baznīcu un jāmaksā desmitā tiesa). Bet ir, kas to pasaka ļoti precīzi, un ir, kas to ir atmetuši. Nu, tā tad – viss izrādās vienkārši – tā ir tava griba un tavs darbs, kas dod tev cerību uz lielām lietām, un pat uz brīnumiem. Nu lūk – tas, kas tic, kaut neredz, var sasniegt maksimāli tikai šo ticības spēka daļu. Bet tas, kas zina, un tāpēc tic (tic pāri zināšanām, kuras izmanto par placdarmu, uz kura izveidojas šī ticība), droši sasniedz to spēka daļu, ko iegūst par savām zināšanām, un itin nekas pasaulē viņam netraucē pievienot arī otru daļu – ticēt, droši nezinot. Nu un tā tas parasti arī notiek. Kad tu skaidri ieraugi to, kam ir jēga ticēt, tad tu ar milzīgu, metodiski precīzi virzītu spēku, vari papildus ticēt arī tam, ko tu nezini. Tādā veidā, tu iemanto vismaz divas reizes lielāku potenciālu spēku, nekā to dod tradicionālā ticība.

TICĪBA UN REALITĀTE - PAR METODISKĀM DETAĻĀM

Ticība, reliģija un morāle.

Reliģija ir piesavinājusies divas lietas – ticību un morāli. Ir iztaisīts tā, ka cilvēki ir pieradināti, ka tās bez reliģijas nepastāvētu. Un reliģijas bieži tieši uz šo balsta savu autoritāti. Patiesība ir citāda. Gan ticība, gan morāle pastāv dabiski, tās ir instinktu veidā iekodētas jebkurā cilvēkā, nākot tam pasaulē. Un morāle ir iekodēta pat augstāk, nevis tā, kā to sniedz reliģija – ja tu uzvedies amorāli, tad saņemsi sodu. Patiesībā morāle ir augstāka kategorija, un pastāv bez jebkādas reliģijas vai nu tīri instinktīvi pati no sevis, vai arī to uztur un kultivē jebkura sabiedrība, pat ja tai nav nekāda sakara ar reliģiju, vai tā ir pat klaji ateistiska. Par ticību tas pats. Ticība ir instinkts, ko katrs saņem no dzimšanas. Jebkurā lietā valda ticība, tu roku nevari pacelt, ja instinktīvi nenotici, ka to vari. Un sabiedrībā var būt visādi ideāli, kam cilvēki tic, un tie ne tuvu nav vienmēr reliģiozi. Šādas ticības ļoti lielā mierā pastāv pat visateistiskās sabiedrībās. Tā kā nemaz nav dziļi un gari jādomā, lai saprastu, kas ir kas. Jebkurā godīgu cilvēku sabiedrībā šādas negodīgas manipulācijas uzskata par kaunpilnām darbībām, un no šādiem manipulatoriem vienkārši novēršas, tie zaudē cieņu godīgu cilvēku acīs. Ja vien šo godīgo cilvēku acis nav pārāk aizmālētas ar dogmām, kurām tie ir paspējuši noticēt, un tāpēc nu ir savaņģoti, iebaidīti, un tiek turēti īsā saitē.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Par jauno metodi kā ticību un patiesību vienlaikus. Visa tā lieta ir tikai un vienīgi cilvēka galvā un smadzenēs – kāpēc ir tā, ka ticēt var tikai kaut kam nereālam, nedabiskam, un patiesībā – neticamam. Kāpēc nevar ticēt tam, kas parādās reāli, ir acīmredzami skaists, harmonisks, dabīgs, aizraujošs, daudzsološs? Kāpēc nevar tādu mīlēt un pielūgt? Kāpēc vajag sameklēt kaut ko nedabisku, kroplu, izrautu no konteksta, lai tad tam noticētu, un to iemīlētu? Vai tiešām tikai tādēļ, ka to sadomāja stulbi cilvēki, kas labāku pasauli ieraudzīt, izdomāt un izjust nebija spējīgi sava deformētā rakstura un personības dēļ, bet vajadzēja par katru cenu izdabāt savam egoismam. Un tad bija tā – ko varēja, to sacerēja – jo trakāk, jo labāk. Un tad to stabili un metodiski sāka uzspiest citiem. Tā kā uzspiedēji bija vislielākie egoisti un godkārtīgākie cilvēki, tad viņi visādiem līdzekļiem, arī ar spēku, ar zobenu, ar uguni, - piespieda mazāk egoistiskos cilvēkus. Un drausmīgas lietas notika – visi pamazām ar to samierinājās, un pierada pie esošās situācijas. Un varbūt nekad neviens tā arī no šī murga neatmostos, ja daba pati pret to nesaceltos. Daba ko tādu varbūt pat bija paredzējusi, un tāpēc katrā cilvēkā kopš dzimšanas ir ielikts snaudošā veidā patiesības izzināšanas instinkts. Bet tas ir ielikts kā vārga sveces liesmiņa, kuru tomēr nekad nevar nopūst pilnībā. Nu un atsevišķās reizēs, atsevišķos cilvēkos tas it kā atmostas, cilvēks paskatās sev riņķī, ierauga, kas te notiek, un kaut mazliet cenšas brīdināt citus, kam šis instinkts guļ ciešākā miegā. Tāpēc, lai cik pierasta un ikdienā iegājušies nebūtu netaisnība, tā nekad nespēj uzvarēt pilnībā, un pasauli pārmākt pilnīgi un neatgriezeniski. Tā ir paredzēts, un ļaunu, egoistisku cilvēku centieni tomēr gala rezultātā izrādās nepiepildāmi, un viņi cieš sakāvi. Lai cik cieši un saliedēti neuzstātos tumsas egoistiskie spēki, pasaule tomēr, lai arī lēni un grūti, kopumā attītās pēc patiesības principiem.

Nu un man liekās, ka šis mūsu laiks ir tāds, ka mums nedaudz vajag atmosties, izberzēt acis un godīgi un atklāti, pārkāpjot sava egoisma uzliktos ierobežojumus, godīgi paraudzīties sevī un pasaulē. Un ieraudzīt, kas tur īsti notiek un darās. Un tad varbūt iegribēsies pielikt savu godīgo plecu, lai nedaudz pabalstītu to, kas vienalga notiks, bet tad tev tur nebūs bijusi daļa. Un pēdējais ir tieši tas, kas tajā visā ir tas vissvarīgākais. Es pašā sākumā gribu likt pie sirds vienu lietu – skaidrs, ka realitātes reliģija, jebšu patiesības reliģija, pirmajā mirklī šķitīs kaut kas galīgi absurds. Bet tas taču ir pilnīgi skaidrs, ka citādāk ir pilnīgi neiespējami, un ka tieši tā patiesībā ir lieliska pazīme, jo bez tās nu nekādi nevarētu būt jēga principiāli pilnīgi jaunai pieejai. Bet salīdziniet uzreiz iespējas – kā milzīga priekšrocība salīdzinājumā ar līdz šim zināmo, milzu burtiem ierakstās – te pirmo reizi nav izraušanas no konteksta, te pirmo reizi tiek apvienota pilnā mērā visu jūsu iespēju un spēju pielikšana pie galvenā punkta – izziņas un pielūgsmes objekta izpētes, iepazīšanas, slavēšanas, apbrīnošanas utt. Mēs esam tik ļoti pieraduši, ka pielūgt var tikai nezināmo, neizzināmo, neizprotamo. Bet jāprasa reizi par visām reizēm – vai kāds var atbildēt uz to vienkāršo jautājumu – kāpēc tam ir jābūt tieši tā, tik absurdi un tik stulbi? Kāpēc tas viss nevar būt radikāli citādāk – gudri un dziļi un nerunājoši pretī veselā saprāta principiem. Padomāsim, vai tikai nav tā, ka to kaut kad ļoti sen cilvēki ir sev iekaluši galvās dēļ sava stulbuma, dēļ sava egoisma, jo, ja esi stulbs, tad tev nekas cits neatliek, kā, lai izdabātu savam egoismam, pielūgt absurdas un stulbas lietas. Un tā notika. Gudrās lietas izzināja gudri cilvēki, tie nekad nepielūdza stulbumu, izņemot tikai, ka tēloja šādu pielūgšanu, lai netiktu sadedzināti sārtā. Nu bet tagad varbūtība tomēr ir mazāka, ka tevi varētu tieši iznīcināt vai sadedzināt, ja tu atsakies pielūgt tumsonību, ticēt tam, kas ar prātu nav aptverams. Lieta tāda, ka to jau senatnē nekad nedarīja. Un rakstos te ir lielas pretrunas, no kurām vienkārši izvairās. Jo ir

pieņemts, ka var un drīkst, un citādi nemaz netiek ne darīts, ne mācīts darīt, kā izraut no konteksta atsevišķus gabaliņus, un tos katru atsevišķi tulkot, un pie tam, katru jautājumu, ko grib ieborēt, pamatot ar brīvi izvēlētu gabaliņu. Nu tā taču ir galīgi bezkaunīga smadzeņu skalošanas tehnika, un nekas cits. Pašiem rakstīts par vienotību, par saistību, paši to tik dara, ka to pārkāpj un nozaimo ik uz soļa. Pirmsākumos tā nebija. Pirmsākumos, un pirmsākumu cienītāju skolas to nekad nedara, jo tas taču ir tik vulgāri, ka tur pat kauns par to vispār runāt, un to pieminēt. Tāpēc par to vairāk nerunāsim. Lai katrs tiek galā pats ar savu sirdsapziņu. Atgriezīsimies pie sava pašu ceļa. Atkārtosim vēlreiz būtiskāko.

1. Vajag noticēt tam, ka mūsu vienīgā iespējamā pasaule ir mūsu apziņā pastāvošā mainīgā realitāte. Patiesībā tas nozīmē patiesi pārvērsties no neapzināta praktiska materiālista, par kādu ikviens cilvēks piedzimst, vai no apzināta praktiska un teorētiska materiālista, par kādu praktiski visi tiek pārvērsti standarta apmācības procesā – par sākumā praktisku, un tikai vēlāk arī teorētisku ideālistu. Te ir runa par ideālismu kā reāli praktizējamu, un nevis teorētiski apspriežamu dzīves veidu. Tātad, šeit nav runa par seno domātāju, tādu kā Platons vai Aristotelis, filosofēšanu par to, ka lietas ir nesvarīgas, gaisīgas, ēnas, un ka svarīgas ir tikai domas, idejas, kas tad arī ir visas priekšmetiskās pasaules pamats – vai arī otrādi. Gadsimtiem ilgā pieredze rāda, ka vienkārša filosofēšana par šiem jautājumiem ir bezcerīga, un pie tam vēl pamatīgi garlaicīga, un reizē arī visai kaitinoša. Nē, te viennozīmīgi runa iet tikai un vienīgi par ļoti praktiskām lietām, kuras risinās realitātē, un ko obligāti katrs cilvēks vispirms pie sevis izdara, un tikai pēc tam ir jēga ķerties pie šo jautājumu filosofiskas apcerēšanas. Tātad, mēs te runāsim par “praktisko ideālismu.”

Domāju, ka pamatu šādai pieejai viennozīmīgi ielika Dekarts ar savu “radikālās apšaubīšanas metodi.” Tālāk ļoti nozīmīgi šai ziņā bija Bērklijs, Hjūms, un tiem sekoja vesela plejāde praktisko filosofu – Kants, Huserls u.c. Interesanti atzīmēt, ka praktiskie filosofi visi kā viens bija tīri ideālisti, jo, lai cik tas arī neliktos paradoksāli un nepierasti, materiālisms izrādās absolūti nepiemērots praktiskai filosofijai, tāpat kā reālai, apzinātai pašattīstībai. Materiālisms kā filosofija vienmēr ir un paliek mākslīga, teorētiska konstrukcija, kuru nav iespējams iedzīvināt individuālā praktiskā dzīvē, mirklī izlecošo milzīgi daudzo pretrunu un neatbilstību dēļ. Formula ir šāda: ideālisms lieliski, bez jebkādam grūtībām asimilē sevī materiālisma radītos pasaules uzskatus, tā sevi ievērojami bagātinot, un padarot vieglu tā pielietojumu ikdienas dzīvē. Savukārt materiālisms, kas ir visai lieliski atstrādāts praktiskās dzīves vajadzībām, ideālismu sevī inkorporēt, vai kaut kā ar to sadzīvot nevar, viņā to var uztvert tikai un vienīgi kā ideoloģisko pretinieku un ienaidnieku. Tāpēc vienīgais ceļš uz mieru un saskaņu ir ideālisma ceļš.

Tātad, ja jums izdodas kaut mazliet nostāties uz praktiskā ideālisma ceļa, un ja vēlāk tas nostiprinās kā acīmredzamība un līdz ar to pašsaprotama pārlicība, tad tas nozīmē, ka jūs esat pārkāpuši ļoti būtisku robežu – ticībā un patiesībā pieņēmuši ideālistisko pasaules uztveres principu. Atkārtuju, ka tas, ka pastāv materiālas lietas, ir jūsu automātisks pieņēmums, kas vienkārši balstās uz pieradumu. Patiesībā mums pietiek ar realitāti, ar mainīgo reālo pasauli mūsu apziņā. Bet mēs esam pieraduši automātiski savā nervu sistēmā ik mirklī reproducēt visu to bezgalīgi plašo pavadošo zināšanu, domu un emociju virteni, kas ļauj to interpretēt tieši tā, kā mēs to esam kopš dzimšanas paraduši, un tālāk pieradināti redzēt caur izglītības un ikdienas iespaidiem.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

2) Vajag noticēt tam, ka šī mūžīgā realitāte priekš mums ir kā vienota dzīva būtne, kas vēlas ar mums kontaktēt, un visādi balsta mūsu centienus uz kontaktiem ar to. Šī saspēle, sadarbība ir bezgalīga savu iespējamību ziņā, tā paredz pilnīgi visas zināšanas un pilnīgi visas izjūtas, kādas vien jūs variet iedomāties, un kādas ne tuvu šobrīd nevariet iedomāties. Jūsu izaugsme notiek simts procentīgi uz šīs būtnes rēķina. Šī sadarbība pārklāj jebkuru pat vispārdošāko cilvēka sapni vai iecerī, un mums ir pilnībā iespējams ticēt, ka caur to mēs principā varam panākt absolūto sajūtu, un absolūtu savu ilgu papildījumu.

Lūk, šī ir pilnīgi jauna tipa ticība. Jūs tai variet vienkārši noticēt, tāpēc ka tā neiedomājami daudz sola – vairāk kā jebkura līdz šim zināmā ticība. Jūs variet to pielūgt dēļ tās virspusēji redzamās harmonijas un skaistuma. Un, tai pašā laikā, jūs variet lēni un pamazām iegrimt tajā ar visu veselā saprāta, dedukcijas, loģikas spēku, meklēt un atrast tai aizvien jaunus un jaunus apstiprinājumus un pierādījumus, un tā aizvien stiprāku un stiprāku, un praktiski neapgāžamu veidot savu primāro virspusējo ticību. Šī jaunā ticība apvieno pilnīgi visas cilvēka prasības – gan pēc jūtām, gan pēc prāta, gan pēc pierādījumiem, gan pēc mīlestības, gan apmierina patiesības, gan zinātkāres instinktus, gan instinktus mīlēt un tikt mīlētam. Līdz ar to, tai nekādā veidā nedraud ievainojamība vai sabrukšana, kas varētu nest sev līdzīgu vilšanos. Tā ir visā pilnībā balstīta vienīgi uz realitāti, un visus apstiprinājumus rod realitātē. Un tāpēc te ir miers, atšķirībā no citām ticībām, kas ir eksaltētas, satrauktas un uzbudinātas.

Tātad, vēlreiz, pats sākums: Ikkatru brīdi es sastopos ar apziņas saturu. Es ticu un esmu pārliecināts, ka ikdienā ik uz soļa es sastopos ar realitāti. Tā ir manas apziņas daļa, kas noteikti vai nu vismaz daļēji, vai arī pilnībā, nepakļaujas manai gribai, ko es saprotu tikai daļēji, bet lielu daļu ne zinu, ne saprotu vispār. Viss, ko es apziņos kā pats sevi, tas ir – tā manas apziņas daļa, kuru es varu pārvaldīt pēc savas gribas, ir veidojusies tikai un vienīgi uz realitātes bāzes. Realitāte ir tas pamatu pamats, kas padara dzīvi un pasauli sakarīgu, aptveramu. Jebkuras manas visgaišgākās fantāzijas, vienalga, veidojās uz realitātes bāzes. Bez realitātes es neesmu nekas, es nevaru pastāvēt. Tātad, es manī noteikti satur, ir inkorporējusi realitātes daļu. Tāpēc, jo vairāk es šo realitāti sevi savācu, pārstrādāju un padaru par sevi pašu, jo vairāk es līdzinos apkārtējai realitātei, un tāpēc esmu spējīgs ar to kontaktēties aizvien bagātāk, dziļāk, asprātīgāk, fantastiskāk, jo lielāka mūsu starpā var izveidoties saprašanās un pat mīlestība.

Vēlreiz - es neesmu realitātes daļa, bet realitāte ir mana liela daļa, es asimilēju sevī realitāti, nevis realitāte asimilē sevī mani. Realitāte ir tik sevī pilna, tik milzīga un bezgalīga, ka viņai nav nekādas vajadzības vēl savākt sevī mani. Nē, es kontaktējos ar realitātes daļu, ko es varu nosaukt par savu likteni, un es šo daļu padaru par savu. Un tad mēs jau kopā, kā es (šī bijusī realitātes daļa – mans liktenis, nu ir mana sastāvdaļa) izveidojam vai izvēlamies sev jaunu likteni no bezgalīgās realitātes neizsmeļamo bagātību pūra, un ar to visādi sadarbojamies, spēlējamies, es to atkal iepazīstu, un beigās asimilēju sevī, pārvēršu par sevi. Un tā tas turpinās aizvien uz priekšu. Man piedzimstot es tāds jau esmu, ka manī ir šī potenciālā iespēja saistīties ar realitāti, šis pirmais lādiņš, kas pilnīgi par brīvu, dažu instinktu un beznosacījumu refleksu veidā, man tiek doti dzīvē līdzī kā “ceļa maize.” Un tādu pašu ceļa maizi saņem sev līdzī, un tāpēc spēj attiecīgi darboties un arī darbojās visas citas dzīvās būtnes, bet mēs te runāsim tikai par citiem cilvēkiem. Visiem pietiek šīs bezgalīgās realitātes, visi palielinās un paplašinās un izaug tikai un vienīgi uz tās rēķina. Un daudzu cilvēku starpā, tā kā viņi ir pārvērtuši par savu līdzīgu realitātes

daļu, izveidojas daudzas līdzīgas īpašības, kas, savukārt, atļauj tiem tieši kontaktēties savā starpā, kaut gan patiesībā šī kontaktēšanas vienmēr notiek tikai un vienīgi caur šo mūžīgo starpnieku – caur šo realitāti. Un to taču mēs redzam ikdienas sadzīvē, zinātnē, mākslā, arī ticībās, praktiski pilnīgi jebkurā dzīves izpausmē. Un tāpēc cilvēku savstarpējie kontakti var būt tik dažādi – no pilnīgas vienaldzības, caur dažādām savstarpējām neizpratnēm, līdz dziļai izpratnei un simpātijām. Un cilvēku savstarpējās attiecības, kas nebalstās uz kopēji apgūto un pārstrādāto realitāti, parasti rada vienus vienīgus pārpratumus un nesaprašanās. Realitātes reliģija piedāvā jums visai cienīgu pielūgsmes objektu – realitāti. Jūs esat pieraduši, ka jums piedāvā pārdabisku būtņi, tādu, ko neviens neredz, tāpēc, ka tā nenonāk maņu orgānos. Es piedāvāju dabīgu, reālu būtņi, ko neviens neredz tāpēc, ka ignorē to, ko redz ar saviem maņu orgāniem, tāpēc, ka atrodas sava egoisma varā – grib pats izdomāt, un to, ka būtne grib pati reāli parādīties, to neņem, saka, ka tie tikai tādi nieki vien ir. Tikai ideālistam paveras ceļš ieraudzīt šo jauno pasauli. Materiālistam, skeptiķim, egoistam vai agnostiķim tas ir slēgts. Tieši tāpēc stingra metodika, un viss pārējais darbs, kas ļauj cilvēkam par tādu pārtapt, ir pirmais obligātais solis. Līdz ar ideālisma atvēršanos sevī, pilnā mērā atveras un kļūst aktīvi arī vairāki iedzimti, bet latentī, instinkti. Ar prātu mēs zemāk rakstīto varam aptvert neatkarīgi, vai esam materiālisti vai ideālisti, bet pa īstam nevaram, un arī praktiski savā labā izmantot nevaram, to var tikai uz ideālisma bāzes. Šie jaunie instinkti ir sekojoši:

1) Realitātes instinkts (dabas, dzīvības, pašsaglabāšanās instinkts). Realitāte, daba – tas ir tas, bez kā mēs nevaram dzīvot, un baidāmies bez tās palikt vispār – vienalga, pat lai tā ir kāda būdama, kaut tik būtu. Daba – tā ir ir tā daļa, kas kopīga ar citiem cilvēkiem. Tā ietver priekšmetus un dabas likumus. Tieši tādēļ, ka tā ir priekš visiem, tā ir stabila, un cilvēka darbības to var izmainīt tikai ļoti mazā mērā un šaurā apvidū. Ja tu kaut ko izmaini dabā, tad tas simts procentos gadījumu ir tādēļ, ka tu kaut kā, saprātīgi vai arī nesaprātīgi, ietekmēji dabas likumus. Pilnīgi nekas te nemainās citādi, kā tikai dažādi grupējoties dabas likumiem. Ja nebūtu šīs daļas, nevarētu uztvert citus cilvēkus un kaut ko par viņiem zināt. Un nevarētu pastāvēt apziņa, jo tai nebūtu pilnīgi nekāda satura. No tā mēs arī baidāmies, kad domājam par nāvi – ka nekā nebūs. No tā baidāmies vairāk, nekā no tā, ka kaut kas būs tā, kā mums nepatiks. Tātad mēs esam iedzimti saistīti ar dabu, to sauc par dzīves gribu, izdzīvošanas instinktu, un tas ir galvenais pamata instinkts – instinkts dzīvot, tātad – instinktīva tieksme pēc dabas. Praktiski tas ir tas pats vien patiesības instinkts.

2) Likteņa instinkts (laimes, pilnveidošanās instinkts). Tas ir tas pats brīvās gribas instinkts. Liktenis – tā dabas daļa, kas ir individuāla. Te tev plašākas pilnvaras. Liktenis ir tavš partneris, tāpat kā daba vispār, tikai liktenis ir tieši tavš, un tikai tavš. Liktenis ietver tev tuvāko realitātes, dabas daļu – ar tevi tieši saistīto daļu. Laime un pilnveidošanās ir tas pats. Pilnveidošanās notiek uz realitātes (dabas) un likteņa rēķina, un tas nozīmē to, ka daļa realitātes, caur savu likteni, tiek pārstrādāta tik stipri un individuāli, ka pārvēršas par tavu daļu. Dziļi pārdomājot, var nākt pie slēdziena, ka citas laimes nav un nevar būt. Par laimi sauc visvēlamāko sajūtu dotajā brīdī, un patiesībā pilnīgi visi ikdienas dzīves notikumi ierakstās šajā shēmā, un attiecīgi pelna vai nu laimes vai nelaimes sajūtas.

PAR TICĪBU UN BAILĒM

Vienota, visu aptveroša reliģija ir ne vien it kā teorētiski pareiza, bet arī ļoti praktiska, jo acīmredzami izslēdz vienu no visbūtiskākajiem reliģiskā miera un labsajūtas apdraudētājiem – un tās ir bailes. Ja reliģija ir vienā vai vairākās nozīmēs polāra, izrauta no visu aptveramības konteksta, ja tai nav pozitīvas nosacīti reflektorāsaistes ar ikvienu ikdienā sastopamu priekšmetu, notikumu, cilvēku – tad tā nepārtraukti jūtās lielākā vai mazākā mērā apdraudēta. Ir jābūt lielai ticībai un drošībai par šīs ticības neievainojamību, lai tā būtu baudāma, būtu atbrīvota no bailēm, ka kaut kādi argumenti, kaut kādi pierādījumi, kaut kādas citas aizraušānas, kādas citas ticības var iekšēji ņemt pārsvaru pār tavu iekšējo pasauli, tad tu dzīvo vienās vienīgās nepārtrauktās bailēs un sasprindzinājumā – un kāda gan tur var būt laime un mīlestība, ko šī tava ticība sola?

Tātad no mana, neurofizioloģiskā skata punkta, ticība priekš jebkura cilvēka ir vērtība tikai tad, ja tā ir ar apstiprinošām, pārbaudītām, argumentētām, izjustām, pārdzīvotām nosacīti reflektorām saitēm sasaistīta ar praktiski jebkuru iespējamo domu, dzīves notikumu, praktiski ar jebko, kas ar cilvēku var notikt. Un tad iznāk tā, ka mierīgos dvēseliskos un ārējo notikumu laikos cilvēks nepārtraukti un cītīgi strādā pie šo saišu stiprināšanas un pilnveidošanas, un kritiskos brīžos pilnīgi paļaujas uz jau izdarīto – nu gluži ka akumulators. Tā ir aksioma pie pilnīgi visām ticībām. Cilvēks ir spējīgs noticēt ļoti daudz kam – gan saprātīgam, pat pilnībā pierādītam un apstiprinātam, gan arī pilnīgām blēņām. Un pamata likums ir tāds, ka ticība ir vērtība pati par sevi, bez papildus kādiem paskaidrojumiem. Tā nav tikai reliģiska, bet vispārēja, dabiska patiesība, parādība, ar kuru mēs praktiski ikdienā sastopamies ik uz soļa. Ja mēs ticam, tad lielākā vai mazākā mērā tas tā arī notiek. Medicīnā, kā mēs to labi zinām, sauc par placebo efektu, un tā iedarbība ir zinātniski ļoti nopietni un neapšaubāmi pierādīta. Dziedniecība un alternatīvā medicīna uz šo efektu balstās gandrīz vai pilnībā. Un būtu ļoti muļķīgi noliegt acīmredzamus faktus. Kaut arī zinātne vēl nevar puslīdz argumentēti izskaidrot šo iedarbības mehānismu, tomēr par to ir daudz zinātniski saprotamas lietas atklātas. Reliģiskās grāmatās tās nozīme ir izcelta ārkārtīgi augstu. Un tur ir daudz tīras patiesības. Katrā ziņā, ticība ir tāds faktors, kuram ir vērts pievērsties un veltīt daudz lielāku uzmanību ne vien no pašu ticīgo, bet arī no tīras zinātnes un veselā saprāta skata punkta.

Šim brīžam paliksim vien pie tā, ka ticība objektīvi ir ļoti liela vērtība, kuras iemantošana un nostiprināšana, kaut daļēji atrodas paša cilvēka rokās.

Par ticību zinot un ticību nezinot.

Šķiet, ka ticība darbojas vienādi, neskatoties, vai tā ir balstīta vien uz subjektīvu, ar savu gribu izveidotu iekšējo pārliecību, ka to kāds ir iedvesis bezmaz vai suģestīvā ceļā, ka tā balstās uz kādām autoritātēm vai fetišiem – vai otrādi, ka tā balstās uz stingrām un nopietnām zināšanām un pierādījumiem. Izskatās, ka visi šie paņēmieni ir vienkārši tādi kā fermenti, kas darbojās tikai, lai palīdzētu kādu vielu radīt, pat īslaicīgi ar to izveidojot kādus ķīmiskus savienojumus, bet pēc tam atdalās, atkrīt no šiem savienojumiem, un jaunradītā ķīmiskā viela paliek pati par sevi, pat neapcerēdamās, kādā gan varbūt visai sarežģītā ceļā tā ir radusies. Ticība rodas gluži tāpat – katram cilvēkam šie fermenti var būt dažādi, bet izveidojusies ticība ir stipri vienāda. Bez šaubām, gala ticības objekti un formulas ir dažādas, tāpat kā

dažādu fermentu kombināciju darbības rezultātā rodas ļoti atšķirīgas ķīmiskās vielas. Bet, kad viela ir izveidojusies, tā ir vienāda, lai kur tā neatrastos, un kas ar to tālāk nenotiktu.

Katrā ziņā, šī daļa manā spriedumā ir šobrīd pārliecība, kuru vajag pamazām stiprāk argumentēt un iztīrīt iespējamus pierādījumus un pretpierādījumus. Tomēr, apmēram pamata doma ir skaidra – ticība ir ticība, lieta pati par sevi, ar savām noteiktām un konkrētām īpašībām. Un viena no šīm īpašībām, par kuru nu mēs te spriežam, ir visādā veidā būt patīkamai cilvēkam (nerunāsim šeit par to, ka ticības var dot izteikti negatīvus efektus – nu kaut vai visas fobijas vai visi zombēšanas gājieni, reklāmu iedarbība utt.). Jo te ir runa par jebkāda veidā sevī kultivētām, izveidotām n nostiprinātām ticībām, kas apzināti ir atstrādātas tā, lai nestu šo pozitīvo efektu. Tātad, viss tas ir izdarāms, ceļi ir ļoti dažādi, un šo ticību, kas cilvēkam ir tīkama, un nes sev līdzī arī virkni pozitīvu ikdienišķu efektu, patiešām dažādos, pie tam ļoti atšķirīgos ceļos var apzināti cilvēks pats sevī iestrādāt, vai arī ļauties, lai to viņā iestrādā kāds cits cilvēks, parasti tā ir priekš viņa autoritāte. Un te ietilpst arī ticības, ko mēs iestrādājam sevī ar zināšanu, pieredzes un pierādījumu palīdzību. Un ir arī tādas, ko iestrādā ar tīrās zombēšanas, ar reklāmu, ar vervēšanas palīdzību. Un patiesi, pat ārēji jūs saskatīsiet milzu daudz līdzības starp cilvēkiem, kas kaut kam patiesi un dziļi tic, un tiem, kas nekam netic. Nu šos neticīgos mēs ikdienā vienkārši saucam par skeptiķiem, un nebūt nav tos jānolamā par kādiem ateistiem, par antikristiem utt. Te viss ir atkarīgs no šo lamātāju vai pieņēmēju intelekta un veselā saprāta līmeņa, un praktiski ne no kā cita. To pat grūti formāli raksturot, ar ko viņi atšķiras – tas nav miers vai nemiers, jo ticīgais var izpausties gan tā, gan tā. Un tomēr, mēs viņus, visu šo sugu, instinktīvi atpazīstam, kaut vai uz ielas. Iespējams, ka viņi visi izskatās tādi kā “aptaurēti,” mazliet ne savā prātā, ar tādu kā viegli viltīgu vizinošu smaīdu, nu, tiešām nav svarīgi.

Bet viens ir skaidrs, pamatā šie cilvēki jūtas labi, ja vien atrodas kaut kādā “optimālajā raksturlīknes daļā” - nav pārāk virspusēji, un arī neiegrimst savā lietā pārāk dziļi. Un šādu optimumu katrs ar praksi un pieredzi sev var piemeklēt, un tad viņam patiešām izdodas iegrimt tādā kā laimes plīvurā, kādā parabiozes stāvoklī vai nirvānā. Tad ir tā, ka šis stāvoklis iepatīkas aizvien vairāk, tā prasās aizvien vairāk, un cilvēkam tas sāk ieņemt aizvien lielāku un nozīmīgāku vietu viņa dzīvē. Cilvēks tad sāk instinktīvi un apzināti šo stāvokli sargāt, viņš ir spējīgs daudz ko atdot, daudz ko izdarīt, tai skaitā veikt pat visai antisociālas darbības, lai tikai šo stāvokli noturētu un vēl pastiprinātu. Ja tas aug un aug, tad tas pāriet mums labi pazīstamā lietā – tas pārtop fanātismā. Un tad sekas un turpmākā šāda cilvēka rīcība kļūst grūti prognozējama, tā var kļūt pat krimināla, ja viņš sajūt kaut jēl kādu šī sava stāvokļa apdraudējumu.

Padomājiet, vai šeit aprakstītais jums neatgādina ko citu, jums tikpat labi pazīstamu? Es runāju par atkarībām – par visu to spektru, sākot ar visbanālāko tabakas smēķēšanu, alkoholu, un tālāk – cauri visam šim briesmīgajam spektram, kas pazudina gan pašu cilvēku, gan arī rada ļoti nozīmīgu apdraudējumu apkārtējai sabiedrībai. No neurofiziologa skata punkta tas ir tīrais dominantes perēklis smadzenēs, kas it kā iekapsulējas attiecībā pret citām smadzeņu daļām un tur notikušajiem notikumiem. Vēl vairāk, tas tomēr visos veidos cenšas visus pārējos smadzeņu procesus un notikumus pakļaut sev, audzējot sevi aizvien lielāku, agresīvāku un briesmīgāku. Pienāk laiks, kad cilvēks pats ar saviem spēkiem, ar savu gribu, kļūst absolūti nespējīgs šo stāvokli izmainīt. Ir nepieciešama palīdzība no malas, bet arī tā ir visai

problemātiska. Praktiski cilvēks ir aizgājis bojā, un vainīgs tur ir vai nu viņš pats, vai kāds cits, kas to ir apzināti vai neapzināti veicinājis.

Un tagad seko loģiska atbilde, kā no šādiem ticības izraisītiem, patoloģiskas dominantes stāvokļiem, ar izmainītu smadzeņu darbību un personību, tikt galā. Un atbilde ir viena un tikai viena – to var veikt, radot vienmērīgi noslogotu visu smadzeņu darbības fonu, kas ikdienas dzīvē nenozīmē neko citu, kā vienkārši veselo saprātu, un augstākās izziņas un izjūtas plānā tas nenozīmē neko citu, kā vienotības principu. Tas nozīmē neizraušanu no konteksta. Kaut arī vienotība tiek pasludināta par vairāku pazīstamu reliģiju vienu no pamata postulātiem, ikdienas dzīvē tas tiek pārkāpts ik uz soļa, ik mirkli mēs nevērojam neko citu, kā nepārtrauktu izraušanu no konteksta, un šādu ārpus konteksta stāvošu sīku ticību alkatīgu nostiprināšanu pēc tā paša vien egoistiskā dominantes perēkļa veidošanas principa. Ja reiz viens, tad viens. Nav ko muļķoties – nevis divi, nevis galvenajam ir pretinieks, bet galvenais ir viens, un tam ir dažādas izpausmes. Bet tad sākās grūtības, jo ir jāpaskaidro, piemēram, kāpēc galvenais pieļauj ļaunumu, un tūkstošiem citu lietu, un pie tam saprotami jāpaskaidro, nenonākot nekādās pretrunās. Un te nu lūk, ar aklu ticību cilvēks ir pagalam. Te vajadzīgs prāts. Bet prāts ir padzīts, atkal pamatojoties uz kaut kādām no konteksta izrautām dogmām, utt. Tātad, te dogmatismam iet grūti.

Nu lūk, un tad rodas bailes, ka prāts var iezagties, un kaut ko apgāzt, ka kaut kāda cita ticība var ielauzties manā inkapsulētajā zonā un to sašķaidīt, un daudz un dažādas citas bailes, kas to visu jaukumu, kas it kā bija izveidots, var apdraudēt, un pat vispār iznīcināt. Un tad cilvēks, gluži kā narkomāns metas cīņā par savām tiesībām uz brīvību, uz laimi. Bet tā laime viņam ir saprotama tikai saistībā ar savu ticību, ar savu atkarību. Tad cilvēks mobilizē visus savus spēkus, visu savu spēku, vēl pāri palikušās prāta un argumentācijas spējas druskas, un iziet cīņā – cīņā uz dzīvību un nāvi – par savu ticību! Vēsture ir pieredzējusi daudzas tādas cīņas, tāpēc par to nav ne mazākās vajadzības sarunu turpināt.

Ko liekam vietā? Nu bez šaubām, tādu ticību, kam nebūtu šādas apdraudošas pazīmes. Tā ir izsvērta ticība, kas nav fragmentēta. Un, ja tā, tad tā var balstīties tikai un vienīgi uz acīmredzamām patiesībām, kuras nekad, nekādi argumenti vai kādi spēki nespēs izsist laukā. Tā būs ticība, kas nemaldīsies sīkos sazarojumos, jo to apcere vēlāk viegli notiks automātiski, bet gan bāzēsies galvenajās patiesībās un acīmredzamībās. Tā būs ticība, kas nepieļaus ne vismazāko zombēšanas iespējamību ne attiecībā uz sevi, ne uz citiem. Tā būs ticība, kas reizē būs arī patiesības izziņāšana. Tā būs ticība, kur ticība un patiesība ir pilnībā saplūduši jēdzieni. Šāda ticība ir dzīvē viss, tā ir dzīves programma un ceļš. Šāda ticība ārprāta respektē cilvēka brīvo gribu, bet tikpat lielā mērā respektē arī realitātes brīvo gribu, šāda ticība veicina katra cilvēka un viņu aptverošās realitātes aizvien ciešāku un intīmāku individualizētu sadarbību, kas dod gan labsajūtu, gan veiksmi, gan nepārtrauktu mīlestības pārdzīvojumu. Un galvenais, šāda ticība nekad neko neizraus no konteksta, tai nekad nebūs nekādas dogmas, jo tā visur būs saskaņota ar realitāti, kas tiek aizvien dziļāk un dziļāk izziņāta un izjusta. Un šī ļoti dziļi izziņātā un izjustā realitātes daļa kļūst par paša cilvēka turpmāk jau neatņemamu daļu, vienalga, vai viņš ir dzīvs vai miris. Šī jaunā ticība, tātad, tiks caurausta ar milzīgu daudzumu nosacījuma refleksu ar cilvēka visdziļāko būtību, un tas jau nozīmē šo nupat minēto tapšanu par sevis daļu.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Viss pieminētais ir pilnīgs iemesls tam, ka jaunā ticība būs pilnībā brīva no bailēm to pazaudēt, un tas tad arī ir tas, par ko mēs galu galā uzsākām šo sarunu. Loks noslēgts.

TIKAI IDEĀLISMS ATBRĪVO TICĪBU NO BAILĒM

Ja cilvēks automātiski un vienīgi uzskata sevi par dabas daļu, tad viņa skats uz sevi ir materiālistisks. Skats uz sevi ir tas pats, kas skats uz kādu priekšmetu, vai uz citu cilvēku, vai vispār uz jebko. Patiesībā tu nevis skaties, bet domā, ka skaties, un atpakaļ automātiski saņem kaut kādas sajūtas. Patiesībā tu esi ideālists. Pasaule, no ideālisma skaidrojuma, ir drīzāk liela doma, nekā liela mašīna. Kā doma? Mana doma. Kardinālās atšķirības šajā manā domā ļauj atklāt, testēt un praktiski pārbaudīt manas gribas iespējas. Tas, ko es ar savu gribu savās domās varu apzināti mainīt, tā ir mana manu domu, manas apziņas daļa; un tā daļa, ko nevaru – tā ir ne – mana, sveša daļa. Dažādi manipulējot savā daļā, man ir iespējams šo savu daļu paplašināt uz svešās daļas rēķina. To mēs saucam par mācīšanos, par pieredzi. Svešā daļa ir tas, ko mēs ikviens uztveram kā realitāti, un kurā tiek pārbaudīts, vai vismaz būtu jāpārbauda un jāsaprot viss, ko es sagribu un arī patiesi no šīs realitātes paņemu par savu daļu. Un tad ir tā, ka realitāte ieiet manī, un es ieeju realitātē – es bagātinos ar realitāti, kļūstu reāls, un realitāte, savukārt bagātinās ar mani. Šāds ir ideālisma apraksts, un tā cilvēks tajā patiešām jūtās. Kas te notiek ar ticību? Notiek tas, ka ticība paaugstinās, jo neveidojas vis uz kaut kāda nulles izejas līmeņa, bet gan uz tā realitātes horizonta, kas veido saskarsmes robežu starp manis apgūto realitāti, un manis neapgūto realitāti; vai, vienkāršāk pasakot – starp mani un realitāti. Ticības objekts ir tā pati realitāte, bet tā šīs realitātes daļa, kas atrodas tālāk no mūsu patiesi pastāvošās saskarsmes virsmas, un tā var būt kā stari vērsta dažādos virzienos un dziļumos iekšā šajā nedaudz nojaušamajā realitātē. Un, tā kā tā daļa patiesībā satur pilnīgi visu, un tā ir absolūta un bezgalīga, tad mani sapņi par to paši par sevi nekad nav maldi. Un tad notiek tas, ko var arī saukt par brīnumu – tu tici, ceri, un pastiprini to ar mīlestības izjūtu – tu tā attiecies pret realitātes tālajām, bezgalīgajām daļām, kas ir pilnīgi visu vēlmju piepildījuma iespēju pārpilna līdz bezgalībai. Un tad notiek vistrakākais – tu tici un tici, un pamazām tu pats to visu arī it kā radi, vai, ja tev tā labāk patīk, tas tev nokrīt no zila gaisa. Pats galvenais te ir viens – šī bezgalīgā un absolūti visuspēcīgā iespējamība, kas te ir iekšā. Tātad – būt tur viss ir, svarīgi ir mācēt paņemt. Nu lūk – to var izdarīt caur ticību. Bet ticībai jābūt ļoti stiprai, pat absolūtai. Un tāda tā nekad nevar būt, ja to pavada bailes vai šaubas kaut vismazākajā mērā.

Parastā ticībā vienmēr ir daļiņa šaubu, jo, kā šie ticētāji paši saka, ja jau viss būs zināms skaidri un gaiši par visām paradīzēm, debesīm un eņģeļiem, tad tā jau nebūs nekāda ticība. Tāpēc, viņi saka, jo tu mazāk zini, un tomēr tici, jo tava alga būs lielāka. Tas nozīmē to, ka tu pats kā sēdi, tā sēdi uz zemes, un tikai meti debesīs ticības, arī savu vēlmju un fantāzijas tīklu – varbūt kaut kas uzķersies. Bet ideālista ticība ir citāda, tā aug aizvien lielāka līdz ar to, ka cilvēks pats top lielāks. Šeit ticība sākas nevis vienmēr no nulles punkta, vai pat dziļa mīnusa punkta (jo lielāks grēcinieks, jo viņš var vairāk sasniegt) bet gan no saskarsmes zonas starp cilvēku pašu un viņu aptverošo bezgalīgo realitāti. Bailes ideālistam nav, jo viņa ticība ir reāla, un nevis balstīta tikai paša fantāzijā vai iedomā. Ideālista ticība atšķiras ar mieru un

rāmumu, atšķirībā no parastās ticības, kas raksturojas ar pilnu emociju spektru, pamatā gan ar eksaltāciju, uzbudinājumu, trauksmi. Tādas ir mūsu ikdienas emocijas, pārpasaulīgas izjūtas ir dziļš miers, līdzsvars, uzticība, bezbailība, ka kaut kas varētu mainīties. Kāpēc tā? Tāpēc, ka ideālista ticība balstās nevis uz fantāzijām, bet gan uz objektīvo realitāti, citādi sakot, uz patiesību. Un nekad nav bijis tā, ka šī patiesība nebūtu uztverama, nekad visā pasaulē, visā tās vēsturē mēs nekad un nekur ne no viena cilvēka neesam dzirdējuši, ka viņš būtu atradies situācijā, ka viņam nebūtu uztverama realitāte un tajā ietilpstošās labās vai sliktās izjūtas. Patiešām, nekad taču nav bijis tā, ka nekā nav. To visu nebūtību pilnīgi vienmēr, simts procentos gadījumu, rada cilvēka fantāzijas, kas ir pilnībā atrautas no realitātes. Ja mēs rīkojamies godīgi – vienmēr pieņemam par patiesību tikai un vienīgi to, ko esam kārtīgi, rūpīgi un godīgi izvērtējuši caur realitātes prizmu, pārbaudījuši realitātes gaismā, tad mēs tādu nebūtību tur neatrodam. Tās ir egoistiskas fantāzijas. Un, ja cilvēks tik stipri koncentrēs savu gribu šādā virzienā, tad, kā mēs to iepriekš teicām, pastāv iespējas bezgalīgajā realitātē sameklēt, lai arī ļoti deficītus, tomēr materiālus arī šādas, lai arī it kā absurdas, savas gribas realizācijai. Tomēr, pat šis variants, par cik ir pilnīgā pretrunā ar visu pasaules ēkas un realitātes pamatbūtību, tad arī šī gribas realizācija patiesībā nebūs vis reāla, bet gan tikai tāds biedēklis, ko cilvēks pats sevī ir uzsintezējis, un savā egoismā ir pieņēmis par reāli iespējamu. Neviens ideālists nekad nav nomiris. Ideālists, tāpat kā parasts cilvēks labi saprot, ka kādā brīdī viņa apziņā daudziem, gan tuviem, gan svešiem cilvēkiem, tiek piekarināta jauna birka – tie tiek pasludināti par mirušiem. No atmiņas gan tie tādēļ netiek izdzēsti, kaut gan lēni un pamazām izplēn. Miesas ierok kapā vai sadedzina, un simtprocentīgi ir skaidrs, ka tās sadalās elementos, un pamazām izplēn. Ir pilnīgi skaidrs, ka tos cilvēkus tu nekad nesatiksi tādā veidā un veidolā, kā tu varēji to izdarīt agrāk. Kas notiek – tavai gribai tiek uzlikts šāds ierobežojums – tu vari gribēt, bet nevari dabūt, kaut agrāk varēji. Pēc analogijas parasts cilvēks vai ideālists nospriež – arī ar mani būs tas pats, tuvinieki un svešinieki mani nevarēs satikt tā kā agrāk. Tā tas ir – man tiks uzlikts gribas ierobežojums – es arī nevarēšu uzsintezēt pēc savas gribas un darbībām sev apziņā situāciju, ka es tur dzīvē darbojos, kā agrāk. Tā kā kaut kāds lūzuma punkts tas būs noteikti, un varbūt pat ļoti smags. Bet – viss iepriekš minētais, godīgi interpretējot, tomēr nav ne vismazākais arguments tam, ka man apkārt izzudīs realitāte, un izzudīs mana apziņa. Jo tas ir atkarīgs tikai un vienīgi no pašas šīs realitātes – būt vai nebūt ar mani kontaktā. Nu un, kamēr tas nav noticis, te lūk darbojas mana ticība, kas pamatojas uz pašu realitāti, un aug, kā jau iepriekš minēts, līdz ar manu robežu paplašināšanos uz šīs pašas realitātes rēķina. Un šī realitāte kā visugudra, visuspēcīga utt., tīri loģiski to nepieļaus, un tam es ticu – jo es ticu visam savam ideālismam, un visām no tā izrietošajām sekām.

Tātad, ideālista ticība ir ļoti spēcīga tāpēc, ka viņa nebaidās no apstrīdēšanas no citu, konkurējošu ticību puses. Potenciāli ideālista ticība ietver sevī jebkuru iespējamo un pat neiespējamo ticību, un tāpēc to spēj loģiski un pat tīri emocionāli un intuitīvi, ar realitātes bezgalīgo labvēlību un piepalīdzību, izanalizēt, un ielikt tās īstajā vietā, paņemot no tās to, ko es, kopā ar realitāti, atzīstu par vajadzīgu paturēt priekš sevis. Tas, ko es nepaturu priekš sevi, netiek apstrīdēts vai atmests, nē – tas vienkārši paliek kā reāls fakts, kā reāla īstenība realitātes dziļumos, kā daudz kas cits, jo realitāte taču ir viss, tā ir bezgalība. Un nav citas vietas, kur vispār kam palikt – realitāte ir viss, ko es jebkad esmu apzinājis, vairāk vai mazāk, šķībāk vai greizāk, un neesmu vēl pilnīgi un galīgi aizmirsis. Patiesībā realitāte jau ir arī viss

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

potenciālais, kas nekad nav nonācis manā apziņā, un kas nekad varbūt arī tur nenonāks (kaut gan, absolūti ņemot, kaut kad tomēr tur nonāks viss, un tas jau ir tas gala rezultāts, uz kuru ved viss šis milzīgais katra ideālista ceļš). To, ko es te saku, es saku vienkāršības dēļ, patiesībā runa iet vienkārši par realitātes zonām vai apļiem, kas aptver manu un realitātes kopējo daļu, kurā es kā ideālists reāli dzīvoju un izjūtu. Tas ir, dzīvoju tā, kā tas ir dabīgi, tā, ko no malas nevar redzēt, bet ko kāds cits, cik nu tas ir viņa spēkos, var tikai iejusties, tāpat kā es varu tikai iejusties patiesajā jebkurā citā cilvēkā. Ideālists automātiski uztver tikai pats sevi. Lai viņš gūtu priekšstatu par jebko citu, viņam tajā ir jāiejūtas, un tas vienmēr ir iespējams tikai ļoti ierobežotā mēra. Tāpat ar augstākajām būtnēm un spēkiem – ideālists uzskata, ka vienīgais ceļš, kā tos iepazīt, ir iejušanās. Un iejušanās ir iespējama tikai vienā vienīgā veidā – kļūstot līdzīgam. Tādas nu ir tās aksiomas, un citādas tās neviens nevar padarīt. Ideālistam ir stipri vieglāk, jo viņš šīs aksiomas pieņem kā dabiskas, un tāpēc nezaudē daudz laika, nodarbojoties ar veltīgām tukšām spriedelēšanām, bet visu laiku darbojās tīri praktiski. Ideālista moto varētu būt – izdari, un pēc tam izpriecājies par rezultātu, papriecājies, un tad turpini mērķtiecīgi iet tālāk – paej gabalu un atkal papriecājies.

Tātad, patiesība ir gluži otrāda un paradoksāli pretēja tai, kādu ideālistu iedomājas ikdienas cilvēks. Viņš ideālistu iedomājas kā tukšu sapņotāju, no kura praktiskā dzīvē ir maz jēgas. Tā tas arī ir, bet tikai materiālisma pasaulē. Garīgajā pasaulē ideālists ar materiālistu apmainās lomām. Materiālists te pārvēršas par tukšu fantazētāju, filosofu un pļāpu, bet ideālists veikli vien uzrota piedurknes, saspļauj plaukstās, un ķeras pie sūra darba, kas vienīgais nes augļus šajā druvā. Ideālists dodas iekopt realitātes druvu, un arī pelnīti saņem sava darba augļus. Materiālists nodarbojās ar tukšām materiālistiskām fantāzijām, un rezultātā audzē vien sēnālas.

PRAKTISKAIS IDEĀLISMS KĀ TICĪBA

JAUNA TICĪBA – 200 vārdu

Jauna ticība, kas izplešas virs, un reizē balstās uz veselo saprātu, realitāti un zinātņi; kas ir augsne ticībai, cerībai un mīlestībai; kas apmierina cilvēka pamata instinktus – tieksmi pēc kontaktiem un nepārtrauktu sadarbību ar savu pretmetu – savu likteni, kas ārēji izpaužas gan kā tieksme uz pašizpaušmi, gan kā ziņkārība, patiesības mīlestība un ētikas pamatprincipu iekšējā izjūta; tā kā mans personīgais liktenis ir lielā kopējā visas radības likteņa daļa un atklāsme, tad manas cerības un iespējas ir praktiski neaprobežotas, galu galā pamatā viss atkarīgs no manis paša, kaut gan vienmēr man ir rezervēta iespēja paļauties arī uz likteņa žēlastību un pat beziemesla labvēlību; visa tā rezultātā mana dzīve vienmēr var būt gan interesanta un brīnišķīgu izjūtu pārpilna, gan stingri loģiska un pienākumu nastas nospiesta, gan gaisīga un vieglprātīga, bet vienmēr – jauka un riebīga, bagātīga un trula, nopietna un humora pārpilna, likumsakarīga un pilnīgi negaidītu pavērsienu pārpilna; tieši tāda, kādai tai jābūt, bet galvenais – vienmēr apzināti kopā ar manu līdzbiedru, sargu un soģi – ar manu mūžīgo likteni; un visa tā virsotne ir tā, ka šādi dzīvojot lēni un pamazām nobriest ticība un pārliecība, ka tā nav apzīmogota ar neizbēgamās izbeigšanās zīmogu, ka tā ilgs vismaz tik ilgi, kamēr nebūs piepildīta, un tas laikam gan nav paveicams nekad.

JAUNA TICĪBA – 1000 vārdu

Pamatā ir sekojoši postulāti:

1) Visas redukcijas ved pie viena – brīvas notikumu plūsmas. Tur virsotne ir nirvāna, un tālāk parasti nekas netiek paskaidrots. Parasti šādā atbrīvotā stāvoklī cilvēki nonāk caur ticību, meditāciju, lūgšanām, vai ar kādām pretstresa metodēm, medikamentiem vai psihotropām vielām. Manā skatījumā un pieredzē, pie tā paša ērtāk, prognozējamāk un drošāk ir nonākt ar speciālu, uz vispārzināmiem faktiem balstītu domāšanu, sekojot konkrētām metodikām, kas pamatā balstās zināšanās par smadzeņu uzbūvi un darbību, daudziem jauniem zinātnes sasniegumiem un filozofiskām patiesībām.

2) Ja šo atbrīvotību sasniedz ne vispārzināmā, bet mazāk pazīstamā - racionālā veidā, tad tam ir virkne priekšrocību. Reliģiskās ticībās un manipulācijās balstītās metodikas šī atbrīvotā stāvokļa sasniegšanai ir apgrūtināšas tāpēc, ka vispirms ir jāiegūst šī ticība, bet, kaut es to gribētu iegūt, neviens man nevar skaidri pateikt, kā to izdarīt (jo šie padomi ir subjektīvi un ļoti atšķirīgi). Dažādu tehnisku un ķīmisku līdzekļu izmantošana šim nolūkam ir nedabiska, un tāpēc bieži atreibjas dažādu paģiru un blakus parādību veidā. Veselajā saprātā, zinātnē un filozofijā balstītas metodikas ir balstītas uz faktiem, stingriem pamatojumiem, tās ir atkārtojamas un pārbaudāmas. Patiesībā šis stāvoklis ir tas pats stāvoklis, kādā cilvēks nonāk, reāli dzīvē pārvēršoties no materiālista par subjektīvo ideālistu. Un šī virziena filosofi ir atstājuši aiz sevis konkrētus darbus, materiālus, kas soli pa solim ļauj ikvienam sekot viņu ceļam, un padarīt to par savu ceļu. Mums ir jāiemācās un jāspēj reāli iedzīvoties šo cilvēku, tādu kā Bērklis, Hjūms, Kants, Fihte, un citu, pasaulē. Mēs tāpat daudz varam mācīties no jaunākajiem zinātnes atzinumiem, sevišķi elementārdaļiņu fizikas un bioloģijas sasniegumiem.

3) Šis atbrīvotības stāvoklis nav ceļa beigas, bet tikai sākums, nosacījums, lai vispār varētu sākt garīgi attīstīties. Šis atbrīvotās plūsmas stāvoklis patiesībā ir pamatstāvoklis, kas cilvēkā ir ielikts, un līdz ar to nav nekāds viņa paša sasniegums; šādā stāvoklī mēs dabīgi atrodamies agrā bērnībā. Mēs vienkārši esam spējusi atgriezties atpakaļ, un nevis esam pagājuši uz priekšu. Tāpēc te nav nekāda iemesla lepoties ar sasniegto. Šeit ir izšķiršanās – vai nu te sastingsi, vai uzskatīsi šo par starta platformu. Tā ir veca lieta – izvēle starp paša darīšanu, pieteikšanos radīt pašam sevi, jebšu pilnībā paļauties, ka viss notiks pats no sevis. Mana pieeja ir aktīvā, tāda, ka, kaut arī patiesībā viss vienmēr vienāļģa notiek pats no sevis, tā kā jābūt, tomēr katram cilvēkam šeit pēc savas brīvas gribas ir aktīvi jāpiedalās un jāveicina šī dabīgā notikumu gaita.

4) Viss turpmākais ir paveicams un apspriežams tikai izejot no šī pamatstāvokļa; un nevis no mūsu ikdienas skata punkta. Savs *Es*, tāpat kā *Visaugstākais*, viens pats par sevi nav ne definējams, ne analizējams. Ticība gan manis paša, gan *Absolūta* pastāvēšanai balstās uz acīmredzamību un pašsaprotamību, tāpēc tā ir aksiomātiska, un tālāk nav analizējama. Viss, par ko iet runa, ir to savstarpējās attiecības. Bet tas tad arī ir pilnīgi viss manas apziņas saturs, nekā cita tur nav, nekad nav bijis un nevar būt nekad. Tā nav vispārīga frāze, par šo lietu ir zināms daudz konkrētību. Pamatā te citu labā ļoti daudz ir izdarījuši tieši filozofi. Un tāpēc, ja mēs agrāk vienkārši nespējam iedomāties, kāpēc mums viņi varētu

noderēt, tad šajā situācijā mēs vienkārši bez viņiem iztikt nevaram. Mums pašiem ir aktīvi jāklūst par filosofiem, balstoties uz to, ko citi līdz mums ir izdarījuši.

5) Šī pieeja principā pieļauj saskaņu starp cilvēkiem, jo balstās uz vispārīgām, apodiktiskām, visiem cilvēkiem vienādām pamatpatiesībām. Mūsu šodienas problēma ir tā, ka smadzenes ir sadrumstalotas, pilnas ar dažādiem, savstarpēji nesaistītiem, uzbudinājuma perēkļiem, ko mēs ikdiena saucam par uzskatiem, ticībām, pārliecībām. Tā kā tie nav izveidoti pēc kādiem drošiem, kopējiem principiem, bet uz kaut kādām nejausībām, paviršām noticešanām, tad tie nekādi nav saistīti savā starpā ar kādām neirālām saitēm, refleksiem. Jaunā sistēma dod vienu vai dažas centrālās idejas, pārliecības, ar kurām, kaut daļēji sasaistāmi itin visi dzīves notikumi, visas domas. Un šīs dažas pamata idejas jau veidojās nevis kāda untuma vai ticības dēļ, bet uz stingri likumsakarīgiem pamatiem, un tiek nostiprināti ar droši atkārtojamām pozitīvām emocijām. Līdz ar to, katrā dzīves situācijā ir iespējams ar reflektoru saišu, asociāciju palīdzību, pieslēgties šai drošajai mājai, un, līdz ar to, lielāko dzīves laiku justies, un arī darboties labi, lai kādi, lai cik smagi reizēm nebūtu mūsu ārējie apstākļi.

6) Tas, kas mudina apzināti darboties, un neiemigt šai nirvānā, ir iedzimti instinkti, tādi kā ziņkārības un patiesības izzināšanas instinkts, kas patiesībā ir tomēr tas pats vecais – instinkts kontaktēt ar Radītāju. Lai tas noritētu jaukāk un patīkamāk, ir vajadzīgs izzināt viņu (mūsu attiecības) daudzus veidos, atklāt daudzus viņa noslēpumus, pašam uz tā rēķina nepārtraukti augot un pilnveidojoties. Tas paver ceļu attiecību bagātībai un daudzpusībai, augstākos līmeņos ietverot dažādas asprātības, humoru, izlikšanos, slēpšanos, apstulbinošu atklātību, nu visu ko, tā, ka vienmēr būs interesanti un jauki, vienmēr būs horizonts, uz kuru var tiekties, vienmēr būs līdz galam neizzinātais un neizspēlētais, vienmēr būs iespēja vispilnīgākā veidā izvērst šīs pašas vecās lietas – ticību, cerību un mīlestību. Ticība, atšķirībā no ierastā veida, vienmēr augs uz kompleksā, mūžam pilnīgākā pamata, kurā tu pats esi daļējs saimnieks, un daļa ir spēle, tātad ticība integrē sevī pilnīgi visu, un paceļas virs tā, tāpēc to var reflektori izsaukt no jebkura notikuma, domas vai fakta, kas ir integrēts zemākās struktūrās.

7) Visas pārējās lietas, dažādas veiksmes un praktiski labumi, tāpat kā veselība, tiek vienkārši piemestas. Te darbojās vispārzināmais ticības likums, kas to visu vienkārši piemet. Un, atšķirībā no parastajiem veidiem, te ir divas priekšrocības: pirmkārt tu savu ticību vari apzināti audzēt, izpildot ļoti konkrētas darbības, un pārdomājot dažas gluži konkrētas lietas; un otrkārt, tā kā tu esi ar savu likteni saspēlējies ne vien no verga un pakļautā stāvokļa, bet no stipri vien līdzvērtīgām pozīcijām, tā kā tu viņu esi stipri daudzveidīgi un dziļi iepazīs, tad tev nebūs neērti kādā visai izdevīgā situācija un izdevīgā veidā viņam šo to arī visai personīgā veidā vienkārši palūgt. Un tu tiešām vari iemācīties to izdarīt un nostādīt tā, lai tam partnerim tas nebūtu apgrūtinājums, bet viņš par šādu izpalīdzību tev sajustu dziļu un patiesu gandarījumu.

AUGSTĀKA UN ZEMĀKA TICĪBA

Ticība tāpat kārtojās pa hierarhisko vertikāli, un ir situācijas, kad šajā vertikālē var rasties pretrunas, kas kavē gūt pozitīvu rezultātu. Mēs gribam uzreiz. Ja ir slikti, vajag kaut ko, lai būt labi, un jo ātrāk, jo labāk. Te nāk talkā medicīna, dziedniecība, ekstrasensija. Lielāko tiesu, izņemot lielāko daļu medicīnas, tie darbojās uz ticības pamata. Tomēr, šī ticība, kas vērsta uz to, ka tas un tas tev palīdzēs, parasti ir vāja, un tāpēc arī palīdzība ir vāja. Tā neirofizioloģiski, smadzeņu līmenī darbojas ļoti lokāli un zemā līmenī.

Reliģija pretendē uz stipru ticību. Potenciāli tā arī ir, tā ir stiprāka, nekā ticība kādam ekstrasensam, dziedniekam, okultistam, ezotēriķim vai ārstam. Stipra ticība reliģijā ir iespējama, bet tas ir reti. Te ir tradīcijas, baznīcu arhitektūra, dažādi kultī. Tā ir ticība bez faktiem. Visas šeit minētās ir ticības ar samēra vājiem, vai bez faktiem un apstiprinājuma. Medicīna šai ziņā visvairāk ir stiprināta ar faktiem, tāpēc tai reizēm ir ļoti stipra ticība. Kad darbojās ticība, tad nav nepieciešams konkrēti izzināt un izklāstīt, kas tev īsti vainas. Tas notiek automātiski, viss iestādās tā, kā tam ir jābūt optimāli. Un tu pats ne tuvu nezini, kam tad tur īsti ir jānotiek. Bet notiek. Tas vienkārši ir ticības iedarbības mehānisms. Ja tu tici, ka tu paglaudīsi sāpošu kaklu ar kaķa asti, tas iedarbosies, jo tev patiešām reāli kakls ir bijis jāsalabo. Bet, ja tu tici kaķa astes dziedinošajam spēkam, bet tev patiesībā ir vaina ne kaklā, bet kur citur, tad tev salabosies tieši tā sliktā vieta. Un varbūt tas nebūs nekas miesīgs, bet kāda ideja ienāks prātā, vai kas tāds. Un, ja ticība ir balstīta uz faktiem un patiesības, un uz apodiktiskas, ļoti augsta līmeņa patiesības, tad tev vairs nav daudz jābēdājas par ķermeni, un par visu, kas ir zemāk par šo regulācijas vietu. Tur ir stingrs noteikums – visa dzīve iet kā gājusi, darbs, mājas, veselība, slimības, medicīna utt., tur tu visu ievēro, visu dari, kā darīji līdz šim. Bet patiesības un, līdz ar to, ticības lietā, tur tad tu vari būt drošs, ka viss, kas no tevis ir atkarīgs, tu esi veicis pēc vislabākās sirdsapziņas. Un tad tu patiešām vari cerēt uz visu labu, un cerēt uz visādiem brīnumiem, un tev patiešām ies labi. Tikai jāsaprot, ka visas šīs mazās apakšticības, tās, kas iet pilnīgi bez faktiem, ka tās tomēr kaut kādā mērā traucē šai lielajai augšējai ticībai. Ne jau velti pamata reliģijas tā apkaro elkdievības. Un tas ir arī tīri tehniski – fizioloģiski. Mazās ticības tur lejā sataisa tādas reakcijas, kas var būt krasā pretrunā tam lielajam sakārtošanas impulsam, kas nāk uz leju no augšienes. Tas arī viss, un ne tur kāda ienaida vai skaudība, vienkārši traucē lielajam impulsam darīt vajadzīgus un labus darbus. Kad mēs paskatāmies uz grāmatu veikalu un kiosku plauktiem, kas vai lūzt no dažādām garīga, netradicionāla, holistiska, ezotēriskā, okulta satura literatūras, tad, iespējams, mēs saskatīsim, ka šai jomā cilvēka tieksmes nebūt daudz neatšķiras no citām ikdienas vajadzību apmierinošām jomām – jebkurā lielveikala plauktā mēs atrodam desmitiem, simtiem un tūkstošiem lietu, kas lielāko tiesu mums ir pilnīgi liekas, bet kādam citam taču ir vajadzīgas tieši tās. Un tātad – reālās dzīves prasības skaidri rāda, ka cilvēki ir atšķirīgi, gan miesas, gan gara barības jomā. Tas viss ir jauki, mēs patiešām laikam gan negribam staigāt visi vienādos uzvalkos vai kleitās, ēst vienu un to pašu zupu un kotletes, un skatīties vienas un tās pašas oficiāli atzītās gleznas. Mēs lepojāmies ar savu individualitāti. Un tad ietiepīgi ienāk prātā jautājums par patiesību. Jautājumā par drēbēm, ēdienu, savstarpējām attiecībām - te nekādu patiesību acīm redzot nevar būt, ja vien tu netraucē dzīvot citiem. Ja cilvēku būda ziņkārtība, tad arī viss šis skaidrojums ir pareizs, bet tomēr tad saruna jāved nedaudz citādāk. Attiecībā par slimībām. Tātad, te ir skaidri jāsaprot, ka, izvēloties stiprināt augsto, uz patiesības izzināšanas un

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

izpratnes balstītās ticības spēku, mēs apzināti izslēdzam vienlaicīgu darbību zemākos līmeņos – tātad: nav nekādu sarunu par konkrētām slimībām un konkrētām psiholoģiskām, un pat konkrētām, uz faktiem nebalstītās ticības (māņticības) problēmām. (Māņticība ir, ja tu tici kaut kam, kas ir ar veselo saprātu vai pierādījumiem apstrīdami kā netaisnība. Uz faktiem nebalstīta ticība ne vienmēr ir māņticība. Ja tu ieliec izziņā lielas patiesas pūles, maksimāli izzini patiesību, tad tev ir visas tiesības uz tās bāzes būvēt papildus ticību, kas ir ļoti darbīga). Līdz ar to skaidri nodalās praktiskā darbība – tas viss paliek ārstiem, visiem psiho-, visiem ezoteriķiem, okultistiem, ekstrasensiem un reliģiskajiem dogmatiskajiem darboņiem (ja tic vienai grāmatai, tad tā ir dogmatiska ticība). Jaunā lieta darbojas ar patiesībā balstītās ticības spēku (ar tās virsbūvi – papildus ticību tam, ko tu zini un saproti). Jo citādi ir tā, ka tu tici, bet pats nesaproti pat kam tu tici (ja tu saki, ka vis, vis, vis – tad tam apakšā mazs dziļums, tik tikai ir, kā tie vārdi).

DIALEKTISKA VIENĪBA: FILOSOFISKA KONSTRUKCIJA – TICĪBA – JAUNA FILOSOFISKA KONSTRUKCIJA – STIPRĀKA TICĪBA u.t.t.

IDEĀLISMS KĀ TICĪBA

TICĪBA PĀRDABISKAJAM, vai varbūt tomēr DABISKAJAM

TICĪBA NEZINOT, UN TICĪBA ZINOT

ĻOTI ĪSS KOPSAVILKUMS

Ir jāuztver šis pirmais, dabīgais mirklis, kad tu uztver realitāti bez nekādām fantāzijām, un uz šo realitāti tad arī patiesībā darbojas viss veselais saprāts. Un tad tālāk – ar to vien nepietiek, jo te nav nekā no tevis, tu vienkārši dabīgi fiksē realitāti, vai no dabas priekšā stādīto realitāti, reālo pasauli. Tev ir ar viņu tālāk jādarbojas. Un cilvēki to jau mēģināja darīt. Tikai pieļāva kļūdu – izveidoja materiālismu. Tas ir labs praksei, bet nederīgs garīgumam. Vajag atiet atpakaļ, un saprast, ka garīgums neiet kopā ar materiālo, tāpēc, ka tas ir relatīvs, nevis tāpēc, ka materiāls. Un cilvēki paši ieviesa šo relatīvo, jo bija taču jādzīvo, un tāpēc, lai izdzīvotu, jāpiemērojas pasaulei, jāizzina tās likumi. Un to citādi nemaz nevarēja izdarīt. Visa kļūda un bēda sākās tad, kad gribēja to pašu sistēmu piemērot arī garīgai dzīvei. Un te izrādījās, ka tas vienkārši neiet cauri. Garīgajai dzīvei ir nepieciešama absolūtā sistēma, un to sniedz vienīgi tas, ko mēs saucam par ideālismu.

MATERIĀLISMS IR RELATĪVS, GARĪGUMS IR ABSOLŪTS

Materiālisms dabiskā ceļā attīstījās praktiskām vajadzībām. Vajadzēja domāt par konkrētiem dabas likumiem, un nevis par kādām vispārīgām lietām, jo tad tas būtu tikai traucējis. Izveidoja konkrētu, stingru atskaites sistēmu, un uz tās pamata konstatēja faktus un visādas to savstarpējās saistības un attiecības dažādos apstākļos. Tas ir tas pats, kā mēs visu mēram vienu pret otru un nevis absolūti. Tas nav iespējams, jo tad jāzina visa visuma uzbūve un pilnīgi visi tā likumi, bet mēs mēram tā, it kā Zeme būtu nekustīga. Un uz to balstām visu zinātnei. Tā visa ir relatīva zinātne, un tam taču visi piekrīt. Te arī visa starpība. Garīga zinātne nevar būt tāda pati – tātad relatīva. Garīga zinātne var būt tikai absolūta. Un, tā

kā mums absolūti vienīgais pieejamais absolūtais dotums, vienīgais, kas mums vispār ir, un nekad nekā cita nav bijis un nebūs, tas ir mūsu primāri saņemtie tēli un emocijas mūsu apziņā, tad ir saprotams, ka visas sistēmas, visi -ismi, tie jau tālāk ir mūsu fantāzijas. Tātad te visa atšķirība starp mūsu ikdienas dzīvi un garīgo dzīvi – ne jau materiālismā un ideālismā, bet tur, ka pirmā ir relatīva, balstīta uz mūsu ieviestas relatīvas atskaites sistēmas; bet garīga dzīve ir absolūta, balstīta uz mums primāri sniegtās atbalsta sistēmas, kas ir uzskatāma un arī reāli ir absolūta. Mums obligāti abi, arī garīgumam vajadzīgi abi. Jo tikai relatīvajā sistēmā var izpausties cilvēka tā garīgā spēka un garīgās gribas daļa, kas ir pārbaudāma praktiskā plānā, tai plānā – vai augstākie spēki to akceptē, vai nē. Bez tā mēs vienkārši nozaudētu konkrēto sadarbošanās iespējas burvību ar savu garīgo partneri. Un tiešā, absolūtā sistēma mums arī obligāta, tā ir vissvarīgākā – jo tikai caur to mēs vispār spējam šo augstāko būtnei ieraudzīt vaigu vaigā. Un, kad tas ir noticis, kad mēs esam sapratuši, kas tur pamatā ir un notiek, tad mēs redzēsīm pavisam citā, īsteni brīnišķā un burvīgā gaismā to, ko pie savas primitīvi materiālistiskās domāšanas uzskatījām par kaut ko prastu, dabīgu un nekāda garīguma neapdvestu. Tagad mēs reāli, patiesi ieraudzīsim garīgumu pilnīgi visās tā izpausmēs, visos dabas likumos, to harmonijā un skaistumā. Un tātad, nepareizi ir tas, kā agrāk domājām – ka materiālisms ir jānomaina ar ideālismu, ka materiālisms ir antagonisks garīgumam. Nekādā ziņā. To vienīgi var attiecināt uz cilvēka materiālajām īpašībām tai ziņā, ka viņš netiecas uz vispārīgo izpratni, bet dzīvo vienīgi zemos instinktos. Nevajag tā, nekā nav jāatmet, zinātne taču ir tik skaista, kāpēc lai tā būtu pretrunā ar garīgumu. Nav nekādā pretrunā. Tā ir bagātība, kas var ļaut daudz pilnīgāk un smalkāk izprast un pārdzīvot garīgumu. Un vēl – tad taču nebūs nekādu konfliktu cilvēku starpā, zinātnieki un garīdznieki cienīs un papildinās vieni otru.

PAR TEORĒTISKO UN PRAKTISKO IDEĀLISMU UN DIVĀM TICĪBĀM

Es jūs pašā sākumā, lai novērstu daudzas domstarpības, gribu brīdināt, ka pastāv it kā tādi divi ideālismi – teorētiskais un praktiskais. Teorētiskais ir tas, ko mēs parasti instinktīvi iedomājamies, stādoties sev priekšā, kas tas ideālisms tāds ir. Patiesībā tas ir materiālisms, kurš iztēlojas, iedomājas ideālismu. Tāds kaut kādā mērā arī ir tas Platona ideālisms, ko vēlāk sāka dēvēt par objektīvo ideālismu. Te par to nebūs runa. Te būs runa par to, ka ir nevis ar prātu jāiedomājas, jāstādās sev priekšā ideālismu, ir kaut kā tas jāpamato ar kaut kādiem loģiskiem argumentiem, - nē, te runa ir par tīri praktisku ideālismu, par to, ka vispirms ir pašam jākļūst par ideālistu, un pēc tam rāmi un mierīgi gluži vienkārši jāvēro un jācenšās arī aprakstīt, ko tu tur redzi, kā tur dzīve rit, un kas tur vispār notiek, un var notikt. To mēdz apzīmēt par subjektīvo ideālismu (Bērklijs, Hjūms), kaut gan šādi pasauli vēlāk redzēja arī daudzi citi filosofi un arī zinātnieki. Parasti tas tā nenotiek. Parasts ir ceļš, ko mēs mēdzam uztvert kā “vertikāli,” kā “pacelšanos augstāk par zemi, līdz pat debesīm” u.t.t., kad pilnīgi neatkarīgā materiālā pasaule, šī “zemes dzīve,” kāda ir, tāda paliek, tikai mēs to ignorējam. Pamatā, lai arī bezgalīgās variācijās, tas tomēr ir un paliek uz materiālisma bāzētais garīgais un ticības ceļš. Cilvēks nepiedzimst ne materiālists, ne ideālists. Viņš reflektori ir sasaistīts ar visādām norisēm savā ķermenī un apkārtējā pasaulē, dažādi uz tām reaģē, un tas arī viss – viņš piedzimst kā automāts. Tāpat automātiski darbojas visa pārējā pasaule – nedzīvā daba, augi, dzīvnieki. Tie visi darbojas pēc nemainīgiem dabas likumiem un instinktiem, kurus pēta zinātne. Šo iekšējo likumu un instinktu krājums dabā ir bezgalīgs, un nedzīvajā, augu un dzīvnieku pasaulē tie visi

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

reāli darbojas. Cilvēks piedzimstot automātiski zina, vai arī ļoti viegli apgūst daļu no tiem, ikdienas praktiskajai dzīvei visvairāk nepieciešamos. To dēvējam par veselo saprātu, un tas ir praktiski vienāds pilnīgi visiem cilvēkiem, līdz ar to nodrošinot pasaules uztveri, kontaktus, saprašanos cilvēku starpā, - tātad – izdzīvošanas un pamata emocionālās dzīves iespējas. Veselā saprāta ietvaros cilvēks gan apkārtējo pasauli, gan pats sevi uztver kā “gatavu,” un visu dzīvi – kā pēc iespējas labāku iekārtošanos šajā pasaulē, vai nu piemērojoties, izdabājot, vai arī pakļaujot to. Lai arī ikviena cilvēka ikdienas dzīve un izjūtas tajā ir bezgala atšķirīgas, tomēr šai ziņā visi cilvēki, dzīvojot “dabīgās uztveres” vai “veselā saprāta,” vai “materiālajā” pasaulē, visu savu dzīvi, lai arī miljoniem dažādās variācijās, velta tieši tam – savu dažādu vēlmju apmierināšanai.

Atšķirībā no dabas, cilvēkā ir iekodēti daudzi instinkti, kas var tā arī palikt slēpti visu dzīvi. Tie ir ieprogrammēti tā, ka tos var atslēgt, atbrīvojot tikai cilvēks pats, un šī atslēga ir viņa griba to izdarīt. Griba ir vienīgais rīks, kas atrodas cilvēka valdījumā, visu pārējo viņš sastop vai saņem jau gatavu. Pat gribas iedīgļus dažādu primāru vēlmju veidā cilvēks saņem jau gatavā veidā. Tomēr cilvēkam ir dota iespēja ar savas gribas palīdzību atslēgt sevī ielikto programmu, ceļu. Orientieris šai ceļā ir tas, ko mēdzam apzīmēt kā sirdsapziņu. Bez tam, tā kā šis ir visu cilvēku kopējs ceļš, kopēja lieta, tad mums ir iespēja izmantot arī citu, spējīgāku cilvēku atstāto pieredzi, kā konkrētas šajā ceļā iebīdošas metodikas. Kopā to sauc par garīgo vai ticības ceļu. Tās augšā ir “garīgās” vēlmes, kas patiesībā ir ticība, kā to mēdz sacīt, “kaut kam pārdabiskam.” Jo dabīgais jau tāpat saprotams un zināms, kam tad tur vēl ticēt? Te noslēdzas dabīgais, uz materiālisma balstītais, pierastais garīgais jebšu ticības ceļš.

Un tagad otra iespēja – uz ideālisma pamata balstīts garīgais un ticības ceļš. Atšķirība ir tā, ka šeit ticība un garīguma objekts ir nevis pārdabiskais, bet gluži otrādi – dabīgais, reālais. Izskatās kā pilnīgs paradokss, un tāds tas patiesībā arī ir. Kā tā var notikt? Tas ir tā. Kad tu kā materiālists raugies sev apkārt un meklē ticības objektu, tad tu tādu nesajūti, tas ir ārpus tavas uztveres un domas pieraduma. Līdz ar to, tā kā tava griba aktīvi darbojās iekšējo instinktu atbrīvošanas virzienā, un šie instinkti ar sirdsapziņas starpniecību tevi bīda jebkādā ceļā tuvoties tur iekodētajiem ideāliem, tad tev nākas tiem vienkārši noticēt, kaut arī prāts, veselais saprāts un ikdienas pieredze šādu ideju nebalsta. Tad ticība cīnās ar prātu, un, ja uzvar, tad tu izveido un stiprini sevī ticību. Tā kā prāts te darbojās pretī, tev nākas to vai nu izslēgt, vai arī aktīvi apkarot. Tas sanāk tā tāpēc, ka ticības objekts dzīvo it kā citā pasaulē, un tu pats dzīvo atkal citā pasaulē. Un savienot tās nevar, tev atliek tikai ticība. Kā ideālists tu tāpat esi pielādēts ar tiem pašiem instinktiem, un tevi vada tā pati sirdsapziņa. Bet – tu un tavš ideāls tagad atrodas vienā un tajā pašā pasaulē, jūs vairs nešķir šo divu atšķirīgo pasaulu barjera. Nav nekādas jēgas teikt, ka tā ir ideālā pasaule, jo tad tai ir skaidri jāpieņem tās otras, pretējas, materiālās, pastāvēšana. Tikai tad, ja tu esi vienā polā, kaut kas var būt pretējā. Bet te tā nav – nekur tu neesi, un vispār, kāds tu biji, tāds tu palieci, nekur tu ne ej, ne pārej, ne kaut ko kaut kur pārbīdi, kādā citā pasaulē. Nekas tāds reāli te nenotiek. Kas tad notiek? Notiek klikšķis galvā. Divu pasaulu – materiālās un ideālās vietā tev skaidri un gaiši parādās viena, vai tomēr būs pareizāk teikt, un tas ir stipri svarīgi, ka nekas tur neparādās, tu vienkārši kļūsti šai ziņā automātisks, dabisks, nesamocīts. Tev ir viena tavu izjūtu un dom plūsma, ar visu to pašu ainu, kas bija iepriekš, bet attieksme pret to tev ir cita. To uzsversim ļoti stingri – realitātē nemainās pilnīgi nekas, visa

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

tā pati pasaule, tu tas pats, notikumi tie paši, bet attieksme pret tiem mainās milzīgi. Tu pārtrauc, pārcērt domāšanas stereotipus, kas patiesībā ne uz kādiem faktiem nemaz nebalstās. Tas, ka tu uztver pasauli, ka tev uztverē visu laiku slīd dažādi priekšstati, ar tiem viss kas notiek, un tu tur aktīvi esi iesaistīts, un daudz ko tur vari mainīt, un daudz ko nevari mainīt, tas ir neapgāzams fakts, tā ir realitāte, ko tu konstatē vienādu, lai arī kāds -ists tu nebūtu. Ja kaut kur eksistē priekšstats, ka ideālists uztver realitāti tādu kā bālu, kā ēnas, un īstā pasaule ir kaut kur citur, kādā citā sfērā, tad izskatās, ka tas cilvēks, lai kāds Platons viņš arī nebūtu, visu dzīvi nodzīvojis šajā “teorētiskajā ideālismā”, nekad dzīvē tā arī neizjutis praktisko sajūtu, kādu rada tas, ko mēs saucam par subjektīvo (Bērklijs, Hjūms), absolūto (Fihte), transcendentālo (Kants) ideālismu, vai arī tiem līdzīgo fenomenālismu (Huserls). To ir ļoti svarīgi saprast un uzsvērt – šis ideālisms ir reāls, tikpat reāls, kā mūsu ikdienā pierastais materiālisms.

Patiesībā, arī materiālists pasauli primāri uztver tāpat, un īstenībā jau tāds cilvēks piedzimst. Tikai viņš to neapzinās, neizprot un neizjūt, un tāpēc arī attiecīgi darbojas. Tāpēc varbūt nav pareizi, ka mēs sakām, ka cilvēks piedzimst materiālists. Laikam viņš primāri piedzimst tieši šāds – dabīgs. Un visa māksla būtu tieši te apstāties, fiksēties šajā automātiskajā, dabiskajā uztveres stadijā. Un tieši to cilvēki neizdara. Viņiem šis gaisīgais mirklis paslīd garām jau agrā bērnībā, bezmaz vai zemapziņā, un viņam par to nepaliek ne kāda atmiņa, ne pieredze. Viņš momentā saņem kaut kādu apmācību, un tā jau kopš visagrākās bērnības, un tad skolā un augstskolā tās smadzenes iestāda riktīgi un gruntīgi materiālistiskā domāšanas virzienā. Vienīgie, kas šo apmācību varbūt pārdzīvo mazliet maigāk, ir mākslinieciskie tipi, kas saglabā patiesu pasaules uztveri, mazāk to izkropļojot ar visādām teorijām un cilvēku sagudrotiem, un praksē pārbaudītiem un nostiprinātiem likumiem. Subjektīvais ideālisms nav nekas cits, kā atgriešanās šajā primārajā, dabiskajā cilvēka pasaules uztveres sistēmā. Un tā tad, īsi un skaidri – šī sistēma ir nedalīta, tajā gan priekšmeti, gan likumi, gan sajūtas, visi dzīvo vienā vidē, un līdz ar to spēj savā starpā tieši kontaktēties. Tāpēc viss garīgais ceļš te ir balstīts uz līdzību, vienību, sadarbību, atšķirībā no materiālistiskā garīguma, kur valda pretstati, to cīņa. Mēs varam teikt, ka ideālismā cilvēks pats ieiet garīgā pasaulē, vai ievēl garīgo pasauli savā, tas nav svarīgi, jo tā ir un paliek viena un tā pati pasaule, un praktiskas dabas vienkāršības dēļ mēs to visērtāk varam apzīmēt ar pēc iespējas dabiskāku un ikdienā pierastāku terminu – tā ir mūsu apziņa. Vajag pie šī vienkārši pierast, un tad redzēsim, cik tas viss pamazām izveidojas teorētiski skaidri, un praktiski vienkārši. Tikai nevajag iedomāties, ka ar šo viss ir izdarīts. Nē jau. Visa garīgā dzīve te tikai sākās. Bet tas ir daudz drošāks un dabīgāks pamats tai, nekā bija agrākais - materiālistiskais.

Kopsavilkuma atšķirība ir šāda:

a) nolemjot iet garīgu ceļu, startējot no materiālisma pamata, mēs pieliekam milzu pūles, lai vismaz ticībā un cerībā paredzētu kaut kad pāriešanu citā pasaulē;

a) nolemjot iet garīgu ceļu, startējot no ideālisma pamata, mēs vispirms ieņemam pareizu un starta pozīciju, un tad darbojamies garīgi.

Iznāk tā, ka materiālistiskais ceļš tikai iztēlē un ticībā izveido iedomātu pasauli, kur tev ir tuvība ar augstāko realitāti, un par to, ko tad jūs tur darīsiet, netiek vispār ne domāts ne sapņots (nu varbūt plūdīs

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

piena un medus upes, nebūs smagi jāstrādā, dikti mīļīgi tur visi būs utt.), bet ideālistiskais ceļš ar vienu, tiesa ne vieglu, bet diskretu, konkrētu un noteiktu izmaiņu sevī, pa priekšu rada šo starta pozīciju, un šis ceļš patiesībā ir visai zinātnisks, un tad to tikai uztur un stiprina, bet visas pūles un visa darbība ir veltīta jau konkrētai sadarbībai, ar konkrētām realitātēm, augstākām likumībām, ar ko tu tur, tajā vienotajā pasaulē, vai savā vienotajā, primārajā apziņas laukā sastapsies. Tad, kad darba vieta ir izbrīvota un attīrīta, tad tur var ņemt atpakaļ kaut vai visus materiālisma pasaulē izveidojušos priekšstatus un pat ticības. Jums vienkārši būs daudz vieglāk saprast daudzus postulātus, ko agrāk varējāt pieņemt tikai ar aklu ticību. Tagad viss milzīgais uzkrātais zināšanu un prāta potenciāls, ar kuru jums agrāk vienkārši pārpratuma dēļ savas ticības interesēs bija jācīnās un tas jāapkaro, nu gluži dabiskā ceļā kļūs par jūsu kompanjonu, un ļaus tikai stiprināt un padarīt dabiskāku un interesantāku jūsu ticību.

VII NODAĻA. DAŽĀDU METODISKU SĪKUMU KRĀTUVE

APCERES PAR DAŽĀDĀM METODISKĀM DETAĻĀM

Dabiskais, reālais un pārdabiskais, mistiskais.

Varbūt tas ir tā – tā kā man dabīgā ceļā iet slikti, es vispārinu un saku, ka vispār dabīgā ceļā nav izejas, vajag kaut ko fundamentāli citu, un to es pārnesu uz pārdabisko, esmu gatavs pieņemt visu ko, tikai lai būtu nevis dabiski, nevis parasti. Tāpēc es ticu ezotērikai, burvjiem utt., kaut arī tie neattaisnojas, bet tas ir maz, un atsevišķas epizodes, bet dabīgais – to es redzu – rada neveiksmes visu laiku, uz katra soļa. Nu labi – tā var būt, bet tad ir runa, kas ir tas pārdabiskais. Vai tam vispār ar dabīgo nedrīkst būt nekāda sakara? Vai varbūt tomēr tas drīkst un var būt bezgalīgi tāls, bet tomēr reāls? Liktenis ir reāls, bet tālumā tas ir neizzinātais, tad kāpēc tas gan nederētu par ticības objektu? Liktenis satur šo kategoriju – t.i., pilnīgu pakļaušanos un vadību. Bet to atstāsim sevišķai reizei, kad gribam izmiesumā pilnīgi ticēt. Bet ikdienā taču varam sadzīvot reāli un normāli. Faktiski tomēr ir tā, ka es taču visu laiku atstāju savas zemes vajadzības likteņa pilnīgā varā un virskundzībā, un es uz to absolūti akli paļaujos. Un es ticu tieši tam, ka tādēļ, ka augstajos slāņos notiek mūsu saspēle, zemākajos slāņos viss notiks vislabākajā veidā, kādu vien liktenis to var iekārtot. Tātad, mana griba augšās, kopīgi ar likteni, un mana pilna paļaušanās lejās. Lejā es vienalga nevaru, tur viss notiek automātiski. Galu galā, pastāv taču autonomā nervu sistēma, ar to saistītā ārprāta sarežģītā, filigrāni precīzā hormonu sistēma, un tā visa patiešām darbojas automātiski. Cilvēks ar milzīgām pūlēm ar savu gribu tur vispār spēj iemaisīties un kaut ko izmainīt. Un ir ļoti liels jautājums, vai šī iemaisīšanās jebkad ir nesusi kādu vismazāko labumu, un vai tā nenes vienīgi ļaunumu. Bez šaubām, nav nekādu jautājumu, ka te ir jāiejaucas medicīnai, kritiskās situācijās, bet tas prasa ārkārtīgi precīzas zināšanas. Šīs zināšanas dod zinātne, kas ir kolektīva pieredze, kuru var iegūt tikai ieguldot milzīgas prāta spējas, tehnoloģijas un materiālos resursus. Bet, ja cilvēks iedomājas, ka viņš te kaut ko var konkrēti labot sev vai citam, tad tā ir liela uzdrīkstēšanās, kas var atnest lielu ļaunumu. Te ir pavisam kas cits. Te darbojas ne jau šī iejaukšanās (praktiski visa alternatīvā medicīna, dziedniecība u.t.t.), bet tīrais placebo, tātad, ticības efekts. Un bēda ir tā, ka šī ticība un paļaušanās te ir vai nu uz sevi, vai nu uz kādu nepierādītu mācību, vai, kas ir visļauņāk, uz kādu citu cilvēku, kas nav speciālists, bet tikai pašpasludināts pjestētāls, kas sevi piedāvā kā ticēšanas objektu, un pie tam vēl ņem par to naudu. Un te rodas lērums tīri psiholoģisku un garīgu problēmu, kas ved pie bēdīgām sekām. Kopumā tā sliktā lieta ir - nedabiskums.

Bet mana vieta ir augšā, un par to es esmu atbildīgs. Es ticu, ka bezgalīgās realitātes rīcībā ir absolūti viss, kas vajadzīgs, lai izdarītu absolūti visu, kas man vajadzīgs, un kam ar mani ir jānotiek tādā veidā, kā tam jānotiek pēc mana likteņa. No manas puses tam nepieciešams tikai viens – cik dotā brīdī ir manas spēkos, visos iespējamajos veidos iesaistīties kontaktos un sadarbībā ar man pieejamo realitātes

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

daļu, mana likteņa personā, un darīt visu, lai sekmētu manī ieliktais programmas, instinktu precīzāku un ātrāku atbrīvošanu. Tas viss aizvien vairāk un vairāk padziļinās manu realitāti, to, ka es aizvien dziļāk iepazīstu lielo (pat potenciāli pārdabisko) realitāti, un izveidoju ar to aizvien ciešākus tīri cilvēciskus kontaktus, līdz pat mīlestībai, un ticība te nāk līdz automātiski, un tā stiprinās un balstās uz pašas realitātes ik brīdi parādītu spēku, varenību, labsirdību un labvēlību. Tā, lūk, arī apvienojas ticība, zināšanas, māksla un emocijas – līdz pat mīlestībai. To tad var bez kauna saukt par harmoniju un vienotību.

Reliģiska ticība un realitāte.

Tā jau saka, ka ticībai (religiškai) nekā nav kopīga ar realitāti. Realitāti uzskata par ko zemu, nedievišķīgu. Arī Gītā – lai arī matērija ir dievišķa, tomēr viszemākā dievišķā enerģija. Bet tieši caur matēriju mums pastāv visciešākais jebkad iespējama kontakts ar realitāti (ieskaitot savu likteni un citus cilvēkus). Tā ir tieši tik zema vai tik augsta, cik tā dzīvo būtņu suga, apvienība, kurai pieder cilvēks, ir zema vai augsta. Šinī gadījumā tā ir “dzīvās dabas” suga, un konkrēti “cilvēku” apakšsuga. Apakšsuga “dzīvnieki” arī saņem līdzīgu matēriju, bet ne jau visi vienādu – mēs zinām paradoksu: “kā ir redzēt pasauli kā sikspārnim?” Augi, un nedzīvā daba arī te ir iesaistīti, un ir līdzīgi, jo mēs ar tiem dažādi kontaktējamies savā uztverē un darbībās, mēs uz tiem varam atstāt paliekošu iespaidu, tos izmainīt.

Matērija kā kopības izjūtas, uztveres un aktivitātes iespēju garants.

Varbūt, ka, ja mēs būtu citādi, tad mēs varētu saņemt savā uztverē citu pasauli. Pareizāk sakot, mums tiktu pasniegta uztverē cita pasaule, ar visu, kas tajā notiek, visiem likumiem, kas tajā valda, un kurus ir iespējams atklāt, ar visiem noteikumiem, kā jādzīvo, lai būtu laimīgs utt. Un ar citām būtņēm, dzīvām un nedzīvām, ko mēs tur uztvertu kā tādas, kas tur ir piederīgas, kas kaut kā līdzīgi uztver pasauli, kaut kā līdzīgi var uz to iedarboties, un kurām ir vai nu līdzīgi sajūtu orgāni, vai līdzīgas emocionālas izpausmes, vai kas cits, bet kaut attāli mums līdzīgs, kas ļauj tās vairāk vai mazāk identificēt, atpazīt un iepazīt, un varbūt nodibināt ar tam kādu kontaktu. Un turpat tiek doti kaut kādi augsti principi, pēc kuriem var uzsintezēt kādas dievības, kam var ticēt utt. Ar vārdu sakot, matērijai ir milzīga nozīme - tā viennozīmīgi dod iespēju identificēt sevi kaut kādā vidē, kurā ir kaut kas, ko var uztvert, un uz ko var iedarboties, un kuras atbildes reakcijas var lielākā vai mazākā mērā prognozēt. Tātad – matērija nodrošina kopības iespējamību. Ja nebūtu matērijas, tad viss tas būtu neiespējams, un galu galā cilvēks laikam gan neko nespētu ne saprast, ne izdarīt. Tātad, nav svarīgi, kāda ir matērija, kādi priekšmeti, kādi likumi, kādas iespējas tajā apslēptas. Katra matērija ir laba, un dotajā laikā dotajam cilvēkam vispiemērotākā. Nebūs šī, būs cita. Viss tur būs tas pats, un tu nejutīsi, ka tā ir cita. Svarīgi, ka matērija ir konkrētā realitātes izpausme priekš tevis šajā tavas attīstības stadijā (ilgākā periodā – vismaz vienas dzīves ilgumā; jo nekad nav dzirdēts neviens gadījums, ka kādam cilvēkam vienas dzīves laikā būtu tikušas piedāvātas divas vai vairākas matērijas). Un liktenis ir konkrētā realitātes izpausme priekš tevis viena paša šajā tavā attīstības konkrētajā mirklī – liktenis patiešām mainās katru mirkli, un pēkšņi var izdarīt prātam neaptveramu lēcieni, un visu sagriezt ar kājām gaisā, un pie tam tas visai nelielā mērā ietekmē apkārtējos cilvēkus, dzīvniekus, dabu (varbūt nedaudz un reizēm, bet tas nav būtiski). Tāpat arī citu cilvēku likteņi pamatā ietekmē to katru konkrēto cilvēku, bet citus ar šo cilvēku saistītos cilvēkus un lietas parasti

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

ietekmē pavisam nedaudz, vai pat neietekmē nemaz. Tātad – kur nu vēl dziļāku neprātu, kā tikt vaļā no matērijas. Šo dzīvi jānodzīvo šajā matērija, un ar visām lietām un cilvēkiem, ko tā ietver. Kaut gan, lietas un apkārtējie cilvēki daļēji ir tava likteņa varā, un tāpēc mēdz mainīties – nāk klāt un izzūd. Nevienam nav ne mazākās jausmas, kāda būs matērija citā tavā dzīvē un pasaulē. Realitātei pasaulu nepietrūks, vari būt drošs. Tāpat vari būt drošs, ka tā tava gaidītā “garīgā” pasaule būs tieši tikpat materiāla, kā šī, kurā tu tagad dzīvo. Un, jo tu vairāk garīgi augsi, jo vairāk pārvarēsi savu egoismu, jo materiālākas pasaules tu iemantos – jo aizvien plašāks kļūs to cilvēku loks, kas būs tev saprotami, un daba, ar kuru tu sapratīsies. Jo matērija taču ir tā pasaules daļa, kas glabā tavas apgūtās realitātes rezerves, ko tu spēj jebkurā brīdī atvērt un atrast tur to, ko tev vajag. Un, jo plašāka ap tevi daba, materiālā daba, ieskaitot citus cilvēkus, jo tas nozīmē tikai vienu – jo bagātāka ir iespējama tava kontaktēšanās ar realitāti, jo vairāk tu darbojies sava dzīves ceļa un mērķa atbrīvošanā, savu apslēpto instinktu, apslēpto pamatrefleksu atbrīvošanā – un, līdz ar to, tu no savas puses dari aizvien vairāk un vairāk, lai realitāte, godīgi ievērojot jūsu saspēles noteikumus, būtu tiesīga (ko viņa arī ar vislielāko apmierinājumu, prieku un sajūsmu steigsies izdarīt) darīt tavā labā visu to, ko vien tu spēj ietvert savās visslēptākajās un dziļākajās vēlmēs.

TURPINĀJUMS PAR METODISKĀM DETAĻĀM

Tu skaties uz matēriju un neko nedomā, vai domā, ko no tā dabūt savam vēderam, vai vienkārši priecājas par tās skaistumu, vai arī – pieliec milzīgas pūles, lai saprastu, ko tas viss nozīmē, kas tev ar to tiek signalizēts. Tu tāpat vari apcerēt bez matērijas – ko apēst, ko apģērbt, kāda skaista aina iztēlē, vai arī – ko tas viss nozīmē, kas man ar to tiek signalizēts. Un tātad – vienādi viss ir, ar vai bez matērijas, tikai ar matēriju skaidrāk un noteiktāk, un grūtāk, un, kā drīz nāk saprašana – jēdzīgāk, patiesāk, mērķtiecīgāk. Tātad, ne jau matērijā pašā kāda vaina, un ne jau garīgais ir attālināts no matērijas. Te runa vienīgi par valodu, un matērijas valodai ir tā priekšrocība, ka tā ir ļoti skaidra – jo mēs saprotam, ka tā ir tīrā realitātes valoda, un nevis mūsu valoda. Ieklausīties realitātes valodā tuvu pie matērijas ir izdevīgi, jo tīrā prātā ir grūti nodalīt, kas ir realitātes balss, un kas ir tīrās manas fantāzijas, un kas ir mūsu abu dialogs.

Ko dod *epohē*? Atdala visus šos apšaubījumus tīrā apziņā bez materiālās realitātes, un realitāti noliek tās īstā vietā: pašā uztveres virsotnē – kā tīru materiālu apziņai. Primārā dabas uztvere nav tīrs *Ne Es* (Fihtes uztverē), bet gan manas sadarbības ar to automātisks rezultāts. Bērns, un galīgi nemācīts un neiedziļinājies cilvēks nepazīst ne tīru Es, ne tīru Ne Es. Viņš pazīst automātiski tikai kādu apziņas stāvokli, kas ir nedefinējams, un ir visu laiku mainīgs, pie kam, izejot kā no iekšienes (neapzināti), tā no ārienes pieliktiem spēkiem. Tā kā es pats pielieku telpu un laiku, un savu citu daļu, tad iznāk tā, ka viss, ko es primāri uztveru, nebūt nav automātiski Ne Es, bet gan mūsu abu automātiskas sadarbības rezultāts. Tas ir kas jauns – es uztveru nevis tīru realitāti, bet gan savu un realitātes mijiedarbības rezultātu. Lūk, kas ir interesanti – un, kad es sāku analizēt, pētīt, saprast, tad man pamazām izdodas aizvien vairāk iepazīt tīro realitāti, tās dabu un nolūkus attiecībā uz mani. Tā ir liela atšķirība, vai tu automātiski uztver automātisku maisījumu, vai arī tu mobilizē gribas spēku uz situācijas izpratni, uz tīrās realitātes izpratni. Pēdējam vienkārši ir liela vērtība, kamēr pirmajam nekādas vērtības nav. Un tas dod brīnišķīgu sajūtu, ja

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

kaut kas te izdodas. Lūk – viss. Bērns pazīst praktisko dzīvi, kā maņu un realitātes maisījumu. Bet realitāti viņš nezina un arī neizjūt. Jo šis maisījums jau arī proporcionāli sastāv galvenokārt no viņa paša, un tikai nedaudz no realitātes. Tas ir egoisms, un tas ir iestādīts tā, lai egoistiski izmantotu pašu realitāti, un visu izspiestu tikai sev. Bet garīgā dzīve ir iespējamā dziļi realitātē, tās atpazīšana, patiesā iepazīšana – caur praksi un citiem cilvēkiem pārbaudītām metodēm un pieredzēm. Un sadarbībā ar šo realitāti, un tās apbrīnošanā, pielūgšanā un iemīlēšanā. Tā jau ir īsta reliģija. Un īstenībā tā reizē ir zinātne. Papildus baušļi ir dabas likumi un cita realitātes atribūtika. Jo realitāte ir tā pati patiesība, jo tā ir tā, kas kopīga visiem, kas ar to kontaktē. Tātad – īsto realitāti var beigās iepazīt tikai visi cilvēki kopā. Bet, kamēr tas nav iespējams, kā obligāts etaps – ir jāizdzīvo jau šis pats automātiskais kontakts ar realitāti, kaut cik tur mazinot egoisma devu, un mēģinot tur kaut nedaudz palielināt realitātes proporciju šais attiecībās – un tad aizvien dziļāk un dziļāk pats top lielāks, bet nevis egoistiski, bet lai aizvien vairāk un vairāk iepriecinātu realitāti, to atklājot un nākot ar to kontaktos.

Un vēlreiz, kā ļoti svarīgs likums pašos pirmsākumos parādās tas – ka viss ir apslēpts, bet deg nepacietībā, lai šo apslēptību atklātu. Tātad, pirmais likums ir un paliek – viss pēc brīvas gribas, personai visi ceļi vaļā, tās brīvībai un realitātes atklāšanai. Te ziņkārība, pirmatklāšanas instinkts, ceļotāji, jūras braucēji. Tas pats patiesības atklāšanas instinkts, un, lai tas varētu realizēties, visam jābūt primāri apslēptam.

METODISKAS DETAĻAS - GARĪGUMS UN UZTVERE, GARĪGUMS UN EGOISMS

Varētu likties, ka garīgums ir kaut kas tik ļoti augsts un cēls, un uztvere, savukārt, kaut kas tik piezemēts un tehnoloģisks – ka tām nu gan ir visai maz kaut kā kopēja. Un tomēr – tā ķēdīte ir sekojoša:

tu gribi iepazīt garīgo, augstāko būtņi;

iepazīt pa īstam nozīmē kļūt līdzīgam;

Šāda iepazīšana iespējama tikai ideālisma ietvaros, jo augstākā būtne noteikti ir ideāla (tāpat kā patiesībā jebkura būtne, arī mēs – mēs ikdienā vienkārši atrodamies maldos);

ideālisms (blakus tam, ka tā ir ētiska kategorija) savā dziļākajā būtībā un nozīmē nav nekas cits kā uztveres veids;

Kļūt par ideālistu ir garīgās dzīves pirmais solis; viss tālākais ir izteikts šai turpinājumā – kļūt līdzīgam garīgajai būtnei – un ceļu rāda katrā cilvēkā ierakstītie instinkti, kas ir vienkārši jāatbrīvo, jo patiesībā katrs cilvēks jau ir tāda augstākā būtne, viņam vienkārši ir sevi jāatbrīvo no sastinguma, no važām, jāatbrīvo sava skulptūra no liekā marmora, kas mūs nospiež un ierobežo; tātad – bez ideālisma garīgais ceļš ir gandrīz neiespējams – tās ir milzu mokas, ar ko mēs ikdienā sastopamies sev visapkārt – cilvēks nespēj no malas ieraudzīt ne savu dvēseli, ne savu garu, viņam ir kaut kā jānotic, ka tāds vispār pastāv, un šī noticēšana ir nervoza un nestabila, kas savukārt nervozē cilvēku, padara viņu ticības dēļ

agresīvu, jo riņķī ir milzum daudz citu ticību, kas saka, ka tavējā nav īstā, ka īstā ir kaut kur citur – mokas tās ir – un diemžēl tā mokās cilvēki ar visām ezotērikām, okultismiem, ekstrasensijām, un pat ar daudziem “tīrajiem jebšu baznīcas pārstāvētajiem” reliģiju paveidiem.

TICĪBA, RELIĢIJA UN MORĀLE

Reliģija ir piesavinājusies divas lietas – ticību un morāli. Ir iztaisīts tā, ka cilvēki ir pieradināti, ka tās bez reliģijas nepastāvētu. Un reliģijas bieži tieši uz šo balsta savu autoritāti. Patiesība ir citāda. Gan ticība, gan morāle pastāv dabiski, tās ir instinktu veidā iekodētas jebkurā cilvēkā, nākot tam pasaulē. Un morāle ir iekodēta pat augstāk, nevis tā, kā to sniedz reliģija – ja tu uzvedies amorāli, tad saņemsi sodu. Patiesībā morāle ir augstāka kategorija, un pastāv bez jebkādas reliģijas vai nu tīri instinktīvi pati no sevis, vai arī to uztur un kultivē jebkura sabiedrība, pat ja tai nav nekāda sakara ar reliģiju, vai tā ir pat klaji ateistiska. Par ticību tas pats. Ticība ir instinkts, ko katrs saņem no dzimšanas. Jebkurā lietā valda ticība, tu roku nevari pacelt, ja instinktīvi nenotici, ka to vari. Un sabiedrībā var būt visādi ideāli, kam cilvēki tic, un tie ne tuvu nav vienmēr reliģiozi. Šādas ticības ļoti lielā mierā pastāv pat visateistiskās sabiedrībās. Tā kā nemaz nav dziļi un gari jādodomā, lai saprastu, kas ir kas. Jebkurā godīgu cilvēku sabiedrībā šādas negodīgas manipulācijas uzskata par kaunpilnām darbībām, un no šādiem manipulatoriem vienkārši novēršas, tie zaudē cieņu godīgu cilvēku acīs. Ja vien šo godīgo cilvēku acis nav pārāk aizmāļētas ar dogmām, kurām tie ir paspējuši noticēt, un tāpēc nu ir savaņģoti, iebaidīti, un tiek turēti īsā saitē.

Par “Es esmu ... “ “Es esmu “ - un momentā jāpārstāj tālāk runāt, un jārealizē tas. Tāpat piemēram – “Jānis ir ... “ - labāk apstāties un iejusties, nevis turpināt runāt. Un tā par visu, kas ir par “es”, vai “viņš” vai kāda cita aprakstu – nevis aprakstīt, bet iedzīvoties. Sevišķi smagi ir, ja saka “es esmu dabas daļa.” Nē, es neesmu dabas daļa, bet daļa dabas ir daļa no manis, vai arī daba ir daļa no manis, vai arī realitāte ir kļuvusi, ir pārvērtusies par daļu no manis, un pat mans liktenis ir pārvērties par manis daļu. Briesmīgi kaitīgi skan arī šie - “es esmu dvēsele,” “es esmu miesa,” “es esmu gars.” Tā runāt ir kaitīgi un absurdi. “Es esmu” - tas nav izstāstāms, tad tev jāpārstāsta visa sava dzīve, un tad arī nekā nepateiksi, kas tu esi.

Par jauno metodi kā ticību un patiesību vienlaikus

Visa tā lieta ir tikai un vienīgi cilvēka galvā un smadzenēs – kāpēc ir tā, ka ticēt var tikai kaut kam nereālam, nedabiskam, un patiesībā – neticamam. Kāpēc nevar ticēt tam, kas parādās reāli, ir acīmredzami skaists, harmonisks, dabīgs, aizraujošs, daudzsološs? Kāpēc nevar tādu mīlēt un pielūgt? Kāpēc vajag sameklēt kaut ko nedabisku, kroplu, izrautu no konteksta, lai tad tam noticētu, un to iemīlētu? Vai tiešām tikai tādēļ, ka to sadomāja stulbi cilvēki, kas labāku pasauli ieraudzīt, izdomāt un izjust nebija spējīgi sava deformētā rakstura un personības dēļ, bet vajadzēja par katru cenu izdabāt savam egoismam. Un tad bija tā – ko varēja, to sacerēja – jo trakāk, jo labāk. Un tad to stabili un metodiski sāka uzspiest citiem. Tā kā uzspiedēji bija vislielākie egoisti un godkāriņģākie cilvēki, tad viņi visādiem

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

līdzekļiem, arī ar spēku, ar zobenu, ar uguni, - piespieda mazāk egoistiskos cilvēkus. Un drausmīgas lietas notika – visi pamazām ar to samierinājās, un pierada pie esošās situācijas. Un varbūt nekad neviens tā arī no šī murga neatmostos, ja daba pati pret to nesaceltos. Daba ko tādu varbūt pat bija paredzējusi, un tāpēc katrā cilvēkā kopš dzimšanas ir ielikts snaudošā veidā patiesības izzināšanas instinkts. Bet tas ir ielikts kā vārga sveces liesmiņa, kuru tomēr nekad nevar nopūst pilnībā. Nu un atsevišķās reizēs, atsevišķos cilvēkos tas it kā atmostas, cilvēks paskatās sev riņķī, ierauga, kas te notiek, un kaut mazliet cenšas brīdināt citus, kam šis instinkts guļ ciešākā miegā. Tāpēc, lai cik pierasta un ikdienā iegājušies nebūtu netaisnība, tā nekad nespēj uzvarēt pilnībā, un pasauli pārmākt pilnīgi un neatgriezeniski. Tā ir paredzēts, un ļaunu, egoistisku cilvēku centieni tomēr gala rezultātā izrādās nepiepildāmi, un viņi cieš sakāvi. Lai cik cieši un saliedēti neuzstātos tumsas egoistiskie spēki, pasaule tomēr, lai arī lēni un grūti, kopumā attīstās pēc patiesības principiem. Nu un man liekās, ka šis mūsu laiks ir tāds, ka mums nedaudz vajag atmosties, izberzēt acis un godīgi un atklāti, pārkāpjot sava egoisma uzliktos ierobežojumus, godīgi paraudzīties sevī un pasaulē. Un ieraudzīt, kas tur īsti notiek un darās. Un tad varbūt iegribēsies pielikt savu godīgo plecu, lai nedaudz pabalstītu to, kas vienalga notiks, bet tad tev tur nebūs bijusi daļa. Un pēdējais ir tieši tas, kas tajā visā ir tas vissvarīgākais.

Es te gribu likt pie sirds vienu lietu – skaidrs, ka realitātes reliģija, jebšu patiesības reliģija, pirmajā mirklī šķitīs kaut kas galīgi absurds. Bet tas taču ir pilnīgi skaidrs, ka citādāk ir pilnīgi neiespējami, un ka tieši tā patiesībā ir lieliska pazīme, jo bez tās nu nekādi nevarētu būt jēga principiāli pilnīgi jaunai pieejai. Bet salīdziniet uzreiz iespējas – kā milzīga priekšrocība salīdzinājumā ar līdz šim zināmo, milzu burtiem ierakstās – te pirmo reizi nav izraušanas no konteksta, te pirmo reizi tiek apvienota pilnā mērā visu jūsu iespēju un spēju pielikšana pie galvenā punkta – izziņas un pielūgsmes objekta izpētes, iepazīšanas, slavēšanas, apbrīnošanas utt. Mēs esam tik ļoti pieraduši, ka pielūgt var tikai nezināmo, neizzināmo, neizprotamo. Bet jāprasa reizi par visām reizēm – vai kāds var atbildēt uz to vienkāršo jautājumu – kāpēc tam ir jābūt tieši tā, tik absurdi un tik stulbi? Kāpēc tas viss nevar būt radikāli citādāk – gudri un dziļi un nerunājoši pretī veselā saprāta principiem. Padomāsim, vai tikai nav tā, ka to kaut kad ļoti sen cilvēki ir sev iekaluši galvās dēļ sava stulbuma, dēļ sava egoisma, jo ja esi stulbs, tad tev nekas cits neatliek, kā, lai izdabātu savam egoismam, pielūgt absurdas un stulbas lietas. Un tā notika. Gudrās lietas izzināja gudri cilvēki, tie nekad nepielūdza stulbumu, izņemot tikai, ka tēloja šādu pielūgšanu, lai netiktu sadedzināti sārtā. Nu bet tagad varbūtība tomēr ir mazāka, ka tevi varētu tieši iznīcināt vai sadedzināt, ja tu atsakies pielūgt tumsonību, ticēt tam, kas ar prātu nav aptverams. Lieta tāda, ka to jau senatnē nekad nedarīja. Un rakstos te ir lielas pretrunas, no kurām vienkārši izvairās. Jo ir pieņemts, ka var un drīkst, un citādi nemaz netiek ne darīts, ne mācīts darīt, kā izraut no konteksta atsevišķus gabaliņus, un tos katru atsevišķi tulkot, un pie tam, katru jautājumu, ko grib ieborēt, pamatot ar brīvi izvēlētu gabaliņu. Nu tā taču ir galīgi bezkaunīga smadzeņu skalošanas tehnika, un nekas cits. Pašiem rakstīts par vienotību, par saistību, paši to tik dara, ka to pārkāpj un nozaimo ik uz soļa. Pirmsākumos tā nebija. Pirmsākumos, un pirmsākumu cienītāju skolas to nekad nedarīja, jo tas taču ir tik vulgāri, ka tur pat kauns par to vispār runāt, un to pieminēt. Tāpēc par to vairāk nerunāsim. Lai katrs tiek galā pats ar savu sirdsapziņu.

Tātad, savilksim kopā galveno:

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

1) Vajag noticēt tam, ka mūsu vienīgā iespējamā pasaule ir mūsu apziņā pastāvošā mainīgā realitāte. Īstenībā tas nozīmē patiesi pārvērsties no neapzināta praktiska materiālista, par kādu ikviens cilvēks piedzimst, vai no apzināta praktiska un teorētiska materiālista, par kādu praktiski visi tiek pārvērsti standarta apmācības procesā – par sākumā praktisku, un tikai vēlāk arī teorētisku ideālistu. Te ir runa par ideālismu kā reāli praktizējamu, un nevis teorētiski apspriežamu dzīves veidu. Tātad, šeit nav runa par seno domātāju, tādu kā Platons vai Aristotelis, filozofēšanu par to, ka lietas ir nesvarīgas, gaisīgas, ēnas, un ka svarīgas ir tikai domas, idejas, kas tad arī ir visas priekšmetiskas pasaules pamats – vai arī otrādi. Gadsimtiem ilgā pieredze rāda, ka vienkārša filosofēšana par šiem jautājumiem ir bezcerīga, un pie tam vēl pamatīgi garlaicīga, un reizē arī visai kaitinoša. Nē, te viennozīmīgi runa iet tikai un vienīgi par ļoti praktiskām lietām, kuras risinās realitātē, un ko obligāti katrs cilvēks vispirms pie sevis izdara, un tikai pēc tam ir jēga ķerties pie šo jautājumu filosofiskas apcerēšanas. Tātad, mēs te runāsim par “praktisko ideālismu.” Domāju, ka pamatu šādai pieejai viennozīmīgi ielika Dekarts ar savu “radikālās apšaubīšanas metodi.” Tālāk ļoti nozīmīgi šai ziņā bija Bērklis, Hjūms, un tiem sekoja vesela plejāde praktisko filosofu – Kants, Huserls u.c. Šie filosofi visi kā viens bija tīri ideālisti, gan teorētiski, gan praktiski. Materiālisms kā filosofija vienmēr ir un paliek mākslīga, teorētiska konstrukcija, kuru nav iespējams iedzīvināt individuālā praktiskā dzīvē, mirklī izlecošo milzīgi daudzo pretrunu un neatbilstību dēļ. Formula ir šāda: ideālisms lieliski, bez jebkādam grūtībām asimilē sevī materiālisma radītos pasaules uzskatus, tā sevi ievērojami bagātinot, un padarot vieglu tā pielietojumu ikdienas dzīvē. Savukārt materiālisms, kas ir visai lieliski atstrādāts praktiskās dzīves vajadzībām, ideālismu sevī inkorporēt, vai kaut kā ar to sadzīvot nevar, viņš to var uztvert tikai un vienīgi kā ideoloģisko pretinieku un ienaidnieku. Tāpēc vienīgais ceļš uz mieru un saskaņu ir ideālisma ceļš. Tātad, ja jums izdodas kaut mazliet nostāties uz praktiskā ideālisma ceļa, un ja vēlāk tas nostiprinās kā acīmredzamība un, līdz ar to, pašsaprotama pārlicība, tad tas nozīmē, ka jūs esat pārkāpuši ļoti būtisku robežu – ticībā un patiesībā pieņēmuši ideālistisko pasaules uztveres principu.

2) Vajag noticēt tam, ka šī mūžīgā realitāte priekš mums ir kā vienota dzīva būtne, kas vēlas ar mums kontaktēt, un visādi balsta mūsu centienus uz kontaktiem ar to. Šī saspēle, sadarbība ir bezgalīga savu iespējamību ziņā, tā paredz pilnīgi visas zināšanas un pilnīgi visas izjūtas, kādas vien jūs variet iedomāties, un kādas ne tuvu šobrīd nevariet iedomāties. Jūsu izaugsme notiek simts procentīgi uz šīs būtnes rēķina. Šī sadarbība pārklāj jebkuru pat vispārdošāko cilvēka sapni vai ieceri, un mums ir pilnībā iespējams ticēt, ka caur to mēs principā varam panākt absolūto sajūtu, un absolūtu savu ilgu piepildījumu. Lūk, šī ir pilnīgi jauna tipa ticība. Jūs tai variet vienkārši noticēt, tāpēc ka tā neiedomājami daudz sola – vairāk kā jebkura līdz šim zināmā ticība. Jūs variet to pielūgt dēļ tās virspusēji redzamās harmonijas un skaistuma. Un, tai pašā laikā, jūs variet lēni un pamazām iegrimt tajā ar visu veselā saprāta, dedukcijas, loģikas spēku, meklēt un atrast tai aizvien jaunus un jaunus apstiprinājumus un pierādījumus, un tā aizvien stiprāku un stiprāku, un praktiski neapgāžamu veidot savu primāro virspusējo ticību. Šī jaunā ticība apvieno pilnīgi visas cilvēka prasības – gan pēc jūtām, gan pēc prāta, gan pēc pierādījumiem, gan pēc mīlestības, gan apmierina patiesības, gan zinātkāres instinktus, gan instinktus mīlēt un tikt mīlētam. Līdz ar to, tai nekādā veidā nedraud ievainojamība vai sabrukšana, kas varētu nest sev līdzīgu

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

vilšanos. Tā ir visā pilnībā balstīta vienīgi uz realitāti, un visus apstiprinājumus rod realitātē. Un tāpēc te ir miers, atšķirībā no citām ticībām, kas ir eksaltētas, satrauktas un uzbudinātas.

Tātad, vēlreiz, pats sākums: ikkatru brīdi es sastopos ar apziņas saturu. Es ticu un esmu pārliecināts, ka ikdienā ik uz soļa es sastopos ar realitāti. Tā ir manas apziņas daļa, kas noteikti vai nu vismaz daļēji, vai arī pilnībā, nepakļaujas manai gribai, ko es saprotu tikai daļēji, bet lielu daļu ne zinu, ne saprotu vispār. Viss, ko es apzinos kā pats sevi, tas ir – tā manas apziņas daļa, kuru es varu pārvaldīt pēc savas gribas, ir veidojusies tikai un vienīgi uz realitātes bāzes. Realitāte ir tas pamatu pamats, kas padara dzīvi un pasauli sakarīgu, aptveramu. Jebkuras manas visgaisīgākās fantāzijas vienalga veidojās uz realitātes bāzes. Bez realitātes es neesmu nekas, es nevaru pastāvēt. Tātad, es manī noteikti satur, ir inkorporējis realitātes daļu. Tāpēc, jo vairāk es šo realitāti sevi savācu, pārstrādāju un padaru par sevi pašu, jo vairāk es līdzinos apkārtējai realitātei, un tāpēc esmu spējīgs ar to kontaktēties aizvien bagātāk, dziļāk, asprātīgāk, fantastiskāk, jo lielāka mūsu starpā var izveidoties saprašanās un pat mīlestība. Es neesmu realitātes daļa, bet realitāte ir mana liela daļa, es asimilēju sevī realitāti, nevis realitāte asimilē sevī mani. Realitāte ir tik pilna un milzīga un bezgalīga, ka viņai nav nekādas vajadzības vēl savākt sevī mani. Nē, es kontaktējos ar realitātes daļu, ko es varu nosaukt par savu likteni, un es šo daļu padaru par savu. Un tad mēs jau kopā, kā es (šī bijusī realitātes daļa – mans liktenis, nu ir mana sastāvdaļa) izveidojam vai izvēlamies sev jaunu likteni no bezgalīgās realitātes neizsmeļamo bagātību pūra, un ar to visādi sadarbojamies, spēlējamies, es to atkal iepazīstu, un beigās asimilēju sevī, pārvēršu par sevi. Un tā tas turpinās aizvien uz priekšu. Man piedzimstot es tāds jau esmu, ka manī ir šī potenciālā iespēja saistīties ar realitāti, šis pirmais lādiņš, kas pilnīgi par brīvu, dažu instinktu un beznosacījumu refleksu veidā, man tiek doti dzīvē līdzī kā “ceļa maize.” Un tādu pašu ceļa maizi saņem sev līdzī, un tāpēc spēj attiecīgi darboties un arī darbojās visas citas dzīvās būtnes, bet mēs te runāsim tikai par citiem cilvēkiem. Visiem pietiek šīs bezgalīgās realitātes, visi palielinās un paplašinās un izaug tikai un vienīgi uz tās rēķina. Un daudzu cilvēku starpā, tā kā viņi ir pārvērtuši par savu līdzīgu realitātes daļu, izveidojas daudzas līdzīgas īpašības, kas, savukārt, atļauj tiem tieši kontaktēties savā starpā, kaut gan patiesībā šī kontaktēšanās vienmēr notiek tikai un vienīgi caur šo mūžīgo starpnieku – caur šo realitāti. Un to taču mēs redzam ikdienas sadzīvē, zinātnē, mākslā, arī ticībās, praktiski pilnīgi jebkurā dzīves izpausmē. Un tāpēc cilvēku savstarpējie kontakti var būt tik dažādi – no pilnīgas vienaldzības, caur dažādām savstarpējām neizpratnēm, līdz dziļai izpratnei un simpātijām. Un cilvēku savstarpējās attiecības, kas nebalstās uz kopēji apgūto un pārstrādāto realitāti, parasti rada vienus vienīgus pārpratumus un nesaprašanās. Realitātes reliģija piedāvā jums visai cienīgu pielūgsmes objektu – realitāti. Jūs esat pieraduši, ka jums piedāvā pārdabisku būtni, tādu, ko neviens neredz, tāpēc, ka tā nenonāk maņu orgānos. Es piedāvāju dabīgu, reālu būtni, ko neviens neredz tāpēc, ka ignorē to, ko redz ar saviem maņu orgāniem, tāpēc, ka atrodas sava egoisma varā – grib pats izdomāt, un to, ka būtnē grib pati reāli parādīties, to neņem, saka, ka tie tikai tādi nieki vien ir. Tikai ideālistam paveras ceļš ieraudzīt šo jauno pasauli. Materiālistam, skeptiķim, egoistam vai agnostiķim tas ir slēgts. Tieši tāpēc stingra metodika, un viss pārējais darbs, kas ļauj cilvēkam par tādu pārtapt, ir pirmais obligātais solis solis.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Līdz ar ideālisma atvēršanos sevī, pilnā mērā atveras un kļūst aktīvi arī vairāki iedzimti, bet latenti, instinkti. Ar prātu mēs zemāk rakstīto varam aptvert neatkarīgi, vai esam materiālisti vai ideālisti, bet pa īstam nevaram, un arī praktiski savā labā izmantot nevaram, to var tikai uz ideālisma bāzes. Šie jaunie instinkti ir sekojoši:

1) Realitātes instinkts (dabas, dzīvības, pašsaglabāšanās instinkts). Realitāte, daba – tas ir tas, bez kā mēs nevaram dzīvot, un baidāmieš bez tās palikt vispār – vienalga, pat lai tā ir kāda būdama, kaut tik būtu. Daba – tā ir tā daļa, kas kopīga ar citiem cilvēkiem. Tā ietver priekšmetus un dabas likumus. Tieši tādēļ, ka tā ir priekš visiem, tā ir stabila, un cilvēka darbības to var izmainīt tikai ļoti mazā mērā un šaurā apvidū. Ja tu kaut ko izmaini dabā, tad tas 100% gadījumā ir tādēļ, ka tu kaut kā, saprātīgi vai arī nesaprātīgi, ietekmēji dabas likumus. Pilnīgi nekas te nemainās citādi, kā tikai dažādi grupējoties dabas likumiem. Ja nebūtu šīs daļas, nevarētu uztvert citus cilvēkus un kaut ko par viņiem zināt. Un nevarētu pastāvēt apziņa, jo tai nebūtu pilnīgi nekāda satura. No tā mēs arī baidāmieš, kad domājam par nāvi – ka nekā nebūs. No tā baidāmieš vairāk, nekā no tā, ka kaut kas būs tā, kā mums nepatiks. Tātad, mēs esam iedzimti saistīti ar dabu, to sauc par dzīves gribu, izdzīvošanas instinktu, un tas ir galvenais pamata instinkts – instinkts dzīvot, tātad – instinktīva tieksme pēc dabas, pēc realitātes.

2) Likteņa instinkts (laimes, pilnveidošanās instinkts). Liktenis – tā daļa, kas ir individuāla. Te tev plašākas pilnvaras. Liktenis ir tavš partneris, tāpat kā daba, tikai liktenis ir tieši tavš, un tikai tavš. Liktenis ietver tev tuvāko realitātes, dabas daļu – ar tevi tieši saistīto daļu. Laime un pilnveidošanās ir tas pats. Pilnveidošanās notiek uz realitātes (dabas) un likteņa rēķina, un tas nozīmē to, ka daļa realitātes, caur savu likteni, tiek pārstrādāta tik stipri un individuāli, ka pārvēršas par tavu daļu. Dziļi pārdomājot, var nākt pie slēdziena, ka citas laimes nav un nevar būt. Par laimi sauc visvēlamāko sajūtu dotajā brīdī, un patiesībā pilnīgi visi ikdienas dzīves notikumi ierakstās šajā shēmā, un attiecīgi pelna vai nu laimes vai nelaimes sajūtas.

VIII NODAĻA. NEIROCENTRISMS

NEIROCENTRISMS, vai uztveres neurofizioloģija un uztveres filozofija kā cilvēka garīguma pamatakmens

I KAS NOTIEK? KĀ NOTIEK? KĀPĒC NOTIEK?

KAS? Pamatā ir elementāra refleksija. Parasta dzīve notiek automātiski. Kaut kas visu laiku notiek, un uz to kaut kā atreaģējam, un tā tas turpinās praktiski visu apzināto un pat neapzināto dzīves daļu. Patiesībā tā dzīvo un reaģē jebkura matērijas struktūra, nu un noteikti jau ikviena, pat visprimitīvākā dzīvā struktūra. Dabīgi, ka cilvēka līmenī te iesaistās lielāki resursi – atmiņa, pieredze, loģika, saprāts – bet tomēr, tā ir un paliek vienīgi refleksija, atbilde uz kairinājumu. Te nav jāzina filozofija, kaut gan te pilnā mērā un spēkā darbojās ne vien fizioloģija, bet arī psiholoģija ar visiem tās daudzveidīgajiem atvasinājumiem. Te notiek mijiedarbība ar ārējo vidi, pat sadarbība, bet tā norisinās pilnībā uz tiešiem vai slēptiem egoisma principiem.

KĀ? KĀPĒC? Tā ir pilnīgi jauna esamības vai ārējās pasaules uztveres ideja, un sadarbības ideja ar to. Te nav svarīgs tiešais nepārtrauktās notikumu plūsmas priekšmetiskais saturs (tātad, reducējas materiālās intereses ētiskā izpratnē). Te interesi izraisa pats attiecību fakts un princips, un pati šo attiecību ideja un jēga. Tas ir tīri cilvēcīgu attiecību variants, uz to nav spējīga ne nedzīvā, ne pārējā pazīstamā dzīvā daba. Tā ir tāda kā otrās pakāpes komunikācija ar pasauli, kas pamazām ļauj iedziļināties, un saprast gan sevi, gan to, kas ir ārpus ikkatra no mums.

Cilvēkā ir iedzimts reflekss uz: Kas notiek?, un kā uz to reaģēt? Un cilvēks šo atbildes taktiku un stratēģiju pilnveido savas dzīves laikā, vai arī degradē. Tie ir beznosacījuma un nosacījuma refleksi un to kompleksi uz dažādām situācijām. Tie norisinās gan automātiski, gan ar cilvēka apziņas un gribas līdzdalību. Tomēr, gribas loma te ir ļoti neliela. Bet galvenā atšķirība tomēr ir tieši tajā, ka šī sistēma automātiski vai apzināti tiek pilnveidota egoistisku mērķu sasniegšanai. Bet cilvēkam ir potenciāli dots, paredzēts arī otrs sadarbības veids ar ārpasauli. Tomēr, atšķirībā no reflektorā, tas nekad pats automātiski neatraisās un nepilnveidojās. Tā nekad neatraisās egoistisku mērķu sasniegšanai. Tās iedarbināšanai nepieciešams vismaz neliels, bet noteikti altruisma aizmetnis cilvēkā; pie tam īsts, nevis teorētisks, prātā izsintezēts. Šis attiecību variants vienmēr iesaistās tikai pēc cilvēka brīvas gribas. Tāpēc tiem, kuriem šis reflekss, šis patiesības augstāko pakāpju meklēšanas reflekss snauž, viņiem arī nav svarīgs un būtisks tā risinājums; tāpēc tas viss, kas ar šo tēmu saistās, nav viņiem ne aktuāli, ne interesanti, ne saprotami. Un kopumā tas ir tādēļ, ka tas nekādā veidā neļauj apmierināt viņu egoistiskās intereses un prasības. Tāpēc priekš viņiem šī sistēma vienkārši nepastāv, un arī neietekmē viņu likteni. Bet citādi ir tiem, kuriem šis attīstības posms ir kaut nedaudz pamodies; tiem, lai būtu mierā ar savu likteni, lai būtu laimīgi, viss šis ir vienīgais iespējamais ceļš.

Nervu sistēmas iesaistīšanās

Tātad, te domātas hipotētiskas nervu struktūras, kas nodarbojas nevis ar reflektorajām atbildes reakcijām uz pasaules kustībām un izmaiņām (un izaicinājumiem), bet kas nepārtraukti konstruē apkārtējo pasauli – to pašu, uz kuru mēs meklējam nervu sistēmas atbildes. Tātad, te lokš noslēdzas (pāriet spirālē). Tā kā reflektorās atbildes reakcijas ir jau aizņēmušas visus nervu sistēmas (NS) stāvus, tad, es domāju, ka šai funkcijai, kurai apziņas jomā atbilst visas gnozeoloģijas un pasaules galvenās likumsakarības veidojošās funkcionālās sistēmas, tāpat atbilst struktūras visos NS stāvos, ar visu no tā izrietošo hierarhiju. Tad mēs to kopējo nervu sistēmas stratēģisko funkciju kopumu, kur būtu integrētas gan pasaules konstrukcijas, gan funkcionēšanas, gan organisma atbildes reakcijas, tad visu šo kopumu mēs ar pilnām tiesībām varētu saukt par neurocentrismu. Šīs pasaules konstruējošās, apodiktiskās struktūras mums šobrīd ir slēptas. Tāpat kā apziņas līmenī ir slēpts stāvoklis, kāds rodas pēc *epohē*. Ja izdotos šīs struktūras atšifrēt, tas varētu palīdzēt apziņai šo stāvokli labāk uztvert, saprast un apzināti izsaukt un reproducēt. Tas palīdzētu cilvēkiem ieņemt to pareizo lomu, un darboties tā, kā tas tiešām no dabas ir paredzēts. Līdz ar to viņam automātiski harmonizētos visas zemāk atrodošās nervu struktūras un funkcionālās sistēmas. Šāda nervu sistēmas dažādu līmeņu struktūru un funkcionālo sistēmu harmonizācija nestu līdzīgi daudzus visai praktiskus ieguvumus. Šai situācijā pozitīvi ir tas, ka nav jādodomā konkrēti par šīm nepilnībām un trūkumiem, lūdzot un cerot to konkrēto uzlabošanu, kas jau būtu egoisms. Te mēs tikai attāli un pastarpināti un nekonkrēti varam uz kaut ko cerēt, tā īsti neradot šādām vēlmēm bremsējošo egoistisko fonu. Tā kā šī iedarbība norisinās ļoti augstā (visaugstākajā dotajā brīdī iespējamajā) līmenī, tai nepiemītīs visi mākslīgās iejaukšanās izraisītie negatīvie fīdbeka blakus efekti.

II DAŽĀDAS DETAĻAS

1) Cilvēks strādā pe sava "Ego Cogito Cogitatum" instinktīvas nepārtrauktas identifikācijas. Tas nozīmē, ka šis Dekarta pamatjēdziens ir nosacīti reflektorām un asociatīvām saitēm jāsasaista ar maksimāli daudzveidīgu dzīves situāciju skaitu.

2) Šis *Ego Cogito Cogitatum* tagad ir tieši tas, ko ir radījusi šī pieredze. Tā ir apziņa, kuras īpašība ir tās saturs. Nekad neviens nav iepazinis apziņu bez satura. Saturs tiek uztverts. Uztvere ir mehānisms, kas pasniedz mums saturu. Uztvere bez konkrētā satura satur arī ziņojumu par sevi - tātad, izsniedz uztveri par uztveres mehānismu un stāvokli katrā konkrētajā momentā. Tāpēc mēs varam saņemt gan tiešu, automātisku uztveres piedāvātu gala produktu (plaša patēriņa produktu, standartprecī, konveijera ražojumu), gan arī, caur tās pašas piedāvātajiem algoritmiem ziņas par to, kā šis gala produkts ir iegūts, varam iesaistīties procesā un iegūt individuālu, tieši sev atbilstošu uztveri, tātad - pasaules ainu.

3) Uztvere abos gadījumos ļauj darboties gan ar, gan bez sajūtu orgānu iesaistīšanās. Objektīvizācijas labad tiešie uztveres dati vairāk vai mazāk korelatīvi cieši vienmēr ir saistīti ar dažādiem neirofizioloģijas datiem, kas stiprina objektivitātes iespējas, un iespējas izveidot sapratni ar citiem cilvēkiem.

4) Visa pazīstamā uztvere, šī pasaule, mūsu pasaule, mūsu ikdienas uztvere ir augšā minētais automātiskais variants. Cilvēki ir gan tajā piedalījušies, bet neapzināti, savu ikdienišķo ērtību labad.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Tāpēc šajā automatizētajā uztveres variantā ir palicis maz kā neparasta, te viss ir skaidrs un pazīstams, ļoti pierasts. Jebkura jauna doma te ir par to pašu veco - kā vēl labāk visu šo pasauli, šo mūsu pasauli, šo mūsu uztveri padarīt vēl ērtāku. Galu galā, tā ir tā pati cilvēka ikdienišķo vajadzību apmierināšana, kas patiesībā galu galā ir salāgošanās ar uztveri, pat tās uzpirkšana. Jo, lai ko mēs nedarītu, kādas mantas nesabūvētu un sev nesagādātu, tas viss galu galā ir tikai priekš tam, lai mēs ikdienā saņemtu tieši tādu, sevis izvēlētu uztveri. Kopumā tas viss ir mūsu ikdienas dzīve, kas ietver visu mūsu parasto, ikdienišķo vajadzību apmierināšanu, ieskaitot visus altruismus, izziņas kāri, jaunradi, zinātni, mākslu, ticību, cerību un pat mīlestību. Ja šeit rodas kāds neikdienišķs impulss, pāri par visām minētajām vajadzībām, tad viņš tiek apspiests, un momentā miljons tīmekļiem un pavedieniem, miljons argumentiem tiek pielīdzināts lielajai sistēmai. Un te iet lietā visi argumenti - gan veselais saprāts, gan objektivitāte, gan likumi un vienība, gan daudzi citi, mums ikdienā labi zināmi argumenti.

5) Pilnīgi viss principiāli jaunais un citādākais, bet tāpēc ne mazāk patiesais un objektīvais, pilnīgi vienmēr un pilnīgi noteikti sākas ar apzinātu uztveres procesa iepazīšanu un korekciju. Patiesībā tas arī ir tas, kas kā vienīgais ceļš uz patiesību un cilvēka īsto sūtību ir sastopams jogačaras budismā, ko kā milzīgu pavērsienu jauno laiku cilvēka dzīvē ienesa Dekarts, kam sekoja daudzi filosofi un zinātnieki. Ceturtajā punktā minētajos apstākļos dzīvo arī zinātne, kamēr tā pēkšņi nesaduras ar sienu, kā tas notika ar elementārdaļiņu fiziku, un tad zinātne saprata, ka tāds ceļš ir strupceļš. Ne jau viss jādara pa jaunam, ne tas iespējams, ne vajadzīgs. Bet kardināli pārvērsieni gan nav bez šīs jaunās pieejas veicami. Kā labs piemērs minama Biocentrisma teorija, ko attīsta Lanca.

Redzot, dzirdot un citiem jutekļiem uztverot pasauli, ir jāizšķir divas lietas: 1) Kāds ir uztvertā saturs? un 2) Kāds ir šīs uztveres mehānisms? Nav nekādas problēmas ar saturu - mājas ir mājas, koki ir koki, cilvēki ir cilvēki - gan materiālistam, gan subjektīvajam ideālistam. Atšķirība ir jautājumā, ko tas nozīmē, tātad interpretācijā. Tātad, tiek vienādi uztverta vēsts, bet, tā kā šī vēsts ir ļoti daudzveidīga un daudzpusīga, ar daudziem plāniem, kas tiek pārraidīti vienlaikus, tad izvēle iespēju robežās vienmēr paliek konkrētā cilvēka ziņā katrā konkrētajā laika posmā. Te milzīgu lomu nostrādā pieradums, kas patiesībā arī nosaka visas atšķirības atsevišķu cilvēku starpā. Jo pieradums ir nosacījuma reflekss, un tas ar laiku nostiprinās tiktāl, ka kļūst par cilvēka ne tikai raksturu, bet arī par konkrētās nervu sistēmas īpašību. Savstarpējā komunikācija cilvēku starpā, arī zinātne, ticību ieradumi, tradīcijas, dažādu tautu ticējumi un ieradumi izveido diezgan ievērojami atšķirīgu cilvēku grupas. Līdz ar to uztveres ziņā, tīri objektīvas uztveres ziņā, cilvēku grupu un atsevišķu indivīdu grupu starpā pastāv milzīgas atšķirības. Mēs tās neredzam tāpēc, ka ir tas viens plāns, ko mēs apzīmējam kā dziļi materiālistisko, kur mēs visi redzam, dzirdam, saojam, sataustām, izgaršojam gandrīz vienādi. Tas ir tikai un vienīgi tāpēc, ka fiziskie sajūtu orgāni ir visiem gandrīz identiski. Bet būtne ar citādiem maņu orgāniem taču uztver pasauli vienmēr stipri atšķirīgi, piemēram, vai esat iedomājušies, kādu pasauli uztver sikspārnis?

Tas bija par pirmo punktu, par tiešo uztveri caur sajūtu orgāniem saturu. Bet tas ir tikai pamata satura slānis, kas ir visiem vienāds. Katram katrs priekšmets momentā rada virkni asociāciju, izsauc savus konkrētus nosacījuma refleksus. Un tie jau atšķiras milzīgi. Kas šai sakarā ir otrs punkts - uztveres mehānisms? Tā ir koncentrēšanās uz noteiktu šī dziļākā slāņa praktiski bezgalīgo informatīvo apvalku.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Tas ir tas, ko mēs varam domāt, redzot, piemēram, vienkārši koku. Mēs varam to ātri izanalizēt, sadalot sastāvdaļās, kuru ideja tāpat nāk līdzī katrai koka uztverei (vai pareizāk sakot, pievienojās no mūsu galvām, tāpat kā telpas un laika jēdzieni), un mums ir pilnīgi jaunas pasaules ideja - mēs esam nemateriālā pasaulē. Te ir svarīga vieta. Tātad, uztvere ir objektīva tikai kaut kādā savā pašā dziļākajā, primitīvākajā slānī. Tas ir materiālais slānis tāpēc, ka mēs to tieši tā, šo visus cilvēkus apvienojošo īpašību dēļ esam nosaukuši. Šis slānis ir tā uzbūvēts, ka tam nekas, gandrīz vai pilnīgi nekas, nav jāpievieno no sevis - pat ne telpas un laika jēdzieni. Vienkāršākie mehānismi, ko varētu radīt, piemēram roboti, varētu darboties, bez vismazākās jēgas, kas tie tādi ir - telpa un laiks. To visu vajadzīgs pievienot tikai cilvēka apziņas iekairināšanai. Un arī šis telpas un laika pievienojums ir visiem cilvēkiem vienāds. Tas ir gandrīz kā tas ārienes signāls, tikpat dziļš un visiem vienāds. Pasaule ir tā uzbūvēta, ka tikai caur šo materiālo slāni notiek komunikācija indivīdu starpā. Tāpēc arī tikai šai slānī var izdarīt darbu, kas tālāk darbojās jau kā patstāvīga būtne - ir radīti jauni priekšmeti, mājas, iestādīti koki, automašīnas, vilcieni, tiek uzrakta zeme, stādīti dārzeņi, kartupeļi, tie izaug, iedarbojas uz citiem. Tāds ir tas izvērsums, un tam ir tik daudz atšķirību no citām lietām, ka to patiešām visu ir vērts nosaukt atsevišķā vārdā, matērija ir labs un pietiekoši skaidri atstrādāts un visiem saprotams vārds, un, kad subjektīvais ideālists saka, ka matērijas nav, tad viņš jau saka pareizi, saka tā, lai skaidrāk izteiktu savu pamata domu. Bet viņam tāpat ir "stiprās idejas", ko nekas netraucē nosaukt par matēriju. Galvenais ir saprast, gribēt un censties saprast to otru cilvēku, un nevis piekāsīties pie vārdiem. Tātad, noteicošā ir attieksme pret otru cilvēku, nu un vēl tas, lai tev būtu pietiekoši bagātīga domu veidošanas iespēju krātuve, lai tev būtu visu laiku sevī pieejams rezervuārs, kur ir daudz dažādu, dziļi pārdomātu sagatavju, kas visas ir pietiekošas mierīgu pārdomu rezultātā, ilgstošā laika gaitā apaudzētas ar visādām asociācijām, nosacījuma refleksiem, utt. Un tad vēl vajadzīga ļoti laba griba to otru saprast, un tad bieži vien varētu izveidoties cilvēku starpā lieliska saprašanās. Bez šaubām, tas ir pilnīgi obligāti, lai tam otram tāpat būtu pretī ļoti bagātīga tādu pašu sagatavju krātuve. Tad tās abas var praktiski apvienot, un tad nebūs ne smakas no egoistu cīņām par savu viedokli un gara varenību, būs vienīgi patiesības mīlestība, un tad tie divi, apveltīti ar vislabākajiem nodomiem patiešām var būt kā viens, kas kopā ir vairāk nekā abu atsevišķo summa.

Tā pirmā, pati pirmā patiesība gan ir jāatzīst par patiesību, nevis par kādu variantu domāšanā, kas ir tikpat labs kā kāds cits. Es te domāju pašu pirmo momentu, kā mēs iegūstam kādu sajūtu vai informāciju par kaut ko, kas neesam mēs paši. Un tas ir: mēs saskaramies ar priekšstatiem, domām, idejām, sajūtām. Vienalga ar ko kurā brīdī, kādā konkrētā noformējumā, kā tas nāk un izzūd, kā tas attīstās, tas ir tas, ar ko mēs saskaramies, un tas nekādā ziņā nav kaut kas ciets un materiāls. Tā ir ideja, doma, un priekšstats par to, ka daļa šo domu ir un paliek tāpat domas, priekšstati, atmiņas, utt, ar ko mums jebkuru apzinātu brīdī galva ir pilnum pilna. Un tie, ko saucam par priekšmetiem, matēriju, tie ir vienkārši citādāki piespiesti sargrupētas un sakārtotas domas, idejas, priekšstati, emocijas, izjūtas utt. Te uzreiz teiks to, ka šī saucamā matērija taču acīmredzami dzīvo pilnīgi neatkarīgu, patstāvīgu dzīvi. Mēs varam kādu lietu kaut kur aizmirst. Pēc tam mums pilna galva ar idejām, ka tā ir tur vai te, bet kad mēs to beigās atrodam to tur kur tā pa īstam ir aizmirsta, tad mēs vienmēr skaidri atceramies, ka mēs to patiešām tur arī nolikām. Tātad, ir ik uz soļa pierādījumi, ka tā matērija dzīvo savu dzīvi, objektīvu, un ar mums tur daudz nerēķinās, neņem par pilnu, kā mēs uz to skatāmies. Nevajag taču noliegt to, kas ir tik ļoti skaidrs. Nav vajadzības to

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

noliegt. Bet vienalga, tas netraucē šo visu pārrēķināt, pārskaitļot tā, it kā tās visas būtu idejas, ka tās tur sarīmējās, ka dažādās savas sargrupēšanās stadijas uz mums iedarbojas, kā guļ mūsu zemapziņā visi šie starposmi it ka rezervē, utt, utjpr. Vienīgi tas viss ir pilnīgi lieks darbs, nekam nevajadzīgs, jo ar tūkstoš saitēm katrs šis priekšstats it sasaistīts caur pieredzi, zināšanām, veselu cilvēku paaudžu pieredzi vienā lielā kamolā, un visā kopumā mēs to saucam par materiālo pasauli, un to citu daļu - par emocionālo pasauli, par vēl kādu – par gara pasauli utt. Un visa šitā stiprā puse ir tieši šīs dzelzainās miljonu saites, ko cilvēces pieredze ir savērpusi. Varbūt ka fenomenoloģiskā pieeja arī formāli būtu pareizāka, bet tā būtu ārkārtīgi neērta, jo tai šo saišu nav, un tad atkal vajadzētu tūkstošiem gadu, daudzu paaudžu pieredzes, lai atkal savērpētu jaunu šo kamolu. Tas būtu milzīgs darbs, un ja to arī darītu, tad pilnus šī darba augļus varētu baudīt tikai pēc paaudzēm, varbūt pēc tūkstošiem gadu.

Tāpēc šī lieta nav pat apspriežama. Lai viss ir kā ir, lai stāv kā pierasts. Bet tikai ar vienu piebildi - saprotot lietas pareizi - tā nav matērija tāpēc, ka tā tur stāv - tāda cieta un mīksta, karsta un auksta, krāsaina, duroša, glāstoša utt., bet tā ir milzīga ideju salāgotības, paradumu, pieradumu, ticējumu utt. kopa, kas uz mums iedarbojas, uzvedās, un mūsu uztverē parādās tieši tāda, kādu mēs to pazīstam - kā materiālā pasaule. Un kāpēc mēs to dažreiz instinktīvi lamājam. Tieši tāpēc, ka visas šīs saites liedz mums attīstīt jaunu un svaigu domu. Šis kamols vienmēr ievēl mūsu domu sevī un to asimilē, padarot mūs sīkus, niecīgus, un mūsu darbības bezcerīgas un niecīgas. Tāpēc jebkura cenšanās izrauties no šādām važām pirmām kārtām saistās ar nepieciešamību atrauties no šīs matērijas. Bet šī atrašanās jāveic tikai un vienīgi sevī, savās domās. Un viss, pilnīgi viss, kas ir jāizdara, ir sekojošais - ir dziļi dziļi jāizprot viss par pasaules uztveri. Un tad šī pasaules uztvere ir jāieliek jaunā, daudz patiesākā rāmī, un ar to jāstrādā. Tas, kur tas notiek, ir garīgā dzīve, un jaunajā algoritmā sāk pamazām krāties jauna pieredze, kas apbrīnojama kārtā daudz kur ievērojama mērā atgādina veco pasaules uztveri, bet vietām atšķiras vienkārši drastiski. Tas ir viss, un tad, kad cilvēks ir nedaudz sevī nostiprinājies šajos jaunajos rāmjos, tad viņš var tur sākt pamazām kontaktēt ar citiem. Tā veidosies jauna kolektīvā pieredze, garīga kolektīvā pieredze.

Un vēlreiz pašu galveno: garīga dzīve vienmēr sākās ar uztveres mehānisma maiņu. Tas paver jaunu, baltu papīra lapu, uz kuras var, iedziļinoties šajā uztverē, rakstīt pirmās, kautrīgās patiesās pasaules, garīgās pasaules ainas. Galvenais moto, un reizē lielākais grūtums tad ir - neko nefantazēt, fiksēt to, ko tu reāli redzi un reāli saproti. Un pastāv liela varbūtība, ka cilvēki ar līdzīgiem vai pat vienādiem rīcības motīviem tad pamazām uzzīmēs visiem sakrītošu, īstu pasaules ainu, kurā katram būs vieglāk ieraudzīt savu vietu, un savas patiesās laimes nosacījumus.

NEIROCENTRISMS II

Neirocentrisms kā termins radās līdz ar ideju matēriju pilnīgi neizmainītā veidā pārnest no ārējās vides uz nervu sistēmu un smadzenēm (un, līdz ar to, arī apziņu), kur ir tās īstā vieta, un kur tā patiesībā arī atrodas jau kopš katra cilvēka dzimšanas. Atstāsim matēriju, kā objektīva realitāte tā pilnīgi der, der arī kā tas, kā to visi ikdienā uztver un saprot. Der arī galu galā tas, ko apziņa kopē (apziņa vai smadzenes pēc

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

definīcijas). *Материя (от лат. materia «вещество») — объективная реальность, содержащее пространство, одна из основных категорий науки и философии, объект изучения физики. (Viki). Matērija ir viss, kas aizņem telpu, tādējādi matērija ir viela un lauks (gravitācijas, magnētiskais utt.). Parasti, runājot par matēriju, runā par elementārdaļiņām fermioniem. Matērijai piemīt raksturlielumi, kurus var izmērīt, piemēram, masa (vielai) vai stiprums (laukam). (Wiki). Matērija tādā veidā, kādu mēs to pazīstam gan naivā ikdienā, gan zinātnē, ieskaitot atomfiziku, galīgā veidā noformējas tikai smadzenēs un apziņā. To atbalsta praktiski pilnīgi visa zinātniskā un filosofiskā literatūra, tāpēc ir pilnīgi neiespējami stādīt priekšā to kā atrodošu kaut kur citur. Mūsu pierastais priekšstats, ka tā atrodas “ārējā pasaulē” ir vienkārši to pašu smadzeņu noformēts ērts uzskats, tāda kā piedeva pašam matērijas jēdzienam, un, tā kā tā ir iedzimta smadzeņu īpašība, tad tādu priekšstatu potenciāli cilvēks un dzīvnieki iegūst jau līdz ar dzimšanu, un tas atraisās agrīnajā bērnības priekšstatā, līdz ar pārējo “veselā saprāta reālisma” konstrukciju, kas tāpat ir iedzimta, un dzīves gaitā var tikai pavisam nedaudz modificēties.*

1) Matērija pastāv, bet nevis ārējā vidē, bet cilvēka apziņā un smadzenēs. Matērija eksistē telpā, līdz ar to, pieņemot par patiesu Kanta priekšstatu, ka telpiskumu lietām piešķir tikai apziņa, tad ir loģiski secināt, ka matērija pastāv apziņā, jebšu smadzenēs. Ja sāksim iegrimt sīkumos par matērijas būtību un definīcijām, tad ātri sapīsimies, jo tad diskusiju process ir bezgalīgs, un lai ar to nodarbojās citi. Ņemsim matēriju visikdienišķākajā intuitīvajā izpratnē. Jautājums jau nav par to, vai tā ir vai nav, ikdienišķā nozīmē tā acīmredzami pastāv. Tā kā pēc Kanta telpa un laiks ir tikai apziņas, un līdz ar to arī nervu sistēmas īpašība, tad loģiski – ja matērija pastāv telpā, tātad tā eksistē apziņā jebšu nervu sistēmā.

2) Tā kā matērija ir apziņas īpašība, vai apziņas nervu sistēmas īpašība, līdz ar to ir pārvarētas visas grūtības, ko rada Dekarta formulētais duālisms. Līdz ar to, galvenais ieguvums ir monisms, pie tam nevis tikai filosofisks, bet uz neurofizioloģiskas bāzes.

3) Matērija un viss tajā notiekošais ir objektīva realitāte, kas vispār ļauj formēties apziņai. Viss, kas notiek apziņā, ir matērijas dažādu īpašību radītas kustības, kas var ļoti attālināties no šīs matērijas, bet nekad nezaudē galīgo saistību. Nav iespējams neviens jēdziens, kas nebūtu pa nosacījumu un beznosacījumu refleksu ķēdīti hipotētiski novedams atpakaļ pie primārās matērijas. Visa filosofija un zinātne to atbalsta, arī jūdaisms un pat kristietība – ka viss veidojas tikai un vienīgi uz matērijas bāzes (izņemot runāšanu mēlēs).

4) Šī ir samiernieciska teorija, līdz ar to īsti pretrunā ar to nav neviena, ne filosofiska, ne fizikas, ne neurobioloģijas un neurofizioloģijas teorija.

5) Kāpēc visi cilvēki uztver pasauli vienādi un spēj komunicēt savā starpā, ja jau matērija katram dzīvo viņa smadzenēs? Tāpēc, ka smadzenes un sajūtu analizatori visiem cilvēkiem šai pamata nozīmē ir vienādi. Tad kas tad iedarbojas uz sajūtu orgāniem? Matērijas atvasinājums, neirāla un apziņas struktūra pašās smadzenēs, kas imitē “ārējo vidi.” Šajā matērijas atvasinājumā, kurš ir mūsu ikdienišķā ārējā vide, tad arī norisinās mūsu pasaules izzināšanas process, komunikācija ar citiem cilvēkiem un dzīvniekiem utt., tātad viss ir pilnīgi tas pats, kas norisinās mūsu ikdienas dzīvēs, un arī visos zinātniskos pētījumos.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Šeit prātīgi, lai nenonāktu solipsismā, ir jāuzspiež uz to pašu praksi kā īstenības kritēriju, par pārbaudēm un eksperimentu kā zinātnes pamata kritēriju.

6) Ja arī mums šķiet šī jaunā konstrukcija neveikla, tad, manuprāt, tā tomēr ir ērtāka par pastāvošo matērijas priekšstatu kā neatkarīgu ārējo vidi, šī jaunā teorija vienkārši aptver daudz plašāku esošu likumu un zināšanu daudzumu, un likvidē ļoti daudzas filosofiskas problēmas, samierina daudzus šķietami nesamierināmus uzskatus, un ne vismazākajā mērā netraucē integratīvas zinātnes uztverei, zinātnisku hipotēžu izvirzīšanai un zinātnisku pētījumu plānošanai un veikšanai.

Es te sniedzu tikai pašu karkasu, kur katrs posms ir atsevišķi argumentējams un pierādāms.

IEGUVUMI

1) Samierina savā starpā ļoti daudzas iepriekš pilnīgi pretrunīgas un it kā galīgi nesamierināmas filosofiskas, zinātniskas un reliģiskas teorijas un koncepcijas. Tas nes sev līdzī to, ka milzīgi paplašinās reāli pielietojamo datu un subkonceptiju skaits, jo agrāk bija tā, ka varēja izmantot tikai datus, iegūtus ar vienu dogmātisku koncepciju, ar citām bija citas subkonceptijas, kas vienkārši neatbilda pirmajai un citām. Tas ir kā datorā, kad nevar saiet kopā programmas, kas veidotas uz dažādās bāzes. Kad izdodas radīt plašāku aplikāciju, kas spēj saprast un savietot daudzas, savā iekšienē labi izstrādātas programmas, tad iegūtais kopīgais gudrības daudzums ievērojami palielinās. Te mums ir pilnīgi tas pats. Tātad, pirmkārt jau skata punkta izvēle, bet ne tikai, arī detalizētāka ģenerālās koncepcijas izstrāde. Kaut vai tas materiālisms un ideālisms, cik daudz nelaimes šis sadalījums, kas no patreizējā skata punkta ir pilnīgi reāls, un zinātniski pamatots, nav cilvēkiem, zinātniekiem, filosofiem un teologiem nesis. Bet vajag tikai izmainīt skatu punktu, kā mūsu gadījumā, un viss sastājas pa vietām, tikai tas ir rūpīgi viss jāatstrādā un jāappraksta. Un to jau tad arī dara un turpinās darīt neurocentrisma teorija.

2) Neurofizioloģiski pamatoti noved pie monisma, kas, savukārt, samierina ļoti daudzus filozofiskus jautājumus, kas pie vecās matērijas izpratnes, kā pie inertas, ārējā vidē novietotas masas, bija ļoti grūti, vai pat neatrisināmi.

3) Neurocentrisms principā pieļauj iespēju praktiski pārbaudīt, un pierādīt vai noliegt, daudzus, līdz šim tikai filosofiskus jēdzienus un teorijas.

4) Ievērojami bagātina pašu nervu sistēmā balstītu funkcionālo sistēmu izpēti, kas ļauj pirmo reizi nervu sistēmu un smadzenes ieraudzīt kā patiesi vienotu un veselu sistēmu, jo tai tiek pievienota jauna, ļoti svarīga un līdz šim neievērota funkcija.

NEIROCENTRISMS III

Tomēr, sīkāk iepazīstot stāvokli informācijas jomā, nākas secināt, ka šis vārds šeit nav izmantojams, jo ir iegājies gluži citā nozīmē, sakarā ar fMRI. Visa ideja ir pilnībā laba, bet neder atslēgas vārds, tas ir jāmeklē.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Varianti: Ideālistu klubs; Ideālisma skola; Neomateriālisms; Neiromateriālisms;

Katrā ziņā, nekad nedrīkstam aizmirst galveno dzinuli: materiālisms ir visdrošākās un ticamākās likteņa zīmes; neatzīt materiālismu ir spītība un egoisms.

MATĒRIJA IR OBJEKTĪVA REALITĀTE, TOMĒR APZIŅAS ĪPAŠĪBA

Mums ir miljoniem reižu par daudz dažādu apzīmējumu, terminu, izklāstu – neviens nevar ne miljono daļu no tā visa visa mūža garumā izlasīt, kur nu vēl pārbaudīt. Tā kā, ja gribam tikt no tiem vaļā, tad nav citas iespējas, kā tos sakārtot, apvienot lielās, fundamentāli līdzīgās grupās, un tad strādāt tikai ar šīm lielajām grupām. Veiksme būs atkarīga no tā, cik veiksmīgi un gudri būs izvēlēts šīs apkopošanas pamatprincips, jo tādas apkopošanas jau ir daudzas, bet tomēr neveiksmīgas, jo nevienu principu nav iespējams pieņemt bez svārstīšanās. Tā kā tas, kas trūkst, ir tas pats vecais – fundamentālas teorijas. Faktu ir milzums, bet tāpat ļoti daudz no tiem ir nedroši, tā kā viss kaut nedaudz nedrošais ir jāatmet. Pamatā ir jāliek tas, kas ir visbiežāk apziņā. Jautājums ir tāds – kāpēc vajag jaunu apzīmējumu, ja ir skaidrs, ka tikt līdz tam, lai to kāds pieņemtu, ir pārāk ilgi, un praktiski bezcerīgi. Vai nav perspektīvāk paņemt pietiekoši pārstāvētu brendu, pie kura tomēr var atrast pietiekoši lielu nišu, kurā darboties, un tad arī darboties tā aizsegā. Apsvērsim fenomenoloģiju. Ar vārdu sakot, tas nozīmētu, no ilgajiem tīri abstraktajiem meklējumiem krasi nosvērties uz praktisku pusi. Varbūt galvenā līdzšinējā kļūda bija tā, ka cilvēki tiecās vienmēr darboties zem kaut kā jauna, sava, un tāpēc nav ko brīnīties, ka nevienu citu tas neinteresēja. Tomēr īsti gudra gan šāda pieeja nav.

Praktiskā dzīvē ideālists ir tas pats materiālists, tātad viņam ir divas dzīves – gan materiālista, gan ideālista. Tā kā ideālists nekrīt no gaisa, jo visi cilvēki piedzimst kā materiālisti, tad materiālisms ir kā dzimtā valoda visiem, materiālistisks dzīves veids ir automātisks. Ideālisms ir balva, ko cilvēks saņem par zināmām pūlēm, jo tās balvas, ko var sniegt ideālisms, ir visai jaukas. Tai pamatdomai un devīzei ir jābūt pietiekoši skaidrai: un ideālisms ir diezgan skaidrs un iegājies vārds – un drīzāk labi, ka tam ir otra, tīri sadzīviska nozīme, lai sākumā saprot kaut vai šitā, un tad pamazām iet uz to, ka ir arī otra – filozofiska jēga. Ir ļoti stipri jāizdala: a) teorētiskais; b) praktiskais ideālisms. Praktiskais, rupji ņemot, ir subjektīvais ideālisms (it kā māksla) + fenomenoloģija (it kā zinātne). Teorētiskais ideālisms ir laikam objektīvais, kad pats neiedzīvojas, bet visu izdomā, spriedumu izveido it kā tikai prātā. Abi interesanti, un abi jāzina, kaut gan īstu ieguvumu cilvēks gūst tikai no praktiskā ideālisma realizācijas.

NEIROCENTRISMS - PAR APZIŅAS UN NERVU SISTĒMAS DUBULTO LOMU PATIESĪBAS INSTINKTA REALIZĀCIJĀ

Mūsu ikdienas dzīvi vada veselais saprāts un nevis zinātniskas, pseidozinātniskas, filosofiskas vai teoloģiskas teorijas - skotu veselā saprāta reālisms Jo vairāk mēs iedziļināmies dažādos, bieži pretēji vērstos, lai arī dziļi argumentētos dažādu filosofu, zinātnieku un teologu uzskatos par pasauli un mums pašiem tajā, jo vairāk mēs saprotam, cik ļoti svarīgi mums ir gan savā ikdienas dzīvē, gan arī zinātniskā spriešanā (ja kāds ar to nodarbojās), pieturēties pie fundamentāliem un mūžīgiem veselā saprāta

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

principiem. Galvenais arguments ir tāds, ka pilnīgi visi šie filosofi, zinātnieki, teologi, mākslinieki, kā arī mūsdienās tik bagātīgi sazēlušie ekstrasensi, mistiķi, okultisti, citplanētieši, dažādu dievu vietnieki un runasvīri, lai arī cik ekstravaganti nebūtu katra viņa pasaules uzskati, savā ikdienā vienalga dzīvo pēc tiem pašiem vecajiem un labajiem veselā saprāta principiem. Ja tas tā nebūtu, tad laikam gan ļoti ātri pasauli pārņemtu pilnīgs haoss, pasaule pārvērstos par vienu vienīgu, lai arī reizēm visai amizantu, tomēr kopumā par īstu absurdu teātri (kas, kā reizēm izskatās, ir visai tuvu īstenībai), kurā visas pasaules kopumā, un katra atsevišķa cilvēka pastāvēšana drīz vien kļūtu neiespējama.

Filosofijā šāds uzskats pastāv, un tiek apzīmēts kā skotu veselā saprāta reālisms. Tā ir filosofijas skola, kas balstās uz 18. gs. skotu filosofa Tomasa Reida uzskatiem. Viņš uzsvēra cilvēka iedzimtu un neatņemamu spēju uztvert parastas, ikdienišķas idejas, un šī process saistību ar saprātu un spriešanas spēju. Tomass Reids to raksturoja šādi: "Ja pastāv noteikti principi, kuriem dabas uzbūve liek mums ticēt, kaut arī mēs nespētu tos izskaidrot, un es domāju, ka tādi pastāv - un tie ir tie, kurus mēs saucam par veselā saprāta principiem - tad tie mums ir noteikti jāņem vērā pamata dzīves uzskatos, un to, kas ir izteiktā pretrunā ar tiem, to mēs saucam par absurdu." Pēc šīs pieejas, katram cilvēkam piemīt šāda parasta spēja intuitīvi gūt pārliecību par: a) sevis paša pastāvēšanu; b) reālu objektu pastāvēšanu, kurus var redzēt un sajūst; c) noteiktiem pamatprincipiem, uz kuriem balstās morāle un reliģiskās ticības. Veselā saprāta reālismu vajag saglabāt neskartu, nevajag to ievilkt prātošanā un likt par jaunu teoriju pamatu. Katrs, kas izveidojis kādu teoriju, grib to padarīt universālu. Veselā saprāta reālisms jau ir universāls pēc savas dabas, tāds, kādu mēs to neizmainītā veidā saņemam savās intuīcijās. Jebkuri mēģinājumi to modificēt vai zinātniskot to var tikai sabojāt, vai pat pilnīgi iznīcināt. Tā ir vienīgā lieta, kura jāatstāj cilvēku domu un prāta neapgānītu, un to drīkst saņemt tikai tīrā intuīcijā. Cilvēkam pilnveidojoties, pilnveidosies arī tīrās intuīcijas spēja, tad caur to mēs varbūt saņemsim arī labāku, savam stāvoklim labāk atbilstošu veselā saprāta reālismu. Bet tas ir garu gadu un daudzu paaudžu jautājums, ja kas tāds vispār ir pasaulei paredzēts. Reids to neievēroja, un viņam gribējās šo savu intuīcijā balstīto teoriju pilnīgok, gan izveidojot uz tās balstītu uztveres teoriju, gan vēl citādā veidā. Bet tad šis dabas tieši dotais reālisms jau kļūst par vēl vienu cilvēku radītu teoriju, un zaudē savu unikālo statusu.

Veselā saprāta reālisms tāpēc lai paliek mūsu "miera osta" vienmēr un visos laikos. Tur vienmēr var droši atgriezties, un pārļaut vētras, ko prātā sacēlušī kādu citu, vai varbūt paša sevis izloloti, izsapņoti, izdomāti, pat pārbaudīti, un praksē ienest mēģināti uzskati, teorijas, ticējumi, sapņojumi. Un mēs varam būt pateicīgi liktenim, ka tāda iespēja mums vienmēr paliks, vismaz tā varam cerēt. Mana personīgā pieredze ir radījusi stingru praktisku pārliecību, ka pārslēgšanās uz tīru veselā saprāta reālismu noris bez piepūles. Atcerēsimies, ka jau Dekarts patiesībā savā dzīvē piekopa līdzīgu taktiku - kamēr tiek veidots kaut kas jauns, saglabāt pamata dzīves uztveri, veco, pierasto, visā pasaulē pieņemto. Tas ir tas pats skotu veselā saprāta reālisms, kas radās diezgan ilgi pēc Dekarta. Atkārtosim, ka šis reālisms patiesībā nav nekāda teorija, tas ir dots jau gatavs, tas nav jāizdomā, jāpārdomā, jāargumentē, jāaizstāv, jāpropagandē, utt., un jo mazāk to aiztiksim, jo labāk; lietosim to tieši tādu, kādu daba mums to devusi, un priecāsimies, ka liktenis ir bijis tik labvēlīgs, ka tūkstošiem gadu ilgā cilvēces attīstība un progress nav spējuši to ietekmēt vai samaitāt.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Vai tas nenozīmē pasivitāti, samierināšanos ar ikdienišķo pasauli, atteikšanos no prāta centieniem, meklējumiem, fantastiskām teorijām - no jebkuras pašrealizācijas? Pašrealizācija, dažādu vēlmju piepildīšana, pie tam, ne tikai bioloģisko, bet arī sociālo un garīgo, ieskaitot visaugstākos domas meklējumus, ir cilvēces un katra indivīda instinktīva tieksme, kas dažādi atklājās dažādās tās un atsevišķu cilvēku (indivīduālās) attīstības stadijās. Cilvēks pēc savas dabas nekad nespētu samierināties tikai ar veselā saprāta reālismu, un pasauli, kādu tas mums piedāvā. Runa ir tikai par to, ka šīs lietas, šos divus cilvēka dzīves veidus vai posmus vajag nodalīt; cilvēks var lieliski dzīvot abos veidos praktiski vienlaikus. Tomēr, atšķirība starp "meklētāju" un "parastu cilvēku" ir tā, ka meklētājs pārvalda abus dzīves veidus vai pasaules, kamēr parasts cilvēks pazīst (vai arī nospiedošā pārsvarā pazīst) tikai vienu - šo pašu veselā saprāta priekšā nesto reālo pasauli, ko mēs vēl, tās izpausmju un mūsu interešu dēļ tajā, mēdzam saukt par "mūsu pasauli." Patiesībā veselā saprāta reālisms ir indivīda viena, un gribas un prāta centieni ir otra jebkuras iespējamās pašizpaušmes fāze, balansēšana starp kurām ir vienīgā iespējamā indivīda pašizpaušme. Pirmā ir pasīvā, uzņemošā fāze, otrā ir aktīvā, atdodošā fāze. Dzīvības var pastāvēt tikai to sintēzē. Tāpēc mēs arī ikdienā varam vērot, ka jebkurš cilvēks bez šīm abām savas dzīves fāzēm ir diezgan neapskaužams.

Un tātad, sniedzis reveransu un parādījis, ka man nav sveša pasīvā sevis un pasaules apziņas puses nepieciešamība (tikai principā, jo īstā saruna par šo tēmu sāksies tikai stipri vēlāk), mēģināšu parādīt, kā gan konkrēti esmu centies realizēt otru, aktīvo un radošo fāzi. Patiesībā nupat ķeramies pie pašas lietas būtības.

KO TAD ES ĪSTI PIEDĀVĀJU?

Apziņa un smadzenes ne vien reaģē uz ārējās pasaules iespaidiem, bet vispirms jau šo pasauli nepārtraukti rada un uztur. Materiālistiskais pasaules uzskats, ka pasaule ir objektīva realitāte, kas pastāv pilnīgi gatavā veidā ārpus cilvēka apziņas un nervu sistēmas, un tā tiek precīzi atspoguļota cilvēka un dzīvnieka smadzenēs, nekad cilvēces vēsturē no attīstītākajiem un slavenākajiem filosofiem un zinātniekiem nav ticis pieņemts bez nopietnas apšaubīšanas. Šajā laikā šāds priekšstats klasiskajā filosofijā ieguva "naivā reālisma" vārdu. Daudzpusīgu un detalizēti argumentētu kritiku šāds priekšstats saņēma XVIII - XX gadsimtā visā pasaulē pazīstamo filosofu Bērklija, Hjūma, Kanta, Huserla u.c. darbos. XX gs. pasaules primitīvās uztveres kritikai krasi pievērsās iespaidīgi zinātnes pasaules pārstāvji. Jo runa vairs nebija vienīgi par cilvēka cienīgu stāju un attieksmi, bet par to, ka šāda dogmatiska sistēma aizvien jūtāmāk un skaidrāk sāka pierādīt savu traucējošo ietekmi, kas praktiski padarīja neiespējamu atsevišķu fundamentālu zinātnes, it sevišķi elementārdaļiņu fizikas attīstību, kā arī augstākās nervu darbības filosofijas attīstību. Ja jau šāda funkcija ir konstatēta apziņas līmenī, tad likumsakarīgi būtu jābūt arī atbilstošām struktūrām nervu sistēmā vai funkcionālām sistēmām, kas nodarbojas ar materiālās pasaules konstruēšanu, un kas atbilst tam, ko mums ir iespējams paveikt iztīrītā (pēc redukcijas, epohē principa un "iekavās salikšanas" principa) apziņā. Tieši šajās struktūrās varētu mājot cilvēkam visfantastiskākie epistemoloģiskie, gnozeoloģiskie un apodiktiskie jautājumi. Tās varētu meklēt - tad būtu neirocentrisms.

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

Uz šo dienu ir parādīts, ka cilvēka apziņa un nervu sistēma ne vien aktīvi adaptīvi reaģē uz apkārtējās pasaules izmaiņām, bet vispirms jau aktīvi šo pasauli rada katra cilvēka apziņā. Fizioloģija jau sen runā ne vien par cilvēka un dzīvnieka sajūtu orgāniem, bet par sajūtu analizatoriem, kas ietver sevi gan pašus sajūtu orgānus, gan visplašākos nervu sistēmas apgabalus, ieskaitot galvas smadzeņu garozu ar augstāko nervu darbību un apziņu. Praktiski tas nozīmē, ka cilvēka apziņa nekad tieši nesaskarās ar apkārtējās pasaules priekšmetiem, vai pat primāro sajūtu orgānos radušajiem nervu signāliem, un tajos ietverto informāciju. Apziņa saņem plaši integrētu informāciju, kur dažādās proporcijās ir maisīta sajūtu orgānu sniegtā informācija ar iedzimtām nervu sistēmas īpašībām, atmiņu, pieredzi, utt. Apziņa saņem integrētus priekšstatus, kas tiek interpretēti kā "mūsu pasaule" ar visām tajā notiekošajām izmaiņām. Šis integrētais priekšstats tad arī ir tā patiesā objektīvā, pat materiālā realitāte. Tas, ka visiem cilvēkiem, un daudziem dzīvniekiem šī sistēma, ieskaitot sajūtu orgānus, ir praktiski vienāda, radīja situāciju, ka šī pasaules aina cilvēkam iztēlojās it kā ārēja un neatkarīga no viņa, un radīja iespēju cilvēkiem komunicēt, par pamatu izmantojot šo materiālo pasauli.

Tātad, ir skaidrs, ka apziņa saskaras nevis ar kādu priekšmetu, bet gan ar kaut kādā veidā integrētu neirālu informāciju, ko mūsu pieradumi un kulturālā pieredze ir radusi apzīmēt par "ārējo pasauli." Tieši tā vieta, kurā apziņa saskaras ar gala rezultātu, ko ir veikusi uztveres analizatoru sistēmu integrētā darbība, ir tas mistiskais "ekrāns," kuru filozofi šur tur piemin jau ļoti sen, un kas patiesībā ir jebkura cilvēka vienīgais logs uz ār pasauli. Ja mēs pievērsīsimies tā pētīšanai neirālā, neurofizioloģiskā līmenī, tajā jomā, kurā šobrīd orientējas un iespiežas tikai filosofija, tad mēs varēsim runāt par īstu, praktisku neurocentrismu, pagaidām gan mēs ar to varam darboties tikai reālā, stipri reducētā filozofiskā līmenī, tā ieliekot šī neurocentrisma pašus dziļākos pamatus, un šobrīd izlīdzoties ar iespējamām analogijām, kas tomēr ir daudz labāk, nekā nekas. Vai te ir runa tikai par psihofizioloģisku uztveres mehānismu? Mēs varam nezināt mehānismus, kā darbojās mūsu orgāni, tie darbojās paši no sevis, un pat pilda mūsu gribas prasības. Mums nav nekas jāzina par miofibrillām un nervu sistēmas darbību, lai saliektu roku, un paņemtu ar to kādu priekšmetu. Ar uztveri tas pats - mums nav jāzina, kā tā darbojās, lai tā darbotos. Gala rezultāts uz rokas - mēs uztveram pasauli, un mums ir iespēja uz to adekvāti reaģēt. No tā, ka mēs zinām vai nezinām, ka pasauli "veido" vai "neveido" mūsu pašu organisms, nekas nemainās. Kādu apziņa to automātiski uztver, tāda mums ir dota, un nekādas citas nav. Tad kāda jēga vispār par to interesēties un spriest? Kas ir tas jaunais, kas nāk līdzī?

Konceptuālā plānā tas ir jauns uzsvars filozofiskā jautājumā par apziņas lomu, un tai hipotētiski atbilstošo neurofizioloģiju, un tas ir sekojošais. Mēs varam pagaidām tikai izvirzīt hipotēzi, un tā ir šāda: smadzenes ne tikai ir svarīgas ar reflektori - adaptīvu reakciju nodrošināšanu. Smadzenes ir daudz svarīgākas. Smadzenes (apziņa) pirmkārt konstruē pasauli, un tikai otrkārt reflektori reaģē uz pašas konstruētās pasaules izmaiņām - rsp., veic adaptācijas un arī evolūcijas procesu. Konceptuālā plānā tas ir apziņas līmenī jauns instinkts, un neurofizioloģijas līmenī tas ir jauns beznosacījuma pamatreflekss – patiesības reflekss, kas dzīves gaitā apaug ar milzīgu daudzumu asociāciju un nosacījuma refleksu, būtiski ietekmējot visu līmeņu neurofizioloģisko un psihofizioloģisko regulāciju. Nerealizēts, nepiepildīts patiesības reflekss nospiež personu un degradē nervu sistēmu, pat ja cilvēks to neapzinās. Augstākos

apziņas slāņos patiesība manifestējas kā īstā dievišķība. Tikai cilvēks ar tīru apziņu un skaidru, nedogmātisku domāšanu, domāšanu, balstītu tikai uz tīru intuīciju (uztveri) un arī cilvēces kolektīvo pieredzi šai jomā, var tai pietuvoties.

Praktiskā plānā tas ir apziņas un smadzeņu ļoti specifisks treniņš, kas pilnīgi noteikti un pēc savas pamatbūtības nav pieskaitāms psiholoģiskiem vai kulta treniņiem. Atšķirīgā iezīme ir tāda, ka šie treniņi ir vērsti pret tādām parasti neskartām parādībām, kā dogmātismu un paviršību. Pēc šīs sistēmas ir tā, ka, ja ko spriež, tad spriež ļoti dziļi, maksimāli iespējami dziļi dotajos apstākļos. Jo sekla spriešana ļoti bojā smadzenes ne tikai attiecībā uz doto konkrēto jautājumu, bet vispār - pareizi veicot treniņus, smadzenes pierod godīgi un dziļi analizēt, neciest dogmātismu nevienā tā izpausmē, neciest nepamatotu ticību vai māņticību nevienā, pat vissīkākajā tās izpausmē. Šis patiesības reflekss ir iekodēts smadzenēs, un tas tad arī ir jāatbrīvo, tad arī iegūsim patieso pasaules ainu, no vienas puses, un radīsim nervu sistēmai optimālus funkcionēšanas apstākļus, no otras. Cita ceļa nav - tikai caur apziņu un smadzenēm iet pilnīgi viss - visa uztvere, tātad pašā saknē dialogs ar Ne Es. Tāpēc ir svarīgi atklāt šos visdziļākos smadzenēs iekodētos instinktus, jo citādi kārtības, un, līdz ar to, harmonijas un laimes un veiksmes nebūs. Jārok šeit. Tā ir veiksmes un laimes atslēga. Un te ir fundamentālas atšķirības no ezotērikas, kulta, māņticības un daudzām psiholoģiskām darbībām.

Pirmkārt. Svarīgi ir tas, ka, apzinoties to, ka robeža starp manu iekšējo pasauli un ārējo pasauli nav novilkta reizi par visām reizēm. Svarīgi ir tas, ka šī robeža atrodas manā iekšienē, tātad principiāli pilnīgi manas ietekmes sfērā, un pie tam es to nepārtraukti turu pie sevis, nēsāju sev līdzī, lai kur es arī neietu un nebrauktu. Vēršanās pie šīs robežas filosofiski – fenomenoloģiski ir atvērta darbībai, bet ir ļoti svarīgi šeit pievienot neirālās struktūras, sameklēt nervu sistēmas funkcionālajās sistēmās šo pārejas vietu starp Es uz Ne Es, izveidot nervu sistēmā šādu principiāli jaunu un nebijušu funkcionālo sistēmu!

Otrkārt. Zinot pamata mehānismu, kā es iemantoju sev pienākošos vai atbilstošos pasaules ainu vai daļu, es varu izvirzīt ambīcijas te tomēr, iespēju robežās, kaut ko mainīt. Es jau iepriekš teicu, ka mainīt priekšmetu uztveri nav mums lemts. Un labi ka tā, jo tas arī ir tas vienīgais karkass, kuram pie pasaules veidošanas obligāti bija jāuzliek, un arī tika uzlikta "mulķu drošība." Te ir pārāk nopietni, lai ļautu cilvēkam maisīties iekšā. Tomēr, tikai daļa uztveres ir šādi nodrošināta. Mēs taču varam uz vienu un to pašu priekšmetu paraudzīties tūkstoš veidos, un ne tikai paši izbaudīt šīs uztveres daudzveidības burvību. Mēs, ja ir tādas dāvanas, varam šo savu skatienu atklāt citiem. Jo kas tad ir glezniecība? Un tāpat tas ir ar visām uztverēm un visām mākslām, ieskaitot lietišķās mākslas priekšmetus, tautas mūziku u.t.t. Te mums atklātos to patiesā daba, neurofizioloģiskie principi, ja mēs patiesi nodarbotos ar neurocentrisma studijām.

Treškārt. Es varu ne tikai izmantot gatavas dotās iespējas ieraudzīt pasauli tūkstoš veidos, es to varu arī pats veidot. Vienkārši, mainot savu attieksmi pret uztveramo materiālo pasauli. Ja jau tā vairs nav akmenī iecirsta, ja es to tās objektīvajā realitātē nu jau bez grūtībām stādos priekšā nevis kā priekšmetus, bet kā kādu mainīgu simbolu kopību (gluži kā attēlu datorā es uztveru kā priekšmetu, un runu kā runu, kaut gan tikpat labi varu saprast, ka tas viss nav nekas cits, kā precīzi un ar jēgu savirknēta vieninieku un nullīšu virtene), es pēkšņi atjēdzu, ka pēc savas gribas varu gan sevi, gan visu pasauli izjust kā vienotu, un manu domāšanu un manas emocijas vairs kā pret sienu neatduras pret mūžīgiem un patstāvīgiem,

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

objektīvi eksistējošiem un viss, materiālajiem priekšmetiem. Pateicoties visām iepriekš minētajām zināšanām, iepriekš ilgstoši un ar lielu pacietību iejūtoties citu filosofu un zinātnieku iekšējā pasaulē, es sevī varu veikt šo transformāciju. Un tad es ar lielu apmierinājumu konstatēju, kā jau to iepriekš minēju, ka reālā pasaule man nekur nav pazudusi, ka komunikācijas ar to un cilvēkiem tajā man nav ne vismazākajā mērā izmainījušās, bet es sevi nu nekādi vairs nevaru apzīmēt par materialistu. Un tad esmu sevi transformējis par ideālistu. Turpat es ar lielu prieku konstatēju, ka mani iepriekšējie uzskati, mans materiālisms nekur nav pazudis, es neesmu mainījis uzskatus, es vienkārši esmu kardināli paplašinājis savu redzes lauku, paverot sev virkni pilnīgi jaunu iespēju, par kādām agrāk pat neiedrošinātos sapņot.

Ceturtkārt. Par tīrās uztveres “tīrību” un “garīgumu.” Tātad, visu patiesību vienīgais, pirmais un beidzamais kritērijs ir tīra un absolūti godīga uztvere maksimāli primārā līmenī. Un tas, ko primāri mēs uztveram kā kaut ko ļoti stabilu un drošu – tas ir pats uztveres process (noesis, cogito), jo tieši šeit atspoguļojas PARTNERA esamība, un dažas pašas galvenās tā īpašības, kas ir apodiktiskas acīmredzamības. Bet, lai patiesi uztvertu – tur ir vajadzīgs treniņš un zināšanas. Tu vari un drīksti fantazēt, bet ir bezjēdzīgi un negodīgi pasludināt šīs fantāzijas augļus par patiesībām, Tā vienkārši ir tava aktivitāte, kam jānotiek tikai un vienīgi uz patiesības (uztvertās) bāzes. Jo poliem ir jābūt skaidriem, un vismaz par patiesības, jeb vispār uztveres polu mēs te tagad arī runājam.

Piektkārt. Princips: aptvert visu domas lauku, godīgi iztirzāt visu, ko tu uztveri, un nekādā gadījumā dogmatiski neizraut kaut kādu principu, un to neabsolutizēt. Tieši šī ir zinātniska, godīga pieeja, no kuras visi izvairās, jo tā ir grūta. Tomēr, tā ir vienīgā iespējamā, kas patiešām spēj neitralizēt visus saspringtos binērus, polaritātes. Bet jebkurš dogmatisms, jebkura ticība bez objektīvas, godīgas uztveres pamata – tā ir polarizācija, kurai apkārt neizbēgami, pēc dabas likumiem, uzreiz izveidojas pretējas polaritātes apvalks, un, līdz ar to, tu visu laiku dzīvo sasprindzinājumā, lai aizstāvētu savus uzskatus pret patiesiem vai potenciāliem ienaidniekiem. Tāpēc jānorobežojas no visām ezotērikām, kā pseidozinātnēm (jo tās mēdz vārdos balstīties uz zinātņi) un māņticībām, kas ir tas pats dogmatisms. Un dogmatisms neizbēgami nāk no egoisma, un noved vēl lielākā, pie tam trulā un fragmentārā egoismā. Tāpēc par ezotēriku jāsauc tā: tā ir kā aizperēta, vai līdz galam nedataisīta lieta – ne tā īsti ir zinātne (jo ne tuvu nav nepieciešamās nopietnības un patiesības kritēriju), ne arī tā ir īsta beziemesla ticība, jo it kā pretendē uz kaut kādu patiesību. Tātad, ne tuvu nelaist ezotēriku tādā izpratnē, kādā tā ir sastopama mums visapkārt. Ja tur ir kāda ideja, tad tā nav neko vērtā, kamēr nav pārbaudīta, un neko nav vērtā, ja šāda pārbaude principā nav iespējama. Tātad, primāri sakām ne pilnīgi visai ezotērikai, un, dabīgi, arī okultismam, kā vienkārši vēl sakāpinātākai ezotērikai. Nē aklai ticībai, jo tas ir tīrs egoisms, kas 100% nāk no cilvēka izdomām, un tad viņš sāk to nejauki uztipt citiem. Nē! Māņticības – tas pats, kas ezotērika un okultisms. Tātad – paliek tīra uztvere, kas, pareizi izdarīta, vienmēr ir patiesība, jau pēc definīcijas.

NOSLĒGUMS

CILVĒKA PAŠATTĪSTĪBAS UN APZIŅAS PAPLAŠINĀŠANAS CEĻŠ – EGOISMS, NEIROCENTRISMS, EGOCENTRISMS, ANTROPOCENTRISMS

Grāmata tuvojas nobeigumam. Autors skaidri apzinās, ka tā ir ļoti grūti uztverama un saprotama, bet citādāk jau tas nekādi arī nevar būt. Jo pamatā viss tur aprakstītais taču nav kādu citu autoru domu un citātu apkopojums, vai veikli vai neveikli savītas dažādas, vairāk vai mazāk pierādītas paša domas un teorijas, kas, pie tam, speciāli nogludinātas un noslīpētas, lai lasītājam padarītu vieglāk uztveramas un saprotamas. Šī grāmata ir savdabīga un pilnīgi oriģināla tai nozīmē, ka viss augšā vēstītais drīzāk ir paša autora ļoti interesanta un aizraujoša piedzīvojuma apraksts. Autors ir pats patiesi iegājis un kādu laiku uzturējies šajā praktiskā ideālisma zemē; un to izdarīt viņam lielā mērā ir palīdzējušas ilgās studijās un treniņos attīstīta speciāla iejušanās un domāšanas spēja. Spēja iejusties ne vien pašam sevī, bet arī daudzos lielos zinātniekos, filosofos, māksliniekos un pasaules pamata reliģiju dižākajos paudējos, kas dažādos vēstures posmos ir lielu savu dzīves daļu pavadījuši šajā aizraujošajā zemē – praktiskā ideālisma pasaulē. Bez tam, kā jau tekstā minēts, šai nolūkā izmantotas arī speciālas, ļoti dziļās detaļās izstrādātās Bērklīja, Dekarta un Huserla speciāli šādam nolūkam paredzētās metodikas. Būtībā jau augšā pieejamie teksti vairāk domāti tādiem pašiem cilvēkiem, kas tur reāli ir kaut reizi savā dzīvē nokļuvuši. Un viņiem var būt interesanti salīdzināt, ko tur esmu atklājis es, un ko katrs no viņiem. Šī ir tā interesantā lieta, ka grāmatā aprakstītais ir reāls tādā nozīmē, ka daudzi cilvēki, ja viņi ievēro vienādus nosacījumus, tad šai neierastajā pasaulē nokļūst; un, kas ir ļoti svarīgi, redz un izjūt tur notiekošo ļoti līdzīgi. Tāpat kā te, materiālajā pasaulē mēs praktiski visi tur esošo uztveram apmēram vienādi.

Grāmatas apjoms nav paredzēts lielāks, tāpēc šeit, beigās, tikai tīri konspektīvi pārstāstīšu vairākus spriedumus, kuru rašanos praktiski pilnībā ir nodrošinājusi praktiskā ideālisma pasaulē gūtā pieredze. To padziļināts izklāsts jau varētu būt jauna, pie tam visai plaša darba tēma.

1. EGOISMS. Nonākot ideālisma zemē, kļūst skaidri saskatāms, ka šis pirmais solis ievērojami sakāpina cilvēka egoismu. Viņš apzinās sevi kā brīvu, autonomu būtni, kuras rīcībā ir lieli resursi, lai paveiktu lielas lietas.

2. NEIROCENTRISMS. Kā augšā aprakstīts, cilvēks iegūst aizvien skaidrāku uztveres procesa ainu, un sāk aptvert nervu sistēmas lomu tajā, līdz ar to, ideālisma pasaule kļūst aizvien konkrētāka un precīzāk aprakstāma, pat tīri zinātniskā valodā un terminos, izmantojot zinātnē vispārpieņemtus patiesības kritērijus..

*Alberts Aldersons. Atklāt sevi: dabas zinātnieka apceres par praktisko ideālismu.
Rīga, 2018. ISBN - 978-9934-8328-1-9*

3. EGOCENTRISMS. Cilvēks uz sevis kā centra bāzes sastop savu pretmetu – savu *Ne Es* (apmēram Fihtes skatījumā, kaut gan ar lielām atšķirībām), savu likteni, saprot, ka bez tā viņš praktiski neeksistē, nevar eksistēt, un, jau pēc kāda laika – nekādā ziņā negrib eksistēt bez šīs savas otrās puses.

4. ANTROPOCENTRISMS. Cilvēks saprot, ka viens nevar ne nieku, ka jāpārvar egoisms, aizstājot to ar altruismu, un jāapvienojas ar visas pasaules cilvēkiem tādā kā simboliskā savā pirmtēvā – Ādamā, un tikai visi (nu labi, sākumā vismaz daži) kopā var ieraudzīt savu lielo Likteni, lielo *Ne Es*.

5. Nāk atskārsme par galveno attiecībās ar šo lielo Likteni. Un tā ir: cilvēks ir tā galvenā būtne, kam ir radīta visa pasaule ar visiem miljoniem galaktiku.

6. Atklāsme, ka pasaule radīta tik daudzveidīga ar vienu vienīgu nolūku – radīt poligonu, kur var izpausties cilvēka brīvā griba.

7. Pasaules (Likteņa) daudzveidība slēpj patieso Radītāja seju; un tikai priekš tam, lai cilvēkam radītu vēlmi un iespēju to atklāt saviem spēkiem, pēc savas brīvās gribas, ar savām pūlēm, un nevis saņemt to kā dāvanu.

8. Jo tikai tā cilvēks var tuvoties Radītājam – kļūstot tam kaut attāli līdzīgs. Un Radītājs ir pats visas savas pilnības avots un autors. Tāpēc arī cilvēkam uz dotās bāzes ir sevi jārada un jāpilnveido – pēc ģīmja un līdzības.

9. Kam tas vajadzīgs? Tas ir vienīgais ceļš, kā piepildīt Radītāja programmu – nodot savu labumu un labvēlību citiem. Bet – nodot var tikai tam, kas ir izrādījis gatavību saņemt.

Tādas ļoti īsi ir galvenās atziņas, ko praktiskais ideālisms palīdz atklāt; un ne tikai atklāt, bet arī ar dzelžainu loģiku pierādīt, ka tas tā ir. Šis ceļojums ar to beidzas. Jādomā, ka būs citi, dziļāki, sakarīgāki, interesantāki. Tad atkal tiksimies, un ceru, ka kaut kādā veidā jau varēsim savstarpēji apmainīties ar pieredzi. Jo, kaut arī pamatlikumi un pamata patiesības, kas valda ideālisma zemē, ir visiem cilvēkiem vienādi, tomēr katra cilvēka piedzīvojumi tur var būt visai atšķirīgi. Jo katrs cilvēks taču ir unikāls un neatkārtojams. Katram ir savi, atšķirīgi uzdevumi šai dzīvē, un, līdz ar to, daudzi unikāli rīki šo uzdevumu realizācijai.

Vēlu visiem veiksmi!

Autors

BEIGAS